

Universitätsbibliothek Wuppertal

Avctores Latinae Lingvae In Vnvm redacti corpvs

Godefroy, Denis

[Genevae], 1585

Sex. Pompei Festi De verborum significatione

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-85](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-85)

S E X . P O M P E I
F E S T I D E V E R B O R V M
S I G N I F I C A T I O N E ,
L I B R I X X .

V N A C V M P A V L I D I A C O N I A B
A N T O N I O A V G V S T I N O E P I T O M E
C O N I V N C T I .

E P I S T O L A P A V L I A D
C A R O L V M R E G E M .

DIVINAE largitatis munere, sapientia potentiâque praeulgi-
do Domino Regi Carolo Regum sublimissimo Paulus ultimus ser-
uus. Cupiens aliquid vestris bibliothecis addere, quia ex proprio per-
parum valeo, necessario ex alieno mutuaui. Festus denique Pompe-
ius Romanis studiis affatim eruditus, tam sermonum auditorum, quam
etiam quarundam causarum origines aperiens, opus suum ad viginti
usque prolixa volumina extendit. ex qua ego prolixitate superflua quaeque, & mi-
nus necessaria praetergrediens, & quadam abstrusa penitus stilo proprio enucleans, non-
nulla ita ut erant posita relinquens, hoc vestra celsitudini legendum compendium ob-
tuli. In cuius serie, si tamen lectum ire non dedignabimini, quadam secundum artem,
quadam iuxta etymologiam posita non inconuenienter inuenietis, & praecipue ciuita-
tis vestrae Romulae, viarum, portarum, montium, locorum, tribuumque vocabula diserta
reperietis, ritus praeter ea gentilium, & consuetudines, varias dictiones quoque poetis,
& historiographis familiares, quas in suis opusculis frequentius posuere. quod exigui-
tatis mea munusculum si sagax, & subtilissimum vestrum ingenium non usquequa-
que reppulerit, tenuitatem meam, vita comite, ad potiora excitabit. Vale.

A BACTI magistratus dicebatur, qui coacti deposuerant imperium.

Abalienatus dicitur, quæ quis a se remouerit.

Abambulantes, abscedentes.

Abarceet, prohibet.

Abanus dicitur, quia abest ab auo, & est auus aui.

Abditiu, abortiu.

Abemito significat demito, vel auferto. *emere* enim antiqui dicebant pro accipere.

Abrogare, est ab grege ducere: *adgregare*, ad gregem ducere: *segregare*, ex pluribus gregibus partes seducere. vnde & *egregius* dicitur è grege lectus. quorum verborum frequens vltus non mirū si ex pecoribus penderet; cum apud antiquos opes, & patrimonium ex his præcipue constiterint. vt adhuc etiam *pecunias*, & *pecunia* dicimus.

Abietaria negotia dicebatur, quæ materia nunc dicimus, videlicet ab abietibus coemendis.

Abiisse, pro adiiisse dicebant.

Abitionem antiqui dicebant mortem.

Abnutare saepe abnuere.

Aboloes dicebant, pro ab illis. antiqui enim litteram non geminabant.

Aborigines appellati sunt, quod errantes conuenerint in agrū, qui nunc est populi Romani. fuit enim gens antiquissima Italiae.

Abortum grauidæ mulieris dicitur, quod non sit tempestiue ortum.

Abrogare, infirmare.

Abs præpositio a Graeco deducitur & significat autem retractionem in partem posteriorem.

Aceratum lutum, cum paleis mixtum.

Aerra, ara, quæ ante mortuū poni solebat, in qua odores incendebantur. alij dicunt arculam esse thurariam, scilicet vbi thus reponebant.

Aetare dicebatur, quod nunc dicimus agitare.

Aeris, securis aerea, qua in sacrificiis utebatur sacerdotes.

Acies, Acumen, Acus, & Acuere dicuntur ab *acum*, quam Latine dicimus cotem.

Aclasis tunica, ab humeris non confuta.

Acrumaeruma, utensilia ampliora.

Actus, modo significat in comoediis, & traegœdiis certa spatia canticorum: modo iter inter vicinos quattuor pedū latū: modo in geometrica minorē partē iugeri, id est cētū viginti-pedū: modo motū corporis, vt histrionū & saltatorum, qui etiam ex hoc ipso actiuosi dicuntur.

Acupediis dicebatur, cui præcipuum erat incurrendo acumen pedum.

Acus palea est Varro rerum rusticarū tertio: acus substruendum parturientibus. acus in area excutitur. Idem in eodem. primo argillam mixtam acere.

Acus dicitur, qua sarcinatrix, vel etiam ornatrix vitur. paleae etiā quaedam de frumento acus dicuntur. exercitus quoque instructus; quod ea pars militū vehementissima est ad hostem vulnerandum acumine telorum. totum autē ex Graeco sermone trahitur; cum sarcire apud illos *ἀκροῦσθαι* dicitur.

Ad, aut proprie personā significat; vt *Ad Pompeium*: aut locū, vt *Abiit ad theatrū*.

Adagia, ad agendum apta.

Adasia, onis verula recentis partus.

Adaxint, adegerint.

Adensi dicebantur, qui in locum mortuorū militum subito subrogabantur; dicti ita, quia ad censum adiciebantur.

Addicere est proprie idem dicere, & approbare dicendo. alias addicere damnare est.

Addubanum, Danubium.

Addues, addideris.

Adco duas habet significationes. nam cū prima acuta effertur; idē significat, quod accedo. vt cū dicimus *Adco* praetorem. cum autē secundā; id est, quod vsque eō; nō quidem secundū rationē; quia ad præpositio accusatiuis accommodata est: sed vetusta quadam loquendi consuetudine.

Ad exitam ætatem, ad vltimam ætatem.

Adfabrum, fabrefactum.

Adfatim dictū a copia fandi, siue abundāte. *Liuius*: *Adfatim* edi, bibi, lusi. *Terentius* *adfatim* dixit pro eo, quod est, ad lassitudinē.

Adfectare est pronum animum ad faciendum habere.

Adfines, in agris vicini, siue consanguinitate coniuncti.

Adgrettus, apud Ennium *adgrettus* fari, pro eo quod est *adgressus* ponitur. quod verbum venit a Graeco *ἀγρεω*.

Adigas, dare cogas.

Adiniculum, paruū aditum.

Adlecti dicebatur apud Romanos, q̄ propter inopiā ex equestri ordine in senatorū sunt numero adsumpti. nā *patres* dicuntur, qui sunt patricij generis: *conscripti*, qui in senatu sunt scriptis adnotati.

Adlicit est, perducit aliquē in rē. dictū a verbo *lacio*, id est *decepo*. Hinc descendit *inlicere*, & *oblectare*, id est *frustratē* inducere.

Adliuescit, liuere incipit, hoc est liuidū fieri.

Admissimae aues dicebantur ab auguribus, quæ consulentem iuberent.

Adnecat, sacpe, & leuiter oculo annuit. *Naeuius* in *Tarentilla*: alij *adnecat*, alij *adnecat*, alium amat, alium tenet.

Adolescit a Graeco *ἀδολεσθαι*, id est *adresco*, venit. vnde sunt *adultus*, *adolescens*, *altare*; eo quod in illo ignis exereciti; & *exoletus*, qui excessit olefcendi, id est *crefcendi* modum; & *inoleuit*, id est *creuit*.

Adoptatiuus,

Adoptatilius ex adoptato filio natus.

Ador farris genus, edor quondam appellatum, ab edendo; vel quod aduratur, ut fiat tostum. unde in sacrificio mola salsa efficitur.

Adorare apud antiquos significabat agere. unde & legati oratores dicuntur: quia maius data populi agunt.

Adorem laudem, siue gloriam dicebant: quia gloriosum eum putabant esse, qui farris copia abundaret.

Adpromissor est, qui quod suo nomine promisit, idem pro altero quoque promittit.

Adrumavit, tumorem fecit, siue commurmuratus est, quod verbum quidam a rumine, id est parte gutturis putant deduci.

Adsciscere est adiungere, vel adsumere.

Adscripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, ut essent coloni.

Adscriptiui, veluti quidam scripti dicebantur; qui supplendis legionibus adscribebantur. hos & adensos dicebant: quod ad legionum censum essent adscripti, quidam velatos, quod vestiti inermes sequerentur exercitum. nonnulli ferentarios, quod fundis lapidibusque praeliaturi ea modo ferrent, quae in hostes iacerent. alij rorarios, quod id genus hominum ante, quam accies coirent, in modum rorantis tempestatis dimicaret.

Adsectata femina vel in bonam partem dicitur, velut honorata: vel in malam; quasi ad extremum periculum adducta.

Adserere manu est admoovere. quod ea quoque, quae in terram dimittuntur, seri dicitur. unde etiam serae appellatur, quia foribus admotae opponuntur defixae postibus; quae ad modum ea, quae terrae inferuntur.

Adsidelae, mensae vocantur, ad quas sedentes flamines sacra faciunt.

Adsiduus dicitur, qui in ea re, quam frequenter agit, quasi confedisse videatur. alij adsiduum locupletem; quasi multorum assiduum putarunt. alij eum, qui sumptu proprio militabat; ab assidendo vocatum existimantur.

Adspicere, & praespicere dicebant antiqui a sapiendo. sicut nos quoque modo dicimus ab aequo iniquum: a quaerendo inquirere.

Adtegrare est, vinum in sacrificiis augere. integrare enim, & adtegrare minus factum est in statutum redigere.

Adstasent, statuerunt.

Adtestata dicebantur fulgura, quae iterato fiebant, videlicet significationem priorum adtestantia.

Adtritum, & tritum ex Graeco descendit: quia illi vestem tritam *επιβρωιον* appellat.

Adtubernalis, habitator continuae tabernae. quod genus domicilij antiquissimum Romanis fuisse testimonio sunt exterae gen-

tes, quae adhuc tabulatis habitant aedificiis. unde etiam tecta castrensia, quavis pellibus conteguntur, tabernacula tamen dicuntur.

Advelitatis iactatio quaedam verborum figurata ab hastis velitaribus, velites dicitur ex pediti milites, quasi volites, id est volantes.

Adversus aut contrarium significat; aut idem, quod erga.

Adulari est compositum ex accedendo, & adludendo.

Adulter, & adultera dicuntur; quia & ille ad alteram, & haec ad alterum se conferunt.

Adulterina signa dicitur alienis anulis facta.

Aduocatus, saepe aduocat.

Aduocem, aduersarium, hostem.

AE syllabam antiqui Graeca consuetudine per AI scribebant. ut aulai, pictai, mulai.

Aedilis initio dicitur magistratus, qui aedium non tantum sacrarum, sed etiam priuatarum curam gerebat. postea hoc nomen & ad magistratus translatum est. Dicitur autem Aedilis, quod facilis ad eum plebi aditus esset. sed & Aedilatus dicebatur eadem dignitas: sicut pontificatus, magistratus.

Aedis, domicilium in edito positum, sumptuosum, atque vnius aditus. siue ideo aedis dicitur, quod in ea aeuum degatur, quod Graece *αιων* vocatur. itaque aedificare, cum sit proprie aede facere, ponitur tamen pro omni genere constructionis *κατασκευασαι*.

Aeditimus, aedis intus.

Aedituus, sacrae aedis tutor. id est cura agens.

Aegeum mare appellatur, quod crebrae in eo sint insulae; ut procul aspicientibus species caprarum videatur. siue quod in eo Aegaea Amazonum regina perierit. siue quod in eo Aegeus pater Thesei se praecipitauerit.

Aegrum ex Graeco *αιγρον* appellatur. a quibusdam putatur a voce doloris appellari: quod est *αινα*.

Aegyptios, Aethiops.

Aemidum, tumidum.

Aemilianam gentem appellatam dicunt a Mamercio Pythagorae philosophi filio; cui propter vnicam humanitatem cognomen fuerit Aemilos. alij, quod ab Afcanio descendat, quod duos habuit filios Iulium, & Aemilium.

Aenariam appellauerunt locum, ubi Aeneas classem a Troia veniens appulit.

Aenatores cornicines dicuntur id est cornu canentes.

Aeneolum, quod ex aere fit dicimus.

Aenesi dicti sunt comites Aeneae.

Aemulum, vas ex aere paruum.

Aequidiale apud antiquos dictum est, quod nunc dicimus aequinoctiale. quia nox diei potius, quam dies nocti adnumerari debet. Graeci quoque in hoc consentiunt *ισομετριον*, id est aequidiale, dicentes.

Aequilanium significat ex toto dimidium, dictum a lauatione lanae, quae dicitur aequilauio redire, cum dimidiū decidit foribus.

Aerarij Tribuni a tribuendo aere sunt appellati. Aerarium sane populus Romanus in aede Saturni habuit.

Aeribus pluraliter ab aere, id est aeramento dicit Cato.

Aerosam appellauerunt antiqui insulā Cyprium; quod in ea plurimū aeris nascatur.

Aerumulas Plautus refert furcillas, quibus religatas sarcinas viatores gerebant. quarum vsus quia C. Marius rettulit, *muli Mariam* postea appellabantur. itaque aerumulae, labores honorolos significant. siue a Graeco sermone deducuntur. nam *αἴρον* Graece, Latine tollere dicitur.

Aeruscare, aera vndique, id est pecunias, colligere.

Aestimata poena ab antiquis ab aere dicta est. qui eam aestimauerunt aere: ouem decussit, bouem centussit, hoc est decem & centum assibus.

Aestimatio, aestimationes.

Aestuaria sunt omnia, qua mare vicissim tū accedit, tum recedit.

Agasones equos agentes, id est minantes.

Agea via in nauī dicta, quod in ea maxima quaeque res agi solet.

Agredum significat age modo. est enim adhortantis sermo.

Agere modo significat ante se pellere, id est minare. Vergilius: & potum pastas age Tytīe. modo significat iurgari, vt cum dicimus, agit cum eo furti. modo rependere: vt cum dicimus, gratias ago modo verbis indicare: vt cum dicimus causam ago. quin etiā si accessit gestus, & vultus quidam decor: vt cum scaenici agere dicuntur.

Agria est, qua inferitur scapus trutinā. id est in quo foramine trutina se vertit. vnde *agrinatores* dicuntur.

Agnus dicitur a Graeco *ἀγνός*; quod significat castum. eo quod sit hostia pura, & immolationi apta. Agnus ex Graeco *ἀγνός* & dicitur. quod nomen apud maiores communis erat generis, sicut & lupus, quod venit ex Graeco *λύκος*.

Agolum, pastorale baculum, quo pecudes aguntur.

Agonias hostias putabant ab agendo dictas.

Agonium dies appellabatur, quo rex hostiā immolabat. hostiam enim antiqui *agoniā* vocabant. *Agonium* etiam putabant deum dici praesentem rebus agendis: *Agonia* eius festiuitatem. siue quia agones dicebant montes: *Agonia sacrificia*, quae fiebant in monte. hinc Romae mōs Quirinalis Aegonis, & collina porta

Aegonensis. *Agonium* id est ludum. ob hoc dictum, quia locus in quo ludi initio facti sunt, fuerit sine angulo. cuius festa *Agonia* dicebantur.

Albegmina partes extorum, quae diis immolabant.

Albesia scuta dicebantur, quibus Albenfes, qui sunt Marfi generis, vsunt, haec eadē *decumana* vocabantur, quo essent amplissima, vt *decumani* stuctus.

Albiona ager trans Tiberim dicitur, a luco Albionarū: quod loco bos alba sacrificabatur.

Albogalerus a galea nominatus. est enim pileum capitis, quo Diales flamines, id est sacerdotes Iouis utebantur. fiebat enim ex hostia alba Ioui caesa: cui adfigebatur apex virgula oleagina.

Albula Tiberis fluius dicitur ab albo aquae colore. *Tiberis* autem a Tiberio Silio rege Albanorum: quod is in eo extinctus est.

Album, quod nos dicimus, a Graeco, quod est *ἄλπος*, est appellatū. Sabini tamen *alpiū* dixerunt. vnde credi potest nomen *Alpiū* a candore niuium vocitarum.

Alcedo dicebatur ab antiquis pro halcyone. vt pro Ganymede *Catamitus*: pro Nilo *Melo*.

Alabria, bene alentia.

Aleone, aleatorem. Nauius: pessimorum pessime, audax, ganeo, lurco, aleo.

Aletudo, corporis pinguedo.

Alga, herba, quam mare ad litus proicit. Vergilius in Bucolicis: Proiecta vilior alga.

Algeo ex Graeco *ἀλγώ* dicitur, id est doleo. vt sit frigus, dolor quidam membrorum rigore coniectus.

Alicia dicitur, quod alit corpus.

Alicariae meretrices appellabantur in Campania solitae ante praetina alicariorum versari quae est gratia. sicut haec, quae ante stabula sedebant, dicebantur *prostitulae*.

Alienatus, qui alienus est factus.

Alinodi pro aliuimodi.

Alorsum, & *illorsum*, sicut *introsum* dixit Cato.

Alirei dixit Plautus pro eo; quod est aliae rei.

Alites volatu auspica facientes istae putantur: buteo, fanqualis, immusculus, aquila, vulturius.

Aluata antiqui dicebant pro aliter ex Graeco *ἀλλο* vel *ἀλλο*; transferentes. Hinc est illud in legibus Numae Pompilij: *SI QVIS ALIENA FAXIT IPSOS IOVI SACER ESTO*.

Alus, pollex scandens proximum digitū: quod

quod Graece dicitur ἀλλεῖς.
Alienſis dies dicebatur apud Romanos obſ-
 cœniſſimi ominis. ab Allia fluuio ſcilicet,
 vbi Romanus ſuſus a Gallis exercitus eſt.
Alma, ſancta, ſiue pulchra; vel alens: ab alē-
 do ſcilicet.
Almitis habitus almarum rerum.
Alaria ſunt, in quibus ignis adoletur. Alpa-
 ria ab altitudine dicta ſunt. quod antiqui
 diis ſuperis in aedificiis a terra exaltatis fa-
 cra faciebant: diis terreſtribus in terra: diis
 infernalibus in effoſſa terra.
Altellus Romulus dicebatur, quaſi altus in
 tellure: vel quod tellurem ſuam aleret: ſiue
 quod aleretur telis: vel quod a Tatio Sa-
 binorum rege poſtularus ſit in colloquio
 pacis; & alternis vicibus audierit, locutus-
 que fuerit. ſicut enim ſit deminutiue a ma-
 cro macellus, a vaſio vaſellus; ita ab alter-
 no altellus.
Alter, & pro non bono ponitur; vt in augu-
 riis altera cum appellatur auis, quae vtiq;
 proſpera non eſt. ſic alter nonnumquā pro
 aduerſo dicitur, & malo.
Alteras ponebant pro eo, quod eſt aduerbiū
 alias.
Altercatio, iurgatio.
Alternatio, per vices ſucceſſio.
Alterplicem, duplicem.
Alterra, alterutra.
Alterum Sinius ait idem ſignificare, quod
 apud Graecos ἄλλο. Quidam vero ex vtro
 quo eſſe compoſitum ἀλλο, & ἄλλο.
Alum proprie mare profundum.
Altus ab alendo dictus: alias ab altitudine.
Alucinatio, erratio.
Aluolum, tabula aleatoria.
Alimento pro Laumedonte a veteribus Ro-
 manis nec dum adſuetis Graecae linguae
 dictū eſt. ſic Melo pro Nilo, Catamitus pro
 Ganymede: Alpius pro Alpheo dicebatur.
Aluus venter feminae, ab alendo dicta eſt.
Am praepoſito loquelaris ſignificat circum.
 vnde ſupra ſeruus *ambactus*, id eſt circum-
 actus dicitur.
Amasſo, amauero.
Amatio ab amore denominatum.
Ambactus apud Ennium lingua gallica actus
 dicitur.
Ambasſales hoſtiae appellabantur, quae pro
 aruis a duobus fratribus ſacrificabantur.
Ambarualis hoſtia eſt, quae rei diuinae
 ſa circum arua ducitur ab iis qui pro fru-
 gibus faciunt.
Ambaſioqui, circum euntes cateruatim.
Ambegus bos, & veruex appellabantur, cum
 ad eorum vtraque latera agni in ſacrificiū
 ducebantur.
Ambest ita tertiæ perſonae verbū eſt, vt nul-
 lam aliam habeat declinationem.

Ambidens, ſiue bidens ouis appellabatur, quae
 ſuperioribus, & inferioribus eſt dentibus
Ambiguum eſt, quod in ambas agi partes ani-
 mo poteſt. huiusmodi apud Graecos ἀμφι-
 βολος dicitur.
Ambitio eſt ipſa actio ambientis.
Ambitus proprie dicitur inter vicinorum ae-
 dificia locus duorum pedum, & ſemipedis
 ad circum eundi facultatem relictus, ex
 quo etiam honoris ambitus dici coeptus
 eſt a circum eundo, ſupplicandoque. Am-
 bitus proprie dicitur circuitus aedificiorū
 patens in latitudinem pedes duos, & ſemiſ-
 ſem; in longitudinem idem, quod aedifi-
 cium. ſed & eodem vocabulo crimen aua-
 ritiae, vel adfectati honoris appellatur.
Ambo ex Graeco dictum videtur, quod illi
 ἀμφο dicunt.
Ambrices regulae, quae tranſuerſae aſſeribus,
 & regulis interponuntur.
Ambrones fuerunt gens quaedam Gallica, qui
 ſubita inundatione maris, cum amiſſent ſe-
 des ſuas, rapinis, & praedationibus ſe
 ſuiſque alere coeperunt. eos, & Cimbros,
 Teutonſque C. Marius deleuit. ex quo tra-
 ctum eſt, vt turpis vitae homines Ambro-
 nes dicerentur.
Ambulacra, ambulationes.
Amburbiales hoſtiae dicebantur, quae circū
 terminos vrbs Romae ducebantur.
Ambuſtus, circum vſtus.
Amenta, quibus, vt mitti poſſint, vincuntur
 iacula, ſiue ſolearū lora. ex Graeco, quod
 eſt ἀμματα, ſic appellata. vel quia aptantes
 ea ad mentum trahunt.
Ameria vrbs in Vmbria ab Amiro ſic appel-
 lata.
Amia genus piſcis.
Amicinium vtris pediculum, ex quo vinū dif-
 funditur.
Amicitiae vocabulum ab amore deducitur:
 quamuis interdum vituperandus ſit amor.
 ab antiquis autem ameci, & amecae per e
 litteram efferebantur.
Amiculum genus eſt veſtimenti a circumie-
 ctu dictum.
Aminula vrbs paruarū opū fuit in Appulia.
Amita patris mei ſoror, quia ſimiliter tertia
 a me ſit, atque auia, videri poteſt dicta: ex
 eo, quod ab antiquioribus auita ſit vocita-
 ta. ſiue amica dicta eſt, quia a patre meo a-
 mata eſt. nam plus ſorores a fratribus, quā
 fratres diligere ſolent. videlicet propter diſ-
 ſimilitudinē perſonarū, quae ideo minus
 habet diſſeſionis, quo min⁹ aemulationis.
Amites, perticae aucupales.
Amnenses appellabatur vrbs ſitae prope am-
 nē, vt a mari maritimae. vnde *Interamnæ*,
 & *Antemnae*, dictae ſunt; quod inter am-
 nes ſunt poſitae, vel ante ſe habeāt amnes.

Amnis propriae dicitur a circumādo, quoniam a m ex Graeca praepositione sūptū, quae est *amisi*, significat circum, & mare fluere.

Amoebaeum carmen est, quotiens aliqui ex aequali numero versuum canunt: & ita se habet ipsa responsio; ut aut malum, aut contrarium aliquid dicat.

Amoena dicta sunt loca, quae ad se amanda alliciant, id est trahant.

Amosio, annuo.

Ampelices dicebantur, ab antiquis, quod circum pederēt quos nunc ampelices appellamus.

Amputata, id est circumputata, dicitur ab eo, quod antiqui *putum* pro puro dicebant. unde deducuntur pudor, & pudicus.

Amsegetes dicuntur, quorum ager viam tangit.

Amtermini, qui circa terminos provinciae manent. Unde amicini, amburbium, ambarualia, amplexus dicta sunt.

Amusim, regulariter tractū a regula, ad quā aliquid exaequatur, quae amussis dicitur. quidam amussim esse dicunt non tacite: quod mutire interdum dicitur loqui.

Anarem morbum anuū dicebant, id est vetularum: sicut *senium* morbum senum.

Ancaesa dicta sunt ab antiquis vasa, quae caelata appellamus: quod circum caedēdo talia fiāt. ipsum quoque caelare verbū ab eadē causa est dictū, d littera cū l permutata.

Anceps significare videtur id, quod ex utraque parte caput habeat, ut securis, bipennis. sed magis a capiēdo, quod ex utraque parte aeque captatur, appellatum est.

Ancillae dictae ab Anco Marcio. quod is bello magnū feminarū numerū cepit. sicut ideo sic appellatur, quod antiqui *anculare* dicebant, pro ministrare. ex quo dij quoque, ac deae feruntur coli, quibus nomina sunt Anculi, & Anculae.

Anclabris mensa ministeriis diuinis apta. vasa quoque aenea, quibus sacerdotes utuntur, anclabria appellantur.

Anclare, haurire. a Graeco *ανκλα* descendit. Livijs: florē anclabāt liberi ex carchesijs.

Anconvulsa feminae mēstruo tempore appellantur. unde trahitur inquinamentum.

Ancus appellatur, qui aduncum brachiū habet, ut exportari non possit.

Anāron locus domicilij appellatur augustorū longitudine, in quo viri plurimi morabantur, ut gynaeceum a mulieribus.

Andrēmare, id est recurrere a Graeco verbo *ανδρ* & *εω*, id est invenire. hinc & *drus* vocata est.

Angerona deae sacra a Romanis instituta sunt, cū angina omne genus animalium consumeretur cuius festa Angeronalia dicebantur.

Anginam vinariam habere dicitur, qui vino suffocantur.

Angiportus iter cōpēdianum in oppido: eo q̄

sit angustus portus, id est aditus in portū. *Angor* est animi, vel corporis cruciatus, proprie a Graeco *αυαγγη*, id est stragulatione dictus. unde & faucium dolor *angina* vocatur. Plautus: vellem me in anginam verti; quo huic aniculae fauces praecoccuparem.

Angulus a Graeco *αυγυλον*: sive ab eo quod est *αυγυ*, id est prope; quod aduncatur. quod ex diverso coacta faciunt anguli formam.

10 *Annaria* lex dicebatur ab antiquis ea, qua finiuntur anni magistratus capiendi.

Annus ex Graeco venit quem illi *ετην* dicunt; & quod nos triennium, illi dicunt *τηνεν*, *Anquiverere* est, circum quacere.

Antarium bellum, quod ante urbem geritur.

Ante Terentius pro antea ponit.

Antefixa, quae ex opere figuliao tectis adfiguntur sub stillicidio.

Antes sūt extremi ordines vinearū. unde etiā nomē trahūt ante, quae sūt latera ostiorū.

Anteurbana praedia, ubi propinqua.

Antiae muliebres capilli demissi in frontem appellati ex Graeco videntur. quod enim nos contra, illi *αντι* dicunt.

Antium veteres etiā pro ianua posuere.

Antigero antiqui pro valde dixerunt.

Antios, id est excruciatos.

Antipagmenta valuarum ornāmēta: quae antis adpanguntur, id est adfiguntur.

30 *Antiquare* est in morem pristinum reducere.

Antros, conuales, vel arborum interualla.

Antroare, gratias referre. *antā*, mouēt. *antā* quoque vocant, quo permouēt coquētes exta.

Anus dicta est ab annorū multitudine: quoniam antiqui nō geminabāt cōsonātes. vel quod iā sit sine sēsu, q̄ Graece dicitur *ανω*.

Anxur vocabatur, quae nunc Tarracina dicitur Volsciae gentis. sicut ait Ennius: Vultulus perdidit Anxur.

40 *Ape* apud antiquos dicebat, *aphibe*, & *epesoc*.

Apollinē antiqui dicebant pro Apollinē.

Aperta idem Apollo vocabatur; quia patente cortina responsa ab eo dentur.

Apex, qui est sacerdotum insigne, dictus est ab eo, quod comprehendere antiqui vinculo, apere dicebant. unde aptus is, qui cōuenienter alicui iunctus est.

Apica dicitur ovis, quae vētrē glabrū habet.

Apiculū filii, quo flammae velatū apicē gerūt.

50 *Apluda* est gen⁹ minutissimae paleae frumētī, sive panici. de qua Naeuius: Non hercle apluda est hodie, quā tu nequior. sunt qui apludā sorbitionis liquidissimū putēt genus; q̄ flatu deiciatur, & quasi adplodatur.

Aplustria nauium ornāmēta; quae quia erāt amplius, quam essent necessaria vsu, etiā *aplustria* dicebantur.

Apollināres ludos, hoc est in laudē Apollinis, populus lauratus spectabat sūpe data pro cuiusque copia.

Apor apud.

Appellatuisse, appellasse.

Appia via, & aqua ab Appio Claudio est appellata.

Apricum locum a sole apertum. a Graeco vocabulo *apeirus* appellatur, quasi *aperitum*, id est sine horrore, videlicet frigoris. vnde etiam putatur Africa appellari.

Aprus cum propria significatione intelligatur, poni tamen solet pro adepto: sicut *apisci* pro adipisci. 10

Aprus, genus minimi pisciculi.

Apud mutua loci, & personae coniunctionem significat: vt cum dicimus caeno apud amicum. *Apud*, & *Penes* in hoc differunt: quod alterum personam cum loco significat: alterum personam, & dominium, ac potestatem. quod trahitur a penitus.

Aqua dicitur, a qua iuuamur. Aqua & ignis interdici solet, quam accipiunt nuptiae: videlicet, quia hae duae res humanam vitam maxime continent. Itaque funus profecti redeuntis ignem supergrediebantur, a qua dispersi, quod purgationis genus vocabant suffitionem. 20

Aqua elicti dicitur, cum aqua pluuialis remediis quibusdam elicitur: vt quodam, si creditur, manali lapide in urbem ducto.

Aquarium quasi aquae agium, id est aquae ductus, appellatur.

Aquarioli dicebantur mulierum impudicarum sordidi adfectae. 30

Aquilus color est fuscus, & subniger a qua *aquila* dicta esse videtur. quamuis eam ab acute volando dictam volunt. *Aquilus* autem color ab aqua est nominatus. nam cum antiqui duos omnino naturales nosserent, id est album & nigrum: interuenierit autem is quoque qui ita neutri similis est, vt tamen ab utroque proprietatem trahat: potissimum ab aqua eum denominarunt, cuius incertus est color.

Aquilus praenomen ab aquilo colore, id est nigro, est dictum.

Aquilo ventus a vehementissimo volatu ad instar aquilae appellatur.

Aquipenser genus piscis.

Arabice olet, id est ex odoribus Arabicis.

Arbilla aruina, id est pinguedo corporis.

Arbiter dicitur iudex, quod totius rei habeat arbitrium, & facultatem. 40

Arbitrium: cum adhuc res apud arbitrum geritur.

Arbitrium dicitur sententia, quae ab arbitro statuitur.

Arbosum pro arbore antiqui dicebant, & *robosum* pro robore.

Arbutus genus arboris frondibus raris. Vergilius: & quae vos rara viridis tegit arbutus umbra. 60

Arca deminutiuum facit *areulam*, & *arellam*: vt a porco *porculum*, & *porcellum*: a mamma, *mammulam*, & *mammillam*.

Arca sermonis significatio trahitur siue ab arce, quae missima pars est virbis, siue a genere sacrificij, quod in arce fit ab auguribus, adeo remotum a notitia vulgari, vt ne litteris quidem mandetur: sed per memoriam successorum celebretur. siue ab arca, in qua, quae clausa sunt, tuta manet. cuius ipsius origo ab arcendo pendet.

Arcere est continere. vnde & *arcus* in aedificijs dicitur: quia se ipsum continet. Alij dicunt *arcem* dictum esse ab opere arigendo in altitudinem. *Arcere* prohibere est. similiter *ab arce* prohibet. *porcet* quoque dictum ab antiquis, quasi porco arce, & porco, quod est continet, ponitur. vnde & *coercere* continere dicimus. trahitur autem hoc verbum a Graecorum magistratu, quem illi *arxom* vocant; in cuius potestate est cogere, vel prohibere.

Arcubine, qui excubabant in arce.

Arcula dicebatur auis, quae in auspicijs verbat aliquid fieri.

Arculari dicebantur circuli, qui ex farina in sacrificijs fiebant.

Arculum appellabant circulum, quem capiti imponebant ad sustinenda commodius vasa, quae ad sacra publica capite portabantur.

Arculus putabatur etiam deus, qui tutelam generet arearum. 50

Arcuma genus plaustri est modici, (quo homo gestari possit.

Arca proprie dicitur locus vacuus, quasi exaruerit, & non possit quidquam generare.

Arteria aqua, quae inferis libabatur. dicta a ferendo. siue vas vini, quod sacris adhibebatur.

Argea loca Romae appellantur: quod in his sepulti essent quidam Argiuorum illustres viri. 40

Argemmon argentum per candidum.

Argaeos vocabant scirpeas effigies, quae per virgines Vestales annis singulis iacebantur in Tiberim.

Argus, oculus. *Argus* nomen est hominis, qui fuisse fingitur oculis plenus.

Argutum iri, in discrimen vocari.

Aridum proprie est, quod naturalem humorem amisit. dicitur autem per contrariam significationem, quod irrigari desierit. nam Graece irrigare est *aridion*.

Arilator, qui etiam cocio appellatur, dicitur videtur a voce Graeca, quae est *aros*, id est tolle. quia sequitur merces, ex quibus quid cadens lucelli possit tollere. *Incellum* deminutiuum est a lucro.

Ariminum a nomine fluminis propinqui est dictum. 60

Aristophorum vas, in quo prandium fertur, ut dicitur.

Arma proprie dicuntur ab armis, id est humeris, dependentia: ut scutum, gladius, pugio, fides: & ea, quibus prope praeliatur: sicut *tela*, quibus procul.

Armata dicebatur virgo sacrificans, cui hincia togae in humerum erat reiecta. Legibus etiam Laurentium sancitum est, ne pomum ex alieno legatur *in armum*, id est, quod humeri onus sit.

Armentum id genus pecoris appellatur, quod idoneum ad opus armorum. Inuenies tamen feminine *armentas* apud Ennium positum.

Armillas ex auro, quas viri militares ab imperatoribus donati gerunt, dictas esse existimant, quod antiqui humeros cum brachiis armos vocabant. unde *arma* ab his dependentia sunt vocata.

Armillum vas vinarium in sacris dictum, quod *armo*, id est humero deportetur.

Armilistrum festum erat apud Romanos, quod res diuinas armati faciebant, ac dum sacrificarent, tubis canebant.

Arnae caput, agni caput.

Arqueis arcu praeciantes, qui nunc dicuntur sagittarij.

Arse verbe, auerte ignem significat. Tuscorum enim lingua *arse*, auerte: *verse* ignem constat appellari. unde Afranius ait: Inscribat aliquis in ostio *ARSE VERSE*.

Arstium, ornamentum capitis muliebris.

Artifices dicti, quod scientiam suam per artus exercent: siue quod apte opera inter se artent. qua ex causa etiam *artes* appellatae sunt.

Artius, bonis instructus artibus.

Artus, ex Graeco appellantur, quos illi *ἀρτε* dicunt. siue artus dicti, quod membra muliebris artentur.

Arum dicimus agrum necdum satum.

Arytemans, siue artemam, vas ab hauriendo sic appellabant.

Asparagus herba dicta, quod in aspero virgulto nascatur.

Assa dicebatur cantus tiliarum.

Asseres dicti quod assideant parieti, trabibusque.

Asstratum apud antiquos dicebatur genus quoddam. portionis ex vino, & sanguine temperatum, quod Latini praeci sanguine, *essiv* vocarent.

Ass significat at, sed, vel autem.

Astus apud poetas astutiam significat. cuius origo ex Graeco ab oppido *ἀστύ* deducitur: in quo qui conuersat adsidue sint cauti, atque acuti, esse videantur.

Assius, arte turns.

At differentiam rerum significat. ut cum dicimur, Scipio est bellator, at M. Cato orator.

Atanunium est poculi fictilis genus, quo in sacrificiis Romani utebantur sacerdo-

tes Porcij.

Atanus: quia *tata* est aui, id est pater: ut pueri vsurpare solent.

Ata bilis ab atro, id est, animi vitio dicta. est enim atru nigrum, id est, a cadore remotum.

Ataras atrii coloris.

Atriplex herba, quae nunc atriplex dicitur.

Atrium proprie est genus aedificij ante eadem continens mediam aream, in quam collecta ex omni tecto pluuia descendit. dictum autem atrium, vel quia id genus aedificij atriae primum in Etruria sit institutum: vel quia a terra oriat quasi a terreum.

Atrox appellantur, ex Graeco, quia illi atrocitas appellatur, quae cruda sunt. siue atrox dicitur ab eo, quod nihil timeat. *ατρός* enim Graeci dicunt timere.

Attae appellantur, qui propter vitium crurum, aut pedum plantis insistant: & attingunt magis terram, quam ambulant. quod cognomen Quintio poetae adhaesit.

Attam pro reuerentia seni cuiuslibet dicimus: quasi eum aui nomine appellemus.

Atticissat, Attice loquitur. Plautus: non Atticissat, sed Sicilissat. id est Sicule loquitur.

Attinge pro attingam posuere.

Auectus saepe aucta.

Auctarium dicebant antiqui, quod supra mensuram, vel pondus iustum adiciebatur, ut cumulus vocatur in modio.

Auctor communis generis apud antiquos.

Auctum vocabatur spatium circi, quod supra definitum modum victoriae adiungitur.

Audacia ab auide, i. cupide agendo, dicta est.

Audacias pluraliter Cato dixit.

Audax deminutium facit audaculus.

Audiuant, saepe auctui.

Auentinus mos intra urbem dictus est: quod ibi rex Albanorum Auentinus bello fuerit extinctus, atque sepultus.

Auere nihil aliud est, quam eupere. argumento est *auidum* & *auiditatem*, ex quibus praecipua cupiditas intelligitur, cum significet & gaudere.

Aues ab aduentu earum dicuntur, quod inde veniant, unde quis non suspicetur.

Augur ab auibus, gerendoque dictus: quia per eum auium gestus educitur: siue ab auium garritu: unde & *augurium*.

Auguraculum appellabant antiqui, quam nos arcem dicimus: quod ibi augures publice auspicarentur.

Auustus locus sanctus, ab auium gestu: id est quia ab auibus significatus est, sic dictus: siue ab auium gustatu: quia aues pastae id ratum fecere.

Auidus a non videndo propter nimiam cupiditatem appellatur. sicut *amens*, qui mentem suam non habet.

Auillas agnas recentis partus.

Aulas antiqui dicebāt, quas nos dicimus ollas: quia nullam litteram geminabant. Itaque *aullis* quae exta, quae in aulis coquebantur, dicebant; id est elixa.

Aulans, euolant.

Aureas dicebant frenos, quibus equorum aures rediguntur.

Aureas auriga. *aureas* enim dicebatur frenū, quod ad aures equorum religabatur. *oris* quo ora coercebantur.

Aureliam familiam ex Sabinis oriundam a Sole dictam putant: quod ei publice a populo Romano datus sit locus, in quo sacra facerent Soli, qui ex hoc Aufelij dicebantur, ut Valesij, Papij: pro eo, quod est Valerij, Papij.

Auricalchum, vel *oricalchum* quidam putant compositum ex aere, & auro: siue quod colorem habeat aureum. *oricalchum* sanè dicitur, quod in montuosis locis inuenitur.

mons etenim Graece *oros* appellatur. *Auritus* a magnis auribus dicitur, ut sunt asinorū, & leporū, alias ab audiēdi facultate.

Aurum dictum, quia praecipue custoditur. Graece enim *auron*, custodire dicitur. vnde & thesaurum. Hippocrates medicus de nomine inuentoris id dictum putat. quē uocitatum ait Aurum. quidam a similitudine aurorae coloris nomen traxisse existimant. nonnulli quia mentes hominum auerstat. alij a Sabinis transfatum putant: quod illi *aurum* dicebant.

Ausculari dicebant antiqui pro *osculari*, quod est os cum ore conferre.

Ausis, audeas.

Ausoniam appellauit Auson Vlyssis, & Calypsus filius eā primam partē Italiae, in qua sunt vrbes Beneuētū, & Cales. deinde paulatim tota quoque Italia, qua Apēnino finiatur. dicta est Ausonia ab eodē duce, a quo etiam conditā fuisse Aruncam urbē fertur.

Auspicium ab *auspiciēda*. nā quod nos cum praepositione dicimus *aspicio*: apud veteres sine *a* praepositione *spicio* dicebatur.

Autumnus quidam dictum existimāt, quod tunc maxime augeantur hominum opes coactis agrorum fructibus.

Aunuculus matris meae frater. traxit appellationē ab eo, quā aequē tertius a me, ut auus est: sed nō eiūsdē iuris. ideoque uocabuli facta deminutio est, siue *auūculus* appellatur, quod aui locum obtineat, & proximitate tueatur sororis filium.

Auis patris, matrisque pater. dictus à Graeco uocabulo, quod est apud eos *manros*, mutatis quibusdā litteris. Alij uolūt, quod ex ea uoce appelleretur, quod apud eosdē Graecos *manros* appellatur. significatque magnū. cū ueluti magnus pater sit auus. Alij putāt autē dictum esse, quia ad duos attineat, quasi ad-

duum: uel quia ad patrem sit additus.

Auxiliares dicuntur in bello socij Romanorum exterarum nationum; dicti ex Graeco uocabulo *auxiliares*, quod nos dicimus rerum crescentium auctorem.

Auxilla, olla paruula.

Axamenta dicebantur carmina saliaria, quae a Saliis sacerdotibus componebantur in uniuersos homines (composita) Nam in deos singulos uersus facti, a nominibus eorum appellabantur. ut Ianualij, Iunonij, Mineruij.

Axare, nominare.

Axe adglomerati, uniuersi stantes, id est cohortibus, aut legionibus.

Axis, quem Graeci *axona* dicunt, plures habet significationes. Nam & pars caeli septentrionalis, & stipes teres, circa quem rota uertitur: & tabula fecunditatis axis appellatur.

Axioli factiosi dicebantur: cum plures una quid agerēt, facerētque. *Axioli* autē antiquos dixisse, pro egerit, manifestum est. vnde *axioles* mulieres, siue dij dicebāt una agētes.

B

Bacar vas uinariū simile bacroni.

Bacchanalia dicebantur Bacchi festa.

Bacronem dicebant genus uasis longioris manubrij. hoc alij *trullam* appellant.

Bainulos dicebant antiqui, quos nunc dicimus operarios. vnde adhuc *bainulari* dicitur.

Balaenae nomen a Graeco descendit. hanc illi *γαλαγας* dicunt antiqua consuetudine, qua *πρῖνον* *burrum*, & *πρῖνον* *busum* dicebant. *Balaenam* belluam marinam, ipsam dicūt esse pistricem, ipsam esse cetum.

Balatrotes, & *blateas* bullas luti ex itineribus: aut quod de calcamentorum soleis eraditur, appellabant.

Barathrum Graeci appellant locum praecipitem, vnde emergi non possit. dictum ab eo, quod est *habus*.

Barbari dicebantur antiquitus omnes gentes exceptis Graecis. vnde Plautus Naeuium poetam Latinum, barbaram dixit. & de se cum transferret fabulam ex Graeco dixit. *M. Attius* uortit *barbare* (Fortasse & hinc noster apostolus Graecis, ac barbaris se debitorum esse fatetur.)

Barbaricū appellatur clamor exercitus: uidelicet quod eo genere barbari utantur.

Bardus stultus a tarditate ingenij appellatur. *Caecilius*: Nimis audacē, nimisque bardū barbarū. trahitur autē a Graeco, quod illi *βάρδος* dicunt. *Bardus* Gallice cantor appellatur, qui uirorū fortium laudes canit, a gente Bardorū, de quibus Lucanus. Plurima securi sudistis carmina Bardi.

Barium urbem Italiae appellauerunt conditores eius expulsi ex insula Bara, quae nou-

longe est a Brundisio.
Barrivae elephanti dicitur, sicut oves dicimus
balare, utique a sono ipso vocis.
Basilica ἡ τοῦ βασιλέως, hoc est rege dicta.
Basilicum, regale.
Basiliscus appellatur genus serpētis, vel quod
 in capite habeat album inftar diadematis:
 vel quod reliqua serpentum genera vim
 eius fugiant.
Batus genus herbae.
Bellarium, & *bellaris* res aptas bellis appella-
 bant.
Belliepanem saltationem dicebant, quando cū
 armis saltabant. quod a Romulo institutū
 est; ne simile pateretur, quod fecerat ipse,
 cum a ludis Sabinorum virgines rapuit.
Bellitudinē sicut magnitudinē Verrius dixit.
Bellona dicebatur dea bellorum. ante cuius
 templum era columella, quae bellica vo-
 cabatur, supra quam hastam iaciebant,
 cum bellum iudicebatur.
Bellule, apud Plautū, deminutiū adverbium
 est a bene, quod facit belle, & bellule.
Bellū a belluis dicitur: quia bellarum sit per-
 niciosa dissensio.
Belluus bestiae similis.
Beneficiarij dicebantur milites, qui vacabant
 muneris beneficio. e contrario *munifices*
 vocabantur, qui non vacabant; sed munus
 reipublicae faciebant.
Beneficentum colonia cum deduceretur, appella-
 tari coeptum est melioris ominis causa.
 namque eam urbem antea Graeci incolē-
 tes ἡδαιμόνιον appellarunt.
Benignus proprie dicitur is, qui bonis, & di-
 gnis largitur. est autem compositum ex
 bono, & gignendo.
Benna, lingua Gallica, genus vehiculi appel-
 latur. unde vocantur conbennones in ea-
 dem benna sedentes.
Bes appellatum est, quod bis triens sit; quam-
 vis dura compositio fiat besis ex triente,
 besis vnciae octo sunt, triens quatuor.
Bibliothecae & apud Graecos, & apud Lati-
 nos, tam librorum magnus per se nume-
 rus, quam locus ipse, in quo libri colloca-
 ti sunt, appellantur.
Bidental dicebant quoddam templum, quod
 in eo bidentibus hostiis sacrificaretur. *Bi-
 dentes* autem sunt oves duos dentes lon-
 giores ceteris habentes.
Begenera dicuntur animalia ex diverso ge-
 nere nata, ut leopardus ex leone & pan-
 thera; cicursus ex apro & seropha dome-
 stica; mulus ex equa & asino.
Bignae geminae dicuntur, quia bis vna die
 natae sunt.
Bilbis factū à similitudine sonitus, qui fit in
 vase. Naeuius, Bilbit amphora, inquit.
Bilinges Brutates Ennius dixit, quod Brutij &

f Olee, & Graece loqui soliti sint. sunt autē
 Italiae populi vicini Lucanis.
Bilis apud Afros a ppeatur semē humanum
 humi profusum.
Binomius, cui geminum est nomen, ut Numa
 Pompilius, Tullus Hostilius.
Bifeta porca dicitur, cuius a ceruice setae bi-
 fariam diuiduntur, cum iam esse incipit
 maior sex mensium.
 10 *Bitenses* dicuntur, qui peregrinantur assidue.
Blandicella verba blanda per deminutionem
 sunt dicta.
Blaterare est stulte, & percipide loqui; quod
 a Graeco βλάτῃ originem ducit. sed & ca-
 melos, cum voces edūt, blaterare dicimus.
Blennos stultos esse Plautus indicat, qui ait:
 Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni,
 buccones.
Blitum genus oleris a saporis stupore appel-
 latum esse ex Graeco putatur. quod ab his
 βλάτῃ dicitur stupidus.
Boa serpens est aquatilis; quē Graeci ὄσπος vo-
 cant. a qua icti obrurgeunt. crurū quoq;
 tumor viae labore collectus boa appellat.
Boare, id est clamare, a Graeco descendit βοῶν.
Boarium forum Romae dicebatur; quod ibi
 venderentur boues.
Bocas genus piscis. a boando, id est vocem e-
 mittendo appellatur.
 30 *Boiae*, id est genus vinculorum, tam lignae,
 quam ferreae dicuntur.
Boicus ager dicitur, qui fuit Boiorum Gallo-
 rum. is autē est in Gallia citra Alpes, quae
 togata dicitur, in qua sunt Mediolanēses.
Bombatio est sonus apum. ab ipso sonitu di-
 ctus; sicut *mygaleus* boum, *himitus* equorū.
Bona, id est substantia rerum, dicta sunt quod
 digna sint bonis.
Botulus genus farciminis propter connexio-
 nem a bolis sic appellatur.
 40 *Bouem* bidentem a dentium numero dicunt
 appellari.
Bouinatur, conuiciatur.
Brachium nos, Graeci βραχίον dicunt, quod
 deducitur a βραχύν, id est breue: eo quod ab
 humeris ad manus breuius sint, quam a
 coxis plantae.
Brassica a praescando est dicta.
Breue a Graeco descendit, quod est βραχύν.
Bruma a breuitate dierum dicta.
 50 *Brundisium* quidam poetae breuitatis causa
 Brendam dixerunt.
Brutianae palmae dicebantur scuta, quibus
 Brutiani sunt vsi.
Brutiani dicebantur, qui officia seruilia ma-
 gistratibus praestabant: eo quod hi primū
 se Hannibali tradiderāt; & cū eo perseue-
 rauerunt, vsque dum recederet de Italia.
Brutum antiqui grauem dicebant.
 60 *Bubinare* est menstruo mulierum sangui-
 ne in-

ne inquinari. Lucilius: Haec, inquit, te imbutinat, & contra te imbulbitar. *Imbulbitare* est puerili stercore inquinari. dicitur *ex* *stimo*, quod Graeci appellant *βόδιον*.

Bubleum est genus quoddam vini.

Buccina quae nos appellamus, Graeci *buchia* non a similitudine soni dicunt.

Bucephalus vocatus est equus Alexandri regis, propter quamdam bubuli capitis similitudinem.

Bucerrum pecus de bubus dicimus.

Bulgas Galli sacculos scorteos appellant.

Bulimam Graeci magnam famem dicunt, adfecti magnis & amplis rebus praepondere v. a. a magnitudine scilicet bovis. hinc est, quod grandes pueros *bupaedas* appellant: & masticam ficum, *busticon*.

Bulla aurea insigne erat puerorum praetectorum, quae dependebat eis a pectore, ut significaretur eam aetatem alterius regendam consilio. dicta autem est a Graeco sermone *βούλιον*, quod consilium dicitur. Latine, vel quia eam partem corporis bulla contingat, id est pectus, in quo naturale manet consilium.

Burratica potio appellatur lacte commixtū sapa. a rufo colore, quem *burrum* vocant:

Burranicum, genus vasis.

Burrum dicebant antiqui, quod nunc dicimus rufum. unde rustici *burrum* appellant *buculam* quae rostrum habet rufum. pari modo rubesci cibo ac potione ex prandio *burrus* appellatur.

Bustum proprie dicitur locus, in quo mortuus est combustus & sepultus. diciturque *bustum* quasi bene vstum. vbi vero combustus quis tantum modo, alibi vero est sepultus, is locus ab vrendo *ustrina* vocatur. sed modo *bustum*, eo, quod sepelitur, *sepulchra* vocamus.

Buteo genus avis, quae ex eo se alit, quod accipitri eripuit: vastitatisque est causa his locis, quae intraerit, ut *bubo*: a quo etiam appellatur *buteo*.

Buitubata, Naevius pro nugatoriis posuit, hoc est nullius dignationis.

C*acula* seruus militis. Plautus: Video *Caeculam* militarem. dicitur autē a Graeco *κακλος*, quod fustibus clavisq. ligneis ad tutelam dominorum armati soliti sint.

Caeculatum, seruitium.

Caedmea terra, quae in aes conicitur, ut fiat orichalcum.

Caedua auspicia dicunt, cum aliquid in templo excidit, veluti virga e manu.

Caeduosores legati pacem petentes. Caro: *Caeduosores*, inquit, nemo homo nocet.

Caecolant, caecis proximi sunt oculorum acie obrusa. Plautus: Num nam mihi oculi cae-

cultant: est ne hic noster *Hermio*?

Caeculare est caecos imitari.

Caeculus condidit Praeneste. Unde putat *Caecilios* ortos, quorum erat nobilis familia apud Romanos. Alij appellatos eos dicit a *Caecade* Troiano Aeneae comite.

Caecio vallū dicitur, in quo praecuti pali terrae adfixi, herbis vel frondibus occuluntur.

Caedem putant ex Graeco dici, quod apud illos *καταφον* significat interficere.

Caedere a caedendo dicitur.

Caeditiae tabernaculi in via Appia a domini nomine sunt vocatae.

Caclafis, caelaueris.

Caestria auguria vocant, cum fulminat, aut tonat.

Caelsibem dicitur existimant, quod dignam caelo vitam agat.

Caella, quod ea caelentur, quae volumus esse occulta.

Caena apud antiquos dicebatur, quod nunc est prandium. *Vesperna*, quam nunc *caena* appellamus.

Caenacula dicitur, ad quae scalis ascenditur.

Caerimoniarū causam alij ab oppido Caere dicta existimant: alij a caritate dicta iudicant.

Caesar, quod est cognomen Iuliorum, a caesare dicitur, quia scilicet cum caesare natus est.

Caesariati, comati.

Caesones appellantur ex vtero matris exfecti.

Caestus vocantur & ij, quibus pugiles dimicant, & genus quoddam muliebris ornatus.

Calasitunicae genus quod Graeci *καλασιτικόν* dicunt. Alij dicunt nodū esse tunicae muliebris, quo connexa circa cervicem tunica submittitur.

Calathos Graeci, nos dicimus quasi fillos.

Calatores dicebantur serui *καλοῦντες*, quod est vocare; quia semper vocari possent ob necessitatem seruitutis.

Calbeos armillas dicebant, quibus triumphantes utebantur, & quibus ob virtutem milites donabantur.

Calces ampullae plumbeae.

Calicata aedificia calce polita. *Calicatis* calce politis.

Calim antiqui dicebant pro clam: ut *nis* pro nobis, *sam* pro suam, *im* pro eum.

Caliptra genus vestimenti, quo capita operiebant.

Calix, quod in eo calidū bibitur: vel a Graeco *καλός*.

Calones, calcei ex ligno facti. *Calones* militū serui, dicti, quia ligaeas clauas gerebant, quae Graeci *καλά* vocant. Is quoque qui huiusmodi telo vitur, *clanator* appellatur.

Calpar vinum nouū, quod ex dolio demitur:

sacrificij causa ante, quam gustetur. Ioui
 prius sua vina libabant, quae appella-
 bantur *festi vinalia*. & Calpar gen⁹ vasis fictilis.
Capurnij a Calpo Numae regis filio sunt o-
 riundi.
Canara, & *canuri boues* a curuatione, ex Græ-
 co *καυρη* dicuntur.
Canelis virginibus supplicare nupturae soli-
 tae erant.
Camenae mulae a carminibus sunt dictae: vel
 quod canunt antiquorum laudes: vel quod
 sunt castae mentis praesides.
Canillus proprie appellatur puer ingenuus.
Cana dicunt Graeci, nos canistra, & per de-
 minutionem canistellā.
Canaliculae forenses, homines pauperes di-
 cti, quod circa canales fori consistere.
Canceri dicebantur ab antiquis, qui nunc per
 deminutionē *cancelli*, ex quo genere sunt
calces, qui per deminutionem appellantur
 calculi.
Candelabrum dictum, quod in eo candelae fi-
 gantur.
Canentes capitis ornamenta.
Canephora mulier appellatur, quae fert can-
 num, id est qualum, quod est cistae genus
Canicae fursures de farre, a cibo canum vo-
 catae.
Canitudo pro canitie. Plautus: Stultus est
 aduersus aetatem, & capitis canitudinem.
Canensem canforem Titinius pro pistore dixit.
Canta pro cantata ponebant.
Cantherius hoc distat ab equo, quod maialis
 a verre, capus a gallo, veruex ab ariete. est
 .n. catherius equus, cui testiculi amputati.
Canturnus nomen loci.
Capratum rugosum, a cornuum caprinorum
 similitudine dicitur.
Capidulum genus vestimenti, quo caput te-
 gebatur.
Capillatam vel capillarem arborem dicebant,
 in qua capillum tonsum suspendebant.
Capis poculi genus dictum a capiēdo.
Capita deorum appellabantur fasciculi facti
 de verbenis.
Capital facinus, quod capitis poena luitur.
Capital linteum quoddam, quo in sacrifici-
 is utebantur.
Capitalis locus, vbi siquid violatum est, ca-
 put violatoris expiatur.
Capitulum aes, quod capi potest.
Capras marinos equos Graeci a flexione po-
 steriorem partium appellant.
Caprae dictae, quod omne virgultum car-
 pant, siue a crepitu crurum. Vnde & *crepas*
 eas praesci dixerunt.
Capreoli vitium cincinnati intorti, quia ad lo-
 cum capiendum tendunt appellari.
Caprilla appellatur lager, qui vulgo ad Ca-
 praee paludes dici solet.

Capronae equorum iubae in frontem deue-
 xae, dictae quasi a capite pronae.
Capruniculum vas fictile.
Caprae a Graeco appellatur. Has illi *καυρη*
 dicunt.
Capit, prehenderit.
Capit locus dicitur ad sacrificandum legiū
 me constitutus.
Capuam in Campania quidam a Capy appel-
 latam ferunt, quem a pede introitus cur-
 uato nominatum antiqui, nostri *Falcone*
 vocant: alij a planicie regionis.
Capulum & manubrium gladij vocatur; & id
 quo mortui efferuntur. vtrunque a capiēdo
 dictum. sane a capulo fit capularis.
Caput ex Graeco, dictum quod illi interdum
καυρη dicunt.
Carinae, proba obiectantes, a carina dicti,
 quae est infima pars navis: sic illi foris in
 sumae.
Carissim apud Lucilium vastram significat.
Carisificis loco habebatur is, qui se vulnera-
 set, vt moreretur.
Casa a cauatione dicta.
Casaria, quae custodit casam.
Casum, antiquum.
Casus a coeundo dictus.
Casnam fabulam Plautus inscripsit ab ancil-
 lae nomine Casina, quam amari a senecro
 introduxit.
Casnar, senex Oschorum lingua.
Cassabundus crebro cadens.
Cassia via a Cassio strata.
Cassiculum, reticulum, a cassibus per deminutionem
 dictum.
Cassilum antiqui pro casside ponebant.
Cassa mola genus sacrificij, quod Vestales
 virgines faciebant.
Castris corona donabatur, qui primus ho-
 stium castra pugnando introisset. cui insigne
 erat ex auro vallum.
Casus dicimus non modo ea, quae fortuito
 hominibus accidunt, sed etiam vocabulo
 rum formas, quia in aliam, atque aliam
 cadunt effigiem.
Catachresin tropum nos abusionem dicimus,
 cum alienis abutimur perinde, ac propriis
 cum propria deficiunt.
Catamitum pro Ganymede dixerunt, qui fuit
 Iouis concubinus.
Catampo genus est lusus.
Catax, claudus.
Catifons, ex quo aqua Petronia in Tiberim
 fluit; dictus, quod in agro cuiusdam fue-
 rit Cati.
Catillatio graue opprobrium hominibus ge-
 nerosis obiciebatur, si qui prouincias a-
 micas populi Romani expoliassent.
Catillones appellabant antiqui gulofos.
Catonis appellantur portus in mari interio-
 res

res arte & manu facti.
Catularia porta Romae dicta est, quia non longe ab ea ad placandum caniculae fidus frugibus inimicum rufae canes immolabantur, vt fruges flauelcentes ad maturitatem perducerentur.

Catulinam carnem esitauisse, hoc est comedisse Romanos Plautus in Saturione refert.

Catulus genus quoddam vinculi, qui interdū canis appellatur.

Caudae cistellae ex iunco, a similitudine equinae caudae factae.

Caudicariae naues ex tabulis crassioribus factae.

Cauitres hostiae dicebantur, quod cauias, id est pars hostiae cauda tenus diceretur, & ponebatur in sacrificio pro collegio pontificum quinto quoque anno.

Cauillatio est iocosa calumniatio.

Cauillum, cauillatio, id est irrifio.

Cauitionem dicebant, quam modo dicimus cautionem.

Caulae, a cauo dictae, antiquitus enim ante vsum tectorum oves in antris claudabantur.

Cauum a chao dictum, & eius inanitate.

Celeres antiqui dixerunt, quos nunc equites dicimus, a Celere interfectore Remi qui initio a Romulo iis praepositus fuit, qui primitus electi fuerunt ex singulis curiis deni, ideoque omnino trecenti fuere.

Celibari hasta caput nubentis comebatur, quae in corpore gladiatoris steteret abiecti, occisi que vt quemadmodū illa coniecta fuerit cum corpore gladiatoris, sic ipsa cū viro sit, vel quia matronae Iunonis Curitis in tutela sint, quae ita appellabatur a ferenda hasta, quae lingua Sabinorum *curis* dicitur, vel quod fortes viros genituras ominetur, vel quod nuptiali iure imperio viri subiicitur nubens: quia hasta summa armorum, & imperij est, quam ob causam viri fortes ea donantur, & captiui sub eadem veneunt, quos Graeci *δουλοπύρις* καὶ *δουλοπύρις* vocant.

Celsus, ex Graeco *κίλινς* eques dictus.

Cenina vrbs, quae fuit vicina Romae, a Cenite conditore appellata.

Censere nunc significat putare; nunc suadere; nunc decernere.

Censio aestimatio. vnde *censores*. *Censio hastaria* dicebatur, cum militi multae nomine obdelictum militare indicebatur, quod hastas daret. *Censionem facere* dicebatur censor, cum multam equiti interrogabat.

Censores dicti, quod rem suam quisque tanti aestimare solitus sit, quantum illi censuerint.

Censui *censendo* agrī proprie appellantur, qui & emi, & venire iure ciuili possunt.

Centaurion medicamentum a Chirone centauro inuentum.

Centenariae caenae dicebantur, in quas lege Licinia non plus centussibus, praeter terra nata impendebatur: id est, centum assibus (qui erant breues nummi ex aere.)

Centenas pondo dicebant antiqui referentes ad libras.

Centumuiralia iudicia a centum viris sunt dicta. Nam, cum essent Romae triginta & quinque tribus, (quae & curiae dictae sunt) terni ex singulis tribubus sunt electi ad iudicandum, qui centumviri appellati sunt; & licet quinque amplius, quam centum fuerint, tamen quo facilius nominarentur, centumviri sunt dicti. Centumuiralia iudicia, quae centumviri iudicabant.

Centuria in agris significat ducenta iugera: in re militari centum homines.

Centuriata comitia, (item curiata) dicebantur; quia populus Romanus (per centenas turmas diuilius erat.

Centuriatus ager in ducenta iugera definitus, quia Romulus centenis ciuibus ducenta iugera tribuit.

Centurionus anrea, qui nunc Centurio; & *curionus*, & *decurionus* dicebantur.

Cercolops genus simiae, quae vltimam partē caudae villosam habet.

Cercopa Graeci appellant lucrari vndique cupientem, quasi *κέρδινα*; quem nos quoque *lucronem* vocamus.

Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus: quia candelis pauperes, locupletes cereis utebantur.

Cermalus locus in vrbe sic nominatus.

Cernuus calciamenti genus.

Cerritus furiosus.

Cerrones leues & inepti a cratibus dicti: quod Siculi aduersus Athenienses cratibus proscutis sunt vsi, quas Graeci *κέρπας* appellant.

Cernaris ouis, quae pro cerua immolabatur, *Cernus*, quod *κέρπας*, id est cornua gerat, dictus.

Cespes est terra in modum lateris caesa, cum herba, siue frutex recisus & truncatus est.

Cesticillus appellatur circulus, quem superponit capiti, qui aliquid est laturus in capite.

Chalcidonicum genus aedificij, ab vrbe Chalcida dictum.

Chaos appellat. Hesiodus confusam quādam ab initio vnitatem hiantem, parentemque in profundum, ex eo & *χάος* Graeci, & nos *hiare* dicimus. Vnde *Tanas* detracta a spiratione nominatur ideo, quod fuerit omnium primus, cui primo supplicabat velut parenti, & a quo rerum omnium factum: putabant initium.

Chilo dicitur cognomento a magnitudine labrorum. *Cilo* sine aspiratione, cui frons est eminentior, ac dextra, sinistraque velut recisa videntur.

Choenica, mensurae genus.

Choragium, instrumentum scenarum.

Cibus appellatur ex Graeco, quod illi *peram*, in qua cibum recondunt, *καβητος* appellant.

Cicatricare, cicatricem inducere.

Cicum membrana tenuis malorum punctorum.

Cicindela genus muscarum, quod noctu lucescit, videlicet a candore. Vnde etiam *candelabra* putantur appellata.

Cicum avis noctua.

Ciere, nominare.

Cilium est folliculus, quo oculus tegitur. vnde fit *supercilium*.

Cillibae, mensurae rotundae.

Cimbri lingua Gallica latrones dicuntur.

Cimmerij dicuntur homines qui frigoribus occupatas terras incolunt. quales fuerunt inter Baia & Cumas in ea regione, in qua conuallis satis eminenti iugo circumdata est, quae neque matutino, neque vespertino tempore sole contegitur.

Cincta, locus Romae, vbi Cinciorum monumentum fuit.

Cincta flaminica veste velata.

Cingulo noua nupta praecingebatur, quod vir in lecto soluebat, factum ex lana ouis: vt sicut illa in glomos sublata coniuncta inter se fit, sic vir suus secum cinctus, vinculusque esset. Hunc Herculeo nodo vincitum vir soluit omnis gratia: vt sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, vt fuit Hercules, qui lxx. liberos reliquit.

Cingulos appellabant homines, qui in his locis, vbi cingi solet, satis sunt tenues.

Cinctae Iunonis nomen sanctum habebatur in nuptiis, quod initio coniugij solutio erat cinguli, quo noua nupta erat cincta.

Circanea dicitur avis, quae volans circuitum facit.

Circites, circuli ex aere facti.

Circumstium ius praediorum.

Cispinus mons in vrbe Esquilinae regionis de nomine cuiusdam hominis dictus.

Cisterna dicta est, quod cis inest infra terram.

Citeria appellabatur effigies quaedam arguta, & loquax, ridiculi gratia, quae in pompa vehi solita sit. Cato in M. Caecilium. Quid ego cum illo disertè amplius, quem ego denique credo in pompa vestitatum ire ludis pro citeria, atque cum spectatoribus fermocinaturum?

Citimus, extremus. Vls enim facit vltra, vltimus: cis, citra, citimus.

Citior comparatiuum a cito. Plautus: Nullam

ego rem citiorem apud homines esse, quam famam reor.

Citrofa vestis appellata est a similitudine citri.

Civicam coronam cuius salutis suae causa seruatus in praelio dabat, quae erat iligera frondem habens perennem.

Clacendix, genus conchae.

Clama clauibus dictum, quod his, quae caelare volumus, claudimus.

10 *Claritudinem* claritatem.

Classis clypeatas antiqui dixerunt, quos nunc exercitus vocamus.

Classici testes dicebantur, qui signandis testamentis adhibebantur.

Classis procincta, exercitus instructus.

Claua teli genus, qua Hercules utebatur.

Clauata dicuntur aut vestimenta clauis inretexta, aut calciamenta clauis confixa.

20 *Claudere* & claus ex Graeco descendit. cuius rei tutelam penes Portumnum esse putabant, qui clauim manu tenere fingebatur, & deus putabatur esse portarum.

Claudiana tonitrua appellabantur, quia Claudius Pulcher instituit, vt ludis post scenam collectus lapidum ita fieret, vt veri tonitrus similitudinem imitaretur. nam antea leues admodum, & parui sonitus fiebant, cum clauis & lapides in labrum aeneum conicerentur.

30 *Clauim* consuetudo erat mulieribus donare ob significandam partus facilitatem.

Clausula, quam Graeci *καλοφωτια* vocant, a breui conclusione est appellata.

Clauus annalis appellabatur qui figebatur in parietibus sacrarum aedium per annos singulos, vt per eos numerus colligeretur annorum.

Clientam pro cliente Plautus dixit.

40 *Cingere* cingere a Graeco *κείειν* dici manifestum est.

Clitellae dicuntur non tantum eae, quibus sacinae conligatae mulis portantur, sed etiam locus Romae propter similitudinem, & in via Flaminia loca quaedam deuexa subinde & accliuia. est etiam tormenti genus eodem nomine appellatum.

Cluina auspicia dicebant, quae aliquid fieri prohibebant. omnia enim difficilia cluina vocabant. vnde & *clui* loca ardua.

50 *Cloacae* a conluendo dictae.

Cloacale flumen dixit Cato pro cloacarum omnium conluie.

Cloacare, inquinare. vnde & cloacae dictae.

Cloelia familia a Cloelio Aeneae comite est appellata.

Cloeliae fossae à Cloelio duce Albanorum dictae.

Clucidatum dulce, & suaue dicebatur.

60 *Clumae* folliculi ordei.

Cluna-

Clauaculum cultrum sanguinarium dictū; vel quia elunes hostiarum diuidit; vel quia ad elunes dependet.

Clunas simias a clunibus tritis dictas existimant.

Clunes masculini. Plautus: Quasi lupus ab armis valeo, clunes infractos fero.

Clutum Graeci κλυτον dicunt. Vnde accepta praepositione fit *inclutus*. IN enim saepe augendi causa adiicimus, vt inuocauit, in clamauit.

Clypeum antiqui ob rotunditatem etiam corium bouis appellauerunt, in quo foedus Gabiorum cum Romanis fuerat adscriptum.

Cnasionas, acus, quibus mulieres scalpunt caput.

Cnephosum antiqui dicebant tenebriosum. Graeci enim νηφας appellant obscurum.

Cocetum genus edulij ex melle & papauere factum.

Coelacae dicuntur lapides ex flumine rotundi ad coclearum similitudinem.

Coclesiones dicti videntur a cunctatione, quod in emendis, vendendisque mercibus tarde pertentant ad iusti pretij finem. Itaque apud antiquos prima syllaba per V litteram scribebatur.

Coculum a cogendo dicitur, quia coquendo coartetur, vt ad vtilitatem vascendi pducatur.

Cocula vasa aenea coctionibus apta. alij cocula dicunt ligna minuta, quibus facile decoquantur obsonia.

Codeta ager, in quo frutices existunt in modum codarum equinarum. Codeta appellatur ager trans Tiberim, quod in eo virgulta nascuntur ad caudarum equinarum similitudinem.

Coelius mons dictus est a Coele quodam ex Etruria, qui Romulo auxilium aduersus Sabinos praebuit; eo quod in eo domicilium habuit.

Coeptiam futurum tempus ab eo, quod est coepi Cato: Coeptiam seditiosa verba loqui. Inuenitur quoque apud maiores & infinitiui modi *coepere*.

Cogitatum aduerbialiter, pro cogitare.

Cogitatio dicta velut coagitatio, id est longa eiusdem rei agitatio in eadem mora consilij explicandi.

Cognitor est qui litere alterius suscipit coram eo, cui datus est. *procurator* autem absentis nomine auctor fit.

Cognita facilia eadem ratione dicitur, qua dictu facilia, & perspectu, & factu facilia.

Cognomines dicitur, qui eiusdem sunt nominis.

Cohum lorum, quo temo buris cum iugo conligatur, a cohibendo dictum. Cohum poetarum caelum dixerunt a chaos: ex quo putabant caelum esse formatum.

Conquire, deputare.

Collus quoque masculine dixerunt. est enim genus tormenti e corio.

Colluuiaris porcus dicitur, qui cibo permixto & colluuiione nutritur.

Colophon dixerunt, cum aliquid finitum significaretur.

Colossus a Caleto artifice, a quo formatus est, dictus. Fuit enim apud Rhodum insulam statua solis alta pedes centum & quinque.

Columnae dictae, quod culmina sustineant.

Columna hastilia ex corno arbore facta.

Comedum bona sua consumentem antiqui dixerunt. Comedo comedonis, qui, vt supra, bona sua consumit.

Comissatio a vicis, quos Graeci νειμας dicunt, appellatur. in his enim habitabant prius, quam oppida conderentur, quibus in locis alij alios conuictus causa inuitabant.

Comitiales dies appellabant, cum in comitio conueniebant. qui locus a coeundo, id est simul veniendo dictus est.

Commentacula virgae, quas flamines portant pergentes ad sacrificium, vt a se homines amoueant.

Commentaculum genus virgulae, qua in sacrificiis utebantur.

Committere proprie est insimul mittere. Nunc eo utimur & pro facere, aut pro relinquere, aut pro incipere.

Commugento, conuocanto.

Comoedias constat appellari ex eo, quod initio in vicis iuuenes cantare soliti essent conuenientes.

Comoedice figuratum a comoedo. Plautus: Euge heus adstiristi & dulce, & comoedice.

Comparfit Terentius pro compefcuit posuit.

Compascuus ager, relictus ad pascendum communiter vicinis.

Comperce pro compefce dixerunt antiqui.

Compernes, nominatur homines genibus iusto coniunctis.

Compefcere est velut in eodem pascuo continere.

Compefcere lucum, est lucum suis finibus cohibere.

Compilare est cogere, & in vnum condere.

Compitalia festa, quae in compitis peragebant.

Compluriens a compluribus significat saepe. Cato: Contumelias mihi dixisti compluriens.

Comprades eiusdem rei populo sponsores.

Comptus, id est ornatus, a Graeco descendit, apud quos κομης dicitur comere. & κομης, quod apud hos comis. & comas dicitur capilli cum aliqua cura compositi.

Conauditum, coauditum; sicut coangustatum dicitur.

Conceptinae seriae festa dicebantur, quae in

certis diebus seruabantur quocannis, vt *sementinae, compitaliciae*.
Conciliabulum dicitur locus, vbi in concilium conuenitur.
Conciliatrix, dicitur, quae viris conciliat vxores, & vxoribus viros.
Concilium dicitur a populi consensu, siue conciliū dicitur a *concalando*, id est vocando.
Concinare est ante componere. *Concinere* enim conuenire est.
Concio conuentus dicta, quasi conuocatio. *Coacio* significat conuentum, non tamen alium, quam eum, qui a magistratu, vel a sacerdote publico per praekonem conuocatur. *Concionem* antiqui masculino genere posuere.
Concipulauisti dictū a Naetio pro corripuisti, & inuolasti.
Conclauatae dicebantur, quae sub eadem erant clauae.
Conclauia dicuntur loca, quae vna clauae clauduntur.
Condere, componere. *Condere* proprie est in vnum, & in interiorem locum dare ad custodiam faciliorem. quod verbum hunc significat conscribere: nunc facere: nunc componere, & instruere.
Condicere est dicendo denuntiare.
Condictio in diem certum eius rei, quae agitur, denuntiatio.
Condictum est, quod in communi est dictum.
Condulus anulus. *Condulium* similiter anuli genus.
Confecerunt, vna fecerunt.
Confeta sus dicebatur, quae cum omni fetu adhibebatur ad sacrificium.
Conflages loca dicuntur, in quae vndique confluunt venti.
Confodisti, foedere coniuncti.
Confugelam antiqui, confugium dicebant.
Congrere dictum est a gruibus, (quae non se segregant, siue cū volant, siue cū pascunt.)
Coniector, interpres somniorum.
Conitum genus libaminis, quod farina conspersa faciebant. *Conitū* Aftanius pro ornatu & excultu posuit.
Coniuola, occulta.
Conlatia oppidum fuit prope Romam, eo quod ibi opes aliarum ciuitatum fuerint conlatae: a qua porta Romae *Conlatina* dicta est.
Conlatium sacrificium dicitur, quod ex conlatione offertur.
Conlatium ventrem magnum, & turgidum dixit Plautus, quia in eum omnia edulia congeruntur.
Conlucare dicebant, cum profanae siluae rami deciderentur officientes lunini.
Conquirere, coercere.
Conrege, e regione.

Conrursari, conquirere. Plautus: *Conrursare* tua consilia in pectore.
Conscripti dicebantur, qui ex equestri ordine patribus adscribebantur, vt numerus Senatorum expletur.
Consensia sacra, quae ex multorum consensu sunt statuta.
Considerare a contemplatione siderum videtur appellari.
Consilium vel a consulendo dicitur, vel quod in vnam sententiam plurium mentes consiliant & conueniant. sed a silentio creditur dicitur putatur, quo maxime inuenitur.
Consilueret Ennius pro conticuere posuit.
Consiprum apud Ennium pro conscriptum reperitur. *Consiprum* clauis praefixum.
Consponsor, coniurator.
Consponsor antiqui dicebant fide mutua conligatos.
Consternatio, quae est concitatio quaedam sedita ex aliquo metu; a sternutamento deducta est: quod eo toto concutimur corpore.
Constitutus hominum a consistentium multitudinem appellatur.
Consualia ludi dicebantur, quos in honorem Consi faciebant, quem deum consilij putabant.
Consuetudinem Plautus pro consuetudine dixit.
Consulas antiqui ponebant, non tantum pro consilium petas, & perconteris: sed etiam pro iudices, & statuas.
Contagionem esse dicendum, non contagium.
Contemplari dictum est a templo; id est loco, qui ab omni parte aspici, vel ex quo omnis pars videri potest, quem antiqui templum nominabant.
Contestari est, cum vterque reus dicit, Testes estote. *Contestari* litem dicuntur duo, aut plures aduersarij, quod ordinato iudicio vtraque pars dicere solet, Testes estote.
Contignum frustum carnis cum septem costis demptum.
Contrarium aes, graue aes.
Contubernales dicuntur a tabernis, quae fiebat ex tabulis. vnde & *tabernacula* dicta sunt, licet ex tentoriis, & ex pellibus fiant.
Contubernium dicitur contubernalium habitatio.
Contuoli oculi sunt in angustum coacti coniuuentibus palpebris.
Conuallis est planities ex omni parte comprehensa montibus, collibusue. *Vallis* duobus lateribus inclusa planities. *Vallis* deminutiuum vallicula facit.
Conuentae conditio dicebatur, cum primus sermo de nuptiis, & earum conditione habebatur.
Conuentus quattuor modis intelligitur. Vno cum

- cum quemlibet hominem ab aliquo conuenientum esse dicimus; Altero, cum significatur multitudo ex compluribus generibus hominum contracta in vnum locum; Tertio, cum a magistratibus iudicij causa populus congregatur; Quarto cum aliquē in locum frequentia hominum supplicationis, aut gratulationis causa colligitur.
- Conuocium* est ex omni parte declinatū, qualis est natura caeli, quod ex omni parte ad terram versus declinatum est.
- Conuiciam* a vicis in quibus prius habitatum est, videtur dictum; vel immutata littera quasi conuocium.
- Conuotū*, iisdem votis obligati.
- Copona* taberna copii dicta.
- Coquitare* pro coctitare, id est frequenter coquere, Plautus posuit.
- Coquum* & pistorem apud antiquos eundem fuisse accepimus. Naeuius, Coquus, inquit, edit Neptunum, Venerem, Ceterem significat per Cererem panem, per Neptunum pisces, per Venerem holera.
- Corbitae* dicuntur naues onerariae: quod in malo earum summo pro signo corbes solerēt suspendi.
- Corculum* a cogde dicebant antiqui solertem, & acutum. Plautus in Casina: Ego sum liber Meum corculum melliculum, verculum.
- Corda* frumēta, quae sero maturescunt, vt fennum errdum.
- Corro* apud antiquos pro aduerbio, quod est profecto, ponebatur.
- Corinthiensis* ex eo dici coeperunt, ex quo coloni Corinthum sunt deducti, qui antea Corinthij sunt dicti. quam consuetudinem seruamus etiam, cum Romanēses, & Hispanienses, & Sicilienses negotiatores dicimus, qui in alienis ciuitatibus negotiantur.
- Corius* apud antiquos masculino genere dicebatur. Plautus: Iam tibi tuis meritis crassus corius redditus est. Pari modo diuerso genere dicebant, haec ludus, haec metus, haec amnis, hic frons.
- Corniscarum* diuarum locus erat trans Tiberim cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela esse putabantur.
- Cornua* Liberi patris simulachro adiciuntur, quem inuentorē vini dicunt: eo quod homines nimio vino truces fiunt.
- Corolla* deminutiuum est a corona. corollam noua nupta desloribus, verbenis, herbisq; a se lectis sub amiculo ferebat.
- Corona*, cum videatur a choro dici, caret tamē aspiratione. siue coronae dicuntur, quod cohonorent eos, quibus imponuntur.
- Corpulentus* Ennius pro magnis dixit. nos corpulentū dicimus, corporis obesi hominē.

- Cossi* ab antiquis dicebatur natura rugosi corporis homines, a similitudine vermiū ligno editorum, qui cossi appellantur.
- Cotiliae* lacus appellatur, quod in eo est insula Cotilia nominata a Graecis.
- Coturnium* vas, quo in sacrificiis vinum fundebatur.
- Coturnix* appellatur a sono vocis.
- Cracentes* graciles. Ennius: Succincti gladiis media regione cracentes.
- Craticulum* a Graeco *κράτιον* deducitur.
- Crebrisuro* apud Ennium significat vallū crebris furis, id est palis, munitum.
- Creduas*, credas. Plautus: Ipus nec amat, nec tu creduas.
- Creperum*, dubium. vnde *increpitare* dicimus, quia male dicta fere incerta, & dubia sūt.
- Crepidines*, saxa prominentia.
- Crepitulum* ornamentum capitis. id enim in capitis motu crepitum facit.
- Crepus* Romani lupercos dicebant a crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in lupercalibus nudos discurrere, & pellibus obuias quaque feminas ferire.
- Creterre* vocabulum trahitur a cratere, quod vas est vini.
- Creui* modo significat hereditatem adij: modo maior aetate, vel censu sum: modo iudicau: modo diuisi. quae omnia a duobus verbis cresco, & cerno veniūt: cuius vnus origo ex Graeco trahitur, quod illi *κράτειν* dicunt perficere.
- Crines* a discretionē dicti, quam Graeci *κρίσην* appellāt. nam iidem eos *κρίδα* vocāt.
- Crocatio*, coruorum vocis appellatio.
- Crocotilum* valde exile. Plautus: Extortis talis cum crocotilis crusculis.
- Crocotinum* genus operis pistoriij.
- Crucium*, quod cruciat. Vnde Lucilius vinum insuaue crucium dixit.
- Crumina* sacculi genus. Plautus: Dij bene vortant, tene, tene, crumina minuerint triginta minae.
- Crusculum* deminutiuum a crure.
- Crustariae* tabernae a vasis potioris crustatis dictae.
- Crustumina* tribus a Tuscorum vrbe Crustumina dicta.
- Cubam* Sabini vocant eam, quam militares lecticam. vnde videtur deriuatū esse *cubiculum*.
- Cubans* auspicatur, qui in lecto quaerit augurium.
- Culcita*, quod tomento inculcatur, appellata.
- Culigna* vas potorium. Cato, Culigna, inquit, in foeno Graeco ponito, vt bene oleat. Culigna vas vinarium a Graeco dicta, quam illi dicunt *κὺλιγνα*.
- Culina* vocatur locus, in quo epulae in fune-

re comburantur.
Culiola cortices nucum viridium, dicta a similitudine culeorum, quibus vinum siue oleum continetur.
Culticula fusticulus quidem ligneus in sacris dicebatur.
Cumalter significat cum altero, dictum ab antiquis ita breuitatis causa, ut *fodes* pro *si audes*, scilicet pro *scias licet, sis pro si vis*.
Cumeram vocabatur antiqui vas quoddam, quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis vtenfla, quod & camillum dicebant, eo quod sacrorum ministrum *αμύλλου* appellabant.
Cumerum vas nuptiale a similitudine cumerarum, quae sunt palmae vel sparteae ad usum popularem, sic appellatum.
Cum imperio esse dicebatur apud antiquos, cui nominatim a populo dabatur imperium.
Cum populo agere, hoc est populum ad concilium, aut comitia vocare.
Cum potestate esse dicebatur de eo, qui a populo alicui negotio praeficiebatur.
Cuncti significat quidem omnes, sed coniuncti & congregati; at vero omnes etiam si diuersis locis sint.
Cuniculum, id est foramen sub terra occultum, aut ab animali, quod simile est lepore, appellatur, quod subterfossa terra latere est solitum; aut a cuneorum similitudine, qui omnem materiam intrant findentes.
Cumire est sterco facere. vnde & inquinare.
Cupes, & cupedia antiqui lautiores cibos nominabant. inde macellum forum cupedinis appellabant. Cupedia autem a cupiditate sunt dicta. vel, sicut Varro vult, quod ibi fuerit Cupedinis equitis domus, quae fuerat ob latrocinium damnata.
Cupressi mortuorum domibus ponebantur ideo, quia huius generis arbor excisa non renascitur; sicut ex mortuo nihil iam est sperandum, quam ob causam in tutela Dis patris esse putabatur.
Curia dicta est, quasi eor edat; vel quia cor vrat.
Curatores dicuntur, qui pupillis loco tutorum dantur. siue illi, qui rei frumentariae, agrisque diuidendis praepositi sunt.
Curia, locus est, ubi publicas curas gerebant. **Calabra** curia dicebatur, ubi tantum ratio sacrorum gerebatur. Curiae etiam nominantur in quibus vniuscuiusque partis populi Romani quid geritur. quales sunt eae, in quas Romulus populum distribuit numero triginta. (quibus postea additae sunt quinque:) vt in sua quisque curia sacra publica faceret, serialisque observaret. hisque curijs singulis nomina Curiarum virginum imposita esse dicuntur, quas virgines quoddam Romani de Sabinis rapuerunt.
Curiales eiusdem curiae, vt tribules, & muni-

cipes. **Curiales flamines** curiarum sacerdotes. **Curiales mensae**, in quibus immolabatur Iunoni, quae Curis est appellata.
Curata comitia a curijs appellata.
Curij fano. a Curio dicta, quia eo loco domum habuerat.
Curionem agnum Plautus pro mactio dixit, quasi cura macruisset.
Curionia sacra, quae in curijs fiebant.
Curionium aes dicebatur, quod dabatur curioni ob sacerdotium curionatus.
Curis est Sabine hasta. Vnde Romulus Quirinus, quia eam ferebat, est dictus; & Romani a Quirino *Quirites* dicuntur. Quidam eum dictum putant a Curibus, quae fuit vrbs opulentissima Sabinorum.
Curitum Iunonem appellabant, quia eandem ferre hastam putabant.
Curriculo pro cursum ponebat. Plautus, Licet, inquit, vos abire curriculo.
Curriculus deminutiuum est a curru.
Curij locus appellatur a Curtio, qui eo loco in profundissimum se ob salutem populi Romani proiecit hiatum.
Curules equi quadrigales. Curules magistratibus appellati sunt, quia curru vehebantur.
Custulirem pro ignauo dicebant antiqui.
Custodelam dicebant antiqui, quam nunc dicimus custodiam.
Custoditio est opera ad custodiendum quid supra.
Cutis Graecam habet originem hanc enim illi *κύτος*, dicunt.
Cybele mater, quam dicebant magnam, ita appellabatur, quod ageret homines in furorem, quod Graeci *κύβηλος* dicunt. Cybele vero eadem dicta a loco, qui est in Phrygia.
Cybius dictum, quia eius medium aequae patet in omnes partes, quod genus a geometris *κύβητος* dicitur. Vnde etiam tessellae quadratae *κύβητος*. Hinc & *κύβητος* genus piscis, quia piscatus id genus piscium velut aleam ludat.
Cyllenius Mercurius dictus, quod omnem rem sermone sine manibus conficiat, quibus partibus corporis, qui carent, *κύνει* vocantur; ideoque quadratum eum fingunt. Alij volunt sic appellatum, quod in Cyllenia vrba sit nutritus. Alij quod in monte Arcadiae Cyllene. Alij quod a Cyllene sit nymphea educatus.
Cymbam Graeci appellant *κύμβαλον*.
Cymbium poculi genus a similitudine nauis, quae dicitur cymba, appellatum.
Cynthius Apollo a Cynthio Deli monte vocatur.
Cyparissiae appellatur acies quaedam igneae, quae noctu apparere solent ad similitudinem cupressi.
Cyparissiae dicuntur ignes prodigiosi a similitudine cypressorum.
Cypria Venus, quod ei primum in Cypro insulae templum sit constructum, vel quia parientibus

tibus praesideat, quod Graeco *κύν* patere sit.

Cyprio boui merendam, Ennius sotadico ver su cum dixit, significat id, quod solet fieri in insula Cyprio, in qua boues humano stercore pascuntur. Idem cum dicit, Propter stagna, ubi lanigerum genus piscibus pascitur, esse paludem demonstrat, in qua nascuntur pisces similes ranunculis, quas oues confectatae edunt.

Cythera, Venus ab vrbe Cythera, in quam primum deuecta esse dicitur concha, cum in mari esset concepta.

D

Dacrimas pro lacrimas Livijs saepe posuit, nimirum, quod Graeci appellant *δακρυα*. Item *dantia*, quae lautia dicimus, & dantur legatis hospitij gratia.

Daedalam a varietate rerum, artificiorumque dictam esse apud Lucretium terram, apud Ennium Mineruam, apud Virgilium Circeam, facile est intelligere: cum Graece *δαίμων* significet variare.

Dagnades sunt auium genus, quas Aegyptij inter potandum cum coronis deuincere soliti sunt, quae vellicando, morficandoque & canturiendo assidue non patiuntur dormire potantes.

Dalium supinum ait esse Aurelius, Aelius stultum. Oscorum quoque lingua significat insanum. Sanna vero dici putat ipsum quem Graeci *δαίμων*, id est propter cuius fatuitatem quis misereri debeat.

Damium sacrificium, quod fiebat in aperto in honorem Bonae deae, dictum a contrarietate, quod minime esset *δαίμων*, id est publicum. dea quoque ipsa *δαίμων*, & sacerdos eius *δαίμων* appellabatur.

Damistae, feneratores.

Dannus, dant.

Daps apud antiquos dicebatur res diuina, quae fiebat aut hiberna semente, aut verna. quod vocabulum ex Graeco deducitur, apud quos id genus epularum *δαψή* dicitur. Itaque & *daptice* se acceptos antiqui dicebant, significantes magnifice, & *dapticum negotium* amplum, ac magnificentum.

Dasi, dari.

Dannia Appulia appellatur a Dauno Illyricae gentis claro viro, qui eam propter domesticam seditionem excedens patria occupauit.

Deactio, peractio.

Deblacterare est stulte loqui. Nam Graeci *βλάκω*: stultos appellant.

Decalcatum calce litum.

Decernina dicuntur: quae decerpuntur purgandi causa.

Decima quaeque veteres dijs suis offerebant.

Decotes togae detritae.

Decrepitus est desperatus crepera iam vita: ut *crepusculum* extremum dici tempus. Sicut decrepitus dicitur, quia propter senectutem nec mouere se, nec vllum facere potest crepitem.

Decultarum, valde occultarunt.

Decumana oua dicuntur, & *decumani* fluctus, quia sunt magna. nam & ouum decimum maius nascitur, & fluctus decimus fieri maximus dicitur.

Decumanus appellatur *limes*, qui fit ab ortu solis ad occasum. Alter ex transuerso currens appellatur *cardo*.

Decures, decuriones.

Decuriones appellantur, qui denis equitibus praesunt.

Deidra intelligitur valde data.

Defomitatum a fomitibus succisum, quibus confoueri erat solitum.

Defensam detritam, atque detonsam.

Defru dicebant antiqui, ut deamare, deperire: significantes omnem fructum percipere.

Degere antiqui posuerunt pro expectare.

Degumere degustare.

Deinceps qui deinde cepit: ut *princeps*, qui primum cepit.

Deincipem antiqui dicebant proxime quenque captum, ut principem primum captum.

Deinde compositum est ex praepositione, & loci significatione: ut exinde, perinde, proinde, subinde: quae item tempus significant.

Delapidata, lapide strata.

Deliberare a libella, qua quid penditur, dictum.

Delibrare aquam sulco deriuare.

Delicare ponebant pro dedicare.

Delicata dicebant dijs consecrata, quae nunc delicata. Vnde adhuc manet *delicatus*, quasi lusui dicatus. *Dedicare* autem proprie est dicendo deferre.

Delicia est tignum quod a culmine ad regulas angulares infimas versus fastigatum collocatur, vnde *rectum deliciarum*, & *regulae deliciares*.

Delinquere est praetermittere, quod non oportet praeteriri. Hinc deliqua & delicta.

Delicium solis a delinquendo dictum, quod delinquit in cursu suo.

Deliquum apud Plautum significat minus.

Delubrum dicebant fustem delibratum, hoc est decorticatum, quem venerabantur pro deo.

Deluit, soluit. a Graeco *δύω*.

Demagis pro minus antiqui dicebant.

Deminutus capite appellatur, qui ciuitate mutatus est: & ex alia familia in aliam adoptatus: & qui liber alteri mancipio datus est: & qui in hostium potestate ve-

nit: & cui aqua, ignique interdictum est. *Demoe* apud Ateicos sunt, vt apud nos pagi. *Demum* quod significat post, apud Luuium *demus* legitur. Alij *demum* pro duntaxat posuerunt. *Denariae* caeremoniae dicebantur, & *tricenariae*, quibus sacra adituris decem continuis diebus vel triginta certis quibusdam rebus carendum erat. *Denicales* feriae colebantur, cum hominis mortui causa familia purgabatur. Graeci enim *νεκρω* mortuum dicunt. *Deorata*, perorata. *Depeculatus* a pecore dicitur, qui enim populum fraudat, *peculatus* poena tenetur. *Deperire* significat valde perire. *Depositum* perfectum, quia omnes perfectiones antiqui politiones appellabant. *Depontani* senes appellabantur, qui sexagenarij de ponte deiciabantur. *Deprehensa* dicitur genus militaris animaduersionis castigatione maior, ignominia minor. *Depubem* porcum lactantem, qui prohibitus sit pubes fieri. *Depunere*, caedere, Lucilius: palmisque misellam Depuuit me. id est, verberauit me. *Deipsum* ex Graeco est *ωρειο*. *Diēs*: Graeci appellant pelles nauticas, quas nos vocamus *segestria*. *Derogare* proprie est, cum quid ex lege veteri, quo minus fiat, sancitur lege noua. derogare ergo detrahere est. *Desiderare* & considerare a sideribus dici certum est. *Desuare* desinere. *Despretus*, valde spretus. *Deteriae* porcae, id est macilentae. *Detrahare* est male tractare. *Detudes* esse detentos deminutos. *Deuersus* dicebant deorsum versus. *Deuitare*, valde vitare. *Deus* dictus est, quod ei nihil desit vel quia omnia commoda hominibus dat: siue a Graeco *θεος*, quod significat metum; eo quod hominibus metus sit. sed magis constat id vocabulum ex Graeco *θεος*, esse dictum a piratione dempta, qui mos antiquis nostris frequens erat. *Deotans* dicitur, quia a se desit *sextans*, quem admodum duodeuiginti & deunx. *Dextrimum* & sinistimum antiqui dixerunt. *Deuina* auspicia, prospera. *Dextrarum* tibiarum genus est, quae dextra tenentur. *Diabathra* genus solearum Graecanicarum. *Dianius* locus Dianae sacratissimus. *Dicassit*, dixerit. *Dice* pro die antiqui posuere. *Dicarchia* vocabatur, quae nunc Puteoli: 60

quod ea ciuitas quondam iustissime regebatur. *Dicimos* erat Romanis in omnibus sacrificiis, precibusque, **POPULO ROMANO, VIRITIBVSQ**, quod est Curensibus quae ciuitas Sabinorū potentissima fuit. *Dithyia* Diana, quam esse lunam putabant, dicta quod fulgore suo noctu omnia ostendat. *10 Diectum* dicebant per antiphtasin, volentes significare malum diem. *Dies* dictus, quod diuini sit operis, siue ab Ioue eius, vt putabant, rectore, qui Graece *Δία* appellatur. siue quod aether diurnus dehisceat in candorem. *Disfarreatio* genus erat sacrificij, quod inter virum, & mulierem fiebat dissolutio. dicta *disfarreatio*, quia fiebat farreo libo adhibito. *20 Dignorant* signa imponunt, vt fieri solet in pecoribus. *Dilaniare* est discindere, & quasi lanam trahere. vnde *lacrima* & *lanis* dicitur, qui pecus discindit. *Dilectus* militum, & is, qui significatur amatus, a legendo dicti sunt. *Diabolares* meretrices dicuntur, quae duobus obolis ducuntur. *Diomeda* insula in qua Diomedes sepultus est excedens Italia. *30 Diomedis* campi in Appulia appellantur, quic in diuisione regni, quam cum Dauid fecit, cesserunt. *Diox* genus piscis frequens in ponto. *Dirigere* apud Plautum inuenitur pro discedere. *Diruncunt*, depurgant. *Dirus*, dei ira natus. *Dirutum* aere *militem* dicebant antiqui, cui stipendium ignominiae causa non erat datum: quod aere diruebatur in fiscum, non in militis saeculum. *40 Disertim* pro diserte dixerunt antiqui. *Disertiones*, diuisiones patrimoniorum inter consortes. *Disertus* a disertendo dictus. *Dispensatores* dicti, qui aere pensantes expendebant, non adnumerabant. hinc deducuntur expensa, siue dispensata, vel compensata: item compendium, dispendium, asspondium, dupondium. *Dispescere* est proprie pecus a passione deducere, vt compescere vna pascere, & in vno loco continere. *Disfulcus* porcus dicitur, cum in ceruice feras diuidit. *Distisum*, & pertisum dicebant, quod nunc *distesum*, & pertesum. *Diuidiam*, discordiam. *60 Diuidicula* antiqui dicebant, quae nunc sunt castella.

castella, ex quibus a riuo communi aqua
quisque in suum fundum ducit.

Diurni antiqui ex Graeco appellabatur, vt a deo
ortum, diurnum sub caelo lumen *ἡμέρας*.
Vnde adhuc *sub die* fieri dicimur, quod non
sit sub tecto; & *interdium*, cui contrarium est
nocturnum. **Diurni**, quod sub caelo est extra te-
ctum, ab Ioue dicebatur. & **Dialis flamen**, &
Diui heroum aliquis ab Ioue genus ducens.
Diui fulgur appellabatur diurnum, quod puta-
bant Iouis, vt nocturnum Summani.

Doli vocabulo nunc tantum in malis vimur:
apud antiquos autem etiam in bonis rebus ve-
tebatur. vnde adhuc dicimus *Sine dolo ma-
lo*; nimirum, quia solebat dici & bonus.

Doliola, locus in vrbe sic vocatus, quia inua-
dentibus Gallis Senonibus vrbe, sacra in
eodem loco doliolis reposita fuerunt. qua de
causa in eodem loco ne despuere quidem
alicui licebat.

Donus a Graeco venit *δῶν*.

Donaticae coronae dictae, quod his victores
in ludis donabantur, quae postea magni-
ficentiae causa institutae sunt super modum
aptarum capitibus, quali amplitudine sunt
cum lares ornantur.

Donum ex Graeco est, quod illi vocant *δῶν*.

Dorsum dictum, quod pars ea corporis de-
uexa sit deorsum.

Dotem manifestum est ex Graeco esse. nam *δο-
τῆρα* dicitur apud eos dare.

Dracones dicti *δράκων*, quod est videre.
clarissimam enim dicitur habere oculorum
acie. qua ex causa incubantes eos thesauris
custodiae causa sinxerunt antiqui. Ideoque
Aesculapio adtribuntur; quod vigilantissi-
mi generis putantur. quae res medicinae
maxime necessaria est.

Dubius apud antiquos dicebatur, qui nunc
dominus.

Dubitat, Dubitat.

Duco, cum pro puto ponimus, ex Graeco de-
ducitur, quod illi dicunt *δύω*.

Duellum, bellum. videlicet quod duabus par-
tibus de victoria contententibus dimica-
tur. Inde & *perduellus*, qui pertinaciter reti-
net bellum.

Duicensus dicebatur cum altero, id est cum fi-
lio, census.

Duidens hostia bidens.

Duis duas habet significationes. nam & pro
dis ponebatur, & pro dederis.

Dumecta antiqui, quasi dumiceta appellabatur,
quae nos dumeta.

Dumosa, frondosa.

Duodeviginti dicendi consuetudine a Graecis tra-
xisse videmus, qui sic enuntiant *δωδεκείκοντι*.

Duonum, bonum.

Duplicatus, duplicabis.

Duplicem antiqui dicebant, quod nos duplicem.

venit autem a Graeco *δύω*.

Dusimosa in loco apud Liuium significat dumo-
sum locum. antiqui enim interferebant S
litteram, & dicebant committere pro com-
mittere, & *caemenae* pro *caemenae*.

E

Eamus ex Graeco *ἔαμι*.

Eapso, caipso.

Eccere iurandum est, ac si dicatur per Ce-
rerem, vt *accator*, *aedepol*. alij *eccere* pro
ecce positum accipiunt.

Edeatre, qui praesunt regis epulis, dicti *ἐπι-
δαιμονοί*.

Edecimata, electa.

Ederam flammis diali neque tangere, neque
nominare fas erat: pro eo quod *edera* vin-
cit ad quodcumque se applicat. Sed ne an-
nulum quidem gerere ei licebat solidum,
aut aliquem in se habere nodum.

Effasatum exertum, quod scilicet omnes exer-
to brachio sint exilati, id est extra vesti-
mentum filo contextum.

Effari, & *effata* a *fando*, quod ipsum ex Graeco
ἔφασι.

Effata, elocuta.

Egens velut *exgens*, cui ne gens quidem sit
reliqua.

Egeriae nymphae sacrificabant praegnantes,
quod eam putabant facile conceptam al-
uum egerere.

Egretus & *adgretus* ex Graeco sunt ducta, a
surgendo, & proficiscendo. Vnde & *Nyctegre-
ta*, quasi noctilurgium.

Eimatio significat id, quod desideretur, non
posse praestari. Plautus: *eimant* militiam.

Elacatena, genus salsamenti, quod appellatur
vulgo *malandrea*.

Elaudare plus, quam nominare.

Elecebrae argentariae meretrices, ab *elicia* a-
do argento dictae.

Eleclabo, eliciam.

Elices sulci aquarum, per quos aqua collecta e-
ducitur elixis.

Elinguem sine lingua.

Elixa a liquore dicta.

Elucum significat languidum, ac semisomnum:
vel, vt alij volunt, allucinatore, & nugarum
amatorem. siue halonem, id est hester
no vino languentem, quem *ἑλκων* vocitant
Graeci.

Elumbem, euulso lumbo.

Em pro eum ab eo, quod est is.

Emancipati duobus modis intelliguntur, aut
ij, qui ex patris iure exierunt; aut ij, qui a-
liorum sunt dominij. quorum vtrumque
fit mancipatione.

Emem, eundem.

Emere quod nunc est mercari, antiqui accipie-
bant pro sumere.

Empanda, paganorum dea.

Empitium militem, mercenarium.
Emusitatus, ad amussim facta.
Endoitiu, initium.
Endoplorato, implorato, quod est cum questio-
 ne in clamare. *Implorare* namque est cum
 fletu rogare, quod est proprie vapulantis.
Endoprocinctu, in procinctu, significat autem
 cum ex castris in praelium exitum est. *pro-*
cinctos quasi praeinctos, atque expeditos.
 nam apud antiquos togis incincti pugna- 10
 se dicuntur.
Ennam, etiam ne.
Enubro, inhibenti.
Enunquam, ecquando.
Epeus nomē cuiusdam fabri, qui equum Du-
 reum fecit.
Epicroem genus amiculi croco tinctum, te-
 nue, & perlucidum.
Epilimma genus vilissimi vnguenti.
Epistylum trabs, quae super columnas poni- 20
 tur.
Epolonos dicebant antiqui, quos nunc epulo-
 nes dicimus. Datum autem est his nomē,
 quod epulas indicēdi Ioui, ceterisque diis
 potestatem haberent.
Epulam antiqui etiam singulariter posuere.
Epulares appellabatur, qui in quibusdam lu-
 dis nocte epulabantur.
Equestre aes, quod equiti dabatur.
Equiria ludī, quos Romulus Marti instituit 30
 per equorum cursum, qui in campo Mar-
 tio exercebantur.
Equirine, iusturandum per Quirinum.
Equo vehi flamine diali non licebat, ne si lon-
 gius digrederetur, sacra neglegerentur.
Equitare antiqui dicebant equum publicum
 merere.
Equus Marti immolabatur, quod per eius ef-
 figiem Troiani capti sint: vel quod eo ge-
 nere animalis Mars delectari putaretur.
Ertum citraque sit inter consortes, ut in li-
 bris legum Romanorum legitur. *Ertum*
 a coercendo dictum, unde & *erciscundae*
 & *ercisci*. *Citum* autē est vocatū a ciendo.
Erebum Vergilius interdum obscuritatē quā-
 dam esse describit apud inferos, cum ait:
 Imas Erebi descendit ad umbras. Interdū
 flumen eiusdē loci, dicens. Et magnos Ere-
 bi trāsnauimus amnes. Vatro vero Erebo
 natam noctem ait. Vnde est & illud: Erebo
 creata fulcis crinibus nox te inuoco. 50
Ergo correptum significat idem, quod apud
 Graecos οὐ: producte, idem quod *χαεο*,
 hoc est gratiascum scilicet gratia intelligen-
 tur pro causa. Sed illud superius etiam li-
 ne exemplis notum est: hoc inferius, sic for-
 matur: cum dicimus de aliquo, statua do-
 natus est honoris, virtutisque ergo, id est
 honoris, virtutisque causa.
Ertundo, seruitudo.

Erugere semel factum significat, quod *eructa-*
re saepius illud enim perfectae formae est
 hoc frequentatiuae.
Eruum & *eruilia* a Graeco sunt dicta, quia il-
 li *eruum* *ερεος*, *eruilia* *ερεων* appel-
 lant.
Escariae mensae quadratae vocantur, in qui-
 bus homines epulantur. *Anclabris* ea quae
 in sacrificando diis auclatur, quod est hau-
 ritur, ministraturque.
Escit erit.
Esboicim talentum nummo Graeco septem-
 millium, & quingentorum cistophorum
 est, nostro quattuor millium denario-
 rum.
Eudiaeon lineam filum, quod medici extre-
 mo in clysterio relinquunt, per quod cli-
 mos emittitur.
Euelatum, euentilatum. Vnde *velabra*, quibus
 frumenta ventilantur. 20
Euerriator vocatur, qui accepta iure heredita-
 te iusta facere defuncto debet. quae si non
 fecerit, seu quid in ea re turbauerit suo ca-
 pite luat: id nomen ductum a verrendo.
 Nam *exuerraa* sunt purgatio quaedā do-
 mus, ex qua mortuus ad sepulturam ferē-
 dus est, quae fit per euerriatorem certo ge-
 nere scoparum adhibito, ab extra verredo
 dictarum.
Eum antiqui dicebant pro eorum.
Europam tertiam orbis partem ab Europa A-
 genoris filia certum est appellari. Sed ali-
 de amore Iouis in taurum versi narrant.
 Alij eam a praedonibus raptam, & nauem,
 quae Iouis tutelam effigiem tauri habue-
 rit, in eam regionem esse delatam. Quidā
 ob pulchritudinem regionis per simula-
 tionem raptae filiae occupatam eam ter-
 ram ab Agenore, & Phoenigibus fe-
 runt.
Exarogen, euectionem.
Examen est & acquamentum, & iudicij inue-
 stigatio, & apum congregatio, vel locu-
 statum.
Examussim, regulariter. *amussis* enim regula-
 fabrorum est, vel, ut alij volunt, ferramentum,
 quo in poliendo vtuntur.
Exanchere, exhaurire.
Exbuetes exinteratas; siue exbuae, quae ebi-
 berunt, quasi epotae. 50
Excedere, egredi.
Excisionem vrbis a caedendo dictam mani-
 festum est.
Exciet, excutiet.
Excipuum, quod excipitur, ut *praecipui*, quod
 ante capitur.
Excudere, pro cedere, & iucus ipsa a tudendo
 dicta sunt.
Exedo sua, dorsum confringes alij exime.
Exduite, exuuiac.

Exemplum est, quod sequamur, aut vitemus: *exemplar*, ex quo simile faciamus. Illud animo aestimatur, istud oculis conspicitur.

Exercerent, sarcirent.

Exercitationem exerciti dicebant antiqui: exercitationem exercitati. Item exercitiorem, exercitissimum; sicut ab exercitato, exercitatiorem, exercitissimum.

Exercitus & militum copia dicitur: & homo multis negotiis exercitus. sed superius quarti ordinis, hoc secundi est.

Ex esto, extra esto: sic enim licet in quibusdā sacris clamitabat *hostis*, *vinctus*, *mulier*, *virgo exesto*, scilicet interesse prohibebatur.

Exst purgamentū, vnde adhuc manet suffitio.

Exsuti, exsuti; vt merat pro mensat.

Exegregiae, egregiae: id est e grege lectae.

Exhaustant, effterunt.

Exiles & ilia a tenuitate viarum, quas Graeci in chartis ita appellāt, videntur esse dicta.

Exilia causa, quae aduersus exulem agitur.

Eximium inde dici coeptum, quod in sacrificiis optimū pecus e grege eximebatur: vel quod primum erat natum.

Exim metri causa dicitur pro exinde.

Exinsulabat exerebat. insulas enim sacerdotum, filamenta vocabant.

Existimare dictum est ab aestimatione.

Exitum antiqui ponebant pro exitu. nunc exitum pessimum exitum dicimus.

Exodium exitum.

Exomides sunt comici vestit' exercitis humeris.

Exoletus qui adolescere, id est crescere desit.

Exoriri surgere.

Exopillato brachio exerto; quod cum sit, papilla nudatur.

Expatave, in locum patentem se dare, siue in spatium se conferre.

Expectorat, ex pectore eiicit.

Expergius, ab alio excitatus; quem solemus dicere expergefatum.

Experitos, imperitos.

Experrectus, a corrigendo se vocatus; quod fere facimus recentes a somno. *Experrectus* est, qui per se vigilare coepit.

Explent, explent.

Explorare antiquos pro exclamare vsos, sed postea prospicere, & certum cognoscere coepit significare. itaque speculatox ab exploratore hoc distat, quod *speculatox* hostilia silentio perspicit, *explorator* pacata clamore cognoscit.

Exporgere, porro agere, exporrigere.

Experta antiqui dicebant, quasi expertia habita.

Exrogare est, ex lege veteri aliquid eximere per nouam legem.

Extra dicti, quod ea diis profecentur, quae maxime extant, eminentque.

Externus est alienae terrae.

Exterraneus ex alia terra. *Exterraneus* quoque dicitur, & qui ante tempus natus, vel potius eiectus est. dictus autem *exterraneus* quod eum mater exterita aluo eiecit.

Extimum extremum significat, ita vt intimo sit contrarium.

Extrarium ab extraneo sic distinguitur. *extrarium* est, qui extra focum, sacramentum, iusque sit. *extraneus* ex altera terra, quasi *exterraneus*.

Exurgentes, exprimentes.

Exumiae ab exundo dictae.

F

F *Abam* nec tangere, nec nominare *Dial* flammis licet, quod ea putatur ad mortuos pertinere. Nam & lemuralibus iacitur laruis, & parentalibus adhibetur sacrificiis. & in flore eius luctus litterae apparere videntur.

Fabiani, & *Quintiliani* appellabantur luperci a Fabio & Quintilio praepositis suis.

Facem in nuptiis in honorem Ceteris praeferebant, aquaque spargebatur noua nuptae: siue vt casta, puraque ad virum veniret; siue vt ignem atque aquam cum viro communicaret.

Faces antiqui dicebant, vt fides.

Facessere significat interdum facere, vt est; Iulla facessunt. interdum vero pro abire ponitur. *Pacuius*: *Facessite* omnes hinc. id est abite.

Factio & *factiosus*, initio honesta vocabula erant. vnde adhuc factiones histrionum, & quadrigariorū dicitur. Modo autē nomine factionis seditio, & arma vocantur.

Facul antiqui dicebant, & *faculter* pro facile. vnde *facultas* & *difficultas* videtur dicta. Sed postea *facilitas* morum facta est, *facultas* rerum.

Fagatal sacellum Iouis, in quo fuit fagus arbor, quae Ioui sacra habebatur.

Falae dictae ab altitudine a falando, quod apud Etruscos significat caelum.

Falarica, genus teli missile, quo vtuntur ex falis, id est ex locis extractis dimicantes.

Falcones dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curuati, a similitudine falcis.

Faleri oppidum a sale dictum.

Falsus, & *falsior* cum rationabiliter dici possunt, non tamen sunt in consuetudine.

Fama a fando dicta. sic apud Graecos *φήμη* a *φῆμι* & *φήμι*.

Famelicosam terram, terram palustrē vocabāt.

Famella deminutiuum a fama.

Familia antea in liberis hominibus dicebatur, quorū dux & princeps generis vocabatur pater, & mater familiae. Vnde familiae nobilium *Pompiliorum*, *Valeriorum*,

Corneliorum, & *familiares* ex eadem

familia. postea hoc nomine etiam *famuli* appellari coeperunt permutata I cum V littera.

Familiaris Romanus, priuatus Romanus.

Famino, dicitur.

Famuletum dicebatur, quod nunc seruitium.

Famuli origo ab *Oscis* dependet, apud quos seruus famel nominabatur. vnde & familia vocata.

Fana, quod fando consecrantur.

Fanatica dicitur arbor fulmine icta.

Fanum a Fano dictum; siue a fando; quod dicitur pontifex dedicat, certa verba fatur.

Farfenum virgulti genus.

Farrago appellatur id, quod ex pluribus satis pabuli causa datur iumentis.

Farrum, genus libi ex farre factum.

Fartores, nomenclatores; qui clam velut infarcirent nomina saluatorum in aurem cap didati.

Fascinum, & fas, a fando nominantur.

Fastigium aedificij summum.

Fastus diebus iucunda fari licebat; ne fastis quaedam non fari licebat.

Fastorum libri appellantur; in quibus totius anni fit descriptio. Fasti enim dies fasti sunt.

Fatantur, multa fantur.

Fauentia bonam ominationem significat. Nam praecones clamantes, populum sacrificijs fauere iuebant. Fauere enim est bona fari. at veteres poetae pro silere vsi sunt fauere.

Fauis, a fauendo.

Fauissae locum sic appellabant, in quo erat aqua inclusa circa templa. Sunt autem, qui putant fauissas esse in Capitolio caelitis cisternisque similes; vbi reponi erant solita ea, quae in templo vetustate erant facta inutilia.

Fausulum porcellum, feturam porcorum.

Februarius mensis dictus, quod tum, id est extremo mense anni, populus februareretur, id est lustraretur, ac purgaretur: vel a Iunone Februata, quam alij *februalis*, Romani *februlum* vocant: quod ipsi eo mense sacra fiebant, eiusque feriae erant Iupercalia, quo die mulieres februarantur a Iupercis amiculo Iunonis, id est pelle caprina. quam ob causam is quoque dies *februatus* appellabatur. Quaecumque denique purgamenti causa in quibusque sacrificijs adhibentur, *februa* appellantur. Id vero, quod purgatur, dicitur *februatum*.

Fedon antiqui dicebant pro hedo, solus proholere, fostim pro hoste, fostiam pro hostia.

Felices arbores Cato dixit, quae fructum ferunt, infelices quae non ferunt.

Femur serpotis, & semen feminis, feneco, & 60.

fenecor dici potest;

Fenus appellatur naturalis terrae fetus; ob quam causam & nummorum ferus *fenus* est vocatum, & de ea re leges fenestrae. *Fenus*, & fenerator, & lex de credita pecunia. *Fenebris*, a fetu dicta, quod crediti numeri alios pariant, vt apud Graecos eadem res *féris* dicitur, *fenum* quoque pratorum ab hac causa est appellatum, quando idipsum manens quorannis nouum parit. Vnde etiam *festuca* vocata est.

Feralia, diis manibus sacrata festa, a ferendis epulis, vel a feriendis pecidibus appellata.

Ferulum genus libi dictum, quod crebrius ad sacra ferebatur, nec sine fruce, altero genere libi. quae qui adferebant, *struferctarij* appellabantur.

Ferentarij, auxiliares, in bello, a ferendo auxilio dicti. vel quia fundis, & lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non tenentur ita appellari. Ferentarij leuis armaturae pugnatore.

Feretrius Iuppiter dictus a ferendo, quod pacem ferre putaretur, ex cuius templo sumebant sceptrum, per quod iurarent, & lapidem silicem, quo foedus ferirent.

Feria a feriendis victimis appellata.

Feriae statae appellabantur, quod certo staturoque die obseruarentur.

Ferias antiqui festas vocabant. & aliae erant sine die festo, vt nundinae; aliae cum festo, vt Saturnalia, quibus adiungebantur epulationes ex prouentu ferus pecorum frugumque.

Ferire dictum, quod ferientes feruntur.

Ferociter, apud Gatonem, Ferociter agit. *Fiueret* idem pro figere.

Ferus ager incultus.

Fescenina versus, qui canebantur in nuptiis, ex vrbe Fescenina dicuntur allati. siue ideo dicti, quia fascinum putabantur arcere.

Fesnoe vocabantur, qui depellere fascinum credebantur.

Festram antiqui dicebant, quam nos fenestra;

Feriales a feriendis dicti. apud hos enim belli, pacisque faciendae ius est.

Fiber genus bestiae quadrupes. Plautus Sicome subes cotidie, quasi fiber salicem. quo nomine extremae fluminis orae appellantur. Vnde & *fibras* iocinorum, & *simbrias* vestimentorum dicimus.

Ficolea palus ficulneus.

Fides genus citharae dicta, quod tantum inter se chordae eius, quantum inter homines fides, concordent. cuius deminutium, *fidicula* est.

Fiducia a fide denominata, ea, quae maxime fidei erant.

Filicata patera dicta, quod ad silicis herbae speciem sit caelata.

Filicōnes mali & nullius vsus, a filice dicti.

Firmum dicitur quod *firmum*, dictum videtur.

Fiscellus casei mollis appetitor, vt *castillos* catillorum liguitores.

Fisculas, fibulas.

Flagrantes dicebatur genus hominum, quod mercede flagris caedebantur.

Flamearj infectores flamei coloris; *violarij* violatij coloris dicuntur.

Flamen Dialis dictus, quod filo assidue velerur. indeque appellatur flamen, quasi filamea. Dialis autem appellatur a Dio, a quo vita dari putabatur hominibus.

Flameo amicitur nubens ominis boni causa, quod eo assidue utebatur *Flaminica*, id est Flaminis vxor, cui non licebat facere diuortium. Flameo vestimento Flaminica utebatur, id est Dialis vxor, & Iouis sacerdos, cui telum fulminis eodem erat colore.

Flaminia dicebatur sacerdotula, quae *Flaminicae* Diali praeministrabat, eaque *patri-mes*, & *matrimis* erat, id est patrem, matremque adhuc viuos habebat.

Flaminiae aedes domus flaminis Dialis.

Flaminus camillus puer dicebatur ingenuus patrimis, & matrimis, qui Flaminii Diali ad sacrificia praeministrabat. antiqui enim ministros *camillos* dicebant. Alij dicunt omnes pueros ab antiquis camillos appellatos, sicut habetur in antiquo carmine, cum pater filio de agricultura praeciperet: Hiberno puluere, verno luto, grandia farra Camille metes.

Flaminus circus, & via Flaminia a Flaminio consule dicta sunt, qui ab Annibale interfectus est ad lacum Trasimenum.

Flaminus licitor est, qui Flaminii Diali sacrorum causa praesto est.

Flator, tibicen.

Flemina dicuntur, cum ex labore viae sanguis defluit circa talos.

Floriferum dictum, quod eo die spicae feruntur ad sacrarium.

Flumentana porta Romae appellata, quod Tiberis partem ea fluxisse affirmant.

Fluoniam lunonem mulieres colebant, quod eam sanguinis florem in conceptu retinere putabant.

Fustra dicuntur, cum in mari fluctus non mouentur, quam Graeci *κατακλις* vocant.

Focus, fomenta, focillationes, foculi, a fouendo, id est calefaciendo, dicta sunt.

Fodare, fodere.

Foedus appellatum ab eo, quod in paciscendo foedere hostia necaretur. Vergilius: & caesa iungebant foedera porca. vel quia in foedere interponatur fides.

Folium a Graeco venit, quod illi dicunt *φολιον*, sed ideo per vnum; quia antiqui non

geminabant consonantes.

Folliculare appellatur pars remi, quae folliculo est lecta, a quo vita follicularis.

Fomites sunt assulae ex arboribus, dum caeduntur excussae, dictae, quod in eo opere occupati, cibis, potuque confouentur. At Opilius adustas iam vites vocari existimat fomites. alij vocari putant scintillas, quae ex fetto candenti maleis excutuntur. dictae autem ita, quia igni sunt conforae. pari modo *ussulae*, quae sunt securibus excussae.

Fons a fundendo dicitur.

Fontinalia fontium sacra. vnde & Romae fontinalis porta.

Forago filum, quo textrices diurnum opus distinguunt, a furando dictum.

Forbeam antiqui omne genus cibi appellabant, quam Graeci *ποσβλα* vocant.

Forcipes dicuntur, quod his forma, id est calida capiuntur.

Fordicidii boues fordae, id est grauidae, immolabantur, dictae a fetu.

Forma significat modo faciem cuiusque rei; modo calidam, vt cum exta, quae dantur, *deforma* appellantur. Et Cato ait de quodam aedificio aestate frigido, hieme formido. Itē forma appellatur puls miliatia ex melle.

Formiae oppidum appellatur ex Graeco, velut hormiae, quod circa id crebrae stationes, tutaeque erant, vnde proficiscebantur nauigaturi.

Formuales forcipes dictae, quod forma capiant, id est feruentia.

Fornacalia feriae institutae sunt farris torredid gratia. quod ad fornacem, quae in pistrinis erat, sacrificium fieri solebat. *Fornacalia* sacra erant, cum far in fornaculis torrebant.

Fortis frugi, & bonus, siue validus.

Forum sex modis intelligitur. ¶ Primo, negotiationis locus, vt forum *Flaminium*, forum Iulium, ab eorum nominibus, qui ea fora constituenda curarunt, quod etiam locis priuatis, & in viis, & in agris fieri solet.

¶ Alio, in quo iudicia fieri, cum populo agi, conciones haberi solent. ¶ Tertio, cum is, qui prouinciae praest, forum agere dicitur, cum ciuitates vocat, & de controuerfiis eorum cognoscit. ¶ Quarto, cum id forum antiqui appellabant, quod nunc vestibulum sepulchri dici solet. ¶ Quinto, locus in nauis, sed tum masculini generis est, & plurale. ¶ Sexto, fori significant Circensia spectacula, ex quibus etiam minores forulos dicimus. Inde & *forare*, & *foras*

clare, & *fores*, & *foras*, & *forecula*, id est ostiola dicuntur.

Fouij, qui nūc Fabij dicuntur, dicti, quod prin-

ceps gentis eius ex ea natus sit, cum qua Hercules in fouca concubuit. Alij putant cum primum ostendisse quemadmodum vrsi & lupi foueis caperentur.

Fragere, displicere.

Frater a Graeco dictus est *φράτης*, vel quod sit frater alter.

Fratilli, villi sordidi in tapetis.

Fratrare puerorum mammae dicuntur, cum primum tumescunt, quod velut fratres pariter oriuntur. quod etiam in frumento spica facere dicitur.

Fratria, vxor fratris.

Fransus eris, fraudem commiserit.

Fraxare, vigiliam circumire.

Fregellae locus in vrbe, in quo ciuitatis scilicet hospites habitauerunt.

Fremitum dictum velut ferimentum.

Frondere est frangere. vnde est *saba fressa*: vnde & dentibus dici mus frondere.

Frequentarium, frequentem.

Frigire & frictum a Graeco venit *φριγειν*.

Fringilla avis dicta, quod frigore cantet, & vigeat. vnde & *fringere*.

Frinola sunt proptie vasa fictilia quassa. Vnde dicta *verba frinola*, quae minus sunt fide subnixa.

Frontem antiqui masculino genere dixere.

Frugamenta a frugibus appellata.

Fruisitor & frumitū dixit Cato, nosque, cum adhuc dicimus *infrunitum*, certum est antiquos dixisse frunitum.

Frutinal templum Veneris fruti.

Frux frugis dixerūt antiqui fructū & fructū.

Fucilis fallā, dicta autem quasi fucata.

Fulgere prisci pro ferire dicebant. Vnde *fulgur* dictum est.

Fulgurium id, quod est fulmine ictum, qui locus statim fieri putabatur religiosus, quod cum Deus sibi dicasse videretur.

Fulmen dictum a fluore flammae.

Fundus dicitur ager, quod planus sit ad similitudinem fundi valorum. Fundus quoque dicitur populus esse rei, quam alienat, hoc est auctor.

Funebres tibiae dicuntur, cum quibus in funere canitur, quas Flamini audire putabant illicitum.

Furelles, sunt furcilla, quibus homines suspendebant.

Furnalia sacra Furinae, quam deam dicebāt.

Furum genitiuus pluralis a fure.

Furuum nigrum, vel atrum. hinc dicta *furnus*, *furia*, *funus*, *fuligo*, *fulgus*, *funus*. *Furuum* bonum, id est nigrum, immolabant Auerno.

Futare, augere est. vnde & *consutare*. Sed Cato hoc pro saepius fuisse posuit.

Futiles dicuntur, qui silere tacēda nequeunt, sed ea effundunt. sic & *vasa futilia* a fundendo vocata.

*G***Alia** Caccilia appellata est, vt Romam venit, quae antea Tanaquil vocitata erat vxor Tarquinij Prisci regis Romanorum. quae tantae probitatis fuit, vt id nomen omnis boni causa frequentēt nubentes, quam summam asseuerant lanificam fuisse.

Galbeum, ornamenti genus.

Gallam bibere, ac rugas conducere ventri, cum ait Lucilius; praemonet parsimonia esse vtendum, neque gulae indulgendum, vtremque coartandum.

Galli qui vocantur Matris Magnae comites dicti sunt a flumine, cui nomen est Gallo. quia qui ex eo biberint, in hoc furere incipiunt, vt se priuente virilitatis parte. Alij putant ideo eos sibi genitalia incidere, quia violauerint nomen patris, matrisve, ne possint ipsi fieri parentes.

Ganeum antiqui locum abditum, ac velut sub terra dixerunt. Terentius: Vbi illum quaeram? credo abductum in ganeum.

Gannitio, canum querula murmuratio.

Galearia a galearum similitudine dicta.

Gaudium *δὸν τῶν γαυρῶν* dictum.

Gaulus, genus nauigij paene rotundum.

Gemula sub minimo digito pedis tuberculum, quod gemere faciat eum qui id gerat.

Genas Ennius palpebras putat, cum dicit hoc versu: Pandite sulti genas, & corde relinquite somnum. Alij eas partes putant genas dici, quae sunt sub oculis. Pacuuius genas putat esse, qua barba primum oritur, hoc versu: Nunc primum opacat flore lanugo genas.

Geniales deos dixerunt aquam, terram, ignē, aerem. ea enim sunt semina rerum, quae Graecorum alij *σοφεία*, alij *σπίγυρα* vocant. Duodecim quoque signa, lunam, & solem inter deos computabant. Geniales autem dicti a gerendo, quia plurimum posse putabantur, quos postea gerulos appellarunt.

Genialis lectus, qui nuptiis sternitur in honorem genij, vnde & appellatur.

Genium appellabant deum, qui vim obtineret rerum omnium gerendarum. Aufustius, genius, inquit, est deorum filius, & parens hominum, ex quo homines gignuntur. & propterea *genius* meus nominatur, quia me genuit. Alij genium esse putarunt vniuersiuusque loci deum.

Gens Aelia appellatur, quae ex multis familiaribus conficitur.

Gentilis dicitur & ex eodem genere ortus, & is qui simili nomine appellatur. vt ait Cincius: *gentiles* mihi sunt, qui meo nomine appellantur.

Gemini dentes, quod a genis dependent.

Genus dictum putatur a terrae Graeco vocabulo, quam *γῆν* dicunt.

Germen est, quod ex arborum furculis nascitur, vnde & germani, quasi eadem stirpe geniti.

Gerrae, crates vimineae. Athenienses cum Syracusas obsiderent, & crebro gerras poscerent, irridetes Siculi, gerras clamitabant. Vnde factum est, vt gerrae pro nugis, & contemptu dicantur.

Gerusia civia ab aetatis vocabulo dicta.

Gestis, qui subita felicitate exhilaratus, nimio corporis motu praeter consuetudinē exultat.

Gestus, quo indicatur, quid geratur, praeter participium, quod a gerendo deducitur.

Gesum graue iactum.

Gigeria ex multis obsoniis decerpta.

Gingeriator tibicen.

Gingriue anserum vocis proprium est. Vnde genus quoddam tibiaram exiguarū *gingriuae*.

Gliscere crescere est, & *gliscerae*, mensae gliscetes, id est, crescentes per instructionem epularum scilicet.

Glittis subactis, leuibus, teneris.

Glocire & *glocidare* gallinarum propriū est, cum ouis incubiturae sunt.

Glomus in sacris crustulū cybij figura & oleo coctum appellatur.

Gloria a Graeca voce dicta. hanc enim illi *κλῆρος* vocant.

Glos, viri foror, a Graeco *γλῶσς*.

Glucidatum, suauē & iucū dum. Graeci enim *γλυκύ* dulcem dicunt.

Gluma hordei tuniula: dictum, quod glubatur id granum. vnde & *pecus glubi* dicitur, cuius pellis detrahitur.

Gnacus & corporis insigne, & praenomen, a generando dicta esse, & ea ipsa ex Graeco *γενεῖν* apparet.

Gnariganit significat, apud Liuium, narrauit.

Gnaruisse, narraisse.

Gnarus cum significet id, quod sciens, peritus, tamen inuenimus *prognare* significare appetere.

Gnephosum, obscurum: videlicet ex Graeco, quod est *κρυπτός*.

Gnitus, & *gnixus* a genitibus prisci dixerūt.

Gnotus, cognitu.

Gracchuris vrbis Iberae regionis, dicta a Graccho Sempronio, quae antea Illurcis nominabatur.

Gracculi a sono oris vocati. siue a gerendo dicti, quod iacta segetum semina plurimum gerant, vel quod ex oliuetis cubitū se recipientes duas pedibus baccas, tertiā ore ferant.

Gradius Mars appellatus est a gradiēdo in bella vltro citroque: siue a vibratione hastae, quod Graeci dicunt *κρηδῆσθαι*: vel vt alij dicunt, quia gramine sit ortus, quod interpretantur, quia corona graminea in re militari maximae est honorationis.

Graeca sacra, festa Cereris ex Graecia translata, quae ob inuentionem Proserpinae matronae colebant. quae sacra dum non essent matronae, quae facerent propter eandem Cannensem, & frequentiam lugentium; insitutum est, ne amplius centū diebus lugeretur.

Grallatores appellabantur pantomimi, qui vt in saltatione imitentur aegipanas, adiectis perticis furculas habentibus, atque in his superstantes ad similitudinem cursū eius generis gradiebantur, vtique propter difficultatem consistendi. Plautus: Vinceretis cursu ceruas, & grallatorem gradu.

Gramiae oculorum sunt vitia, quas alij *glamas* vocant.

Grando guttae aquae concretae solito grandiores.

Grassari antiqui ponebant pro adulari. *grassarij* autem dicuntur latrones vias obsidentes. *gradi* siquidem ambulare est. vnde tractum grassari, videlicet ab impetu gradiendi.

Graustellus, senior. Plautus: qui est graustellus, qui aduenit: vt puto graustellus a grauitate dictus.

Graue aes dictum a pondere, quia deni asses, singuli pondo libras, efficiebant denariū ab hoc ipso numero dictū. Sed bello Punico populus Romanus pressus aere alieno, ex singulis assibus librariis senos fecit, qui tantundem valerent. Item *nummi quadrigati*, & *bigati* a figura caelaturae dicti.

Grauida est, quae iā grauat conceptu: *praegnans* velut occupata in generando, quod conceperit. *incipiens* propinqua partui, quod incitatus sit fetus eius.

Greges ex Graeco dici, quos illi *αγέλας* solent appellare.

Gricensa funis crassus.

Groma appellatur genus machinulae cuiusdā, quo regiones agri cuiusque cognosci possunt, quod genus Graeci dicūt *γρόμων*.

Gruere dicuntur grues, vt suēs *grumire*. vnde tractum est *congruere*, hoc est conuenire, quia id genus volucrū minime soliuagum est.

Grumus, terrae collectio minor tumulo.

Gulliocae nucum iuglandium summa, & viridia putamina.

Gurgustium genus habitationis angustum, a gurgulione dictum.

Gutturinum vas, ex quo aqua in manus datur.

tur: ab eo quod propter oris angustiam guttatum fluat.

H

Habitior, pinguior.

Habitus, habitus corporum.

Halapantia significat omnia mentientem. ab eo quod halet omnia. *άλαν* enim Graeci *άλαν*, id est fallentem appellant.

Hallus, pollex pedis scandens super proximum, dictus a fallendo. nam *άλλομαι* Graece, Latine significat fallio.

Hamo cognominatus, quia in arena putatur inuentus. quae Graece hoc nomine *άμμος* appellatur. cui cornua adfiguntur arietis, a genere pecoris inter quod inuentus est.

Hamotrachones alij piscatores, alij qui vno cadauera trahunt.

Hanula parua delubra quasi fanula.

Harniga dicebatur hostia, cuius adhaerentia inspiciebantur exta.

Hastae subiiciebantur ea, quae publice veni dabant: quia signum praecipuum est hasta. Nam & Carthaginenses cum bellum vellent, Romam hastam miserunt: & Romani fortes viros saepe hasta donarunt.

Hebes, retuli acuminis.

Hecate, Diana, eadem putabatur & luna, & Proserpina.

Hedera dicta, quod haereat: siue quod edita petat, vel quae id cui adhaerit, edat. quae in tutela Liberi putabatur esse, quia vt ille iuuenis semper, ita haec viret, vel quia ita omnia, sicut ille metes hominum illigat.

Heliconides musae a monte Helicone vocatae, **H**eluacea, genus ornamenti Lydij, dictum a colore bouum, qui est inter rufum & albu, appellaturque **heluus**.

Helueus ab hiatu & oscitatione dictus.

Helueta, holera minuta.

Heluo dictus est immoderate bona sua consumens, ab eluendo. Cui aspiratur, vt auiditas magis exproberetur. sit enim vox incitator.

Helus & **helusa** antiqui dicebant, quod nunc holus, & holera.

Hemina ex Graeco *ήμιον*, quod est dimidia pars sextarij.

Hemona humana, & **hemonem** hominem dicebant.

Herbando, cum ait Plautus, significat, victum me fateor: quod est antiquae, & pastoralis vitae indicium. nam qui in prato cursu, aut viribus contendebant, cum superati erant, ex eo solo, in quo certamen erat, decerpam herbam aduersario tradebant.

Herbilis anser, herba pastus, qui gracilior est, quam frumento alius.

Hercens Iuppiter intra conspectum domus cuiusque colebatur, quem etiam deum pe-

netralem appellabant.

Herules astrologus dictus, quod eo die se famis iniecit, quo futura erat obscuratio solis.

Heres, id est aduerbium temporis heri, dictum a Graeco *ήχις*.

Heredium, praedium parvulum.

Herem Marteam antiqui accepta hereditate colebant. quae a nomine appellabatur **heredum**, & esse vna ex Martis comitibus putabatur.

Heres apud antiquos pro domino ponebatur.

Herma a Graecis ponitur pro firmamento. Vnde etiam Mercurij nomen inuentoris, vt putabant, firmae orationis dictum. Interdum etiam saburram significat.

Hernici dicti a faxis, quae Marfi **herma** dicunt.

Hetta resminimi pretij, quasi **hieta**, id est hiatus hominis, atque oscitatio. Alij pufulam dixerunt esse, quae in coquendo pane solet adfurgere. a qua accipimus rem nullius pretij, cum dicimus, *non hette te facio*.

Heus aduerbium vocandi a Graeco *ή* venit. **H**ilarodos, lasciuus & delicatus carminis cantor.

Hilum putant esse, quod grano fabae adhaeret. ex quo **nihil**, & **nihilum**.

Hippacare est celeriter animam ducere. ab equi halitu, qui est supra modum acutus.

Hippagines nauis, quibus equi vehuntur, quas Graeci *ήππες* dicunt.

Hippus, id est equester, Neptunus dictus est, vel quod Pegasus ex eo, & Pegaside natus sit: vel quod equuleus, vt putant, loco eius suppositus Saturno fuerit, quem pro Neptuno deoraret: vel quod tridentis icetu terra equum excierit. cui ob hoc in Illyrico quaternos equos iaciebatur mono quoque anno in mare.

Hippocoum vinum ex insula Coe, dictum ab agro generoso, cui nomen est Hippo.

Hira, quae deminutiue dicitur **hilla**, quam Graeci dicunt *ήρα*, intestinum est, quod ieiunium vocant.

Hircipili duorum pilorum homines.

Hirquit, alij pueri primum ad virilitatem accedentes. a libidine scilicet hircorum dicti.

Hirrire, garrire, quod genus vocis est canis rabioiae.

Histriones dicti, quod primum ex Histria venerint.

Holidocos latro, atque obsessor viarum.

Homelium pilei genus.

Honorarios ludos, quos & liberalia dicebant.

Hortum, & **fortum**, pro bono dicebant.

Horda praegnans. vnde dies, quo grauidae hostiae

hostiae immolabantur, *hordicidia*.
Hordiarium aes, quod pro hordeo equiti Romano dubatur.
Horreum antiqui dicebant *farreum*, a farre.
Hortus apud antiquos omnis villa dicebatur, quod ibi, qui arma capere possent, orirentur.
Hostia dicta est ab eo, quod est *hostire*, ferire.
Hosticapax, hostium captor.
Hostilis laribus immolabatur, quod ab his hostes arceri putabant.
Hostimentum, beneficij pensatio.
Hostis apud antiquos peregrinus dicebatur, & qui nunchostis perduellis.
Humanum sacrificium dicebant, quod mortui causa fiebat.
Hyperborei supra aquilonis statum habitantes dicti, quod humanae vitae modum excedant viuendo ultra centesimum annum, id est *ὕπερ βαρβάρους ἔτη* saeculi humani.
Hyperionem alij patrem solis, alij ipsum, quod eat super terras, ita appellatum putabant.

I

Iambi vocabantur, qui singuli ex profecio loquebantur: *triambi*, qui terni.
Ianeus, ianitor.
Ianiculum dictum, quod per eum populus Romanus primitus transierit in agrum Etruscum.
Iannal, libi genus, quod Iano tantum modo libatur.
Ibi dicitur, cum locus semel demonstratur, ibidem cum saepius.
Icadion, nomen faeuissimi piratae.
Icarus, percussit.
Idulus ouis dicebatur, quae omnibus Idibus Ioui mactabatur.
Iecunarium victimarium.
Igitur nunc quidem pro completionis significatione valet, quae est ergo; sed apud antiquos ponebatur pro inde, & postea, & tum.
Ignem ex domo Flaminia efferri non licebat, nisi diuinae rei gratia.
Ignia vitia vasorum fictilium.
Ignis Vestae si quando interfectus esset, virgines verberibus afficiebantur a Pontifice, quibus mos erat tabulam felicitis materiae tam diu terebrare, quousque exceptum ignem cribro aeneo virgo in aedem ferret.
Ignitabulum, ignis receptaculum.
Ilia dicta ab ima, quae pars chartae est tenuissima.
Ilicet, sine dubio.
Imponebant pro cum, a nominatiuo is.
Imago ab imitatione dicta.
Imbarbescere, barbatum fieri.
Imbelliam, belli inscientiam.
Imbrex, nomen cuiusdam comici.

Imbrica tempestate pluuiam videtur significare.
Imbutum est, quod cuiuspiam rei succum bibit. vnde infantibus, an velint bibere, dicentes *bu* syllaba contenti sumus.
Immanis, ferus, siue magnus.
Immolare est mola, id est farre molito, & sale hostiam perspersam sacrare.
Immunis, vacans munere. aliquotiens pro improbo ponitur, vt apud Plaurum: *Immune* est facinus.
Immasculus lauis genus, quam alij regulum, alij ossifragam dicunt.
Immutulus ales ex genere aquilarum est, sed minorum virium, quam aquilae, quae volucris raro, & non fere, praeterquam vere apparet; quia aestum, algoremque meruit. appellatur autem ita, quod subito, & inexpectata se immitat.
Impages dicuntur, quae a fabris in tabulis figuntur, quo firmitus cohaereant. a *pangendo*, id est figere. vnde poetae *pangere versus* dicuntur, & agricolae *pangere plantas*, id est insigere.
Imparem numerum antiqui prosperiore hominibus esse crediderunt.
Impares tibiae numero foraminum discretae.
Imparentem, non parentem, hoc est obedientem.
Impelimenta, impedimenta dicebant.
Impenetrabile, cuius vltimum penetrabile intrare non licet.
Impensam, stipem, aes sacrum, quod nondum erat pensum.
Imperito, paruito, futurum ab imperatio.
Impercere, in laetam legentem pascendi gratia immittere.
Impetix, impetigo.
Impetritum, impetratum.
Impetum, industrium, indulgentem perinde composita ait Verrius, atq; *impunis*, & *immanis*, mihi non satis persuadet.
Impiatus, sceleratus.
Impite, impetum facite.
Implexum, implicatum, quod Graeci *ἰμπερὶ ὑψόν* dicunt.
Implorare, inclamare, ad auxilium inuocare.
Impluuium, quo aqua impluit collecta de tecto. *Compluuium*, quo de diuersis tectis aqua pluuialis confluit in eundem locum.
Impolitas Censores facere dicebantur, cura equiti aes abnegabant ob equum male curatum.
Impomenta, quasi imponimenta, quae post caenam mensis imponebant.
Imporcitor, qui porcas in agro facit arando. *Porca* autem est inter duos sulcos terra eminens.
Importunum, in quo nullum est auxilium, velut esse solet portus nauigantibus.
Impos est, qui animi sui potens non est, qui

animum suum in potestate non habet.
Improlus, vel *improlis*, qui nondum est adscri-
 ptus in civitate.

Impudicatus, stupratus, impudicus factus.

Imputatum, nondum purgatum. *putum* enim
 est purum. vnde *putare* vites dicimus, hoc
 est detrahere, quae impedimento sunt ad
 fructum.

In non semper abnuitionem significat, sed
 interdum etiam pro adnuendo ponitur,
 vt inuolando, inclamando, inuocando. *In*
 praepositio significat modo, quod non, vt
Inimicus: modo auctorem, vt *Inclama-*
 uit: modo vbi, quo tendatur, vt *Incurrit*:
 modo vbi qui fit, vt *Inambulat*.

Inarenum virgula erat ex malo punice incur-
 uata, quam regina sacrificans in capite
 gestabat.

Incalanto, inuocanto.

Incalationes, inuocationes.

Incalatiue, vocatiue.

Incauillatio, per despectum irrisio.

Incesit, incenderit, sicut *incepsit*, inceperit.

Inceps, deinceps.

Incessere, immittere, ac iactu, vel verbis pe-
 tere.

Incestus a Graeco trahitur. nam illi facinus
 dicitur *ainusov*.

Inchoare videtur ex Graeco originem trahere,
 quod Hesiodus omnium rerum initium
 esse dixerit chaos.

Inciorem, immanis, & ferum. Pacuius:
 Reprime inciorem iracundiam. Interdum
ciur pro sapiente ponitur, vt idem Pacu-
 uius: consilium ciur.

Incellae fossae, quae in viis sunt ad deducen-
 dam aquam, siue deriuationes de riuo com-
 muni factae.

Incita, incitata.

Incitega machiuula, in qua constituebatur in
 conuiuio vini amphora, de qua subinde
 deferrentur vina.

Inclamare, conuiciis, & maledictis infectari.

Inclutus, nobilis, clarus.

Incoctae dicebantur mulieres plus aequo ca-
 lamistris vsae.

Incomitem, sine comite.

Incomitari significat tale conuicium facere,
 pro quo necesse sit in comitium, hoc est
 in conuentum venire, Plautus: Quae so, ne
 me incomites.

Inconciliasti, comparasti, commendasti, vel vt
 antiqui, per dolum decepisti.

Inconditum, non ordinate compositum.

Inconspretum, non improbatum.

In conuentione, in concione.

Increpitare, arguere, conuiciari. *Increpitare*,
 clamare, maledicere.

Increpitato, ferito.

Increta, indiuila.

Incuria, negligentia.

Indepisci, adiequi, adipisci.

Indeptare, consequi.

Indicium sumus, ad quod per praeconeum e-
 uocabatur.

Indiges, indigetis facit. hoc nomine Aeneas
 ab Ascanio appellatus est, cum pugnans
 cum Mezentio nusquam apparuisset. in
 cuius nomine etiam templum construxit.

Indigitamenta, incantamenta, vel indicia.

Indigitatio, imprecatio.

Indigetes dy, quorum nomina vulgari non
 licet.

Indoles, incrementum, industria.

Industrium antiqui dicebant *indostruum*, qua-
 si qui quicquid ageret, intro strueret, &
 studeret domi.

Inebrae aues, quae in auguriis aliquid fieri pro-
 hibent. & prorsus omnia *iebra* appellan-
 tur, quae tardant, vel morantur agen-
 tem.

Ineopte, eo ipso.

Inermat, armis spoliat.

Iners, ignauus, vel sine arte.

Infectores, qui alienum colorem in lanam co-
 iiciunt. *offectores*, qui proprio colori nouum
 efficiunt.

Inferiae sacrificia, quae diis manibus infe-
 rebant.

Inferium vinum, id quod in sacrificando infra
 paterae labrum ponebatur.

Infulati sacrificabant flamines propter
 sum aeris antiquissimum aereis fibulis.

Infindere, intercipere, interponere.

Infit, incipit. sed diuersae significationis est
 ab eo, quod est fit. nam *infir*, agentis: fit
 autem patientis est.

Infiteri, non fateri.

Infitiari, creditum fraudare.

Infra classem significatur, qui minore summa,
 quam centum & viginti millium aeris
 censu sunt.

Infrequens appellabatur miles, qui abest, ab-
 fuitve a signis.

Infulae sunt filamenta lanca, quibus sacerdo-
 tes, & hostiae, templeque velabantur.

Ingens dicitur augendi consuetudine, vt incla-
 mare, inuocare. quia enim *gens* populi est
 magnitudo, ingentem per compositionem di-
 cimus, quod significat valde magnum.

Inglunius a gula dicta. hinc & *ingluniosus*, &
gluto, *gulo*, *gumia*, *guttur*, *guttus*, *gutturiosus*, &
curculio.

Inhibere, iungere, sed melius cohibere.

Inigere pecus, agere, id est minare.

Inyt ponitur interdum pro concubuit. Inter-
 dum pro inuenit, vt *Init* rationem. Inter-
 dum pro introit, vt Plautus: *Init* te vmqum
 febris.

In insula Aesculapio facta aedes fuit, quod
 aegroti

aegroti a medicis aqua maxime sustententur. eiusdem esse tutelae draconem, quod vigilantissimum sit animal, quae res ad tuendam valetudinem aegroti maxime apta est. canes adhibentur eius templo, quod is verberibus canis sit nutritus. bacillum habet nodosum, quod difficultatem significat artis. laurea coronatur, quod ea arbor plurimorum sit remedium. huic gallinae immolabantur.

Inicium est principium: sed alias quo quid incipiat, ut viae Appiae porta Capena: alias ex quo quid conficit, ut aqua, terra, aer.

Iniuges boves, qui sub iugo non fuerint.

Iniurium, peritium.

Inlagaesatum alij pro vincto vtuntur, alij pro soluto.

Inlex producta sequenti syllaba significat, qui legi non pareat. *Inlex* correpta sequenti syllaba significat inductorem ab eliciendo. Plautus: Elca est meretrix. lectus inlex.

Indices canales, in quos aqua confluit in viis lapide stratis, ab eliciendo dicti.

Inlicitator emptor.

Inlicium dicitur, cum populus ad concionem elicitur, id est vocatur. vnde *colliciae* regulae, per quas aqua in vas defluere potest.

Inlicium vocare antiqui dicebant ad concionem vocare.

Inlitterata pax est quae litteris comprehensa non est.

In mundo dicebant antiqui, cum aliquid in promptu esse volebant intelligi.

Inori minores.

In pelle lanata noua nupta considerare solet, vel propter morem vetustum, quia antiquitus homines pellibus erant induti, vel quod testetur lanificij officium se praestaturam viro.

In proinctu factum testamentum dicitur, quod miles pugnaturus nuncupat praesentibus commilitonibus.

Inquilinus, qui eundem colit focum, vel eiusdem loci cultor.

Insanum pro valde magnum vsus est Plautus.

Inscitia, stultitia.

Insecta, non secta, sed & aliquoties significat secta.

Inseptum non septum. ponitur tamen & pro non aedificatum.

Inseque apud Ennium, dic. *Insexit*, vixit.

Incessores latrones, qui circa vias insidientur sedentes.

Insignes appellantur boves, qui in femine, & in pede album habent, quasi insigniti.

Insignis tam ad laudem, quam ad vituperationem insecti potest.

In simulare, crimen in aliquem confingere.

Inspare iniicere. vnde fit *disipare*.

Inspere farinulam iacere pultis: vnde *disipare*, *obsipare*. v t cum rustici dicunt, obsipa pulvis elcam.

Institutum ab inferendo tractum. sed aliquoties significat impositum.

Insons, extra culpam. a quo dicitur *morbis* quoque existimatur *fonticus*, quia perpetuo noceat.

¹⁰ *Instaurari* ab instar dictum est, cum aliquid ad pristinam similitudinem, & comparationem reficitur.

Instigare, incitare.

Insuasum appellabant colorem similem luteo, qui fiebat ex fumo stillicidio.

Insulae dictae proprie, quae non iunguntur communibus parietibus cum vicinis, circuitque publico, aut priuato cinguntur, a similitudine videlicet earum terrarum, quae fluminibus, ac mari eminent, suntque in solo positae.

²⁰ *Intempestam noctem* dicimus pro incertiore tempore, quia non tam facile noctis horae, quam diei possunt intelligi. *Intempestam* enim antiqui pro tempore posuere.

Intercedo, tempus interceptum, cum scilicet mora est ad capiendum.

Inter eum flagitatos dicebant antiqui mares, qui stuprum passi aliquando essent.

Intercutitus, vehementer cutitus, id est valde stupratus.

³⁰ *Interduatum*, & *interatum* dicebant antiqui, quod nunc interdum, & interim.

Intergerini parietes dicuntur, qui inter confines struuntur, & quasi intergeruntur.

Internecium testamentum est, propter quod dominus eius necatus est.

Interneclio, vitae priuatio appellatur interfectio. a nece denominato vocabulo.

⁴⁰ *Interregnum* appellatur spatium temporis, quousque in loco mortui alius ordinatur.

Intrahere est contumeliam intorquere.

Inuolutus vermiculi genus, qui se inuoluit pampino.

Iouistae compositum a Ioue, & iustae.

Ipsipe, ipsi neque alij.

Ipsulices bractae in virilem, muliebremque speciem expressae.

⁵⁰ *Iracundia* dicta, quod iram incendat.

Irci genus farciminis in sacrificiis.

Ircens, genus farciminis.

Irnella, vasis genus in sacris.

Irpices genus rastorum ferreorum, quod plures habent dentes ad extirpandas herbas in agris.

Irpini appellati nomine lupi, quem *irpum* dicunt Samnites. eum enim ducent secuti agros occupauere.

⁶⁰ *Irequitallus puer*, qui primo viriuitatem suam experitur.

Ira castor, ira mehercules, vt subaudiatur iu-
uet.

Italia dicta, quod magnos Italos, hoc est bo-
ues habeat. vituli etenim *itali* sunt dicti. I-
talia ab Italo rege, eadem ab Attelido
. . . appellata.

Itouida Minerva a loco sic appellata.

Iubar stella, quam Graeci appellant *φωσφορος*
λεωνος, hoc est lucifer, quod splendor eius
diffunditur in modum iubae leonis.

Iubere ponebatur pro dicere, quod valet in-
terdum pro decernere: vt, Populus iussit.

Iubilare est rustica voce inclamare.

Iugarius vicus dicitur Romae, quia ibi fuerat
ara Iunonis Iugae, quam putabant matri-
monia iungere.

Iuge auspiciu est, cum iunctum iumentum
stercus fecit.

Iugere milui dicuntur, cum vocem emir-
tunt.

Iuges, eiusdem iugi, pares. vnde & *coniuges*, &
seuges.

Iugula stella orion, quod amplior sit ceteris,
quasi nux iuglandis.

Iugum, sub quo victi transibant, hoc modo
fiebatur: fixis duabus hastis super eas ligaba-
tur tertia. sub iis victos descinctos transi-
re cogebant.

Iunium mensis dictum putant a Iunone. iidē
ipsum dicebant *Iunonium* & *Iunoniam*. *Iu-*
lium quod eo mense dicitur Iulius natus.

Iurare Flamini Diali fas non erat.

Iurgatio, iuris actio.

Iussa iura.

Iusti dies dicebantur triginta, cum exercitus
esset imperatus, & vexillum in arce po-
situm.

Iustum vadem, idoneum sponsorem.

Iuuenalia fingebantur Dianae simulachra,
quia ea aetas fortis est ad tolerandam viā.
Diana enim viarum putabatur dea.

Iuuentutis sacra pro iuuenibus sunt instituta.

L

Labes macula in vestimento dicitur, &
deinde μεταφορικῶς transfertur in homi-
nes vituperatione dignos.

Lacerare, diuidere, comminuere est. ex quo
dictus est *lanius*, qui discindendo lacerat
pecora. *Lacina*, quod pars vestimenti est.

Lacerna, quod minus capitiō est. *Lacer*,
quod auribus curtatis est. *Lacerum*, quod-
cumque est in corpore imminutum.

Lacit, decipiēdo inducit. *Lax* etenim fraus
est. *Lacit*, in fraudem inducit. inde est *allic-
ere*, & *laceffere*. inde *lactat*, *illectat*, *delectat*,
oblectat.

Lacobrigae nomen compositū (a lacu & bri-
ga Hispaniae oppido).

Lactaria columna in foro ositorio dicta,
quod ibi infantes lacte alēdos defere-

bant.

Lacuna, aquae collectio, alacu deriuatur, quā
alij *lamam*, alij *lustrum* dicunt.

Lacus Lucrinus in vectigalibus publicis pri-
mus locatur erudiendus, omnis boni gra-
tia, vt in dilectu, censuue primi nominan-
tur Valerius, Saluius, Statorius.

Lacna vestimēti genus habitus duplicis. qui-
dam appellatam existimant Tusce, quidā
Graece, quam *χαρίσω* dicunt.

Lacna, sinistra, quam Graeci *εκαγας*. vnde tra-
ctum cognomen *Scaenola*. a lacua *laenium*,
sinistrum: & *laeuorsum*, sinistrorsum.

Lamberat, scindit, ac laniat.

Lance & *licio* dicebatur apud antiquos; quia
qui furtum ibat quaerere in domo alie-
na, licio cinctus intrabat, lancemque ante
oculos tenebat propter matrum familiae,
aut virginum praesentiam.

Lancea a Graeco dicta, quam illi *λογχη* vo-
cant.

Lanae effigies compitalibus noctu daban-
tur in compita: quod lares, quorum is erat
dies festus, animae putabantur esse homi-
num, redactae in numerum deorum.

Lanenum vestimenti genus ex lana succida
confectum.

Lanoculus, qui lana tegit oculi vitium.

Lapidem silicem tenebant iuraturi per Iouem
haec verba dicentes, *Si sciens fallo, tum me*
Diespiter salua vrbe, arceque bonis eiiciat, vti
ego hunc lapidem.

Lapidicinae, vbi excinduntur lapides.

Lapis, dolore afficit.

Laurentia coniugis Faustuli nutricis Remi,
& Romuli Laurentiae festa.

Larnati, funosi, & mente mori, quasi laruis
exterriti.

Latex a lapsu, profluens aqua dicitur. vt imur
tamen hoc vocabulo & in vino.

Latine loqui a Latio dictum est, quae locutio
adeo est versa, vt vix vlla pars eius ma-
neat in notitia.

Latitauerunt Cato posuit pro saepe tulerunt.

Latrare Ennius pro poscere posuit.

Latrones eos antiqui dicebant, qui conducti
militabant, *δοσι* ἢ *λογίας*. at nunc viarum
obfessores dicuntur, quod a latere adorti-
tur, vel quod latenter insidiantur.

Latomias ex Graeco, & maxime a Syracusanis,
qui latomias & appellant, & habent
ad instar carceris, ex quib. locis excisi sunt
lapides ad extruendam urbem.

Laudare ponebatur apud antiquos pro no-
minare.

Lauerniones fures antiqui dicebant, quod sub
tutela deae *Lavernae* essent, in cuius luco
obscuro, abditoque soliti furta, praedam-
que inter seluere. hinc & *lauernalis porta*
vocata est.

Laureati milites sequebantur currum triumphantis, ut quasi purgati a caede humana intrarent urbem. Itaque eandem laurum omnibus suffitionibus adhiberi solitum erat; vel quod medicamento siccissima fit; vel quod omni tempore viret, ut similitet resp. vireat.

Lautia epularum magnificientia, alij a lauatione dicta putat, quia apud antiquos haec elegantiae, quae nunc sunt, non erant, & raro aliquis lauabat.

Lauticia farina appellabatur ex tritico aqua consperso.

Lautulae locus extra urbem, quo loco quia aqua fluebat, lauandi vsus exercebant.

Lectiosa insula dicta a consobrina Aeneae ibi dem sepulta.

Lectus dictus, vel a collectis foliis ad cubitandum: vel quod fatigatos ad se alliciat; a Graeco *λεκτηριον*.

Legimus aut scriptum, aut oleam, glandem ve, & alia quaedam. & addita praepositione dicimus colligimus, deligimus.

Legio Samnitum finteata appellata est, quod Samnites intrantes singuli ad aram, velis linteis circumdatam, non cessuros se Romano militi iurauerant.

Lemnisci, id est, fasciolae colorisae dependentes ex coronis, propterea dicuntur, quod antiquissimum fuit genus coronarum lanearum.

Lemonia tribus a pago Lemonio appellata est, qui est a porta Capena via Latina.

Lenones ab alliciendo adolescentulos appellati.

Leparentes, Liparitani ciues, id est, Liparentes.

Lepista, genus vasis aquarum.

Lerna ornamenta tunicarum aurea.

Lesbium, genus vasis caelari a Lesbis inuentum.

Letum ab obliuione, quam Graeci *λεθη* vocant, dictum.

Leuir est vxoris meae frater.

Libella deminutiuum est a libra.

Liber repertor vini, ideo sic appellatur, quod vino nimio vsi omnia libere loquantur.

Liberales dicuntur non solum benigni, sed etiam ingenuae formae homines.

Liberalia, Liberi festa, quae apud Graecos dicuntur *δινύσια*. Naeuius: libera lingua loquemur ludis Liberalibus.

Liberata ponebant pro *effata*, id est, locuta.

Libertatis templum in Auetino fuerat constructum.

Librile, scapus librae.

Librilla appellantur instrumenta bellica, saxa scilicet ad brachij crassitudinem in modum flagellorum loris reuincta.

Libycus campus in agro Argeo appellatus, quod in eo primum fruges ex Libya allatae sunt. quam ob causam etiam Ceres ab Argeis Libyssa vocata est.

Licitati, in mercato, siue pugnando contedentes.

Licibores dicuntur, quod falces virgarum ligatos ferunt. hi parentes magistratibus, delinquentibus plagas ingerunt.

Limaces cochleae a limo appellatae.

Limitatus ager est in centurias dimensus.

Limites in agris, nunc termini, nunc viae transferuae.

Limus, obliquus, id est, transuersus, vnde & limina.

Lingua non solum pars corporis dicitur, sed etiam differentia sermonum. promontorij quoque genus non excellens, sed moliter in planum deueni.

Lingula per deminutionem linguae dicta. alias a similitudine linguae exertae, ut in calcis: alias infertae, id est infra dentes coercitae, ut in tibiis.

Lingulaca, gen^o piscis, vel mulier auguratrix.

Liquitur, labitur, fluit.

Litatum alij solutum, deditum deo, quasi luitatum; alij ex Graeco a precibus, quas illi *λιταε* dicunt.

Liti cecidisse dicitur, qui eius rei, de qua agebat, causam amisit.

Litius appellatus est, quod litis sit testis. est enim genus buccinae incuruae, quo qui ceciderit, dicitur liticen. Ennius. Inde loci lituus sonitus effundit acutos.

Lixabundus, iter libere, ac prolixo faciens.

Lixae, qui exercitum sequuntur quaestus gratia dicti, quod extra ordinem sint militiae eiusque liceat, quod libuerit. alij eos a Licha appellatos dicunt, quod & ille Herculem sit secutus. quidam a liguriendo quaestum.

Locatum, positum.

Locupletes, locorum multorum domini.

Loebesum & loebertatem antiqui dicebant liberum & libertatem. ita Graeci *λοβη*, & *λοβη*.

Longitrorus sic dicitur, sicut dextrorsus, sinistrorsus.

Lotos, arboris genus, ex cuius materia frequenter tibiae fiebant, cuius baccis pasti quondam Lotophagi dicti.

Lucani appellati dicuntur, quod eorum regio sita est ad partem stellae luciferae. vel quod loca cretosa sunt, id est multae lucis. vel a Lucilio duce. vel quod primitus in luco confederunt.

Lucar appellatur aes, quod ex lucis captatur.

Lucaria festa in luco colebant Romani, qui permagnus inter viam Salariam, & Tiberim fuit: pro eo, quod victi a Gallis fugientes & praelio ibi se occultauerunt.

Lucaris pecunia, quae in luco erat data.

Lucem facere dicuntur Saturno sacrificantes, id est capita detegere.

Lucerenses, & Luceres, quae pars tertia populi Romani est distributa a Tatio, & Romulo; appellati sunt a Lucero Ardeae rege, qui

auxilio fuit Romulo aduersus Tatiū bel-
lanti.
Lucetium Iouem appellabant, quod eum lu-
cis esse causam credebant.
Lucius, praenomen est eius, qui primum fuit,
quia oriente luce natus est.
Lucamedis a duce suo Lucomo dicti, qui postea
Lucerenses appellati sunt.
Lucomones quidam homines ob insaniam di-
cti, quod loca, ad quae venissent, infesta
facerent.
Lucretilis mons in Sabinis.
Luētus, & lugere a Graeco trahuntur λυαίν, vel λύπη.
Luculentus a luce appellatus.
Lucumtere genus operis pistorij.
Lues est diluēs vsque ad nihil, tractū a Graeco λυέν. hinc dictum *lutum* terra humore soluta; & *lustratio*, qua quid soluitur, ac liberatur. hinc & λύτρα a λυέν τμή λύτρας, id est solutione auri: λύτρα enim libra est.
Euma genus herbae, vel potius spinae.
Lumbago vitium, & debilitas lumborum,
Lura os culei, vel etiam vtris. vnde *lurcones* capacis gulae homines, & bonorum suorum consumptores.
Luridi, supra modum pallidi.
Luscitio, vitium oculorum, quod clarius vespere, quam meridie cernit.
Lustra significat lacunas lutas, quae sunt in siluis, aprorum cubilia. a qua similitudine ij, qui in locis abditis, & sordidis ventri, & deliciae operam dant, dicuntur in lustris vitam agere. & cum eiusdem vocabuli prima syllaba producitur, significat nunc tempus quinquennale, nunc populi lustrationē.
Lustrici dies infantium appellantur, puellarū octauus, puerorum nonus. quia his lustratur, atque eis nomina imponuntur.
Luxa membra e suis locis mota, & soluta; a quo *luxurius* in re familiarī solutus.
Luxuriantur, a luxu dictum, id est luxuriantur.
Lycy Apollinis oraculum in Lycia maximae claritatis fuit ob luporum interfectionē. λυκος enim lupo est.
Lycophos Graeci dicunt, quod nos primū tempus lucis. dictum autem lycophos, quasi λυκων φως, id est lumen candidum.
Lymphae dictae sunt a nymphis. vulgo autē memoriae proditum, est, quicumque speciem quandam e fonte, id est effigie nymphae viderint, furenti non fecisse finem, quos Graeci νυμφολίπτοι vocant, Latini *lymphatos* appellant.
Lyncestades, ab oppido Phrygiae Lyncesti dicti.

M

Macellam dictam a Macello quodam, qui exercebat in vrbe latrocinia. quodanato Cefores Acmilij, & Fului statue-

rūt, vt in domo eius obsonia venderentur. PAVL.
Macilentus, macie tenuitati.
Macrum, magis auctus.
Madusa ebrius, a Graeco μασάρι deductum, vel quia madidus sit vino.
Maecandrum, genus picturae, dictū est a similitudine flex^o ananis, qui appellatur Maecandrus.
Maecia tribus a quodā castro sic appellatur.
Maeniana aedificia a Maenio sunt appellata: is enim primus vltra columnas extendit tigna, quo ampliarentur superiora.
Maesius lingua Osca, mēsis Maius. *Osca* enim a regione Campaniae, quae est Oikos, vocati sunt.
Magis a Graeco μάγιστρον venit.
 . . . temperare di . . . erare quida . . . FEST.
Magisterare regere, & temperare est. *Magisterare* moderari. vnde *magistri* non solum doctores artium; sed etiam pagorū, societatum, vicorum, collegiorum, equitum dicuntur: quia omnes hi magis ceteris possunt. vnde & *magistratus*, qui per imperia potentiores sunt, quam priuati. Quae vox duabus significationibus notatur. nam aut personam ipsam demonstrat, vt cum dicimus, magistratus iussit; aut honorem, vt cū dicimus Titio magistratus datus est. PAVL.
Magisteria dicuntur in omnibus rebus, quae magis ceteris possunt, vt magistratū equitū. . . rebus, qui ma . . . quitum . et . . . llinis dixe . . . untur velit . . . cōtra ora . . . FEST.
Magmentum, magis augmentatum. PAVL.
Magnificissima, dicebant antiqui pro magnificentissima. re enim vera magnificentissimi dici non potest. vnde magnificentissima videtur deduci.
Magnificus idem Cato pro magnificentius dixit, & non frustra: nā positius eius magnificus est.
Magni . . .
 . . . auit Cato in ea, quam . . .
 . . . gna quis homo . . .
 . . . pulchrius purgat . . .
 . . . Ateius, dicimus, cum mag . . .
 . . . at nepos eius in ea . . .
 . . . men ait, cum Aedilis . . .
 . . . istria ludos magni FEST.
Magnificior quoque . . .
 50 *Magnum* annum dicunt mathematici, quod septem sidera entrāta expletis propriis curibus sibimet concordant. PAVLVS.
Magnum socerū appellat. vir vxoris suae auiū.
Magnam socerū vir vxoris suae auiā appellat.
Magnos ludos, Romanos ludos appellabant, quos in honorem Iouis, quem principem deorum putabant, faciebant.
Maiestas a magnitudine dicta.
Maius Idibus mercatorū dies fest^o erat: quod eo die Mercurij aedes esset dedicata.

Maius mensis in compluribus ciuitatibus Latinis ante urbem conditam fuisse videtur. quae ex causa vtrum a maioribus, vt *Iunius* a iunioribus dictus sit; an a *Maia*, q̄ Mercurio filio eius res diuinae fiant solemnes; an quod ipsi deae in multis Latinis ciuitatibus sacrificia fiebant (ipso mense).

Maior patruus, aui & auiae patruus.
Maior amita, aui & auiae amita.
Maior auunculus, aui & auiae auunculus.
Maior Graecia dicta est Italia, quod eam Siculi quondam obrinuerunt. vel quod in ea multae, magnaequae ciuitates fuerunt ex Graecia profectae.
Maior magistratus consilii dicitur.
Maior socer vxoris meae proauus.
Maior socrus vxoris meae proauia.
 . . . iora auspicia, quae d. . . . 20
 . . . maiora Consulum, Pr. . . .
 . . . liquorum minima cum ill. . . .
 . . . res magistratus dicitur . . .
Maiorem Consulem L. Caesar putat dici, vel eum, penes quem fasces sunt; vel eum, qui prior factus sit; **Practorem** autem **maiorem** **Vibanium**, minores ceteros. FEST.
Maior Consul dicitur vel is, penes quem fasces sunt, vel is, qui prior factus est. **Practor** autē maior urbanus, minores ceteri. PAVL. 30
Maiores Flamines appellabantur patricij generis, minores plebei.
Maledictores dicebantur ab antiquis, qui nūc maledici.
Maledic
 . . . nos appellamus
 . . . Hispania re FEST
Maleuoli Mercurij signum erat proxime Ianum, qui item erat in Turdellis Me 40
 appella
 maleuoli autem, quod in nullius tabernā spectabat.
Maleuoli Mercurij signum, id est statuam, appellabant, ideo quod in nullius tabernam spectabat. PAVL.
Malleoli vocantur non solum parui mallei, sed etiam ij, qui ad incendium faciendum aptantur: videlicet ad similitudinem priorum dicti. 50
Malluuium dicitur, quo manus lauantur. **Malluuias**, quibus manus sunt lotae: **pelluuias**, quibus pedes.
Malluuium latum in commentarium sacrorum significat, manus qui lauet. a quo malluuias dicuntur, quibus manus sunt laetae, perinde vt quibus pedes pelluuias. FEST.
Maltha dicitur a Graecis pix cum ceta mixta.
Mamercus praenomen est Oscum, eo quod 60

hi Martem Mamertem appellant. PAVL.
Mamers Mamertis facit, id est lingua Osea Mars Martis. vnde & **Mamertini** in Sicilia dicti, qui Messanae habitant.
Mamertini appel
 de causa cum de toto Samnio grauius incidisset pestilentia, Sthenius Mertius eius gentis princeps conuocata ciuium suorum concione, exposuit se vidisse in quiete praecipientem Apollinem; vt si vellent eo malo liberari, ver sacrum vouerent, id est quaecumque vere proximo nata essent, immolatueros sibi. Quo facto leuatis post annum vicesimum, deinde eiusdem generis incessit pestilentia. rursum itaque consultus Apollo, respondit nō esse persolutum ab iis votum, quod homines immolati non essent: quos si expulissent, certe fore, vt ea clade liberarentur. Itaque ij iussi patria decedere, cum in parte ea confedissent, quae Tauricana dicitur, forte parantibus bello Messanensibus auxilio uenerunt vltro, eosque liber prouincial quod ob citum eorum, vt gratiam referrent, & in suum corpus, communionemque agrorum inuitarunt eos, & nomen acceperunt vnum, vt dicerentur **Mamertini**, quod coniectis in fortem duodecim deorum nominibus **Mamers** forte exierat, qui lingua Oseorum Mars significatur. cuius historiae auctor est Alfi^o libro primo belli Carthaginēsis. FEST.
Mamilia turris intra Saburae regionem a Mamilio nomen accepit.
Mamiliorum familia (progenita fuit a) Mamilia Telegoni filia, quam Tusculi procreauerat, (quando id oppidum ipse condidisset).
Mamphula appellatur panis Syriaci genus, quod, vt ait Verrius, in clibano ante, quā percoquatur, decedit in carbones. cineremque, cuius meminit Lucilius: Pistricē valida si nummi suppeditabunt, Addas empleuron, mamphulas quae sciat omnes.
Mamphur appellatur loro circumuolutum mediocris longitudinis lignum rotundum, quod circumagunt fabri in operibus tornandis.
Mamurij Veterij nomen frequenter in cantibus Romani frequentabant, hac de causa Numa Pompilio regnante e caelo cecidisse fertur ancile, id est scutum breue: quod ideo sic est appellatum, quia ex vtroque laterē erat recisum: vt summum, infimumque eius latius medio pateret. vnaque edita vox, omnium potentissimā fore ciuitatem. quamdiu id in ea mansisset.

Itaque facta sunt eiusdem generis plura, quibus id misceretur, ne inter nosci caeleste posset. probatum opus est maxime Mamurij: qui praemij loco petiit, ut suum nomen inter carmina Salij canereat.

Manalem fontem dici, pro eo, quod aqua ex eo semper manet.

Manalis fons appellatur ab auguribus puteus perennis. neque tamen spiciendus videtur, quia flumen id spiciatur, quod sua sponte in amnem influat.

Manalem lapidem putabant esse ostium Orci, per quod animae inferorum ad superiores manarent, qui dicunt manes. ¶ *Manalem* etiam lapidem vocabant petram quandam, quae erat extra portam Capenam iuxta aedem Martis; quam, cum propter nimiam siccitatem in urbem protraherent, insequeretur pluvia statim, eumque quod aquas manaret, manalem lapidem dixere.

Manare dicitur, cum humor ex integro, sed non solido nimis per minimas suas partes erumpit, quod ex Graeco trahitur: quia illi non satis solidum *μῆνόν* dicunt.

Manare solem antiqui dicebant, cum solis orientis radij splendorem iacere coepissent, a quo & dictum putabant *mane*. alij dictum *mane* putant ab eo, quod *manum* bonum dicebant.

- . . . olitos esse antiquos
- . . . cum solis orientis radij
- . . . flent atque ideo primum
- . . . nis magis addicitur
- . . . ne id est a mature, quod id
- . . . unde Matuta di

Mane a diis manibus dixerunt, nam *mana* bona dicitur, vnde & *Mater Matuta*, & *poma matuta*.

Maniceps dicitur, quod manu capiatur. *Maniceps* dicitur, qui quid a populo emit, concluditve, quia manu sublata significat se auctorem emptionis esse. qui idem praes dicitur; quia tam debet praestare populo quod promissit; quam is, qui pro eo praes factus est.

Mancinus sana appellabatur, quod Mancinus habuit insignem domum, quae publicata est eo interfecto.

Manducus effigies in pompa antiquorum inter ceteras ridiculas, formidolosaeque ire solebat magnis malis, ac late dehiscens, & ingentem dentibus sonitum faciens, de qua Plautus ait in Rudente: Quid si aliquo ad ludos me pro manduco locem; Quapropter clare crepito dentibus.

Manes dii ab auguribus invocantur: quod hi per omnia aetherea, terrenaque ma-

- . . . peri, atque inferi
- . . . augures quod L.I.

minis
Manes dii ab auguribus vocabantur, quod eos per omnia manere credebant; eosque deos superiores, atque inferos dicebant.

Manos in carminibus saliaribus Aelius Stilo significare ait bonos. (& inferi dii *manes* pro bonis dicuntur a suppliciter eos venerantibus propter metum mortis; ut immanes quoque pro valde non bonis dicuntur.

Maniae turpes, deformesque personae. *Manias* (Aelius Stilo dici ait ficta quaedam ex farina in hominum figuras, quia turpes fiant, quas alij *maniolas* appellant. *Manias* autem, quas nutrices munitantur pueris parvulis esse larvas, id est manes, quos deos, deasque putabant, quosque ab inferis ad superiores emanare credebant. (vt *Mania* est eorum avia, materve. Sunt enim vtriusque opinionis auctores.

Manius agrum Nemorensium Dianae consecrauit, a quo multi, & clari viri orti sunt, & per multos annos fuerunt, vnde proverbum: Multi Manij Ariciae. Afinius. Capito longe aliter sentit, ait enim turpes, & deformes significari: quia maniae dicuntur deformes personae; & Ariciae genus panis fieri, quod manici appellantur. *Manius* praenomen dictum est ab eo, quod mane quis initio natus sit: vt *Lucilius*, qui luce.

Manliae gentis patriciae decreto nemo ex ea Mareus appellatur; quod M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, cum regnum affectasset, damnatus, necatusque est.

Manfucium edacem a mandendo scilicet. *Manfues* pro mansuetus.

- . . . M. Cato in epistula
- . . . mansues ad

Mansuetum, ad manum venire suctum, alij aiunt mansuetum dictum, neque ex misericordia maestum, neque ex crudelitate saevum, sed modestia temperarum.

Mantare saepe manere. Caecilius in epistula: Iam ore adeo manta. Iam hoc vide caecus animum adventus angit.

Manticularia dicuntur ea, quae frequenter in vsu habentur & quasi manu tractantur, frequens enim antiquis ad manus tergendas vsus fuit mantiliorum; vnde haec trahitur similitudo.

Manticularum vsus pauperibus in nummis recondendis, etiam nostro saeculo fuit. vnde de *manticulari* dicebantur, qui furandi gratia manticulas attrahabant. Vnde poetae pro dolose quid agedo vsi sunt eo verbo. Pacuvius: Ad manticulandum astu aggreditur. scit enim quid promeruerit.

medici manticulatur, ita me facti op-

facti oppressi iugo. Item deinde: Aggreditur astu regem; manticuladū est hic mihi. Et: Machinam orditis nouam manticula tactu, an sanctiora dicis iureiuranda. Plautus hoc significare videtur, quibus cotidie paruæ noxæ extergeantur.

Mantisa additamentum dicitur lingua Tulsca, quod ponderi adicitur, sed deterius, & quod sine vilo vsu est. Lucilius: Mātisa oblonia vincit.

Manubiae Iouis tres dicuntur esse, quarum vnae sunt minimae, quae moneant, placidae quæ sint. Alterae quae maiores sunt, ac veniant cum fragore, discutiuntque; aut diuellant, quae a Ioue sunt, & consilio deorum mitti existimentur. Tertiae his ampliores, quae cum igne veniant; & quamquam nullum sine igne fulgur est, hae propriam differentiam habeant, quod aut adurant, aut fuligine deformant, aut accēdāt, quae statum mutant deorum cōsilio superiorū.

Manum, & **mentum**, prouerbiū est ex Graeco ductum, quod est πῶν δὲ ματῶν ὁ πῶν κὺλῆας, & χεῖρας ἀπέστ. Chalcantem vites serentem quidā augur vicinus praeteriens, dixit errare: non enim ei fas esse nouum vinum

Manumitti seruus dicebatur, cum dominus eius, aut caput eiusdem serui, aut aliud mēbrum tenens dicebat, *Hunc hominem liberum esse volo*; & emittebat eum e manu

- ...odo caput.
- ...edicito, hunc.
- ...pro eo auti x.
- ...usquam digre.
- ...sui dum his.
- ...nem liberum mit.

Mapalia caesae Poenicae appellantur; in quibus quia nihil est secreti; solet id vocabulum solute viuētibz obici. Cato libro quarto Originum: Mapalia vocantur vbi habitant, ea quasi cohortes rotundae sunt.

Marculus deminutium a Marco. **Marspedis**, siue sine R littera Maspedis imprecaticae, festa vallium, quid significet ne Messalla quidem augur in explanatione auguriorū reperire se potuisse ait.

Martialis campus in Coelio monte dicitur, quod in eo Equiria solebant fieri, siquādo aquae Tiberis campum Martium occupassent.

Martias kalēdas matronae celebrabāt, q̄ eo die Iunonis Lucinae aedes coli coepta sit.

Martius mensis initium anni fuit & in Latio & post Romā conditā, eo quod gens erat bellicosissima, cuius rei testimonium est, quod posteriores mēses, qui annū finiūt a numero appellati vltimū habēt Decēbrē.

Mas deminutiue facit masculus.

Masculina, & feminina vocabula dici melius

est secundū Graecorū quoq; cōsuetudinē, qui nō ἀδρῆ & γυναικῆ ea, sed ἀρ.

Masculino genere parentem appellabant antiqui etiam matrem. **Malo cruce** masculino genere cum dixit Gracchus in oratione quae est in P. Popullium posteriorem, tam repraesentauit antiquam consuetudinem, quam hunc frontem, atque hunc stirpem iudē antiqui dixerunt: & rursus hanc lupum, & hanc metum. Item cum idem in Popillium & matronas ait; eo exemplo instituto. Dignus fuit qui malo cruce periret.

Matellio, diminutium a matula.

Materfamiliae non ante dicebatur, quam vir eius paterfamiliae dictus esset. nec possunt hoc nomine plures in vna familia praeter vnam appellari. sed nec vidua hoc nomine; nec quae sine filii est, appellari potest.

Mater **Matuta**, **manes**, **mane**, **matrimonium**, **materfamiliae**, **matertera**, **matrices**, **materiae** dictae vidētur, vt ait Verrius, quia sint bona: qualia scilicet sint, quae sunt matura. vel potius a matre, quae est originis Graecae.

- ...manis.
- ...matertera.
- ...vt ait Ve.
- ...sint, quae.
- ...quae est ori.

Matrem **Matutam** antiqui ob bonitatem appellabant; & **maturnum** idoneū vsui; & mane principium diei, & inferi dij manes, vt suppliciter appellati boni essent; & in carmine Saliari **Cerismanus**, intelligitur creator bonus.

Matertera, matris foror, quasi mater altera. **Matertera** patris & matris, mihi magna mater est.

Muralia, Matris Matutae festa.

Matrici cognominantur homines malarum magnari, atque oribus late patentibus.

Matrimēs, ac **patrimēs** dicuntur, quibus matres & patres adhuc viuunt.

Matronae a magistratibus non submouebantur, ne pulsari, contrectariue viderētur; neve grauidae concuterētur. Sed nec viri earum sedentes cum vxoribus in vehiculo descendere cogebantur.

- ...aibus non sum moue.
- ...tat. ntrectari.
- ...ntur; neue. tur. quam.
- ...usam ait Verrius.
- ...eteri.
- ...uxoribus deesse quo descen.
- ...ros a magistratibus. quod commu.
- ...uehic. itur uir, & uxor.

Matronas appellabant eas fere, quibus stolas habendi ius erat.

Matroni aurum redditum cum legitur, hoc significare videtur; quia matronae cōtule-

FESTVS.

PAVLVS

FESTVS.

PAVLVS

PAVLVS

PAVLVS

10

10

30

40

50

60

FESTVS

PAVLVS

FESTVS.

PAVLVS

PAVLVS

runt ornatus sui aurum ad Capitolium a Gallis Senonibus liberadū; quibus postea est redditum a populo Romano.

FESTVS, *Matroni*. to ait, quod.
 fuisse re.
 & eam a
 monio in
 tronae orna
 Apollini, quod
 quod contuler 10
 a Gallis Senon.
 tum
 est a pop.

PAVLVS, *Matula*, vas viinae.
Maortem poetae dicunt Martem.

FESTVS, *Maximae* dignationis Flamen Dialis est inter quindecim Flamines, & eum ceteri discrimina maiestatis suae habeant, minimi habeatur *Pomonalis*, quod Pomona leuissimo fructui agrorum praefidet pomis.

PAVLVS, *Maximam* hostiam ouilli pecoris appellabāt, non ab amplitudine corporis; sed ab animo placidiore.
Maximi annales appellabantur, non magnitudine; sed quod eos Pontifex maximus consecrasset.

FESTVS, *Maximum* Praetore dicitur alij eum, qui maximi imperij sit; alij, quia aetatis maximae. pro collegio quidem augurū decretū est: quod in salutis augurio Praetores maiores, & minores appellentur; non ad aetatem, sed ad vim imperij pertinere.

PAVLVS, *Maximus* Curio, cuius auctoritate curiae, omnesque curiones reguntur.
Maximus Pōtifex dicitur, quod maximus rerum, quae ad sacra, & religiones pertinet, iudex sit, vindexque contumaciae priuatum, magistratumque.

FESTVS, *Me* pro mihi dicebant antiqui.
Me pro mihi dicebant antiqui, vt Ennius cū ait libro secundo: Si quid me fuerit humanitus, vt te heatis. & Lucilius: Nūc ad te redeo, vt quae res me impendet agatur.

PAVLVS, *Meatus* a meando dicitur.
Me castor, & *me hercules* iurandum erat: quasi diceretur, *ita me Castor*, *ita me Hercules*, vt subaudiatur iuret.
Meddix apud Oscos nomen magistratus est. Ennius: Summus ibi capitur meddix, occiditur alter.

Medialem appellabant hostiam atram, quam meridie immolabant.

Medibile, medicabile.

FESTVS, *Mediocriculo* vsus est in ea, quam dixit, Cato in Consulatu: Ridibundum magistratum genere pauculos homines, mediocriculum exercitum obuiam duci.

PAVLVS, *Mediocriculus* idem Cato ponit, cū ait: Ridibundum magistratū paucos homines mediocriculum exercitum obuiam duci. 60

Medioximum, mediocre.
Mediterreum melius, quam *mediterraneum*, Sifenna dici putat.

Meditrinalia dicta hac de causa. Mos erat Latinis populi, quod die quis primum gustaret mustum, diceret omnis gratia: *Vetus nouum vinum bibo, veteri nouo morbo medeor.* A quibus verbis, etiā *Meditrinae* deae nomen ceptum, eiusque sacra *Meditrinalia* dicta sunt.

Meditullium dicitur, non medium terrae, sed procul a mari, quasi *meditellium*; ab eo quod est tellus.

Mediusfidius compositum viderur, & significare Iouis filium, id est, *Hercule*; quod Iouem Graeci *dia*, & nos Iouē: ac *fidium* pro filio, quod saepe antea pro L littera D vsuebantur. quidam existimant iuradū esse per diui fidem; quidam, per diurni temporis, id est, diei, fidem.

Medullitus, ex intimis medullis.
Mefancilum teli missilis genus.
Megalestia ludos Matris Magnae appellabāt.
Melancoryphi, genus auium, quae Latine vocantur atricapillae, eo quod summa eorum eapita nigra sint.

Meliboea purpura a nomine insulae, in qua tingitur, est dicta.

Melicae gallinae, quod in Media id genus auium corporis amplissimi fiat: L littera pro D substituta.

Melis hasta a ligno mali dicta.
Melo nomine alio Nilus vocatur.
Melos insula dicta est a Melo, qui ex Phoenice ad eandem fuerat profectus.
Melton meliorem dicebant.

Membrum abscindi mortuo dicebatur, cū digirus eius decidebatur, ad quod seruatu iusta fieret reliquo corpore combusto.

Memorare significat, nunc dicere, nūc memoriae mandare.
Memoriosus, *memoriosior*, & *memoriosus*, (et) *memoriosissime* facit.

Mēdiu dici putat velū, quod in pra ponitur.
Mēdicium dici Verrius putat a mēte eius, quē fefellerit fortuna. vel quod praecetur quēque vt vitae suae medeatur cibo.

Mēnd FESTVS.
 eius, quam se
 vt vitae su

50 *Mensa*, frugibusque iurato, significat per mēsam & fruges.
Mēsae in aedib⁹ sacris ararū vicē obtinebāt.
 sae in aedibus sacris ara FESTVS
 legibus earum omnium s
 vt velut in aram, vel in
 uati quoque in primis i
 vbi sacras habituri
 parentatio, non sacrific.

60 *Mensarij*, nummularij. PAVLVS
Mentecaprus

Mentecaptus dicitur, cum mens ex hominis potestate abiit, & idem *demens*, qui de sua mente decesserit; & *amens*, qui a mente abierit.

FEST. hominis potestate
 mens, quid de sua
 a mente mente abierit

PAVL. *Mentum* dicebant, quod nos commentum.
Mercedius mercenarius, quod mercede se tueatur.

FEST. *Mercedonias* dixerunt a mercede soluenda.

PAVL. *Mercurius* a mercibus est dictus. Hunc etenim negotiorum omnium existimabant esse deum.

Mercendam antiqui dicebant pro prandio; quod scilicet medio die caperetur.

Mergae furculae, quibus acerui frugum fiunt, dictae a volucris mergis. quia ut illi se in aquam mergunt, dum pisces persequuntur, sic messorum eas in fruges demergunt, ut eleuare possint manipulos.

Meritanere (idem) Cato ait, pro meruere.

FEST. ere, facpe merue
 enorum IIII Suff
 uis cohortes omnis
 tauerunt

PAVL. *Mertat* pro merfat dicebant.

Merum antiqui dicebant solum. vnde & auis *merula* nomen accepit: quod solitaria est, & solitaria pascitur. at nunc *merum*, purum appellamus.

FEST. *Meson* persona comica appellatur, aut coci, aut nautae, aut eius generis. dici ab inuente eius Mesone comoedo ait Aristophanes Grammaticus.

Mesapia Appulia a Messapo rege appellata.

FEST. *Metaphoram* quam Graeci vocant, nos translationem, id est, domo mutuarii verbum, quo utimur, inquit Verrius alii. ne sapius quidem honesti. ac q

. enas ut speciosiora at
 ere significante
 no, quam proprio uo
 em indicemus
 leret, redit ad sua
 tralatum manebit.
 quo peruenit
 as alieno perinde ac suo ab

Metas. stices dicitur apud p
 quod propter necessitatem metri
 t. quod idem barbaris
 ta oration. scrib

Meta ca cariore
 peruentura
 dicare ait Ennius
 id est
 abus ut
 accip.

PAVL. *Metari* castra dicuntur, quod metis diriguntur.

Metelli dicuntur in re militari quasi mercenarij. Attius annalium vigesimo septimo calones, famulique, metellique, caculaeque a quo genere hominum Caeciliae familiae cognomen putatur dictum.

Metonymia est tropus, cum ab eo, quod continet, significatur id quod continetur; aut superior inferiore, & inferior superiore. quae continet, quod continetur: ut Ennius cum ait: Africa terribili tremuit horrida terra tumultu. ab eo, quod continetur, id, quod continet, ut cum dicitur. epota amphora vini. a superiore inferior, ut Ennius: cum magno strepitu Volcanum ventus vegeat. ab inferiore superiori; ut Persuasit animo vinu deus, qui multo est maximus.

Metus feminino genere dicebant. Ennius: Viuam, an moriar, nulla in me est metus.

Migrare mens a
 sq. templi posita
 tur, cum sequitur sua
 uidam fuisse in tri
 uales appellatae.

Mihipte, pro mihi decuit talen
 uersa, atque
 entia item a

Mihipte Cato pro mihi ipsi posuit.

Militem Aelius a mollitia *μητ' ἀπιθροσιν* dictum putat. eo quod nihil molle, sed potius asperum quid gerat. sic *ladum* dicim, in quo minime luditur.

Milium quidam putant cepisse nomen maxime a nummorum summa, quae est mille, quod alij Graecae stirpis iudicant esse, cum id illi *μύλλιον* vocant, tam Hercules, quam panicum *μυλλιον*.

Millus collare canum venaticorum, factum ex corio, confixumque clauis ferreis eminentibus aduersus impetum luporum. Scipio Aemilianus ad populum: Vobis inquit, reique publicae praesidio eritis quasi millus cani.

Miluma genus tibiae acutissimi soni.

Mina singulariter d.
 pluraliter dicimus cu
 item M. Cato in s
 mina cog

Minam Aelius vocitatum ait mammam alteram lacte deficientem, quasi minorem factam.

Minerrimus pro minimo dixerunt.

Minerva dicta, quod bene moneat, hanc enim pagani pro sapientia ponebant. Cornificius vero, quod fingatur, pingaturque minitans armis, eandem dictam putat.

Minime gentium dicebant, pro eo quod est omnium gentium iudicio minime esse faciendum.

Miniscitur pro reminiscitur antiquitus dicebatur.

FESTVS. *Minora* templa sunt ab auguribus, cum loca aliqua tabulis, aut lineis sepiuntur, ne vno amplius ostio pateant. Itaque templum est locus ita affatus, aut ita sepius, ut ea vna parte pateat, angulusque adfixus habet ad terram.

PAYLYS. *Minorem* Delum Puteolos esse dixerunt, quod Delos aliquando maximum emporium fuerit totius orbis terrarum, cui successit postea Puteolanum, quod municipium Graecum, antea *Dicaearchia* vocatum est. vnde Lucilius. Inde Dicaearchum populos. Delumque minorem.

Minores & maiores inter cognomina feminarum poni solebant.

FESTVS. *Minorum Pontificum* maximus dicitur, qui primus in id collegium venit. Item minimus, qui nouissimus.

PAYLYS. *Minotauri* effigies inter signa militaria est: quod non minus occulta esse debent consilia ducum, quam fuit domicilium eius Labyrinthus. Minotaurus putatur esse genitus, cum Pasiphae Minois regis vxor dicitur concubuisse cum tauro. sed affirmat alij Taurum fuisse nomine adulteri.

Minucia porta appellata est, eo quod proxima est sacello Minuci. Minucia porta Romae est dicta ab ara Minuti, quem deum putabant.

Minuebatur populo luctus aedis dedicatione; cum a Censoribus lustrum condebatur; cum votum publice susceptum soluebatur. Priuatis autem, cum liberi nascerentur; cum honos in familiam veniret; cum pater, aut liberi, aut vir, aut frater ab hoste captus domum rediret; cum puella desponsaretur; cum propiore quis cognatione, quam is qui iugeretur natus esset. cum in casto Cereris constitissent.

FEST. *Minuitur* populo luctus aedis dedicatione; cum Censores lustrum condiderunt: cum votum publice susceptum soluitur. priuatis autem, cum liberi nati sunt; cum honos in familia venit, cum parens, aut liberi, aut vir, aut frater ab hoste captus domum rediret; cum desponsa est, cum propiore quis cognatione, quam is, qui iugeretur, natus est, cum in casto Cereris est, omnique gratulationi.

PAYLYS. *Minoritiones* appellantur auium minorum cantus.

FESTVS. *Minusculae Quinquatrus* appellabantur Idus Iuniae, quod is dies festus erat tibicinum, qui Mineruam colebant. *Quinquatrus* proprie dies festus erat Mineruae, Martio mense.

PAYLYS. *Minuere*, & minueri ex Graeco *μινύω* dictum videri potest.

Minyae dicti Argonautae, quod plerique eorum ex filiis Minyae fuerant orti.

Mirachidion primae adolescentiae.

Miracula, quae nunc digna admiratione dicimus; antiqui in rebus turpibus utebantur.

Mirior dicebant comparatiuum a miro. Titinius: Mirior inquam tibi videor.

Miscelliones appellantur, qui non certae sunt sententiae, sed variorum, mixtorumque iudiciorum sunt.

10 *Misenum* promontorium a Miseno tubicene Aeneae ibi sepulto est appellatum.

Miseratur is, qui conqueritur aliena incommoda: *miseretur is*, qui miserum subleuat.

Miserer me eadem forma dicitur, qua piget, poenitet, caedet.

Modo cum per correptum O dicitur, significat tempus, ut modo veni. & ponitur pro tantum, ut Tace modo. quod si producta posteriore syllaba enuntietur, datius vel ablatius est casus, ab eo, quod est modus.

Modo quodam, id est ratione dicuntur omnia ista a modo: commoditas, commodus, commodat, accommodat, modice, modestia, moderatio, modificatio.

quondam id

fit commodi

dat, modi

ficatio.

30 *Moene* singulariter dixit Ennius: Apud Emporium in capto hostium per moene.

Moenia muri, & alia muniendae urbis gratia facta, ut Attius in Helenibus: Signo extemplo canere, ac tela ob moenia offerre imperat. Significat etiam officia. Plautus in Nerularia: prohibentque moenia alia, vnde ego fungar mea.

Mola vocatur etiam far tostum, & sale sparsum, quod eo molito hostiae aspergantur.

Moles pro magnitudine fere poni solet. moliri, & molitiones a molendo certum est dici.

Mollestras dicebant pelles ouiles, quibus galeas extergebant.

Molucrum non solum quo molae vertuntur dicitur, id quod Graeci *μολυκρον* appellant, sed etiam tumor ventris, qui etiam virginibus solet caenire, cuius meminit Afranius in Virgine: Ferme virgini, tanquam grauidae mulieri crescit vterus, molucrum vocatur, transit sine doloribus. Cloatius etiam in libris sacrorum. Molucrum autem esse lignata quoddam quadratum, vbi immolatur. Idem Aelius in explanatione carminum Salarium eodem nomine appellari ait, quod sub mola supponatur. Aurelius Opilius appellat, vbi molarur.

60 *Momay*, Siculi stultum vocant.

Momay

Momen, momentum. Lucretius: Moinc si paruo possent impulsa moveri.

Monile dictum est ornatus muliebris, quale habuisse Eriphylem fabulae ferunt. ex co etiam equis praependens a collo ornatum monile appellatur.

Monimentum est, quod mortui causa aedificatum est: & quidquid ob memoriam alicuius factum est, vt fana, porticus, scripta, & carmina. Sed monimentum quamuis mortui causa sit factum, non tamen significat ibi sepulchrum.

Monitores dicuntur & qui in scena monent histriones, & libri commentarij.

Monodos appellatus est Prusae filius, qui vnum os habuit dentium loco. similiter habuit & Pyrrhus rex Epirorum.

Monstrum, vt Aelius Stilo interpretatur, a monendo dictum est, velut monestrum. Item Sinius Capito, quod monstret futurum, & moneat voluntatem deorum. quod etiam *prodigium*, velut praedictum & quasi praedictum, quod praedicat eadem, & *portentum*, quod portendat, & significet inde dici apparet id quantum, quod mihi visum est adiucendum. praesertim cum ex eadem significatione pendeat, & in promptu sit omnibus, id est *ostentum*, quod item ab ostendendo dictum est. *Monstra* dicuntur naturae modum egredientia, vt serpens cum pedibus, avis cum quattuor alis, homo duobus capitibus, iecur cum distabitur in coquendo.

FESTVS. turae modum e.
avis cum quatt
iecur cum dist

PAYL. *Moracias* nuces, Titinius duras esse ait, vnde fit deminutiuum moracillum.

Morbosum hominem, morbo aliquo affectum.

Mortem obiisse, ea consuetudine dicitur, qua dixerunt antiqui ob Romam legiones ductas, & ob Troiam duxit exercitum, pro ad. similiterque, *vadimonium* obiisse, id est ad vadimonium iisse, & *obuiam*, ad viam.

FESTVS. *Mortis causa* stipulatio existimatur fieri, vt ait Antistius Labeo, quae ita fit, vt morte promissoris confirmetur, aut vt quidam dixerunt, cuius stipulationis non fuit causa.

Mortuae pecudis corio calceos, aut soleas fieri Flaminiis nefas habetur: sed aut occisa alioqui, aut immolatae. quonia sua morte extincta omnia funesta sunt.

PAYLVS. *Mortuae* pecudis corio calceos fieri Flaminiis nefas habebatur, quonia sua morte extincta omnia funesta aestimabantur.

Mortuus ab emerita vita dictus.

Mos est institutum patrium pertinens maxime ad religiones, caeremoniasque deorum antiquorum.

60

Mos est trium defunctorum veterum pertinens maxime ad religiones c
niasque antiquorum.

Mosculus Cato pro paruis moribus dixit
uis qui moribus dixit

Mox, paulo post.

Mucia prata trans Tiberim dicta a Mucio, cui a populo data fuerant, pro eo quod Porphenam Etruscorum regem sua constantia ab vrbe dimouit.

Muger, mucosus.

Muger dici solet a castrensum hominibus quasi mucosus is, qui talis male ludit.

Muginari est nugari, & quasi tarde conari.

Mugionia porta Romae dicta est a Mugio quodam, qui eidem tuendae praefuit.

Mulleiber Vulcanus a mollendo scilicet ferro dictus est. *mollere* enim molliere, siue lenire est. Pacuuius: Quid me obrutu terres; mulces laudibus?

Muli Mariani dici solebant a C. Mario instituti, cuius milites in furca interposita tabella varicosius onera sua portare adfuerant.

Mulis celebrantur Iudi in circo maximo Consulibus. quia id genus quadrupedum primum putatur coeptum curru, vehiculoque adiungi.

Mulus vehiculo lunae adhibetur: quod tam sterilis ea sit, quam mulus. vel quod vt mulus non suo genere, sed equi creetur; sic ea solis, non suo fulgore luceat.

Mulleos genus calceorum aiunt esse, quibus reges Albanorum primi, deinde patricij vsi sunt. M. Cato Originum libro septimo: Qui magistratum curulem cepisset, calceos mulleos allucinatos. ceteri perones. Item Titinius in Setina: Iam cu mulleis te ostendisti, quos tibiatis in calceos.

Multam Osce dici putat poenam quandam. M. Varro ait poenam esse, sed pecuniaria, de qua subtiliter in libro primo quaestionum epistolarum refert. *Maximam multam* dixerunt trium millium & viginti assium. quia non licebat quondam pluribus triginta bobus, & duabus ouibus quemquam multari. aestimabaturque bos centussibus, ouis decussibus.

Multifacere dicitur, sicut *magnificere*, & *par-nificere*. Cato: Neque fidem, neque iustitiam, neque pudicitiam multifacit. Quod merito ab vsu recessit; quia quantitas numero non aestimatur, nec desiderat multitudinem.

Multifa magnificere, & par

. tiam de pudicitia.

M

. ntitas

. nerum

PAVLVS. *Multifariam* dixerunt antiqui, quod videlicet in multis locis dari poterat. id est dici. *Mummiana aedificia* a Mummio dicta. *Mundus* appellatur caelum, terra, mare, & aer. mundus etiam dicitur ornatus mulieribus. quia non alius est, quam quod moueri potest. mundus quoque appellatur lautus, & purus. Ateius. Cum virginali mundo clam pater . . . Ennius: idem loco nauibus celsis, munda facie, atque etiam aere.

FESTVS. *Mundus*, ut ait Capito Ateius in libro sexto pontificali, ter in anno patere solet, diebus his: postridie Volcanalia, & ante diem sextum Id. Nouemb. Qui quid ita dicatur, sic refert Cato in Commentariis iuris ciuilibus: *Mundo* nomen impositum est ab eo mundo, qui supra nos est. Forma enim eius est ex iis, qui intrauere, cognoscere potuit, ad similes ille eius inferiorem partem, veluti consecrata diis manibus clausam omni tempore, nisi iis diebus, qui supra scripti sunt, maiores e . . . quos dies etiam religiosos iudicauerunt, ea de causa, quod quo tempore ea, quae occulte, & abdita, ea religionis deorum manium essent, veluti in lucem quandam adducerentur, & patefierent: nihil eo tempore in republica geri voluerunt. Itaque per eos dies non cum hoste manus conferebant: non exercitus scribebatur: non comitia habebant . . . aliud quicquam in re . . . nisi quod vltima nece . . . admonerat, administrabatur.

PAVLVS. *Mundum* gentiles ter in anno patere putabant diebus his: postridie Volcanalia, & ante diem tertium Nonas Octobris, & ante diem sextum Idus Nouembris. inferior enim eius partem consecratam diis manibus arbitantes clausam omni tempore, praeter hos dies, qui supra scripti sunt. quos dies etiam religiosos iudicauerunt ea de causa, quod his diebus ea, quae occulte, & abdita religionis deorum manium essent, in lucem adducerentur, nihil eo tempore in rep. geri voluerunt. Itaque per hos dies non cum hoste manus conferebatur, non exercitus scribebatur, non comitia habebantur, non aliud quidquam in rep. nisi quod vltima necessitas exegisset, administrabatur.

Museum significare certum est officiosum, unde est contrarium *immunitis* dicitur, qui nullo fungitur officio.

Muneralis lex vocata est, qua Cincius cauit, necui liceret munus accipere. Plautus: Neque muneralis legem, neque lenoniam roga: fuerit, necne, hocci aestimo.

Municas pro *communicas* dicebant.

. . . *communicas* dicitur . . . **FESTVS.**
aut ut potius eo

Municeps est, ut ait Aelius Gallus, qui in municipio liber natus est. Item qui ex alio genere hominum munus functus est. Itaque qui in municipio a seruitute se liberauit a municipe. Item municipes erant, qui ex aliis ciuitatibus Romam venissent, quibus non licebat magistratum capere, sed tantum muneris partem. At Ser. filius aiebat initio fuisse, qui ea conditione ciues Romae fuissent, ut semper temp. separatim a populo Romae haberent, Cumanos videlicet, Acerranos, Atellanos, qui aequae ciues Romae erant, & in legione merebant, sed dignitates non capiebant.

Municipalia sacra vocabantur, quae ante urbem conditam colebantur.

Municipalia sacra vocabantur, quae ab initio habuerunt ante ciuitatem Romanam acceptam; quae obseruare eos voluerunt Pontifices, & ex eo more facere, quo adfuissent . . . antiquitus.

Municipium id genus hominum dicitur, qui cum Romam venissent, neque ciues Romae essent, participes tamen fuerunt omnium rerum ad munus fungendum vna cum Romanis ciuibus, praeterquam de suffragio ferendo, aut magistratu capiendo; sicut fuerunt Fudani, Formiani, Cumanii, Acerrani, Lanuini, Tusculani, qui post aliquot annos ciues Romae effecti sunt. Alio modo, cum id genus hominum definitur, quorum ciuitas vniuersa in ciuitatem Romanam venit, ut Aricini, Caerites, Anagnini. Tertio, cum id genus hominum definitur, qui ad ciuitatem Romanam ita uenerunt, ut municipia essent sua cuiusque ciuitatis, & coloniae, ut Tiburtes, Praenestini, Pisani, Arpinates, Nolani, Bononienses, Placentini, Nepefani, Sutrii, Lucenses.

Munificior a munifico identidem Cato dixit. cum nunc *munificentior* dicamus, quamuis munificens non sit in usu.

. . . munifico cum dicamus . . .
. . . vis munificens non sit . . . **FESTVS.**
. . . eam scripsit . . . munifi . . .

Munitio morficatio ciborum.

Munus significat officium, cum dicitur quis munere fungi. Item donum, quod officij causa datur.

Murciae deae sacellum erat sub monte Aetino, qui antea Murcus vocabatur.

Murgifonem dixerunt a mora, & decisione.

Muries dicebatur sal in pila trunsum, & in ollam fictilem coniectum, & in furno percoctum, quo dehinc in aquam misso Vestales virgines utebantur in sacrificio.

Muries est, quemadmodum Veranus docet, ea quae fit ex sale sordido in pila pinfata, & in

& in ollâ fritilê coniecto, ibique operto, gypfatoque, & in furno percocto, cui virgines Vestales ferra ferrea lecto, & in ferriam coniecto, quae est intus in aede Vestae in penu exteriori, aquam iugem, vel quamlibet, praeterquam quae per fistulas venit, addent, atque ea demum in sacrificiis vtuntur.

Murrata potione vsos antiquos indicio est, quod etiam nunc Aediles per supplicationes diis addunt ad puluinaria, & quod XIII tabulis cauetur, ne mortuo indatur, vt ait Varo in antiquitatum libro primo.

PAVLVS *Murrata potione* vsi sunt antiqui: sed postea adserunt murrâ diis suis libare. ideoque duodecim tabulis est cautum, ne mortuo inderetur.

Murridium ignauum, stultum. Plautus: Murricide homo, ignaue, iners.

Murrina genus portionis, quae graece dicitur *nektar*. hanc mulieres vocabant *murriniam*, quidam *murratum vinum*. quidam id dici putant ex *vnnae* genere *murrinae* nomine.

Muscerdas prima syllaba pducta sterces murrum appellant.

Muscare, murmurare. Ennius. In occulto muscabant, vulgo vero pro tacere dicitur, vt idem Ennius: Non decet muscare bonos.

Mustricola est machinula ex regulis, in qua calceus nouus fuitur. Afranius: Mustricolam in dentes impingam tibi.

FESTVS. *Muta*
 isti vocem
 multo
 intelle
 cem . . . as dici
 vt cui potius con .

PAVLVS. *Muta* exta appellabant, ex quibus nihil diuinationis animaduertebant.

FESTVS.
 dicuntur, quibus ni
 respons
 iutoria quae 40
 cant, aut ab in
 a veneno taliq.
 instare periculum
PAVLVS. finiam deminution

Mutae dicuntur literae, quod positae in vltimis partibus orationis obmutescere cogant loquentes, vel quod paruae, exiguaeque sint vocis. vt cum mutum oratorem, aut tragoedum dicimus.

FESTVS. murum dicimus: aut quod nullius fiant vocis, cum in eas litteras incidant.

. iuocales
 ubendo, aut
 fuisse, in eo
 plicata fit
 fer. sacrorum

Mutini Ticini sacellum fuit in Velis aduer-

10

20

30

40

50

60

sum Muram Mustellinum in angulo de quo aris sublati balnearia sunt . . . acta dom . . . caluini, cum mansisset ab vrbe condita nciptum Augusti & sancte cultum manifestum est extum & vicensimum dextra u iculum colitur et ine ula

PAVLVS.

Mutini Ticini sacellum fuit Romae, cui mulieres velatae togis praetextatis solebant sacrificare.

Mutare, loqui. Ennius in Telepho: Palam mutire plebeo piaculum est.

Myoparo genus nauigij ex duobus dissimilibus formatum. Nam & midion, & paron per se sunt.

Myrmilonica scuta dicebant, cum quibus demuto pugnant. erant siquidem ad hoc ipsum apta.

Myrtica corona Papirius vsus est, quod Sardos in campis myrtis superasset.

. vt patri sui heres e
 tet tam heres est, quam
 in potestate alie
 & suus heres vt p
 Sulpicius in ea oratio
 pro Aufidia

FESTVS.

rcip. publi
 rae imperi
 sae consensu
 populi comit
 vt capere eam
 certoue ex
 ad tempus admi
 lebarum
 s sterit pro regno
 Veranius in libro
 cum quod ei summae
 causam Graec
 eo autem non

N

Naccae appellantur vulgo fullones, vt ait Curiatius, quod *naues* non sint, id est nullius pretij. Idem sentit & Cincius. quidam aiunt, quod omnia fere opera ex lana *nacae* dicantur a Graecis.

FESTVS.

Naccae appellantur fullones, quod *nauci* non sint, id est nullius pretij. omnia fere opera ex lana *nacae* dicuntur a Graecis.

PAVLVS.

Naenia est carmen, quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiã. Sunt qui eo verbo sine significari putant. Quidam volunt *naenia* ideo dici, quod voci similior *querimonia* sentium sit. Quidam aiunt *naeniae* ductum nomen ab extremi intestini vocabulo; Graeci enim *extremu* dicunt. Siue quod chordatum vltima *extremu* dicitur, extremam cantionis vocem *naenia* appellarunt.

FESTVS. *Nacenia* est
 . . . gratia can.
 . . . nius in ma . . . p.
 . . . quia se anti
 . . . nificari credi
 . . . abi ergo
 . . . idem huic nom
 . . . dixit domi, & ap
 . . . niam esto quolda
 . . . quod & voci sin
 . . . sit, quidam aiunt ne
 . . . mi intestini voca
 . . . nio vitur Plautus
 . . . chaedem ad vol
 . . . te reddamu
 . . . rem son
 . . . do efferim
 . . . Graeci *νακτις* dicunt

PAVLVS *Naceniae* deae *facellum* extra portam Viminalem fuerat dedicatum.

FESTVS. . . . *facellum* ultra portam
 aediculam.

PAVLVS *Nacenia* silua dicta iuxta urbem, quod *Nacui* cuiusdam fuerit.

FESTVS. . . . vocitatem exira
 rum, quod *natui* cu
 nemora *Nacenia* ap
 ait quam ob probri loc.
 quod in ea morari ads
 mines, testis est M
 in Coelium si se appella
 a porta *Nacenia* atque ea
 unt prouerbi
 refertur a Ver

Nancitor in XII. nactus erit, praedatus erit. Item in foedere Latino, *Pecuniam Quis nancitor habeto*. & siquid *Pignoris nancitur*, sibi habeto.

PAVLVS. *Nancitor*, nactus erit.

Nanum Graeci vas aquarium dicunt humile, & concauum, quod vulgo vocant *stulū barbatum*: vnde *nani* pomiliones appellantur.

FESTVS. . . . tionem eius
 humilem et.
 barbatum

Napuae *neclito* cum dixit Pontifex, *funiculi* ex stramentis fiunt.

PAVLVS. *Napuae*, *funiculi*.

Nare a naue dictum quod aqua feratur *natās*, vt *nauis*. *Natare* est *saepius nare*, vt dicitare, *factitare*.

FESTVS. *Nare* a naue ductum *Cornificius* ait, quod aqua feratur *natans* vt *nauis*. *Ennius* libro septimo: Alter *nare* cupit, alter *pugnare* paratust. *Plautus* in *Aulularia*: *Qua* si *pueri*, qui *nare* discunt, *scirpea* induit ut *ratis*. *Natare* igitur est *saepius nare*, vt dicitare, *factitare*.

Nares appellari putant, quod per ea *nasi* *feramina* odoris cuiusque *nari* *flamus*.

Narica est genus *piscis* minuti. *Plautus*: *Muriaticam* autem *video* in *vasis* *stagocis* *naricam* *bonam* & *canutam*, & *taguma* *quinas* *faras* *conchas* *piscinarias*.

Narica, genus *piscis* minuti.

Nassa est *piscatorij* *vasis* *genus*, quo cum *intravit* *piscis* *exire* non potest. *Plautus*: *Nūquam* *hercule* *ex* *ista* *nassa* *hodie* *ego* *eicam* *petam*.

Nassiterna est genus *vasis* *aquarij* *ansati*, & *patentis*. quale est quo equi *perfundi* solent. *Plautus* in *Bacchidibus*: *Ecquis* *euocat* *cum* *nassiterna*, & *cum* *aqua* *istum* *im* *purissimum*? & in *Neruolaria*: *Ecquis* *huc* *effert* *nassiternam* *cum* *aqua* *sine* *suffragio*? & *Caro* in *ea* *oratione*, *quam* *composuit* in *Q. Sulpicium*. *Quotiens* *vidi* *truilos* *nassiternas*, *perfulos* *aqualis* *matellas* *sine* *ansis*.

Nassiterna genus *vasis* *aquarij* *ansati*, & *patentis*.

Natinatio dicebatur *negotiatio*, & *natinatores* *ex* *eo* *seditionis*.

Nati *natio*, & *natinatores*
 gerentes. *M. Cato* in
 ultu *Macedoniae*, *Etruriam*
Samnites, *Lucanos* *iuter* *se* *natinari*, *atque*
factiones *esse*.

Natio genus *hominum*, qui non aliunde *veniunt*, sed *ibi* *nati* *sunt*. in *pecoribus* quoque *bonus* *proventus* *fecurac*, *bona* *natio* *dicitur*.

. . . . *natum*, *Cin*
 nt, *sed* *ibi*
 ationem *ait*
 nibus *se* *te*
 us *seiuuncti*
 to *omnia* *fe*
 cius *Sabinos*
 bus *quoque* *bonus*

Nauali *corona* *solet* *donari*, qui *primus* in *hostium* *nauem* *armatus* *transierit*.

. . . . *us* in *hostium*
 opera *ma*
 est *eam* *M*
 CN. Pom
 tillus *bel*
 um *est* in *car*
 nfuerti
 minabantur
 pro *nulla*
 vt *nec*

Naualis *porta* a *vicinia* *naualium* *dicta*.

. . . . a *regio* *vide*
 a *appella*

Naualis *scriba*, qui in *naue* *apparebat*, *inter* *aliud* *genus* *scribarū* *minimae* *dignitatis* *habebatur*, quod *periculis* *quoque* *eius* *ministe*.

ministerium esset obiectum. Plautus: Non ego te noui naualis scriba columbari impudens: siue quod columbaria in naue appellantur ea, quibus remiget, siue quod columbariorum quaestus temerarius, incertusque.

Naucum ait Ateius Philologus poni pro nugis. Cincius quod in oleae nucis, quod intus sit. Aelius Stilo omnium rerum putamen. Glossematorum autem scriptores fabae grani quod haereat in fabulo. Quidam ex Graeco, *ναυκῆ οὐχὶ*, leuem hominem significari. Quidam nucis iuglandis, quam Verrius iuglandam vocat, medium velut dissepimentum. Plautus in Parasito pigro: Ambo magna laude lauti, postremo ambo sumus non nauci. Item in Mostellaria: Quod id esse dicam verbum nauici nescio. & in Truculentis: Amas hominem non nauici. & Nauius, (&) Tuniciflaria: eius nocte nauico ducere. Sed Ennius: Illic est nugator nihili, non nauici homo.

PAVLVS. **Naucus** pro nugis ponitur, alias pro oleae, aut nucis nucleo. alij omnium rerum putamen ita appellari volunt. quidam ex Graeco, quod sit *ναυκῆ οὐχὶ*, leuem hominem significari volentes. quidam volunt sic appellari membrulam, quae in nucis iuglandis est medio.

Nauia lignum cauatum vt nauis, quo in vin demis vti solent.

FESTVS. **Nauia** est vno ligno exculpto, vt nauis, quo vtuntur alieo in vindemia. ficus quoque in comitio appellatur Nauia, ab Attio Nauio augure. Nam cum Tarquinius Priscus institutas tribus a Romulo mutare vellet, deterrereturque ab Attio per augurium, vt eluderet eius prudentiam, interrogauit eum, an fieri posset, id quod animo proposuisset suo; cui ille permittente augurio cum respondisset effici posse; iussit rex cotem, ac nouaculam pro

- . . . an eos illa
- . . . culam subito
- . . . ex eo Tarq.
- . . . cere noua
- . . . cratum de
- . . . esse intra
- . . . sacro sit e
- . . . subserisui
- . . . to tanto s
- . . . loco complu
- . . . euulfae de
- . . . moueren
- . . . erant sicu
- . . . isse. adm
- . . . cum & diuin
- . . . uiueret lib
- . . . suram ideo quod
- . . . tas secundum in cor

tos, quos nunc n
Cato in in ea, quam ser
retur, cum ait nauitae
vinum atque oleum u

Nauscit cum gran
. . . gratia quod sit non diff

Nauscit cum granum fabae se nascendi gratia aperit, quod sit non dissimile nauis formae. **PAVLVS.**

10 **Naufibulum**, alueum ad nauis similitudinem factum.

Naufibulum vocabant antiqui vas aluci simile, videtur a nauis similitudine. **FESTVS.**

Nauica herba graminis nigris, qua coriatij vtuntur, a naue ductum nomen, quia nauiscam facit permutatione T in S. **PAVLVS.**

. . . lius Aurelius herb. **FESTVS.**

. . . qua coriatij vtuntur

. . . tum nomen, quia nauiscam fa

10 . . . s literarum inter me
. . . Plautus in Arctemone
. . . lionum nauicam fecisset

. . . lem atq. aro

. . . nguentum o

. . . o scorto sup

. . . in Commen

. . . dum quiddam

. . . colorant.

30 **Nautiorum** familia a Troianis dicitur oriunda. **PAVLVS.**

Nautiorum fa **FESTVS.**

. . . eorum princeps

. . . aeneum Mi

. . . ucare soliti

. . . abatur de cau

. . . conductiq. ab

. . . anam oppugna

. . . missus L. Caecilius

40 . . . fectus esset. missi

. . . um de foedere viola

. . . us P. Veturius, qui

. . . refectionem corpo

. . . nferdissent Bruti

. . . Romanis erat bello

. . . aut inde a principe

. . . appellata est.

Nauis, celer, ac strenuus: a nauium velocitate videtur dictus. Ennius libro sexto: Nauus repertus homo Graio patre Graius

50 homo rex. & libro sextodecimo: Nauorum imperium seruate est insuperantum. Plautus in Friuolaria: *Nauis agere oportet, quod agas, non ductariet.*

Nauis, celer, ac strenuus: a nauium velocitate dictus. **PAVLVS.**

Nebulo dictus est, vt ait Aelius Stilo, qui non **FESTVS.**

pluris est, quam nebula, aut qui non facile

per spici possit, qualis sit, nequa, nugator.

60 **Nec** coniunctionem grammatici fere dicunt

esse disunctiuam, vt Nec legit, nec scribit; cum si diligentius inspiciatur, vt fecit Sinius Capito, intelligi possit eam positam esse ab antiquis pro non. vt in x i i. est, *st ei custos necessest. Item: Si adorat furto, quod nec manifestum erit. & apud Plautum in Phalmate: Nec recte si illi dixeris. & Turpilium in Demetrio: nec recte dici mihi quod iam dudum audio.*

PAVLVS. *Nec coniunctio disunctiuam est, vt Nec legit, nec scribit. ponitur etiã pro non. Turpilium: Nec recte dici mihi iam dudum audio.* 10

FESTVS. *Nec mulieri, nec gremio credi oportere. pro uerbium est, quod & illa incerti, & leuis animi est: & plerumque in gremio posita, cunct in obliuionem uenerunt exurgentium, procidunt.*

Necem suspic

PAVLVS. *Necem a Graeco dici certum est. vixit enim mortuum dicunt Graeci.* 20

FESTVS. *Neci datus proprie dicitur, qui sine vulnere interfectus est, vt veneno, aut fame.*

PAVLVS. *Necerim, nec eum.*

FESTVS. *erim, nec eum.*

Necessarium ait esse Opillus Aurelius, in quo non sit cessandum, aut sine quo viui non possit. aut sine quo non beneuiatur; aut quod non possit prohiberi, quin fiat. 30

PAVLVS. *Necessarium, in quo non sit cessandum.*

FESTVS. *Necessarij dicuntur cognati, aut affines, in quos necessaria officia conferuntur.*

Necessarij sunt, vt Gallus Aelius ait, qui aut cognati, aut affines sunt, in quos necessaria officia conferuntur praeter ceteros.

Nectar Graece significat deorum potionem, vnde Vergilius ait: Stipant, & dulci distendunt nectare caellas. Itẽ Lucretius libro 2. Et nardi florem, nectar quifloribus habet. 40

PAVLVS. *Nectar Graece significat deorum potionem. Nectere, ligare.*

FESTVS. *Nectere, ligare significat, & est apud plurimos auctores frequens. quin etiam in commentario sacrorum vsurpatur hoc modo. Potifex minor ex stramentis naturas nectito. id est funiculos facito, quibus sues adnectantur.*

Necumquam, nec vquam quemquam.

PAVLVS. *Nefasti dies N littera notantur.* 50

FESTVS. *ti dies nom apud quem addico nep. riores sunt q. liberati sunt unt. & in prouin instituta fiunt, & aedes sacrari so.*

PAVLVS. *Nefrendes arietes dixerunt, quod dentibus* 60

fringere non possint. Alij dicunt nefrendes infantes esse nondum frendentes, id est frangentes. Liuius: *Quem ego nefrendem alui, lacteam immulgens opem. Sunt qui nefrendes testiculos dici putent, quos Lanuini appellant nebrundines, Graeci*

negyvs, Praenestini nefrones. 1

us Scacuola FESTVS.

sint. Atcius.

ndentes id est

vt quem ego non

us opera. et

pro nefrendibus

vsus recens

s, quos Lanu

Graeci negyvs

Negibundum a

ca, quam scrip

negibundus

Negibundum pro negante dixerunt. 20

Neglegens non legens, neque electum habes, quid debeat facere.

Neglegens dictus est non legens, neque dilectum habens, quid facere debeat omilla ratione officij sui. FESTVS;

Negotium quod

tate quae

Negotium, quod non sit otium. PAVLVS.

Negritu in augurijs significat aegritudo. FESTVS.

Negumate in carmine C N. Marci vatis significat negare, cum ait: Quanuis mouentium duonum negumate.

Negumate, negate. PAVLVS.

Nemini genitiuo casu Cato vsus est, cum dixit, Sunt multi corde, quos non miseret neminis.

Nemius . . . & quis dicere cum sit FESTVS.

vitio creatis, neminisque.

in Eretheo: lapideo sunt corde multi, quos non miseret neminis.

Nemo compositum videtur ex ne, & homo. quod confirmatur magis, quia in persona semper ponitur, nec pluraliter formari solet, quia intelligitur pro nullo.

Nemo, nec homo. PAVLVS.

Nemora significant siluas amoenas.

as amoenas ua FESTVS.

buli auctor ho

ca vsu mĩ oxite

don dubium non

qui campos & pascua

quis vj) es au

Nemut, nisi etiam, vel nempe. PAVLVS.

mut, nisi etiam, vel FESTVS.

ibunici, cum ait. nemut

rumnas.

Nepa Afrorum lingua fidus, quod cancer appellatur. vel, vt quidam volunt scorpius. Plautus: Dabo me ad parietem, imitabor nepam. PAVLVS.

nebam.

ei suffragium ferre, qui non tulisset in sua. nequis cuius suffragij iure priuaretur. nam *scisito* significat sententiam dicito, ac suffragium fertor: vnde *scita plebis*. Sed in ea centuria, neque cenletur quicquam, neq. centurio praeficitur, neque centurialis potest esse, quia nemo certus est eius centuriae. est autē Niqui sciuit, nisi quis sciuit.

Ninem. . . Graeco qui id
 nificat da
PAVLVS. *Ninem* interpretatur nouū ex Graeco, quod illi dicunt *νίνον*.

FESTVS. *Nixi dij* appellabantur, quos putabant praesidere parientium nixibus.

Nixi dij appellantur tria signa in Capitolio ante caellam Mineruae genibus nixa, velut praesidentes parientium nixibus. quae signa sunt qui memoriae prodiderint, Antiocho rege Syriae superato M. Acilium subtracta a populo Ro. adportasse, atque vbi sunt, posuisse. etiā quae capta Corintho aduecta huc, quae ibi subiecta fuerint mensae.

Nobilem antiqui pro noto ponebant, & quidem per G litteram, vt Plautus in Pseudolo: Peregrina facies videtur hominis, atq. gnobilis. & oculis meis obuiam gnobilis obicitur. Attrius in Diomede: Ergo me Argos referam, nam hic sum. l. gnobilis. Lilius in Virgo ornāmēta incendit gnobilis ignobiles.

Nobilem antiqui pro noto ponebant. Plautus Peregrina facies, atque ignobilis.

Noctilucam Lucilius cum dixit, obcaenum significat.

. lib. ij. obscae
FESTVS. medica

PAVLVS. *Noctua* a tēpore noctis dicta, quo canit, vel volat.

. ore, eo quo
 appellatur

FESTVS. *Noegeum* quidam amiculi genus praetextum purpura, quidam candidum ac perlucidū, quasi a *nauco*, quod putamen quorundam pomorum est tenuissimum non sine candore, vt Lilius ait in Odyssia: Simul ac la crimas de ore noegeo Deterfit. id est candido.

Noegeum amiculi genus. Noegeum candidū. Lilius: Lacrimas de ore noegeo Deterfit. id est candido.

FESTVS. *Nomen* dictum quasi nouimen, quod notitiam facit.

Nomen siue ex Graec
 ue familiae est
 actum dicimus
 ecunia sit

Nonarum, Iduum, kalēdarū posteri dies nuptiis alieni habentur; quoniam hi dies decreto Pontificum attri iudicati sunt: quod

quotienscumque Romani duces belli gerendi gratia his diebus supplicauerūt, male rempublicam gessere.

. III. kalen **FESTVS.**
 vae nuptae
 trum inlucisce
 es esse iudica
 uces belli ge
 e temp. ges

10 *Nonas* quidem a noua luna, quod in eas concurreret principium lunae. alij quod semper ante diem Iduum nonum essent, scribique ideo debere primam appellationis eius syllabam adiecta V littera.

Noncolae vocantur papillae, quae ex faucibus caprarum dependent.

. as est caefis
 parum sup

20 *Non omnibus dormio*: proverbium videtur natum a *cinio* quodam qui Parathenon dictus est, quod simularet dormientē, quo impunitius vxor eius moecharctur. eius meminit Lucilius.

Non pridem, acque, & recte, & frequenter dicitur, ac iam pridem, quam pridem.

Nonnuncium
 ludi adpellant signi
 runcium, quod singuli sex
 um sit

30 *Nonnuncium, & teruncium* dicitur, quod nouem vnciarum sit, siue trium.

Nota nunc significat signum, vt in pecoribus nunc litteras singulas, aut binas; nūc ignominiam.

Nota nunc significat signum, vt in pecoribus tabulis, libris, litterae singulae, aut binae; alias ignominiam.

Notum Graeci natum ex vxore non legitima vocant, qui apud nos spurio patre natus dicitur, quod Ser. Tullius, qui Romae regnauit, natus est ex concubina Spurius Tulli tribus nisi forte malimus credere Oclisia Corniculana captiua, cum susceptum matre seruiente.

Nothi Graeci natū ex vxore nō legitima dicitur, qui apud nos spurio patre natus est.

Nouae curiae proximae compitum Fabriciū aedificatae sunt, quod parum! amplae erāt veteres a Romulo factae, vbi, is populum & sacra in partis triginta distribuerat, vt in iis ea sacra curarent, quae, cum ex veteribus in nouas euocarentur; septem curiarum per religiones euocari non potuerūt. itaque Foriensis, Raptae, Vellensis, Vellitiae res diuinae fiunt in veteribus curiis.

50 *Nonalis ager* nouae relictus sementi.
 ucius eum esse vbi
 sementem sit relic
 T Sicini Volsci
 inissent aduersus
 combusti feruntur

PAVLVS.
FESTVS.

neque est proxime cir-
pide albo constratus.
Opiter Verginius.
Laenuus. Postumus Co-
llius Tolerimus, P. Ve-
onius Atratinus, Ver-
ius Scaeuola. Sex. Fufi.
Nonendiales feriae.
Hostilio rege extin-
is nono die inferi. 10
more Albano lapi-
exaudita, vt Alban-
rant sacra nam ab his.
quae missa crate a poet-
tibus coepissent.
lo Cos. operae.
pugnari pos.

PAVLVS. *Nonendiales feriae a numero dierum sunt dic-
tae.*

Noxera dicitur, quā quis sublatis liberis no- 20
uā vxorem ducit, augēdae familiae gratia.

FESTVS.
tis nouam.
gratia, id est coer-
ercterrannia.
Ser. Tullio.
scenderetur.
tinus in Auen-
rum Aelius.
aiunt esse.
mero quoque. 30

PAVLVS. *Noxa* ponitur pro peccato, aut pro peccati
poena, cum lex iubet noxae dedere pro
peccato.

Noxia apud antiquos damnū significat, sed
a poetis ponitur pro culpa.

vt Ser. Sulpicius.
apud poetas autē, & oratores ponitur
pro culpa. at noxa peccatū, aut pro peccato
poenam, vt Attius in Melanippo. te re esse 40
huic noxae obnoxium. Item cū lex iubet
noxae dedere, pro peccato dedi iubet. Caeci-
lius in Hypobolimaeco chereftato. Nā ista
quidem noxa mulieris est magis, quā viri.

Nuces
untur pueris, vt nonae
noui mariti auspiciū
listinum.

PAVLVS. *Nuces* flagitantur nuptis, & iaciuntur pueris,
vt nouae nuptiae intranti domū noui ma- 50
riti secundum fiat auspiciū.

Nuculas Praenestinos appellabant; quod in-
clusi a Poenis Casilini famem nucibus su-
stentantur; vel quod in eorum regione plu-
rima nux minuta nascitur. FESTVS.

Nuci.
quod inclusi
uerunt; vel quod in
ta nascitur.

PBVLVS. *Nudius* tertius compositum ex nunc, & die 60

tertio.
situm ex nunc
in agro
ant a pa
aci sint
dicantur pa
tur caelum cau
icatur dam

Numam Pompiliū Ianicul.
ferunt, in quo arcam eius in
nominis a Terentio.
te agrum.

Numae Pompilij in Ianiculo est sepulchrum.
PAVLVS.

Numella genus vinculi, quo quadrupedes de-
ligantur. FESTVS.
quod quadruped
ri neruo, aut co

Numen, quasi nutus dei, sac potestas, dicitur.
nutus dei, ac pote . . . FEST.

Numera senatum ait quiuis senator consuli,
cum impedimēto vult esse, quo minus fa-
ciat senatusconsultum. postulatque, vt aut
res, quae adferuntur, diuidantur; aut singu-
li cōsulātur; aut si tot nō sint senatores quo
numero liceat praescribi senatusconsultū.

Numerius praenomen numquam ante fuisse
in patricia familia dicitur, quāuis Fabius,
qui vnus post sex & trecentos ab Etruscis
interfectos superfuit, inductus magnitudi-
ne diuitiarum vxorem duxit Otacilij Ma-
leuentani, vt tum dicebantur, filiā, ea con-
ditione, vt qui primus natus esset, praeno-
mine aui materni Numerius appellaretur.

Numerius praenome est tractū ab auo. PAV.
Numero dicebant pro nimium.

FESTVS.
nt videtur esse
num numero fu
co ordine vsur
etudine loquen
ciusmodi, siue
inum quemadmodum
vsus Pompeius Sex
ma syllaba voca
u casus eadem cor.
e temporis praesentis
antiquos nimium
Sinnius Capito. esse enim
um vos estis minime
ero perbiterint, nisi cito
miū si isso, qui exca, numero
estis mortui, hoc exemplo, vt pingeretis, id
est, cur cito mortui estis? Item in Nelei:
Numquam numero matri faciemus vo-
lui. Idem est. Numquam nimium facie-
mus. Apud Naenium. Neminem vidi, qui
numero sciret, qui que scit, id est opus, id
est nimium sciret. An panurgus Antonius
haec ait numero nimium cito? celeriter
nimum. vt Plautus in Casina. Ere mi? quid

id est, accensi. * & in Iphigenia : Acheron-
tem obibo, ubi mortis thesauri obiacent. e-
iusdem autem generis esse ait obferre, obcu-
lit, obcurris, oblatius, obiectus; mihi non satis
persuadet.

PAVL. Ob os significat ad os.

FEST. Ob os ad os significat item vt
superioribus quoque exemplis testatus
est.

PAVL. Obacerare, obloqui, atque alterius sermonē
molestē impedire. quod sumptum videtur
a paleis, quas Graeci ἀγροα vocant. Itaque
& frumentum, & panis non sine paleis,
acerosus dicitur. item lutum aceratum paleis
mixtum.

Obacerbat, exacerbat.

Obambulare, aduersum alios ambulare, &
quasi ambulanti sese opponere.

Obdere, opponere, vel opperire.

Obedire, obaudire.

Obescet, oberit, vel aderit.

Obesus, pinguis, quasi ob edendum factus.

Obherbescere, herbam iacrescere.

Obiacuisse, antea iacuisse.

Obices, pestuli, serae.

Obigitas, anteagitat, vt obambulat.

FEST. Obigitas antiqui dicebant, pro ante agitat, vt
obambulare.

PAVL. Obinunt, obeunt.

Obitu dicebant pro aditu.

Obinire, iureiurando obstringere.

FEST. Obinire, iureiurando obstringere, vt est in
Pantafilea, formidabant obinire.

PAVLVS. Obiurgatio post turpe factum castigatio. Mo-
nitio vero est ante commissum.

Obliuiscere, alij ab obliuione, alij a littore :
quod ibi notata fluctibus aequari, & tolli
solent.

Obliuiscere dicebant antiqui mente errasse,
quasi in luco deorum alicui occurrisse.

Obmanens pro diu manens, vt permanens.

FEST. Obmoueto pro admoueto dicebatur apud an-
tiquos, vt alia quae supra relata sunt.

Obnectere, obligare, maxime in nuptiis fre-
quens est.

PAVL. Obnectere, oblegare.

Obnoxius, poenae obligatus ob delictum.

Obnubis, caput operit. vnde & nuptiae dictae
a capitis operitione.

FEST. Oboritur, adnascitur.

Oboritur, adnascitur. nam praepositionem ob,
pro ad solitam poni, testis hic versus: Tan-
tum gaudium oboriri ex tumultu maxi-
mo. & Ennius: ob Romam noctu legio-
nes ducere cepit.

PAVL. Obprobare, probum obiicere.

Obpuniat, verberat, a pueniendo, id est, ferien-
do. vnde pueri quod puniendo coercentur,
id est, plagis. vnde & puenimenta.

Obrogare est legis prioris infirmandae causa

10

legem aliam ferre.
Obrutus, obstupuit, a bruto, quod antiqui
pro graui interdum pro stupido dixerunt.
Afranius : Non possum verbum facere
obrutui.

Obsalutare, salutandi gratia offerre.

Obsalutare, offerre salutandi gratia dicebant
antiqui, vt consalutare, per salutare.

Obscrare est opem a sacris petere.

Obsequela, obsequium.

Obseruasse dicitur, qui obseruat, quid, cuiusq;
causa facere debeat. itaque is obseruat, co-
luisse aliquem dicitur.

Obsidionalis corona est, quae datur imperato-
ri ei, qui obsidione liberauit ab hostibus
obsessos. ea fit ex gramine viridi fere ex
eo loco decerpto, in quo erant inclusi. her-
bam autem victoriae signum fuisse apud
antiquos, aliisque exemplis docuimus.

quae corona magnae auctoritatis fuit.
Nam & P. Decio datae duae sunt : vna ab
exercitu vniuerso, altera ab iis, qui fuerunt
in praesidio obsessi. & L. Sicinio Dentato,
qui Achilles Romae existimatus est, ac
fertur centies, & vicies pro Rep. depu-
gnasse. Coronis donatus viginti sex, in iis
aureis octo, ciuicis quattuordecim, mura-
libus tribus, obsidionali vna. Inter obsidio-
nalem, & ciuicam hoc interest, quod altera
singularis signum salutis est, altera diuer-
sorum ciuium seruatorum.

Obsidionalis corona dicebatur, quae ei, qui ob-
sessos liberaffet ab hostibus, dabatur. ea
fiebat ex gramine viridi ex eo loco de-
cerpto, in quo erant inclusi. quae corona
magnae auctoritatis erat. Ciuica corona
singularis salutis signum erat ; obsidiona-
lis vniuersorum ciuium seruatorum.

Obsidionem potius dicendum esse, quam ob-
sidium, adiuuat nos testimonio suo En-
nius in Telamone, cum ait: Scibas natum
ingenuum Aiacem, cui tu obsidionem pa-
ras. Item alio loco: Hector quid haud ces-
sat obsidionem obducere?

Obsidium, tamquam praesidium, subsidium,
recte dicitur. Cuius etiam auctor C. Lac-
lius pro se apud populum. vt in nobis ter-
ra, marique simul obsidium faceret. &
Sallustius historiarum primo: Magnis o-
pibus profectis obsidium cepit per L. Ca-
tilinam legatum.

Obsonitauere laepe obsonauere. Cato in sua-
sione (de lege Orchia derogaretur. qui an-
tea obsonitauere, postea centenis obsoni-
tauere. significat autem conuiuari.

Obsonitauere, laepe obsonauere. significat au-
tem conuiuari.

Obstinat, obfirmat.

Obstinato, obfirmato, perseveranti, vt tenere
possit. Pacuuius: obstinati exorsus. vt Attius

FEST.

PAVL.

FEST.

PAVL.

FEST.

PAVL.

FEST.

60

nostris, & tracta ex Græco, id est *oculus*, cuius prima significatio, ex qua procedere in comparationem debet, apud nos non est. tertia vero collationis, cuius maiora exempla sunt, auctor est Plautus in *Nerulonia*:
 Ocissime nos liberi possimus fier.

- . quicquam occisa
- . lius historiarum
- . tantur ocissim
- . lamia apud
- . laniam opor

Ocrem antiqui, ut *Ateius Philologus* in libro *Glossæmatorum* refert, montem cōfragosum vocabant, ut apud *Liuiū*: Sed qui sunt hi, qui ascendunt altum ocrem? Et, celsosque ocris, aruaque patria, & mare magnū. Namque *Taenari celsos ocris*. Et, haud ut quem *Chiro* in *Pelio* docuit ocri. vnde fortasse etiam *ocreas* sint dictæ inaequaliter tubercatae.

PAVLVS. *Ocrem* montem cōfragosum dicebant antiqui. hinc *ocreas* dictæ inaequaliter tubercatae.

FESTVS. *Octaviae* porticus duae appellantur, quarum alteram theatro *Marcelli* propiorē *Octavia* soror *Augusti* fecit. alteram theatro *Pompei* proximam *C.N. Octavius C.N. filius*, qui fuit *Aedilis Curulis*, *Prætor*, *Cōsul*, *Decemuir sacris faciendis*, triumphauitque de rege *Perse* nauali triumpho, quā combustam reficiendam curauit *Caesar Augustus*.

October equus appellatur, qui in campo *Martio* mense *Octobri* immolatur quotannis *Marti*, bigarum victricum dexterior; de cuius capite non leuis contentio solebat esse inter *Suburanenses*, & *Sacrauienses*, ut hi in regiae pariete, illi ad turrim *Mamiliam* id figerent; eiusdemque cauda tanta celeritate perfertur in regiam, ut ex ea sanguis destillet in focum, participandae rei diuinæ gratia, quem hostiae loco quidam *Marti* bellico deo sacrari dicunt, nō ut vulgus putat, quia velut supplicium de eo sumatur, quod *Romani* *Ilio* sunt oriundi, & *Troiani* ita effigie in equi sint capti. Multis autem gentibus equum hostiarum numero haberi, testimonio sunt *Lacedaemonij*, qui in monte *Taygeto* equum ventis immolant, ibidemque adolent, ut eorum flatu cinis eius per finis quam latissime deferatur, & *Sallentini*, apud quos *Menzanae* loti dicatus viuis conicitur in ignē, & *Rhodij*, qui quotannis quadrigas soli consecratas in mare iaciunt, quod is tali curriculo fertur circumuehi mundum.

PAVLVS. *October* equus appellabatur, qui in campo *Martio* mense *Octobri* *Marti* immolabatur. de cuius capite maxima erat contentio inter *Suburanos*, & *Sacrauienses*, ut hi

in regiae pariete, illi ad turrim *Mamiliam* id figerent. Cuius cauda, ut ex ea sanguis in focum distillaret, magna celeritate perferebatur in regiam.

Oculatum pro praesenti posuit *Plautus* cum dixit: *oculata* die. Item ipse: pluris est *oculatus* testis vnus, quā auriti *Decem*, id est qui se vidisse dicat.

- . . . dolo osculatum pro praec FESTVS.
- . . . odiae caeca hercule
- . . . tem alibi oculatum ar
- . . . idem pluris est ocul
- . . . id est qui se vidisse di
- . . . formam ab oculi ap

Oculissimum, carissimum. *Plautus*: *Oculissimū* ostium amicae.

- . . . imum ostium amicae FESTVS.
- . . . me dixit signifi PAVLVS.

Oculitus quoque dicitur, ut *funditus*, *penitus*: quo significatur tam carum esse, quam oculum.

- . . . unditus, penitus signifi FESTVS.
- . . . alium vel instare

Odefacit dicebāt, pro *olfacit*, quae vox a *Græca* *ὄσμη* tracta est.

- . . . antiqui ab odore FESTVS.
- . . . consuetudine in

ut saepe alias, tū in hoc quoque libro contentae, quae vox, ut quibusdam videtur, ex *Græca* *ὄσμη* tracta est.

30 *Oenigenas*, vino genitos. PAVLVS.

Oestrum, furor *Græco* vocabulo.

Offectores, colorum infectores.

Offendices dicebant ligaturae nodos, quibus apex retinebatur, id cū peruenisset ad mentum, dicebant *offendimentum*.

Offendices ait esse *Titius* nodos, quibus apex retineatur, & remittatur. at *Veranius Choriola* existimat, quae sint in loris apicis, quibus apex retineatur, & remittatur, quae ab offendendo dicuntur. nam cum ad mentum peruentum est, offendit mentum.

Offermenta dicebant, quae offerebant. PAVLVS.

Officiosus ab efficiendo dictus.

Offringi terra dicitur, cum iterum transuerso sulco aratur.

Offucare, aquam in fauces ad sorbendum dare.

Offudas fallacias.

50 *Ogygia* moenia *Thebana* ab *Ogyro* conditore dicta.

Ogygia moenia *Attius* in *Diomede* appellas, significat *Thebas*, quia eam urbem *Ogygus* condidisse traditur.

Oleagineis coronis ministri triumphantium utebantur, quod *Minerua* dea belli esse putabatur.

Olentica mali odoris loca.

Oletum, sterces humanum. *Veranius*: *Sacerdō* tula in sacratio *Martiali* fecit oletum.

60

FESTVS. *Oliuetā* dicebant ab oleis, vt a vino vindemia. *Oliuetam* anti qui dicebant, cum olea colligebatur, vt messem, cum frumēta; vindemia, cum vnas, quod vocabulum potius frequē tari debebat, quam nullam eius significationis causam haberemus, quamuis quidā oliuitatem eam dicant.

PAVLVS. *Ollie*, illic: vt olli, illi.

FESTVS. *Oluuatiū* Antistius Labeo ait esse mensurae genus.

PAVLVS. *Omen* velut oremē quod sit ore, augurium, quod aibus alloue modo sit.

FESTVS. *Ommētans*. . . in Odyssēa cū ait; in Pylum aduenies, aut ibi ommētans, significat obmanens. Sed ea significatione quae saepe fieri dicitur, id enim est mantare.

PAVLVS. *Opaca* vocantur vmbrosa.

FESTVS. *Opaca*, vmbrosa.

Opalia dicebantur dies festi, quibus Opi supplicabant.

Opalia dies festi, quibus supplicatur Opi, appellantur; quorum alter

Operiat, saepe operit.

PAVLVS. *Opigenam* Iunonem matronae colebāt, quod ferre eam opem in partu laborātibus credebant.

Opilio, genus auis.

FESTVS. *Opima* spolia dicuntur originem quidem trahentia ab Ope Saturni vxore, quod ipse agrorum cultor habetur, nominatus a satu tenensque falcem effingitur, quae est insigne agricolae. Itaque illa quoq; cognominatur *Consua*, & esse existimatur terra. Ideoque in regia colitur a populo Romano, quia omnes opes humano generi terra tribuat. Ergo & *opulenti* dicuntur, terrestribus rebus copiosi: & *hostiae opimae* praecipue pingues; & opima magna, & ampla. vnde spolia quoque, quae dux populi Romani duci hostium detraxit, opima dicuntur, quorum tanta raritas est, vt intra annos paulo

triaa contigerint nomini Romano. vna, quae Romul^o de Acronē altera, quae Cornelius de Tolumnio: tertia, quae M. Marcellus Ioui Feretrio de Viridomaro fixerunt. M. Varro ait opima spolia etiā esse, si manipularis miles detraxerit dummodo duci hostium

non sit. Ad aedem Iouis Feretrij poni, testimonio esse libros pontificum, in quibus sit pro primis spoliis bouem, pro secundis solitaurilibus, pro tertijs agno publice sacra fieri debere, esse etiam compelli reges legem opimorum spoliolorum talem: *Cuius auspicio classe praecincta opima spolia capiuntur, Ioui Feretrio dari oportet, & bouem caecato, qui cepit aeriis ducenta, secunda spolia in maris aram in campo, solitaurilibus, vtra voluerit: tertia spolia Iano Quirino agnum*

60

inarem caecato centum qui cepit ex aere dato huic aedis, ex nulla extat, neque templum habeat, neque scitur. Vt qui opima lege fuerint, ad huius solet, cum quidam magistratus creatur.

Opiparum, magnarum opum apparatus.

Ops dicta est coniuu Saturni, per quam voluerunt terram significare; quia omnes opes humano generi terra tribuit. Vnde & opulenti terrestribus rebus copiosi, & hostiae opimae praecipue pingues; & opima, magna & ampla spolia.

Opiter est, cuius pater auo viuo mortuus est, ducto vocabulo, aut quod obitu patris genitus sit: aut quod auum ob patre habeat, id est pro patre.

Opitulus Iuppiter, & *opitulator* dictus est, quasi opis lator.

Oportune dicitur ab eo, quod nauigantibus maxime viles, optatique sunt portus.

Opperiri, expectare.

Oppido, valde multum. ortum est autem hoc verbum ex sermone inter se confabulantium, quantum quisque frugum faceret, vtque multitudo significaretur, saepe respondebatur, quantum vel oppido satis esset hinc in consuetudinem venit, vt diceretur oppido, pro valde multum. Itaque si qui in alijs rebus eo vtuntur, vt puta si qui dicant oppido didici, spectavi, ambulavi, erranti; quia nulli eorum subiici potest, vel quod satis est.

Oppidorum originem optime refert Cicero libro primo de gloria, eamque appellationem vsurpatione appellatā esse existimat, quod opem darent, adiuuans, vt imiteretur ineptias Stoicorum.

Oppidum dictum est, quod opem praebet. *Oppidum* dictum, quod ibi homines opes suas conferunt oppidum dicitur & locus in circo, vnde quadrigae emittuntur.

Ops antiqui dicebant opulentum, vnde eōtrario *inops*.

Ops antiqui dicebant quem nunc opulentum dicimus, vt testimonio est, non solum ei contrarius *inops* concedit, ego egens exortus sum.

Opitiam hostiam, alij optimam appellant eā, quam Aedilis trib. constitutis hostijs optat, quam immolari velit.

Opima lex in Magistro populi faciēdo, qui vulgo Dictator appellatur, quam plenissimum posset ius esse, significabatur, vt fuit Manij Valerij, M. Fabij, Volusinae gentis, qui primus Magister a populo creatus est, propter quam vero porouocatio ab eo magistratu ad populum data est, quae ante non erat, delitum est dici, vt opima lege, vt pote imminuto iure priorum magistratum.

PAVLVS.

FESTVS.

Optio

Optio, qui nunc dicitur, antea appellabatur accensus. Is adiutor dabatur centurioni a Tribuno militum, qui ex eo tempore, que velint, centurionibus permissum est optare, & nomen ex facto sortitus est. Plautus in *Afinaria*: qua me, qua uxorem, qua tu Sauream seruum potes, circumduce, aufer, promitto tibi, non obfuturum, si id effeceris, tibi optionem sumito Leonidam.

PAVL. *Optio* est optatio, sed in re militari optio appellatur is, quem decurio, aut centurio, optat sibi rerum priuatarum ministrum, quo facilius obcat publica officia.

Optionatus vt *Decurionatus*, siue Pontificatus dicitur.

FEST. *Optionatus*, vt *Pontificatus*, *Decurionatus* dicitur, vt Cato in ea, qua habuit apud equites maiores seorsum, atque diuersum parauere bonis, atque strenuis, *decurionatus*, *optionatus*, hastas donaticas, alioque honores.

PAVL. *Opunculo*, quod opilionis genus cantus imitatur.

FEST. *Orae* extremas partes terrarum, id est maritimae dicuntur. vnde & vestimentorum extremas partes, quae quidem & dici possunt. *Caecilius* in *Aschione* vsus est pro initio rei, cum ait: *Oram* reperire nullam, quam expediam, queo.

PAVL. *Orare* antiqui dixerunt pro agere. vnde & oratores caesarum actores, & oratores, qui nunc legati. quod recip. mandata peragerent.

FEST. *Orare* antiquos dixisse pro agere testimonio sunt, quod & oratores, & ij, qui nunc quidem legati. tunc vero oratores, quod Reip. mandatas partes agebant. *Ennius* quoque cum dixit libro primo annalium. face, vero, quod te cum precibus pater orat.

Orata genus piscis appellatur a colore auri, quod rustici orum dicebant, vt auriculas, *oriculas*. itaque *Sergium* quoque quendam praediuitem, quod & duobus anulis aureis, & grandibus vteretur. *Oratam* dicunt esse appellatum.

PAVL. *Orata* genus piscis a colore auri dicta, quod rustici orum dicebant, vt auriculas, oriculas.

Oratores ex Graeco *ἀγορευταί* dicti, quod missi ad reges, nationesque deos solerent *ἀγορεύειν*, id est testari. hi modo appellantur legati.

FEST. . . es dictos ex . . . gentes qui missi . . . strum populo Ro.

acte. eos nostri alij pro legatis appellant, vt Cato in ea, quam scripsit de suis virtutibus contra *Thermum*: *M. Fulvio Cōsuli* legatus sum in *Aetoliam*, pro-

pterea quod ex *Aetolia* complures venerant *Aetolos* pacem velle: de ea re oratores Romam profectos, & in *Originum* libro primo: *Propter* id bellum coepit *Caelius P. Albanus*, oratores misit Romam, eum . . . pro decretoribus, vt *Terentius*: orator venio, facite exorator sim. Item & *Afranius* in *Emancipato*, si . . . tum si quid oritur . . . as . . . fertis & loci veteribus. ab eo quod antiqui orare dicebant pro agere. ob quam causam . . . quoque eorum vocantur.

Orba significat apud poetas priuatam aliquam personam cara.

Orba est, quae patrem, aut matrem, aut filios, quasi lumen amisit.

. . . rba apud poe . . . persona chara. apud . . . mat, vt sca . . . ncos. orba est . . . tris est ante . . . vltus *Aelius* . . . in eo libro . . . pontificatu . . . ella sine . . . sacrae . . . nupta . . . fuisse . . . nificius in . . . onygiarum . . . inter se . . . runt . . . ros . . . isse

Orea genus marinae belluae maximum ad cuius similitudinem vasa ficaria *oreae* dicuntur. sunt enim teretes, atque vniiformi specie.

. . . nomen duceret . . . maximum . . . vasa quoque in f. . . retes, atque u . . . malae & antae.

Orchestra locus in scaena. . . antea, qui nunc pla . . . non admittebantur . . . rim dum fabulae ex . . . explicari non potera . . . tabant quo equiori

Orchitis genus oleae ex Graeco dictum, quod magnitudine sit instar testiculorum.

. . . Philologus in . . . ductum ex Graeco . . . tudinis, itaque u . . . to grandior ore .

Orcus ab virgendo mortem dictus. C enim pro G frequenter ponebant antiqui.

Orcum, quem dicimus, ait *Verrius* ab anti- quis dictum *Vragum*, quod & V litterae sonum pro O efferebant, & per e litterae formam, nihilominus g vsurpabant. sed

PAVLVS. *Oscum* dicitur significare sacrum. unde leges *oscitae*, id est, sacratae. *Opicum* quoque inuenimus pro *osco*. *Oscis* enim frequentissimus fuit. vsus libidinum spurcarum. unde & verba impudentia appellantur *obscena*. Titinius: *Osce*, & *Volsee* fabulantur, nam Latine nesciunt.

FESTVS. *Oscum* duas diuersas, & contrarias significationes habet. Nam Cloatius putat eo vocabulo significari sacrum, quo etiam leges sacratae *oscae* dicuntur. & in omnibus fere antiquis commentariis scribitur *opicum* pro *osco*, ut in Titinij fabula Quinta: Qui *Osce*, & *Volsee* fabulantur, nam Latine nesciunt. a quo etiam verba impudentia, & elata appellantur *obscena*, quia frequentissimus fuit vsus *Oscis* libidinum spurcarum. Sed eodem etiam nomine appellatur locus in agro Meienti, quo frui soliti produntur augures Romani. *Oscos*, quos dicimus, ait Verrius, *Opscos* antea dictos teste Ennio, cum dicat: De muris res gerit *Opscus*. Adicit etiam, quod supra inconcessae libidinis *obscena* dicantur ab eius gentis consuetudine inducta. Quod verum esse non satis adducor, cum apud antiquos omnes fere *obscena* dicta sint, quae mali ominis habebantur: ut illa Vergilij testimonio sint, ut superiorum auctorum exempla referre non sit necesse, cum ait Harpias, *obscenas* volucres: &, *obscenamque* famem.

Osculana pugna in proverbio; quo significabatur, victos vincere. quia in eadem & Valerius Laeuinus imperator Romanus a Pyrrho erat victus, & breui eundem regem denecerat. Sulpicius.

Item imperator noster. eius meminit Titinius hoc modo: haec quidem quasi *osculana pugna* est. *Osculus*, quia hinc fugere impulsis spolia colligunt. significat etiam *osculum*, iuanium. ut Plautus in Neruolaria: *osculum*. sat est *osculi* mihi. qui, ambo mi pater: quod inter cognatos propinquosque institutum ab antiquis est, maximeque feminas.

Osi sunt, ab odio declinasse antiquos testis est C. Gracchus in ea, quae est de lege Minucia, cum ait: Mirum siquid iis iniuriae sit: semper eos *osi* sunt. quod nunc quoque cum praepositione elatum frequens est, cum dicimus, *perosi*.

PAVLVS. *Osi* sunt, ut *perosi* sunt, dicebatur.

Osorem dixerunt, qui aliquem odisset.

Ostentus, saepe ostendis gloriandi causa.

FESTVS. *Ostentus*, saepe ostendis gloriandi causa. sed & participialiter id etiam dici debet, & dictum est feminino genere.

PAVLVS. *Ostentum*, ostentatum.

FESTVS. *Ostentum* non solum pro portento poni so-

lere, sed etiam participialiter. testimonio est Pacuius in Medo atque eecum in ipso tempore ostentum senem. & Attius in Bacchis: praefens praesto irridetis nobis.

stipe vltro ostentum obtulit. Ostentum quo nunc vitimur interdum prodigij vice, quin participialiter quoque dici solitum sit, non dubium, facit etiam C. Gracchus de legibus a se promulgatis, cum ait: quod vnum nobis in ostentum, ipsis in vsum asportatur.

Ostiam urbem ad exitum Tiberis in mare fluentis Ancus Marcius rex condidisse, & feminino appellasse vocabulo fertur. quod siue ad urbem, siue ad colonia, quae postea condita est, refertur.

Ostia vrbs ab exitu Tiberis appellata.

PAVLVS.

Oualis corona est myrtea, quam habebant, qui ouantes introibant, cum bella non erant indicta, aut sine sanguine confecta.

Ouantes, laetantes, ab eo clamore, quem faciunt redeuntes ex pugna victores milites geminata O littera.

Ouem masculino genere dixerunt, ut ouibus duobus, non duabus.

Oufentina tribus ab Oufente fluuio dicta.

FESTVS.

Oufentinae tribus initio causa fuit nomen fluminis Oufens, quod est in agro Priuernate inter mare, & Terracinam. Lucretius: Priuerno Oufente venit, fluuioque oufente. postea deinde a Censoribus alij quoque diuersarum ciuitatum eidem tribui sunt adscripti.

Ouibus duabus multabantur apud antiquos in minoribus criminibus, in maioribus autem bubus. nec vltra hunc numerum excedebat multatio, quae posteaquam aere signato vti ciuitas coepit, pecoraque multatitia incuria corrumpabantur, unde etiam *peculatus* crimen vsurpari coeptum est, facta est aestimatio pecoralis multae, & boves centenis assibus, oves denis aestimatae. Inde *suprema multa*, id est maxima appellatur tria millia acriis; Item vicefis minoribus delictis.

Oxime, ocissime.

PAVLVS.

PA, pro parte, & po, pro populo positum. **FESTVS.** tum est in saliarum carmine.

Pacem a pactione conditionum putat dictam Sinnius Capito, quae utriusque inter se populo sit obseruanda.

Pax dicta est a pactione.

PAVLVS.

Pacionem antiqui dicebant, quam nunc pactionem dicimus. unde & *pacifici* adhuc, & *paceo* in vsu remanet.

FESTVS.

Paeana Apollinem vocauerunt, quod sagittarum ictu eum nocero putabant. est enim *paen* ferire. Alij quod remedium morbis

PAVLVS.

finem faceret talis grauitatis.
Paedidos fordidos significat, atque obsoletos. tractum vocabulum a Græco; quia *paĩ* id est, pueri, talis sint ætatis, vt a for-
 dibus nesciant abstinere.

Pagani a pagis dicti.
Pagi dicti a fontibus: quod eadem aqua vterentur. aquæ enim lingua Dorica *paĩ* appellantur.

Paginae dictæ, quod in libris suam quæque obtineat regionem, vt *pagi*. vel a pangendo, quod in illis versus pangantur, id est, figuntur.

Palatium mons Romæ appellatus est, quod ibi pascens pecus balare consuenerit: vel palare, id est, errare, ibi pecudes solerent. alij quod ibi Hyperborci filia Palanto habitauerit, quæ ex Hercule Latinum peperit. alij eundem, quod Pallas ibi sepultus sit, existimant appellari.

Palatialis Flamen ad sacrificandum ei deæ constitutus erat, in cuius tutela Palatium esse putabant.

FESTVS. *Palatialis* Flamen constitutus est, quod in tutela eius deæ Palatium est.

PAVLVS. *Pales* dicebatur dea pastorum, cuius festa *parilia* dicebantur. vel, vt alij volunt, dicta *parilia*, quoniam pro partu pecoris eidem sacra fiebant.

Pallas Minerua est dicta, quod Pallantem gigantem interfecerit; vel, sicut putabant, quod in Pallante palude nata est.

Palmites vitium sarmenta appellantur, quod in modum palmarum humanarum virgulas, quasi digitos edunt.

Palmylae appellantur remi a similitudine manus humanæ.

Palpari, blandiri.

Paludati, armati, ornati. omnia enim militaria ornamenta *paludamenta* dicebant.

FESTVS. *Paludati* in libris auguralibus significat, vt ait Veranius, armati, ornati. omnia enim militaria ornamenta *paludamenta* dici.

Pancarpia dicuntur coronæ ex vario genere florum factæ.

PAVLVS. *Pandana* porta dicta est Romæ, quod semper pateret.

Pandiculari dicuntur, qui toto corpore offeiscitantes extenduntur: eo quod *pandi* suat.

Pandicularis dicebatur dies, idem & communicarius, in quo omnibus diis communiter sacrificabatur.

FESTVS. *Pangere*, figere, vnde *plantæ pangi* dicuntur, cum in terram demittuntur. inde etiam *versus pangi*, vel *figi* in cæca dicuntur.

Pangere significat figere. vnde *plantæ pangi* dicuntur, cum in terram demittuntur.

FESTVS. *Panibus* redimabant caput equi immolati I-

dibus Octobribus in campo Martio, quia sacrificium fiebat ob frugum euentum. & equus potius, quam bos immolabatur: quod hic bos frugibus pariendis est aptus.

Pantices frus ventris.

frus ventris

mi ag

Panus facit deminutiuum panicula.

Papillæ capitula mammarum dictæ, quod *papularum* sunt similes.

Papiria tribus a Papirio vocata.

diria

coniu

quod ind

tur bellum

tos ex er

discessera

signum con

rem in ipforum ar

testate, ac pote

exercitus suffrag

Pappi carduorum flores. Lucretius: Vestem, PAVLVS

nec plumas auium, paposque volantis.

o quoque

rum ex

sulibus ac

tq. ex ea

s magistra

intra dies

icias inter se pa

uit cuius aliter inter

lege primum factus

circo sunt creati

Pararium aes appellabatur id, quod equitibus duplex pro binis equis dabatur.

Parasangæ apud Persas viarum mensuræ.

Parens vulgo pater, aut mater appellatur. sed iuris prudentes auos, & proauos, auias & proauias parentum nomine appellari dicunt.

Parere, obedire.

Paribus equis, id est duobus, Romani utebantur in prælio, vt sudante altero transfrent in sicum.

Parci quæstores appellabantur, qui solebant creari causa rerum capitalium quaerendarum. Nam *paricida* nō vtique is, qui parentem occidisset, dicebatur, sed qualemcumque hominem. Id autem fuisse indicat lex Numæ Pompilij Regis his composita verbis: *Si quis hominem liberum dolo sciens morti duit, paricida esto.*

Parilibus Romulus urbem condidit, quem diem festum præcipue habebat iuniores.

urbem condidit Rom.

habebant iunio.

Parulis pugnare milites soliti sunt. quarū vsum sustulit C. Marius datus in vicem earum Brutianis.

habebant iunio.

Parulis pugnare milites soliti sunt. quarū vsum sustulit C. Marius datus in vicem earum Brutianis.

rum Brutianis.

PAVLVS *Parones* nauium genus, ad cuius similitudinē
myoparo vocatur.

Parret significat apparebit.

FESTVS. *Parret*, quod est in formulis, debuit & pro-
ducta priore syllaba pronuntiarī, & non
gemino R scribi, vt fieret *paret*, quod est
inueniatur. vt comparet, apparet.

Parfi non *peperci*, ait Cato in eadem oratio-
ne. Scio fortunas secundas negligentiam
prenderē solere: quod vti prohibitum
item, quod in me esset, meo labori non
parfi.

PAVLVS *Parfi* (idem) Cato dixit pro *peperci*.

FESTVS. *Partus* & pro nascendo ponitur, & pro para-
to. Nacuius; Male parta male dilabun-
tur.

PAVLVS. *Parum canisse* videri pronuntiat magistratus,
cum de consilij sententia capitis quē con-
demnatus est.

Parumper significat paulisper, quasi *perparū*,
hoc est valde parū. refertur autē ad tēpus.

FESTVS. *Pascuales oues* Cato posuit pro *pascuales*.

...cienter Cato dixit in ea
...calis otis vetuit
...appellat in ea ora.
...cio Tarenti plus.c.
...uam ignaro Terentino

PAVLVS. *Pasito linguam* in sacrificiis dicebatur, id est
coerceto, contineto, taceto.

Pasiales & oues, & gallinae appellātur, quod
passim pascuntur.

FESTVS. *Passer marinus*, quem vocat vulgus struto-
mellum.

PAVLVS. *Pastillum* est in sacris libi genus rotundi.

Pastillus forma panis parui, vt que: deminti-
tium est a pane.

Patagium est, quod ad summam tunicam af-
su solet, quae & *patagiata* dicitur, & *pata-
giarij*, qui eiusmodi opera faciunt.

Patagus morbi genus.

Patulem bouem Plautus appellat. cuius cornua
diuersa sunt, ac late pateant.

FESTVS. *Patellae*, vasa picata parua sacrificiis. facien-
dis apta.

... item sacris fa
...velut capidul

PAVLVS. *Pateram* perplouere in sacris cum dicitur, si-
gnificat pertusam esse.

FESTVS. *Pateram* perplouere cum dicerent, significabāt
pertusam esse.

Pater patrimus dicebatur apud antiquos, qui
cum iam ipse pater esset, habebat etiam tū
patrem.

Patr

... sit manifestum, quia,
...numerari inter do

PAVLVS. *Patres* senatores ideo appellati sunt, quia a-
grorum partes attribuebant tenuioribus,
ac liberis propriis.

lantur ex quibus Senatus . . . FESTVS.

conditae Romulus C . . .

quorum consilio, atq. . .

ministraretur, atq. . .

agrorum partes at . . .

perinde ac liberis . . .

solebant iam inde a Ro . . .

argenti signati vl . . .

publicae, & priuatae . . .

nt.

Patrum comu

Patricios, Cincius ait in libro de Comitibus, PAVLVS.

eos appellari solitos, qui nunc ingenui
vocentur.

Patricius vicus Romae dictus, eo quod ibi
patricij habitauerunt iubente Seruio Tul-
lio, vt siquid molirentur aduersus ipsum,
ex locis superioribus opprimeren-
tur.

Patrimi, & matrimi pueri tres adhibebantur FESTVS.

in nuptiis: vnus, qui facē praefert ex spi-
na alba, quia noctu nubebant; duo: qui nu-
bentem tenebant.

Patrimi, & matrimi pueri praetextati tres nu-
bentem deducunt; vnus qui facē praefert
ex spina alba, quia noctu nubebant; duo,
qui tenent nubentem.

Patrocinia appellari coepta sunt, cum plebs
distributa est inter patres, vt eorum opib.
tuta esset.

Pauciens dicebant pro raro. Titinius: Vxorē
pauciens videbo.

Paueri frumenta dicebant antiqui, quae de
vagina non bene exibant.

Pauimenta Poenica marmore Numidico con-
strata significat Cato, cum ait in ea, quam
habuit; nequis consul bis fieret: Dicere
possum quibus villae, atque aedes aedifi-
catae, atque expolitae maximo opere, ei-
tro, atque chore, atque pauimentis Poeni-
cis stent.

Pauimenta Poenica, hoc est marmore Numi-
dico strata.

Pauperies damnium dicitur, quod quadrupes
facit.

Pellennatum tectum dicitur a similitudine pe-
lennis in duas partes deuexum, vt *testudina-
tum* in quattuor.

Pelluscam palati dicta est ea regio vrbis, quā
Romulus obuersam posuit, ea parte, in
qua plurimum erat agri Romani ad ma-
re versus, & quia mollissime adibatur vrbis
cum Etruscorum agrum a Romano Ti-
beris discluderet, ceterae vicinae ciuitates
colles aliquos haberent oppositos.

Peculatus est nunc quidem, qualescūque pu-
blicum furtum, sed inductum est a peco-
re, vt pecunia quoque ipsa. Itā etiam noxij
m. ij

Pelliculationem Cato a pelliciendo dixit.

FESTVS. *Pelliculatio*
ndo, quod inducen
quam scripsit de

PAYLVS. *Pellicum* galerum, quia fiebat ex pelle.
Pelluniae, quibus pedes lauantur, vt mallu-
viae, quibus manus.

Pelta, genus scuti.

Penates alij volunt, vt habeat nominatiuum
singularem *penas*. alij *penatis*.

FESTVS. *Penatis* singulariter Labeo Antistius posse
dici putat, quia pluraliter *penates* dican-
tur, cum patiatur proportio etiam *penas*
dici, vt *optimas, primas, Antias*.

Penatores qui penus gestant. Cato aduersus
M. Acilium quarta: Postquam nauas ex
nauibus eduxi, non ex militibus, atque
nautis piscatores *penatores* sic sedarum
dedi.

PAYLVS. *Pendere poenas*, soluere significat, ab eo quod
aere graui cum vterentur Romani, penso
eo, non numerato, debitum soluebant. vnde
de etiam *pensiones* dictae. *Poenas pendere*
proprie dicitur, qui ob delictum pecu-
niam soluit, quia penso aere vtebantur.

FESTVS.
oe
ob
ntur

Penem antiqui codam vocabant. a qua an-
tiquitate etiamnum *ossa porcina* cum cau-
da in cenis puris *ossa penita* vocatur. & *peni-
culi*, quibus calciamenta tergentur, quod
e codis extremis faciebant antiqui, qui
tergerent ea. dictum est forsitan a penden-
do. Naeuius in Tunicularia. Theodorum
compellas, qui aras compitalibus Sedens
in caella circumrectuas tegetibus. Lares
ludentes *peni* pinxit *bubulo*. significat *peni-
culo* grandi, id est, coda.

PAYLVS. *Penem* caudam vocabant. vnde & *offam por-*
cinam cum cauda. *offam penitam* dicebant.
hinc & *peniculos* dicimus, quibus calcia-
menta tergentur, qui de caudarum extre-
mitate fiunt. *Penis* denique a pendendo
vocata est.

FESTVS. *Penetrale* sacrificium dicitur, quod interiore
parte sacrarij conficitur. vnde & *penetralia*
cuiusque dicuntur, & *penes nos*, quod in po-
testate nostra est.

PAYLVS. *Penetralia* sunt *penatium* deorum sacraria, 50
Penetrare, penitus intrare.

Peniculi spongiae longae propter similitudi-
nem caudarum appellatae. *Penes* enim vo-
cabantur caudae.

FESTVS. *Penitam offam* Naeuius appellat ablegmen-
tarnis cum coda. antiqui autem *offam* vo-
cabant abscissum globi forma, vt manu
glomeratam pulcem.

Penus antiquos ferunt ex Graeco, quod illi
πενυα ea, quae sunt. volucra dicant. Item 60

eandem *penus*, & *coenas*.

Penus, impennataeque agnas, in saluari car-
mine; spicas significat cum aristas; & alias
sine aristas agnas nouas volunt intelligi. PAVLVS.

Penora dicitur res necessariae ad victum co-
tidianum. & locus eorum *penarius*.

Pentathlon antiqui quinquartium dixerunt.
id autem genus exercitationis ex his quin-
que artibus constat, iactu disci, cursu, sal-
tu, iaculatione, luctatione.

Penuria est id, quod paene minus sit, quam
necesse est.

Penus vocabatur locus in aede Vestae inti-
mus.

. oatur locus intimus in aede Vestae FESTVS.
segetibus. Saepius qui certis diebus
circa Vestalia aperitur. ij dies religiosi ha-
bentur.

Perbitere Plautus pro perire posuit.

Percunctatio pro interrogatione dicta vide-
tur ex nautico vsu, quia conto percontant,
cognoscuntque nauigantes aquae altitudi-
nem. ob quam causam ait Verrius etiam
secundam syllabam per O solere scribi.
mih i id falsum videtur. nam est illa per-
cunctatio, quod is, qui curiose quid inter-
rogat, per cuncta visit, vt recte per V lit-
teram scribatur. PAVLVS. FESTVS.

Percontatio videtur dicta ex vsu nautico, quia
aquae altitudinem conto portentant. Alij PAVLVS.
volunt *percunctationem* dici, quod scilicet
is, qui curiosus est, per cuncta inter-
rogat.

Percunctatum patris familiae nomen nequis
seruum mitteret, lege sanctum fuisse ait
Cato in ea, qua legem Orchia dissuadet.

Perditum est, quod interit, ac recuperari non
potest. PAVLVS.

Perediam, & *bibesiam* Plautus cum dixit, in-
telligi voluit cupiditate edendi, & bibendi.

Perediam, & *bibesiam* Plautus finxit sua con-
suetudine, cum intelligi voluit cupiditate
edendi, & bibendi. FESTVS.

Peregere dicebant expergefacere.

Peregrina sacra sunt dicta, quae ab aliis vrbi-
bus religionis gratia sunt aduecta. PAVLVS.

Peregrina sacra appellantur, quae aut euoca-
tis diis in oppugnandis vrribus Romam
sunt conlata, aut quae ob quasdam reli-
giones per pacem sunt petita, vt ex Phry-
gia Matris Magnae, ex Graecia Cereris,
Epidauro Aesculapij, quae coluntur eo-
rum more, a quibus sunt accepta. FESTVS.

Peregrinus ager est, qui neque Romanus, ne-
que hostilis habetur.

Peremere alij posuere pro prohibere, alij pro
vitiare. PAVLVS.

Peremere Cincius in libro de verbis priscis
ait significare idem, quod prohibere. at Ca-
to in libro qui est de re militari, pro vitia-
m ij

re vsus est, cum ait: cum magistratus nihil audet imperare, nequid Consul auspicij peremat.

est, cum ait: Cum magistratus nihil audet imperare, nequid Consul auspicij peremat

Peremne dicitur auspicari, qui annem, aut a- quam, quae ex sacro oritur, auspicato transit.

Perempta, & interempta pro imperfectis pon- 10 ni solet a poetis. Lucretius: Cum corpus simul, atque animi natura perempta.

Peremptalia fulgura Gracchus ait vocari, quae superiora fulgura, vt portenta, vi sua perimant duobus modis, prioribus tollendis, aut maiore manubia, vt tertia secundae, secunda primae cedat. Nam vt omnia superantur fulgore, sic ictum fulgur manubiis vincit.

PAVLVS. *Perfacul*, & per se facul antiqui dicebant, quod nunc facile, & perfacile dicimus. inde permanfit in consuetudine facultas.

Perfines, perstringas.

FESTVS. *Perfugam*, Gallus Aelius ait, qui liber, aut ser- uus, aut hostis sui voluntate ad hostes traf- icit, qui idem dicitur transfuga. quanquam sint, qui credant perfugam esse, non tam qui alios fugiat, quam qui ob spem commodorum ad quempiam perfugiat.

PAVLVS. *Perfuga*, & *transfuga* dicitur, quod ad hostes perfugiat, & transfugiat.

Pergite, agite. Vergilius: Pergite Pierides.

Pergracari est epulis, & potationibus inferuire. Titinius: Hominem improbum, Nunc ruri pergracatur.

Periculatus sum Cato est vsus in dicendo.

FESTVS. . . . ulatus sum Cato ait in ea oratione, quam scripsit ad litis Censorias.

Perihodos dicitur & in carmine lyrico pars quaedam, & in soluta oratione verbis cir- cum scripta sententia, & in gymniciis cer- taminiibus *perihodon* vicisse dicitur, qui Py thia, Isthmia, Nemea, Olympia victa cir- cumitu eorum spectaculorum.

PAVLVS. *Perimit*, adimit, tollit: vnde & peremptus, in- terfectus.

FESTVS. *P* . . . pellat, a quo etiam . . . lus.

PAVLVS. *Permissus* appellatur aries: qui annis complu- ribus tonsus non est.

FESTVS. *Permutatur*, id proprie dici videtur, quod ex alio loco in alium transfertur. at *com- mutatur*, cum aliud pro alio substituitur, sed ea iam confuse in vsu sunt.

Perpetem pro perpetuo dixerunt poetae. Pa- cuuius in Iliada: fac, vt coepisti hanc ope- ram mihi des perpetem. Oculis traxerim.

PAVLVS. *Perpetem* pro perpetuo dixerunt poetae.

Perpetrat, peragit, perficit.

FESTVS. *Perpetrat* peragit, perficit. Pacuuius in Teu- 60

cro: neque perpetrare precibus imperia qui dicimus patris spartam deponere. in- stat, id si perpetrat. quomodo etiam sine praepositione vsi sunt, quod contersum iam

Perpulit, persuasit, impulit. . . . impulit

PAVLVS. FESTVS.

Persecum portum Plautus cum ait, mare Eu- boicum videtur significare, quod in eo classis Perfarum dicitur stetit non pro- cul à Thebis.

Persecum portum, mare Euboicum: quod in eo steterit classis Perfarum.

PAVLVS

Persecum Plautus dixit peracutum.

Persecum peracutum significare videtur, vt Plautus: nihil de conciliare sibi, nisi qui persecus sapias. Nacuius: & qui fuerit per- secus carpenti est ratio.

FESTVS.

Perfillum vocant sacerdotes rudiculum pica- tum, quo vnguine flamen Portunalis ar- ma Quirini vnguet.

Perfillum dicebant vas quoddam picatum, in quo erat vnguentum, vnde arma Quirini vnguebantur.

PAVLVS.

Personata fabula quaedam Naeuij inscribi- tur, quam putant quidam primum a per- sonatis histriionibus. sed cum post multos annos comoedi, & tragoedi personis vri coeperunt, verisimilius est eam fabulam propter inopiam comoedorum actam no- uam per *atellanos*, qui proprie vocantur personati, quia ius est iis non cogi in sca- na ponere personam, quod ceteris histrio- nibus pati necesse est.

FESTVS.

Pertisum pro pertesum dixerunt antiqui. . . . do me . . . licet . . . sum di . . . qui paul . . .

PAVLVS. FESTVS.

Pertisum dolium (dicitur, cum ventrem si- gnificat.

PAVLVS.

Pertu . . . t dicitur . . .

. . . deruit . . . L.I.An . . .

FESTVS.

Pescia in Saliari carmine, Aelius Stilo dici ait, capitia ex pellibus agninis facta, quod Graeci vocent pelles *miorn* neutro genere pluraliter.

Pestifas inter alia, quae interpretatores dicunt, cum fundus lustratur, significare pestilentiam, vt intelligi ex ceteris possint, cum dicitur: Auertas morbum, mortem, labem, nebulam, impetiginem.

Pestifas dicebatur pestilentia. . . .

PAVLVS.

Pestifera auspicia esse dicebant, cum cor in ex- tis, aut caput in iecinore non fuisset.

. . . sunt, cum cor in . . . in iocinore.

FESTVS.

Pestiferum fulgur dicitur, quo mors, exilium- ve significari solent.

Petanti-

Petauristas Lucilius a *Petauro* appellatos existimare videtur, cum ait: Sicuti mechanici, cum alto exilueret *petauro*. at *Aelius Stilo*, quod in aere volent, cum ait: *petaurista* proprie Graece, quod ij *τῶν ἀετῶν τῶν ἀετῶν*.

Petilamsuram significat vngulam equi albā.

PAVLVS. *Petilamsuram*, siccam, & substrictam vulgo interpretatur. *Scacuola* ait vngulam equi albam ita dici.

FESTVS. *Petimina*, in humeris iumentorum vlcera, & vulgus appellat, & *Lucilius* meminit, cum ait: Ut *petimen* naso, aut *lumbos* ceruicib. tangat. eo nomine autem, & inter duos armos suis quod est, aut *pectus*, appellari solitum testatur *Naeuius* in descriptione *suillae*, cum ait: *petimine* *picino* qui meruerat.

PAVLVS. *Petimina*, in humeris iumentorum vlcera. *Petissere*, petere.

FESTVS. *Petissere* antiqui pro petere dicebant, ea quidem forma verbi, qua sunt *lascessere*, & *incessere*. sed, vt mihi videtur, cum significabant saepius petere, vt *Petissant* saepius petant.

Petorum, & Gallicum vehiculum esse, & nomen eius dictū existimant a numero quatuor rotarum. alij *Osce*, quod ij quoque *petora* quattuor vocent. alij Graece, sed *ἀπὸ τῶν* dictum.

PAVLVS. *Petorum*, vehiculum Gallicum. alij *Osce* putant dictum, quod hi *petora* quattuor appellant: quattuor enim habet rotas.

FESTVS. *Petrarum* genera sunt duo, quorum alterum naturale saxum prominens in mare, cuius *Ennius* meminit lib. xi. alte delata, ceteris que ingentibus tecta. & *Liuius* in *Centauris*: vbi ego saepe *petris*. alterum manufactū, vt docet *Aelius Gallus*. *petra* est, quae *Iouis* dextra, ac sinistra fornicē expletura est ad libramentum summi fornicis.

PAVLVS. *Petrea* vocabatur, quae *pompam* praecedēs in colonijs, aut municipijs imitabatur animum ebriam ab agri vitio, scilicet *petris*, appellata.

FESTVS. *Petre* . . . s, aut . . . agri vitio . . . ue praecillit . . . uertat ad illam . . . impudentior . . . nter legationes . . . test.

Petronia amnis est in *Tiberim* profluens quā magistratus auspicato transeunt, cum in campo quid agere volūt. quod genus auspicii *petemne* vocatur. *amaem* autem feminine antiqui enuntiabant.

PAVLVS. *Petronia* nomen amnis in *Tiberim* defluentis.

Petrone, rustici a *petrarum* asperitate, & duritia dicti.

Petrone rustici fere dicuntur propter vetustatem, & quod deterrima quaeque ac praerupta . . . iam agri *petrae* vocantur, vt *rupices* iidem.

Petulantes, & *petulci* etiam appellantur, qui proteruo impetu, & crebro petunt laeden di alterius gratia. *Virgilius*, quarto *Georgicorum*: neque oues, hediq. *petulci* *Floribus* insultent. & *Cornigeras* norunt matres . . . agnique *petulci*. & *Afranius* in *Ida*: nostrum in conuentum, aut confesum *Iudum*, lapsimque *petulcum*. interdū pro veloci vsi videntur antiqui, vt hoc versu intelligi potest: exiliuit, quasi *petulcus* quidam, *pedicus* conuibravit.

Phascola appellantur Graeci, quas vulgus *pernas* vocat.

Piacularia auspicia appellabant, quae sacrificantibus tristitia portendebant; cum aut hostia ab ara profugisset, aut percussa munitum dedisset, aut in aliam partem corporis, quam oporteret, decidisset,

ria app . . . quendi c . . . fugit, aut . . . oportuit pa . . . FESTVS.

Piacularis Romae porta appellatur propter aliqua *piacula*, quae ibidem fiebant: vel, vt ait *Cloelius* cum ex sacro per aliquem *piaculo* soluitur, vt aliqua *piandi*, *propitiandi*que causa immolatur.

Piacularis porta Romae dicta propter aliqua *piacula*, quae ibidem fiebant.

Piari eos, veluti proprio verbo, ait *Verrius*, qui parum sint animati, cum mentis suae non sint, & per quaedam verba liberantur incommodo.

Piatrix dicebatur sacerdos, quae *expiare* erat solita, quam quidam *simulatricem*, alij *sagam*, alij *expiatrem* vocant. & *piamenta* etiam dicebantur, quibus in *expiando* vitur.

Piatrix dicebatur sacerdos, quae *expiare* erat solita, quam alij *sagam* vocabant. *Piamenta* quoque dicebantur, quibus utebantur in *expiando*.

Picati appellantur quidam, quorū pedes formati sunt in speciem *sphingum*, quod eas *Dorij phicas* vocant.

Picena regio, in qua est *Asculum*, dicta, quod *Sabini*, cum *Asculum* proficiscerentur, in vexillo eorum *picus* confederit.

Picta quae nunc toga dicitur, antea vocabatur *purpurea*, eaque erat sine *pictura*.

Picta quae nunc toga dicitur, *purpurea* antea vocitata est, eaque erat sine *pictura*. eius rei argumentum est . . . *pictura* in aede *Vertumni*, & *Consi*, quarum in altera *M. Fuluius Flaccus*, in altera *C. Papirius Cursor* triumphantes ita *picti* sunt. *Tunica* autē *palmata* a latitudine clauorū dicebatur, quae nūc a genere *pictura* appellatur.

Plur *uae*
Plebeiae Pudicitiae sacellum in vico Longo
 est, quod cum Verginia patricij generis fe-
 mina cōiuiuo facto inter patres, & plebē.

PAVLVS. *Plebeiae* Pudicitiae sacellum Romae, vt sa-
 cra cetera, colebatur.

Plebei Aediles diffidēte plebe a patribus sunt
 creati.

FESTVS. . . . q. plebei scito
 suffragium tu
 sunt constituta
 unt, qui vna cum
 ente plebe a pa
 uas vocant, nos
 as esse, & septem ferunt
 mus a genere magistratus. eas enim

PAVLVS. *Plebeium* magistratum neminē capere licet,
 nisi qui ex plebe est.

FESTVS. nem licet ea
 eneris est
 sto nomine.

Plena sue tellu
 id genus cum seretu
 in fodiendo corrum

Plantur antiqui etiam sine praepositionibus
 dicebant.

Plera dixisse antiquos, testis est Pacuuius, cū
 ait: *plera* pars pessumdatur.

Plexa, colligata significat, ex Graeco, cui nos
 etiam praepositionem adiicimus, cum di-
 cimus perplexa.

PAVLVS. *Plexa*, colligata, inde & perplexa.
Plissima plurima.

FESTVS. *Plorare*, flere, inclamare, nunc significat, & cū
 praepositione implorare, id est inuocare. 40
 at apud antiquos plane inclamare. in Re-
 gis Romuli, & Latij legibus: *Si murus sacra*
Diuis parentis esto. & in Seruij Tullij haec
 est: *Si parentem puer verberit, ast ille plorasit*
parentes, puer diuis parentum sacer esto, id est
 clamavit, dixit.

PAVLVS. *Ploti* appellatur, qui sunt planis pedibus. vn-
 de & poeta Attius, quia Vmber Sarfinas
 erat, a pedum planicie initio Plotus, postea
 Plautus est dictus. soleas quoque dimidia-
 tas, quibus vtebantur in venando, quo pla-
 nius pedē ponerēt, semiplotia appellabāt.

FESTVS. Vmbri pedibus planis
 bus vtantur in venando
 bant semiplotia, et
 us poeta, quia Vmber Sarfinas erat, a pe-
 dum planitia initio Plotus, postea Plautus
 coepit est dici.

Ploxini appellari ait Catullus, capsum in ci-

sio, capsaue cum ait. *gingiuas* vero *ploxini*
 habet veteris.

Ploxinum capsam dixerunt.

PAVLVS.

Plutei crates corio crudo intentae, quae sole-
 bant apponi militibus opus facientibus, &
 appellabantur militares. nunc etiam tabu-
 lae, quibus quid praesepitur, eodem nomi-
 ne dicuntur.

. do intentae

. opus facientibus

nunc etiam tabu

nomine dicunt

Poesnis, *Poenis*, vt *casmenas* dicebant pro ca-
 menis, & *casnas* pro caenis.

Potes, *poller*, quia nondum geminabant an-
 tiqui consonanteis.

Polimenta testiculi porcorum dicuntur, cum
 castrantur. a politione vestimentorū: quod
 similiter, vt illa curantur.

PAVLVS.

. dicebant testiculos porcorum, cū
 eos castrabant. a politione segetū, aut ve-
 stimentorum: quod similiter, atque illa,
 curentur.

FESTVS.

Pollis, pila ludit.

PAVLVS.

. in V

FESTVS.

. dixit

Pollubri *pelluuiū* vas, quod nos peluim vocam.

PAVLVS.

Pollucere merces liceat sunt far, po-
 lenta, vinum, panis fermentatus, ficus, pal-
 fa, suilla, bubula, agnina, casei, ouilla, alica,
 sesama, & oleum, pisces, quibus est squa-
 ma, praeter squarum. Herculi autē omnia
 esculenta, poculenta.

FESTVS.

Polscio pro vltiore.

Pomonal est in agro Solonio via Ostiensis ad
 duodecimum lapidē diuerticulo a milia-
 rio octauo.

Pone graui sono antiqui vtebantur pro loci
 significatione. sed praecientes vocabu

PAVLVS.

Pone graui sono ponitur pro loci significa-
 tione.

Pontina tribus a Pontia vrbe est dicta.

. tia vr

FESTVS.

Popillia tr buum. tot enim
 fuc lici nomine a

. Pinaria a forori
 mine

Popillia tribus a pgenitrice traxit vocabulū.

PAVLVS

Popularia sacra sunt, vt ait Labeo. quae omnes
 ciues faciunt, nec certis familiis attributa
 sunt. *sornacalia*, *parilia*, *laralia*, *porca praeci-*
dania.

FESTVS.

Populi com cum plebe
 suffragium ex patribus
 & plebe cum plebes
 sine patri quod plebes
 sciuit, pleb appellatur.

Porcae appellantur rari sulci, qui dicuntur a-

60

quae deriuadae gratia dicti, quod *porcant*, id est prohibent aquam frumentis nocere. nam crebriores sulci, limi vocantur.

PAVLVS. *Porcae* in agris sunt dictae, quod *porcant*, id est prohibeant aquam frumentis nocere. nam crebriores sulci limi solent vocari.

FESTVS. *Porcam* auream, & argenteam dici ait Capito Ateius, quae & si numero hostiarum non sint, nomen tamen earum habere, alteram ex auro, alteram ex argento factam adhiberi sacrificio Ceriali.

Porcas, quae inter duos sulcos sunt, ait Varro, dici, quod porrigant frumentum.

PAVLVS. *Porcas*, quae in agris sunt, ait Varro dici, quod porrigant frumentum.

Porci effigies inter militaria signa quintum locum obtinebat. quia confecto bello, inter quos pax fieret, caesa porca foedus firmari solebat.

FESTVS. . . . a signa quintum locum lo inter quos populos ere firmari solet.

Porrigam dixisse antiqui videntur, pro porrigam, propter morem non geminandarum litterarum. ducto verbo a porro rega. aut si id friuolum videtur, cum aperte e riuo regam tractum sit. sed antiqui etiam porrigam dixerunt pro porrigam.

PAVLVS. *Porriciam*, porro iaciam.

FESTVS. . . . iaciam, maxime . . .

PAVLVS. *Portenta* existimantur quidam gratia esse, ostenta bona. alij *portenta* quaedam bona, ostenta quaedam tristia appellari. *portenta*, quae quid porro tendatur, indicent, ostenta quae tantummodo ostendant monstra, praecipiant quoque remedia.

PAVLVS. *Portenta* rerum fieri dicuntur, cum solita corpora raro se ostendant, vt cometae, turbines, barathra, sereno caelo facta tonitrua.

Portifculus est, qui in portu modum dat classi.

FESTVS. *Portifculus* est, vt scribit Aelius Stilo, qui in portu modum dat classi. id autem est malleus. cuius meminit Cato in dissuasiōe de rege Attalo, & vectigalibus Asiae: C. Licinio Praetore, remiges scripti ciues Romani sub portifculum sub flagrum conscripti veniere passim.

Portum in duodecim pro domo positum omnes fere consentiunt: Cui testimonium desuerit, vs tertijs diebus ob portum obuagulatū ito.

PAVLVS. *Portum* frequenter maiores pro domo posuerunt.

Portunus, qui & Palaemon, a Romanis inter deos colebatur.

FESTVS. *Port* . . . te

Possesto est, vt definit Gallus Aelius, vsus quidam agri, aut aedificij, non ipse fundus, aut ager. non enim possessio est . . . de rebus, quae tangi possunt . . . qui dicit, se possidere, is vere potest di-

cere. Itaque in legitimis actionibus nemo ex his qui possessionem suam vocare audet, sed ad interdictionem venit, vt praetor his verbis utatur: *Vt tunc possidetis, cum fundum. Q. P. A. quod nec vi, nec clam, nec precario alter ab altero possidetis, in a possideatis. aduersus ea vim fieri, veto.*

Possesto est vsus quidam agri, aut aedificij, non ipse fundus, aut ager.

PAVLVS. *Possestiones* appellantur agri late patentes publici, priuati que; quia non mancipatione, sed vi tenebantur, & vt quisque occupauerat, collibebat.

FESTVS. *Possestionem* lineam in agris diuidendis Seruius Sulpicius appellauit ab exori . . . qua . . . tur . . . riq . . . abd . . . tab . . . frum . . . danti . . .

PAVLVS. *Possestia* linea in agris diuidendis ab oriente ad occasum spectat.

Possestum ostium dicitur in posteriore parte aedium. ceterum antiqui etiam vicinū habitantē ad posteriorem partē aedii sic appellarunt denique, & quae ante nos sunt, antica; & quae post nos sunt, possestia dicitur. & dextrā anticā, sinistrā possesticā dicimus. sic etiā ea caeli pars, quae sole illustratur ad meridiem, antica vtique nominatur; quae ad septentrionem est, possestia. rursusque diuiduntur in duas partes, orientem, atque occidentem.

Postliminiū receptus dicitur is, qui extra limina, hoc est terminos prouinciae captus fuerat, rursus ad propria reuertitur.

FESTVS. *Postliminiū* receptū, Gallus Aelius in libro primo significationum, quae ad ius pertinent, ait esse eū qui liber, ex qua ciuitate in alia ciuitate abierat, in eandē ciuitate redit eo iure, quod constitutum est de postliminiis. Itē qui seruus a nobis in hostium potestate peruenit, postea ad nos, redit in eius potestate, cuius antea fuit iure postliminij equi, & muli, & nauis eadē ratio est postliminiū receptū is quae serui. quae genera rerum ab hostibus ad nos postliminio redeunt, eadē genera rerum a nobis ad hostes redire possunt. cū populis liberis; & cū foederatis, & cū regibus postliminium nobis est ita, vt cum hostibus, quae nationes in opinione nostra sunt, cum his . . .

Postularia fulgura, quae votorum, aut sacrificiorum spreta religione designat pestifera, quae mortē, aut exilium ostendunt. *peremptalia*, quae superiora fulgura, aut portenta peremunt. id est tollunt.

Postumus cognominatur post patris mortē natus. Plautus in Aulularia: Post mediā aetate q mediā dicit vxorē domū: Si eā senex annū pragnatē fortuito fecerit; Quid dubita quin

373
 cum se pariter
 Posthe. Scipio Albi
 impio D. Brutus
 in ea, qua vna
 bula fuit.
 Postum. de Postumio
 quae hodieque
 quam domum, quae
 obligat. Arrogant
 genti familiae, quae
 politer eius non dicit
 vtique ad Appianum
 quae quaequeque
 dicit, vt ferat p
 sacrificia, ad quo
 (ex familia mone
 testantur inter dom
 nō aditū factū,
 quis Postumio ex
 Postum feruus
 ait Labos, feruus
 nes prouinciae G
 dicebant ab ant
 Postia remedia
 Post. Præcepta
 Præcepta in Salu
 capit.
 Præcepta tunc
 Diali, Quirinali,
 clamant terri
 nand se opre, qua
 dere religioſam
 Præcepta tunc
 ligid est factu
 manes, vt homin
 restatque hanc
 religioſam
 Præcepta tunc
 tribuunt vt homin
 nus ostendunt ab
 carbor factu
 Præcepta tunc
 caelestium, vt
 hanc ab eo qui
 id est gloriā
 in ea facit
 Præcepta
 Præcepta tunc
 Præcepta
 Præcepta tunc
 Præcepta tunc

quin sit parati his nomē pueris Postumi? Potestur. Scipio Africanus in ea, quae est de imperio D. Bruti: & poteratur C. Gracchus in ea, qua vsus est, cum circum conciliabula iret.

Potitium, & Pinarium Hercules, cum ad arā, quae hodieque maxima appellatur, decimam boum, quos a Geryone abductos abigebat Argos in patriam profanasset, genus sacrificij edocuit. quae familia, & posterij eius non defuerunt decumantibus vsque ad Appium Claudium Censorem, qui quinquaginta millia aeris grauis hic dedit, vt seruos publicos edoceret ritum sacrificandi; quo factō Potitij, cum essent (ex familia numero duodecim omnes interierunt intra diem trigessimū. Pinarius q̄ nō adfuit sacrificio, postea cautum est, ne quis Pinariorū ex eo sacrificio vesceretur.

Potitus seruitu qui, vt 20
ait Labeo, seruitu
nes proxime Graecino
dicebatur ab antiquis

PAVL. Praeibia, remedia.
FEST. cau
iuis
bus P. R.
cere
ebus se

PAVL. Praeceptat, saepe praecipit.
FEST. Praeceptat, in Saliari carmine est, saepe praecipit. 30

Praeclamitatores dicuntur qui Flaminiibus Diali, Quirinali, Martiali antecedit. exclamant feriis publicis, vt homines abstineant se opere, quia his opus facientem videre religiosum est.

PAVL. Praeclamitatores dicebatur, qui Flamini Diali, id est sacerdoti Iouis, antecedebant clamantes, vt homines se ab opere abstinerent; quia hunc opus facientem videre in religiosum erat. 40

Praecias dicebant qui a Flaminiibus praemittebantur, vt denunciarent opificibus, manus abstinerent ab opere; ne, si vidisset sacerdos facientem opus, sacra pollueretur.

Praecidania agna vocabatur, quae ante alias caedebatur. item porca, quae Cereri mactabatur ab eo, qui mortuo iusta non fecisset, id est glebam non obiecisset: quod mos erat eis facere prius, quam nouas fruges gustarent.

Praecidaneam porcā dicebant, quam immolare erant soliti ante, quam nouam frugē praeciderent.

FEST. Praecidanea dicitur
genus hostiae, quod
anum appellabat
atur ex tribus pu
is cum tribus liba 60

Praecidere, antecedere, id est, ante immolare. PAVL.

Praedia rursus Verrius vocari ait ea remedia FESTVS.
quae data Caecilia vxor Tarquinij Prisci inuenisse existimatur, & immiscuisse onus suae, qua praecineta statua eius est in aede sanctus, qui deus Dius Fidius vocatur; ex qua zona periclitantes ramenta sumunt. ea vocari ait praedia, quod mala prohibeant.

10 Praedonulos Cato προνοεστικῶς dixit in Epistularum. Quia saepe vtilis videntur praedonuli.

Praedonulos προνοεστικῶς, id est deminutiue. PAVL.
idem Cato posuit pro praedonibus.

Praedotium, praecoptant. FEST.

Praefecturae eae appellabantur in Italia, in quibus & ius dicebatur, & nundinae agebantur, & erat quaedam earum resp. neque tamen magistratus suos habebant. in quas legibus praefecti mittebantur quotannis, qui ius dicerent. quarum genera fuerunt duo: alterum, in quas solebant ire praefecti quattuor (sex virum pro populi suffragio creati erant in haec oppida Capuam, Cumas, Casilinum, Vulturnum, Linternum, Puteolos, Acerras, Suessulam, Atellam, Calatiam, alterum in quas ibant quos Praetor vrbanus quotannis in quaeque loca miserat legibus, vt Fundos, Formias, Caere, Venafrum, Allifas, Priuernū, Anagninam, Frusinonem, Reate, Saturniā, Nursiam, Arpinum, aliaque complura.

Praefericulum vas aeneum sine ansa patens summum, velur peluis, quo ad sacrificia utebantur. PAVL.

. aeneum si
. lur peluis rio Opis FEST.
Co PAVL.

Praeficae dicuntur mulieres ad lamentandū mortuum conductae, quae dant ceteris modum plangendi, quasi in hoc ipsum praefectae. Nacuius: Haec quidem mehercle opinor, praefica est, quae sic mortuum collaudat.

Praecurrationes facere dicuntur ij, qui ante alios conceptis verbis iurant, post quos in eadem verba iurantes tantummodo dicunt. Idem in me.

Praellares dies appellantur, quibus fas est hostem bello lacerare, erant enim quaedam feriae publicae, quib⁹ nefas fuit id facere.

Praemetium, quod praelibationis causa ante praemetitur
ante metitur, qua FEST.

Praemiosa, pecuniosa. PAVL.
Cato saepe dicit, vt FEST.
boves locor. dicebant
properi e mari opus est
in orationem, quam scrib.

Practores erant, qui nunc Consules, & ij bella administrabant: quorum tabernaculum quoque dicebatur *praetorium*.

Praenavigatores a praetergrediēdo sunt vocati. *Prandicula*, ientacula.

FESTVS. *Prandicula* antiqui dicebant, quae nunc ientacula.

PAVLVS. *Prandium* ex Graeco . . . est dictum. nā meridianum cibum caenam vocabant.

Precom singulariter Cato dixit.

FESTVS. *Precom* singulariter idem (Cato) in ea, quae est de coniuratione.

Presus . . . porca dicitur, vt ait Veranius, quae familiae purgatae causa Cereri immolatur. quod pars quaedam eius sacrificij fit in conspectu mortui eius, cuius funus instituitur.

Prima, aut secunda hora ducant sponsalibus: ominis causa, vt optima, ac secundissima eueniant.

PAVLVS. *Prima*, aut secunda diei hora causa ominis sponsis tribuebarur.

Primanius Tribunus erat, qui primae legioni tributum scribebat.

FESTVS. *Primanius* Tribunus apud Catonē in ea, quae est contra Thermū de suis virtutibus . . .

Prim . . . condenda ta . . .

. . . iumenti, velur ex . . .

. . . vtrinq; media . . .

PAVLVS. *Primigenius* sulcus dicitur, qui in cōdenda noua vrbe, tauro, & vacca designationis causa imprimitur.

Primnesius, palus, ad quem funis nauticus religatur, quem alij tonsillam dicunt.

Primordia, principia.

Principalis castrorum porta nominatur, quod in eo loco est, in quo principes ordines tēdunt.

FESTVS. *Priscae* Latinae coloniae appellatae sunt, vt distinguerent a nouis, quae postea a populo dabantur.

PAVLVS. *Prisci* Latini pprie appellati sunt ij, qui prius quam conderetur Roma, fuerunt.

Priscus Tarquinius est dictus, quia prius fuit, quam Superbus Tarquinius.

Prisina, velur piustina, dictum est.

FESTVS. *Prisina*, velur pris . . . eiusmodi dictita . . .

PAVLVS. *Prisimum* ab eo venit, quod est prius, pari modo & prior.

Prinatae vocabantur feriae sacrorū propriorum, velur dies natales.

FESTVS. *Prinatae* feriae vocantur sacrorum propriorum, velur dies natales, operationis, denecales.

PAVLVS. *Prinato* sumptu se alebant milites Romani paene ad id tempus, quo Roma est capta a Gallis.

FESTVS. . . se alebant mili . . .

. . . mererentur, quod in . . .
. . . tempus, quod fuit pau . . .
. . . capta est a Gallis . . .
. . . ilites non fiebant . . .

Priveras, mulieres priuatas.

. . . priu . . .
. . . tur de . . .

Pringnis dictus, quod ante, quam mater secundo nuberet, est progenitus. pri enim antiqui pro prae dixerunt.

10 *Prinuis* es prius singularis.

Prinos, priuasque antiqui dicebant pro singularis. ob quam causam & *priuata* dicuntur, quae vniuscuiusque sint. hinc & *priuilegiū*, & *primatus*. dicimus tamē & priuatum, cui quid est ademptum.

Pro significat in, vt pro rostris, pro aede, pro tribunali. ¶ Pro ponitur etiam pro amplificando, ac palam faciendo, vt prodi, pro uoca, protrahe, propelle. ¶ Alias pro priuādi facultate, vt in propudio, prohibendo; quia vtrumque abnuit in his esse pudorē, potestatemque. ¶ Alias aliud alio, vt pro pecunia, pro praedio, Proconsule. ¶ Alias pro admiratione, vt pro Iuppiter. ¶ Alias pro ante, vt pro ostio. ¶ Alias pro in, vt pro mittere barbam, & capillum.

20 . . . tione . . .
plifi . . . ca, pro . . .
. . . tate . . . nuit . . .
. . . ud alio . . . alias pro . . .
a . . . in Melan . . .
. . . mani ouiu . . .

Plautus in cond . . . pro ostio, alia . . . bam, & capillum . . .

Pro censu classis Iuniorum Ser. Tullius cum dixit in descriptione centuriarum, accipi debet in censu, vt ait M. Varro in libro sexto rerum humanarum. sicuti pro aede Castoris, pro tribunali, pro testimonio.

Pro scapulis cum dicit Cato, significat pro iniuria verborum. nam complures leges erāt in ciues rogatae quibus sanciebatur poena verberū. his significat prohibuisse multos suos ciuis in ea oratione, quae est contra M. Coelium: Si em percussi, saepe incolumis abij. praeterea pro republica, pro scapulis, atq; aerario multū Reip. profuit.

Pro scapulis cum dicit Cato, significauit pro iniuria verberum.

Pro sententia, ac si dicatur in sententia, vt pro rostris, id est, in rostris.

Proaedificatum dicitur, quod ex priuato loco processit in publicum solum.

Probi, velur prohibi, qui se a delinquēdo prohibent.

Probrum, stuprum, flagitium, vt Attius in Helenibus: qui, nisi probrum, omnia alia indelicta aestimant. Caccilius in Dauo: Ea

30 . . .

40 . . .

50 . . .

60 . . .

. . .

. . .

. . .

. . .

. . .

. . .

. . .

. . .

. . .

PAVLVS.

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

FESTVS.

- tum compressa parit huic puerū, sibi probrum.
- PAVLVS. *Probrum*, stuprum flagitium.
- FESTVS. *Probrum* virginis Vestalis, vt capite puniretur vir, qui eam incestauisset, verberibus necaretur: lex fixa in atrio Libertatis cum multis aliis legibus incendio consumpta est, vt ait M. Cato in ea oratione, quae de auguribus inscribitur. Adicit quoque virgines Vestales sacerdotio exaucloratur. *cra.*
- PAVLVS. *Procalare*, prouocare, ex Græco *καλεω*, id est, vocare. vnde *kalendae, calumnia, calones, calenlae, & calatores.*
- Procalato*, prouocato.
- FESTVS. *Procapit*, progenies, quae ab vno capite procedit.
- PAVLVS. *Procarari*, poscere. vnde *procares* meretrices, ab assidue poscendo: & *proci* uxorem poscentes in matrimonium. *Procarari*, poscere est. vnde & *proci*, & meretrices *procares*, & verbum *procaris*, id est, poscis.
- Procaere* dicebant, pro poscitur.
- Procedere* dicebant interdum pro succedere, interdum pro porro cedere.
- FESTVS. *Procellunt*, procumbunt.
- PAVLVS. *Procera*, proluxa, & in longum producta, quae ex cera ob eius facilitatem.
- Procestria* dicuntur, quae proceditur in muro. Aelius procestria aedificia dixit esse extra portam. Artorius procestria, quae sunt ante castra, etiam qui non habent castra, propugnacula, quibus pro castris vtuntur, aedificant.
- Procineta* classis dicebatur, cum exercitus cinctus erat Gabino cinctu confectum pugnaturus. Vetusius enim fuit multitudinem hominum, quam nauium, classem appellari.
- Procinctam* classem, id est, paratam ad bellum militum multitudinem, Diali Flamini videre non licuit.
- FESTVS. *Procinctam* classis praedium instructus, & paratere non licet. antedixerunt, vt nunc quoque rus est, procinctam aut ad pugnam ire solita in procinctu fieri.
- PAVLVS. *Prociant*, pro vocitat. *citare* enim vocitare est, vnde *prociat*, & *prociat*.
- Prociare* saepe prolicere, id est, producere.
- Prociatum* testamentum dicebatur, veluti procatum, prouocatum, id est, irritum, ac rapinum. *Prociatum*, cum prima syllaba corri-

- pitur, significat peticum. Lilius: Matrem prociatum plurimi Venerunt.
- Prociatores* dicuntur, qui noctu custodiae causa ante castra excubant: cum castra hostium in propinquo sunt.
- Prociatores* dicuntur fere velites, qui noctu custodiae causa ante castra excubant, cum castra hostium in propinquo sunt. vt M. Cato in eo, quem de re militari scripsit.
- Prociat*, promittit ait significare Antistius de iure pontificali libro nono.
- Prociat*, promittunt.
- Prociat* inter cognomina eum dicunt, qui natus est patre peregrinate a patria prociat. *Prociat* sunt, qui credant ideo dictos, quia patribus senibus, quasi prociat progressis aetate, nati sunt.
- Prociat*, patricium in descriptione (ceas si vniquam fecit Ser. Tullius, significat prociat, ij enim sunt principes. nam *proci* dicuntur, qui poscunt aliquam in matrimonium, Graece *προκαω* est enim prociat, poscere, vt cum dicitur in iudice conlocando, si alium prociat, nve enim prociat. hoc est poscis, vnde meretrices *procares*.
- Prodegeris*, consumpseris, prodideris, vt Caecilius in Hymni. prodigere est, cum nihil habeas, te inridier. & Plautus in Neruolaria: *prodigere* est columere, vnde & prodigus fit.
- Prodidisse*, tempus longius fecisse.
- Prodidisse* non solum in illis dicitur, qui patriam hostibus prodiderunt, sed etiam tempus longius fecisse. vt Cato: Te C. Caecili diem prodidisse militibus legionis tertiae, cum proditionem non haberent.
- Prodigia*, quod praedicuntur futura: permutacione G litterae. na quae nunc C appellatur, ab antiquis G vocabatur.
- Prodigatores*, haruspices prodigiorum interpretes.
- Prodigatores*, prodigiorum interpretes.
- Prodiguae* hostiae vocabantur, quae consumuntur. vnde homines quoque luxuriosi *prodigi*.
- Prodiguae* hostiae vocantur, vt ait Veranius quae consumuntur: vnde homines quoque luxuriosi, *prodigi*.
- Prodiunt*, prodeunt, vt Ennius annalium lib. tertio: *Prodiunt* famuli, cum candida lumina lucent.
- Prodis*, non solum in apertum exit, significat, sed etiam porro it.
- Prodit*, memoriae porro dat, & fallit. item ex interiore loco procedit. item perdit, vt Ennius: Non in sperando cupidi rem prodere summam.
- Prodit*, memoriae porro dat, & fallit. item ex interiore loco procedit. item perdit, vt Ennius libro sextodecimo: Non in sperando cupide rem prodere summam.

Propetrare, man lare, quod perficiatur. nam impetrare est exorare, & perpetrare perficere.

Prophetas dicebant veteres antiftites fanorū, oraculorumque interpretes.

FEST. *Prophetas* in Adraſto Iulius nominat antiftites fanorum, oraculorumque interpretes. cum capita viridi lauro velare imperant prophetae ſancta ita caſte qui putant ſacra.

Propius ſobrino mihi eſt conſobrini mei filius, & conſobrinae meae filia, & patris mei conſobrinus, & matris meae conſobrinus.

PAVL. *Propius* ſobrino mihi eſt conſobrini mei filius, & patris mei conſobrinus.

FEST. *Propriaſſit*, proprium fecerit.

Propter viam ſit ſacrificium, quod eſt proficiſcendi gratia. Herculi aut Sanco, qui ſcilicet idem eſt deus.

PAVL. *Proſecturi* viam Herculi aut Sanco ſacrificabant.

FEST. *Propriaſſit*, proprium fecerit.

Propudianus porcus dictus eſt, vt ait Capito Ateius, qui in ſacrificio gentis Claudiae velut piamentum, & exſolutio omnis contractae religionis eſt.

PAVL. *Propudium* dicebant, cum maledicto nudare turpitudinem volebant, quaſi porro pudendum. quidam propudium putant dici, a quo pudor, & pudicitia procul ſint.

FEST. *Propudium* dicebant, cum maledicto nudare turpitudinem volebant, quaſi porro pudendum. quidam propudium putant dici, a quo pudor, & pudicitia procul ſint.

PAVLVS. *Proſſi* hantites appellantur in agrorum menſuris, qui ad orientem directi ſunt.

FEST. *Proſſi*

rec datur

PAVL. *Proſſum* ponebant pro recto.

Proſſus, porro verſus.

FEST. *Proſſus* porro verſus, niſi forte ex Graeco *Proſſus*. Cato de ſeneratione legis Iuniae: Camerini ciues noſtri oppidum pulchrum habuere, agrum optimum, atque pulcherrimum, rem fortunatiſſimam. cum Romam veniebant, proſſus deuertebantur pro hoſpitibus ad amicos ſuos.

PAVL. *Proſapia*, progenies, id eſt porro ſparſis, & quaſi iactis liberis; quia *ſpare* ſignificat iacere, & diſicere.

Proſedus meretrices Plautus appellat; quod ante ſtabula ſedeant. eadem & *proſidulae*.

Proſediam a proſequendo: obſequium ab obſequendo dicuntur.

Proſecium, quod proſecatum pronunciat.

Proſimurium pontificale, pomerium, vbi pontifices auſpicabantur. dictum autem *pometium*, quaſi promurum. id eſt proximum muro.

FESTVS. rium ait eſſe Antiftiu ficilis pomerium, id eſt Cato olim quidem omn tium, nunc etiam intra aed

quaſi promoerium ſolet rus pomerij proferendi

ui

ſed

ciat

ad

ne

moe

omus

in ſe

ſi tac

ntiſi

agrumque

a conui

retur tum

e ſolitos

inus, maiufue

ibus efferatis

veluti poſt moe

tro muris vrbis

Proſira, propoſita.

Proſperia

ne declina

cta ſyllaba

vt ait L. Cine

familiae pur

Proſpites, proſpice.

Proſumia, genus nauigij ſpeculatorium partium.

Protelare, longe propellere: ex Graeco videlicet *πρότερον*, quod ſignificat longe.

lare dicitur longe pro

eſt *πρότερον* & ſigni

Proſtinam, protinus. Terentius: Proſtinam conſilia me in pedes.

Proſtinae appellantur, quod populus Romanus eas pronunciat, id eſt ante vici.

Proſonſum fulgur appellatur, quod ignoratur noctu, an interdiu ſit factum, itaque Ioui Fulguri, & Summano ſit, quod diurna Iouis, nocturna Summani fulgura habentur.

Prox, bona vox, velut quidam putant, ſignificare videtur, vt ait Labeo de iure pontificio libro vndecimo.

Prox, bona vox, vt exiſtimo, quaſi proba vox.

Prugnium pro priuignum.

Pruma dicta, quod fruges, ac virgula perurat.

Pubes praefente eſt populo praefente, *πύβητος* ab iis, qui puberes ſunt, omnem populum ſignificans.

ſe

ab

can

Pubes aduſcens, quinctiam plurimum nuncius eiusdem aetatis.

Pubes aduſcens

catur

catur, cui contrarium

dici solet.

Pubes &, qui pubem generare potest. is incipit esse a quattuordecim annis, femina a duodecim *viripotens*, siue patiens, ut quidam putant.

PAVLVS. *Pubes puer*, qui iam generare potest. is incipit esse ab annis quattuordecim, femina *viripotens* a duodecim.

FESTVS. *Publica pondera*

ex ea causa. Iunius in

t, quod duo Silli P. & M. Tribuni P. L.

rogarint his verbis: *Ex ponderibus publicis,*

quibus hac tempestate populus oetier qui solet,

uti coaequatur sedulum, ut hi quadrantal vini

octoginta pondo fiet. congius vini decem P.

I. S. Sex Sextarii congius fiet vini. duodequin-

quaginta sextarii quadrantal fiet vini. Sexta-

rius aequus aequo cum librario fiet. sex de quin-

que librae in modio sient. si quis magistratus ad-

uersus hac D. M. pondera, modiosque, vasaque

publica, modica, minora, maiora ve faxit, ius-

surve re fieri, dolura ve adduit, quod ea fiant, eis

quis volet magistratus multaretur, dum minore

patris familias taxat, liceto, si ne quis in sacro

indicare voluerit, liceto.

Publica sacra, quae publico sumptu pro populo fiunt, quaeque pro montibus, pagis, curiis, sacellis. at priuata, quae pro singulis hominibus, familiis, gentibus fiunt.

PAVLVS. *Publica sacra*, quae pro populo fiebant; priuata, quae pro singulis hominibus, & familiis appellabant.

FESTVS. *Publicus* cliuus appellatur, quem duo fratres L. M. Publicij Malleoli Aediles Curules pecuariis condemnatis ex pecunia, quam ceperant munierunt, ut in Auentinum vehiculi Vela venire possit.

Pudicitiae signum in foro boario est, vbi familia naedisset Hercules. eam quidam

Fortunae esse existimant. Item via Latina ad milliarium illi fortunae muliebris, nefas est attingi, nisi ab ea quae semel nupsit.

PAVLVS. *Pudicitiae* signum Romae colebatur, quod nefas erat attingi, nisi ab ea, quae semel nupsisset.

Puelli, pueri per deminutionem. Ennius. Poeni soliti suos sacrificare puellos.

FESTVS. *Puelli* per deminutionem a pueris dicti sunt. itaque & Ennius ait: Poeni soliti suos sacrificare puellos. & Lucilius: cumque hic tam formosus homo, ac te dignus puellus. & Plautus: Olim huic puello sese venum ducier.

Pueri im

itur Atta

veribus docet

signum ad Salinas

signum allatum

quod suat cona

60

nemo vnquam

ipsum signum

ubierunt

mul ut

ad qui

Pugio dictus est, quod eo punctim pugnatur.

no

sue

oque

ma

Pugnus a punctione, id est percussione dicitur.

tionem

Pullia saxa esse ad portum, qui sit secundum

Tiberim, ait Fabius pictor; quem locum

putat Labeo dici, vbi fuerit Ficana via Ostiensis ad lapidem vndecimum.

Pulcher bos appellatur ad eximiam pinguitudinem perductus.

Pulchralibus, atque cupidis idem in ea, quae

est de fundo oleario.

Pulchralibus pro pulchris.

Pullariam Plautus dixit manum dextram.

Pullus Iouis dicebatur Q. Fabius, cui Eburno

cognomen erat propter candorem, quod

eius natis fulmine icta erat. Antiqui autem

puerum, quem quis amabat, pullum eius

dicebant.

Puer, qui obscene ab aliquo amabatur, eius

a quo amatus esset, *pullus* vocabatur. vnde

Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat

candorem, quod eius natis fulmine icta

esset, *pullus Iouis* appellatus est.

Puls potissimum dabatur pullis in auspiciis,

quia ex ea necesse erat aliquid decidere,

quod *tripudium* faceret, id est terripaium.

passire enim ferire est. bonum enim augurium esse putabant, si pulli, per quos

auspicabantur, comedissent, praesertim, si eis

edentibus aliquid ab ore decidisset. sin autem omnino non edissent, arbitrabantur

periculum imminere.

Puls potissimum datur pullis in auspiciis,

quia ex e

cesse

id est t

non

qui pa

tum ex

Punctariolas leuis pugnus appellat Cato in

ea quam dixit de re Histriae militari.

Punctariolas leues pugnus identidem ipse

dixit.

Punic dicuntur non Poeni, quamuis a Phoenice sint oriundi.

tur, non Poeni, quamuis

antur, & Punicum bell

lantur. nam quae soleb

logam Ennius in Prae

brariorum, qui eaq; fe

PAVLVS.

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

go ue
rtis
tium in
atae
rinalis
ra ur
es faci
eciffi
ait ob
uum Faunum
nit, & ex
adfecit ut
giuos Aeneam
ciuitatem iunxit.

P . qu
fufc
dem
deci
con
ager
eadem
ferra loc
fulgura
quae erogatur
cari edictaque
in eodem libro
dixi existimat
falla in explana
ploratus.
fump.
fcri
uiri
con
in eo
licto
iffim
confu
os au
nemo
dicant
tribus xxx
de capite ei
uerant xxi
nefecos quinq.
nant, quia ipfi ind

PAVLVS **Q**uadrantal vocabant antiqui, quam ex Graeco ἀναπέπια dicunt, quod vas pedis quadrati octo & quadraginta capit sextarios. Plautus in Curculione: Anus haec fitit. quantillum fitit? modica est, capit Quadrantal. & Cato contra Oppium: Vinum redemisti, praedia pro vini quadrantilibus, sexaginta in publicum dedisti, vinum non dedisti.

Quadrata Roma in Palatio ante templū Apollinis dicitur, vbi posita sunt, quae solēt boni omnis gratia in vrbe condenda adhiberi, quia saxo munitus est initio in speciem quadratam. eius loci Ennius memi-

nit, cum ait: Et quis exiterat Romae regnare quadratae. **PAVLVS.** *Quadruplicatores* dicebantur, qui eo quaestu sequebantur, vt eas res persequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio.

populo
ia ca
in legum
populi
do
10 *Quadrurbem* Athenas Attius appellauit, quod scilicet ex quattuor urbibus in vnam domicilia contulerunt, Braurone, Eleusine, Pireaco, Sunio.

Quaeso, vt significat idē quod rogo, ita quaesere ponitur ab antiquis pro quaerere, vt est apud Ennium libro secundo: Ostia munita est, idem loca nauibus pulchris Munda facit, nauis que mari quaesentibus vitam. & in Cresphonte: ducit me vxorē liberorum sibi quaesendum gratia. & in Andromeda: liberum quaesendum causa familiae matrem tuae.

Quaeso significat id, quod rogo, *quaesere* tamē Ennius pro quaerere posuit. **PAVLVS.**

Quaestores capitalibus vnde cidi appellantur. **PAVLVS.**

Quamde pro quam vsos esse antiquos, cum multi veteres testimonio sunt, tum est Liuius in primo: Iuppiter, vt muro fretus magis quamde manus impe . . . secundo. *Quamde* tuas omnis legiones, ac popularis. & Lucretius: Clarus ob obscuram linguam magis inter inanes. *Quamde* grauis terga ios qui vera requirunt.

Quamde pro quam dicebant antiqui. **PAVLVS.**

Quam mox significat, quam cito, sed si per se ponas mox, significabit paullo post, vel postea. **FESTVS.**

Quando cum graui voce pronunciat, significat quod, quonia, & est cōiunctio, quando a cuto accentu, est tēporis aduerbium. **PAVLVS.**

nuntiat, significat ut Plautus in Macmeniam, quando edo, derergeo. & in Pseudolo: Dabo, quādo erit. Ducito, quando habebis. & Ennius libro sextodecimo: Nox quando mediis signis praecincta volabit. In duodecimo quidem cum C littera vltima scribitur, idemque significat. **FESTVS.**

Quando rex comitiū fecit, in fastis notari solet, & hoc videtur significare, quādo rex sacrisculi diuinis reb. pfectis in comitiū venit. **PAVLVS.**

itia sic
i honorem
enstrui scrip
Rege dicuntur
traditae sunt
pars ante
FESTVS.

- posterior.
 si quis alius pro Rege .
 tificatus tum his dies .
- PAVLVS.** Quando sterens delatum fas, eodem modo in fa-
 lliis notatur dies, quo sterens purgatur ab
 aede Vestae.
- FESTVS.** reus delatum fas, eo
 es, qui talis est, vt
 sterensque in alium ca
 cum id factum sit
 a.
- Quartarios** appellabāt antiqui muliones mer-
 cenarios, quod quartam partem quaestus
 capiebant. Lucilius: porro homines ne-
 quam malus vt quartarius cippos collige-
 re omnes.
- PAVLVS.** Quartarios appellabant muliones merce-
 narios, quod quartam partem capiebant
 quaestus.
- Quatenus** significat qua sine, vt haecenus, hac
 sine. quatinus verò, quoniam, sed antiqui
 quatenos dicebant.
- FESTVS.** Quatenus significat qua sine, vt haecenus, hac
 sine. At quatinus, quoniam. Sed antiqui
 quatenos dicebant, vt Scipio Africanus in
 ea oratione, quam scripsit, postquam ex
 Africa rediit. Vt negotium natum erat,
 quatenos castra nostra ita munita erant, vt
 posses partem exercitus abducere.
- Quatere**, suspensum, & vicinum rei alicuius
 motum significat, non vt Verrius putat,
 ferire; cum id ipsum verbum *concutere* ex
 praepositione, quae est con, & quatere, sit
 compositum. *quassare* autē est saepe qua-
 tere.
- PAVLVS.** Quatere, suspensum, & vicinum rei alicuius
 motum significat, & interdum concutere.
 quin & id ipsum verbum *concutere* ex qua-
 tere sit compositum. *quassare* autē est saepe qua-
 tere.
- FESTVS.** *Quaxare* ranae dicuntur cum vocem mittūt. 40
- PAVLVS.** *Quercus* dicitur, quod id genus arboris graue
 sit, ac durum, tum etiam in ingentem eua-
 dat amplitudinem. *querqueram* enim gra-
 uem, & magnam quidam putant dici.
- FESTVS.** *Querq.*
 nam quidam quere
 arboris cum gra
 ingentem euadat
 Opilius frigidam a
 tem. Santra eam ex G
 rem eiusmodi
 etiam carcerem Plau
 erat bilis querque
 iactans me vt feb
 ret alibi querque
- PAVLVS.** *Querqueram*, frigidam cum tremore a Graeco
 certum est dici. vnde & carcer. Lu-
 cilius: iactans me, vt febris querquera. &
 alibi. *Querquera* consequitur (febris) capi-

- 392
- Q
- tiisque dolores. Item Plautus: Is mihi erat
 bilis *querqueratus*.
- Querquetulanae** dicebantur nymphae quer-
 queto virenti praesidentes.
- Querquetulanae** vtrae putatur significari nym-
 phae praesidentes querqueto virenti,
 quod genus siluae indicat fuisse intra por-
 tam, quae ab eo dicta sit *Querquetularia*.
 Sed feminas antiqui quas sciens dicimus,
viras appellabant. vnde adhuc permanent
virgines, & virgines.
- Querquetularia** porta Romae dicta, quod quer-
 quetum intra muros urbis iuxta se ha-
 buerit.
- Ques** antiqui dixerunt: inde declinatam re-
 manet daciuo casu, *quibusnam* Qui adhuc
 item *Queis* facit, vt isti istis, illi illis.
- Quianam** pro quare, & cur positum, & apud
 antiquos, vt Naeuium in carmine Punicis
 belli: Summe deum regnator *quianam* ge-
 nus isti. & in satyra: *Quianam* Saturnium
 populum pepulisti. & Ennius in libro se-
 ptimo: *Quianam* dictis nostris sententia
 flexa est.
- Quianam** pro quare, & cur ponitur. Ennius: **PAVLVS.**
Quianam dictis nostris sententia flexa
 est.
- Quid nisi** vsurpauisse antiquos testis est Afa-
 rianus in Epistula: me auctore mater absti-
 nebis. quid nisi?
- Quiritalis** ab antiquis dicebatur Orcus.
- Qui hoc censetis, illic transite**, qui alia omnia in
 hanc partem, his verbis praerit omnis vi-
 delicet caula, ne dicat, qui non censetis.
- Quincientum** & producta prima syllaba, & per
 C littere vsurpant antiqui, quod postea le-
 uis visum est, ita vt nunc dicimus pro-
 nunciari.
- Quinquatrus** appellari quidam putant a nu-
 mero dierum, qui fere his celebratur, qui
 scilicet errant, tam Hercule, quam qui tri-
 duo Saturnalia, & totidem diebus Com-
 pitalia. nam omnibus his singulis diebus
 fiunt sacra. forma autem vocabuli eius,
 exemplo multorum populorum Italico-
 rum, enuntiata est, quod post diem quin-
 tuum Iduū est is dies festus. vt apud Tuscu-
 lanos *Triatrus*, & *Sexatrus*, & *Septenatrus*,
 & Faliscos *Decimatrus*. Mineruae autem
 dicatum eum diem existimant, quod eo
 die aedis eius in Auentino consecrata
 est.
- Quinquatrus** festiuus dies dictus, quod post **PAVLVS.**
 diē quintā Iduū celebraretur, vt *triatrus*,
 & *sexatrus*, & *septimatrus*, & *decimatrus*.
- Quinque** genera signorum obseruāt augures,
 ex caelo, ex ambus, ex tripudiis, ex quadru-
 pedibus, ex diris.
- Quinq.** **FESTVS.**
 augures publici, e

ex quadrupedibus, ex d
Quinquertium vocabant antiqui, quem Graeci *πενταδλον*, ut indicat verius hic: Omnis aequalis vincebat quinquertio. Liviis quoque ipsos athletas sic nominat. Quinquertiones praeco in medium vocat.

FESTVS. *Quinq*
 bantur, qui lustrum con
 ari caeptos.

PAVLVS. *Quinquertium* Graeci vocat *πενταδλον*, quo die quinque genera artium ludo exercebantur. ipsos quoque athletas Liviis quinquertiones appellat.

Quintana appellabatur porta in castris post praetorium, ubi rerum utensilium forum fuit.

FESTVS.
 tanam classem
 Rex distributa
 fecit, cum eas or
 sam de capite
 nihil praeter se h
 cilius sic meminit. quod
 adeptus.

PAVLVS. *Quintia* prata trans Tiberim a Quintio Cincinnato, cuius fuerant, dicta sunt.

FESTVS. *Qui* fil
 ag sen
 cin riu
 pec sis
 uos quod eo
 appel est li
 luperci
 Romuli
 et Quincti
 quorum nu
 noxis gratia.

Quintipor seruire nomen frequens apud antiquos erat, a praenomine domini ductum, ut *Marcipor*, *Gripor*. quamvis sint, qui a numero natorum ex ancilla quinto loco dictum putent.

PAVLVS. *Quintipor* seruire nomen frequens apud antiquos, a praenomine domini dictum, ut *Marcipor*, scilicet a Quinto, & Marco.

FESTVS. *Qui patres*, qui conscripti vocati sunt in curiam. quo tempore Regibus vrbe expulsis, P. Valerius Consul propter inopiam patriciorum ex plebe adiegit in numerum senatorum centum & sexaginta & quatuor, ut expleret numerum senatorum trecentorum. & duo genera appellaret esse.

Quippe significare quidni, testimonio est. Ennius libro x l. *Quippe* solent reges omnes in rebus secundis. Idem libro x v l. *Quippe* vetusta virum non est satis bella moueri. Item alij complures.

PAVLVS. *Quippe* significat quidni.

FESTVS. *Quirina* tribus a Curenribus Sabinis appellationem videretur traxisse.

Quirinalis mense Februario dies, quo *Quirini* 60

fiunt sacra. idem stultorum seriae appellantur. (ante, quam in eum commigraret fere Sabini Curibus venientes post foedus inter Romulum, & Tarium) quod quidem suorum fornacalium sacrorum cognominant, eo potissimum rem diuinam faciunt.

Quirinalia dies, quo Quirino fiebant sacra. eadem & stultorum seriae sunt appellata. PAVLVS.

Quirinalis collis dictus est, quia in eum commigraverunt Sabini Curibus venientes. quauis alij a templo Quirini dictum putent.

Quirinalis collis, qui nunc dicitur, olim Aegonus appellabatur ante, quam in eum commigrarent (fere) Sabini Curibus venientes post foedus inter Romulum, & Tatium ictum, a quo hanc appellationem sortitus est: quamuis existiment quidam, quod in eo factum sit templum Quirino ita dictum. FESTVS.

Quirinalis porta dicta, siue quod ea in colle Quirinali sita, siue quod proxime eam est Quirini sacellum. PAVLVS.

. illa FESTVS.
 ua co
 Quiri
 aut le
 itum autem
 tio ita con
 ia, si id suffra
 in Santra pro
 llis est, porta
 ellant, siue quod
 quod proxime eam sacel
 vsurpatio facta
 positum est, qui
 dere fertur.

Quir aqua & vino
 tamen quid in curiis
 his ei sacra fiant
 atur. ab eiusdem autem
 n Curres Sabiniae
 armis erat potens
 uli singulare vsur
 o. est praeco, qui in funeris
 illius *Quiris leto datus*. Quirites autem dicti post foedus a Romulo & Tatiano percussum, communionem, & societatem populi factam indicant.

Quiritium fossae dicitur, quibus Ancus Marcius circumdedit urbem, quam secundum ostium Tiberis posuit, ex quo etiam *Ostiam*, & quia populi opera eas fecerat, appellauit Quiritium.

Quiritium fossae dictae, quod eas Ancus Marcius, cum urbem circumdedit, Quiritium opera fecit. PAVLVS.

Quispiam significat aliquem. sed vnde sequens pars eius vsurpari coeperit, inueniuntur n iij

niri non potest.
 FESTVS. *Quisquam* quin significet aliquis, & quaepra, aliquae, similiterque alia eiusdem generis, vt dubium non est, ita vnde sequens pars eius coeperit, inueniri non potest.

Quisquiliae dici putantur, quidquid ex arboribus minutis surculorum, foliorumve cadit, velut quidquid cadit. Caecilius: *Quisquiliae* volantis venti spolia memoranti modo. & Nouius in Togularia: abi deturbate saxo, homo non quisquiliae. quid est?

PAVLVS. *Quisquiliae* putantur dici quidquid ex arboribus minutis surculorum, foliorumque cadit, velut quidquid cadit.

Quod significat etiam aliquid, praeterquam quod in vsu fere est, & Graeci dicunt *ti*.

FESTVS. . . . etiam aliquid, praeter . . . dicunt *ti*.

Quoniam significat apud antiquos . . . cer de caulaa . . . qui significationem . . .

PAVLVS. *Quoniam* significat non solum id, quod quia, sed etiam id, quod postquam, hac de causa; quod Graecum *oti* vtriusque significationem optinet.

FESTVS. *Quot serui, tot hostes*, in prouerbio est. de quo Sinius Capito existimat errorem hominibus interuenisse praepostere plurimis enuntiantibus. vero enim similibus esse dictum initio, *Quot hostes, tot serui, tot captiui* fere ad seruitutem adducebantur. vnde etiam mancipia, nec san . . .

ser . . . epti . . . ruti . . . gia . . . turbat . . . rent . . . uncia . . . Sini . . . vt peri . . . nifica . . . omnibus . . . cillae . . .

. . . omnis vn . . . me part . . . gula sed u . . . laltius fixa . . . ferendum qui . . .

PAVLVS. **R** Pro S littera saepe antiqui posuerunt, vt *maiosibus, meliosibus, lasibus, fesis*, pro maioribus, melioribus, laribus, feris.

FESTVS. *R* duobus in compluribus orationibus, cum de actis differitur etiam perferri solet, id est rationum relatarum, quod iis tabulis docentur iudices, quae publicae data, atque accepta sint.

Rabidus a rabie, qui morbus caninus est. PAVLVS.

R . . . Catullu . . . li rabidu . . . FESTVS.

Rabula dicitur in multis intentus negotiis, paratusque ad radendum quid, auferendumque. vel quia est in negotiis agendis acrior, quasi rabiosus. PAVLVS.

. . . dicitur in multis intus ne . . . dendum quid, auferund . . . quia acrior fit in nego . . . FESTVS.

adere g . . . lege xii. id est vnguibus . . .

Rapi simulatur virgo ex gremio matris, aut si ea non est, ex proxima necessitudine, cum ad virum trahitur, quod videlicet ea res feliciter Romulo cessit.

Rapi solet sax, qua praeuolente noua nupta deducta est, ab vtriusque amicis, ne aut vxor eam sub lecto viri ea nocte ponat, aut vir in sepulchro comburendam curet, quo vtroque mors propinqua alterius vtrius captari putatur.

Rasores fidicines dicti, quia videntur chordas ictu radere. PAVLVS.

. . . abant . . . denrur, quia . . . artifi . . . FESTVS.

Rates vocant tigna colligata, quae per aquam aguntur, quo vocabulo interdum etiam naues significantur. PAVLVS.

Rate . . . FESTVS.

. . . quae per aquam agan . . . interdum etiam na . . . Afranius in Epistula . . . cullam ratem, ite . . . ficarint etiam re . . . leno, atque ego reper . . . & alio loco. Sed iam pro . . . tes salum. . . FESTVS.

Ratissima quoque ab iis, quae rata dicimus. vnde etiam rationes dictae. Cato in *Q. Thermum*, erga rempublicam multa beneficia ratissima, atque gratissima.

Ratissima quoque ab iis, quae dicimus rata, vnde etiam rationes dictae.

Ratum quadrantem dictum putant, quod in eo, & tridente ratis fuerit effigies, vt nauis in asse.

. . . Tarqui . . . FESTVS.

. . . et Oppius . . . in eo & tri . . . t nauis in as . . .

. . . quoque ratitum . . . ratiti Antonius . . . trientes putat . . . is assis fit, quin . . . nulla sic, sed se . . .

. . . tans, nec hac re ra . . . FESTVS.

na. ac legionum vnam
gnificat, quod hi pe
ratio cum his putaretur
sient.

Ratumena porta a nomine eius appellata est, qui ludicro certamine quadrigis victor Etrusci generis iuuenis Veii conternatis quis excussus Romae perit: qui equi feruntur non ante confutisse, quam peruenirent in Capirolium, conspectamque fictilium quadrigarum, quae erant in fastigio Iouis templi, quas faciendas locauerant Romani Veienti cuidam artis figulinae prudenti, quae bello sunt recuperatae: quia in fornace adeo creuerant, vt eximi nequissent. idque prodigium portendere videbatur, in qua ciuitate eae fuissent, omnium eam futuram potentissimam.

PAVLVS. *Ratumena porta* a nomine cuiusdam aurigae sic appellata.

Ratus sum, significat putavi, item ratus, certus, & firmus.

FESTVS. *Ratus sum*, significat putavi, sed alioqui pro firmo, certo ponitur ratus, & ratum. Ennius: Occiduntur, vbi ponitur ratus Romulus praedam. & Atrius in Menalippo: neque ratum est, quod dicas, neque quae agitas, dicendi est locus.

PAVLVS. *Raua* vox rauca, & parum liquida, proxime canum latratum sonans. vnde etiam caudidicus pugnaciter loquens *rabula*.

FESTVS.
uocem
parum
autem
loquen
Lucilium
traui
elli, nisi
laurum, qui
poscamus quod
bi ex purga
rauium

PAVLVS. *Rauis coloris* appellantur, qui sunt inter stanos & caecios, quos Plautus appellat *rauisstellos*. Quis inquit, haec mulier, & ille *rauisstellus*, qui venit?

FESTVS.
appellant
rauo sub con
quod genus homin
sed quis haec est
uenit.

Rauillae a rauis oculis, quemadmodum a caecis *caesullae*.

Rauim anti

Plautus. Vbi si quid pos
am item experiri uai her
em & in Artemone, &
in Hypobohmaeo. Prius
ntam feceris.

PAVLVS. *Rauim* dicebant pro raucitate. vnde & ver-

bum rauio, rauis.
Raucos appella
ab ariditate
carum arista in sp
menta raua appell
docet.

Reapse est re ipsa. Pacuius in Armorum iudicio: Si non est ingratum reapse, quid feci bene.

Recellere, reclinare, & excellere, in altum extollere.

Recepticum seruum, Cato in suasionem legis Voconiae cum ait, significat, qui ob vitium redhibitus sit. Vbi irata facta est, seruum recepticum scitari, atque flagitare virum iubet.

Recepticus seruus est, qui ob vitium redhibitus est. PAVLVS.

Receptus mos est, quem sua sponte ciuitas alienum adiciunt. FESTVS.

Recinium, omne vestimentum quadratum, ij, qui XII interpretati sunt, esse dixerunt virilem togam qua mulieres utebantur, praetextam clauo purpureo. vnde *reciniani* mimi planipedes, quam rem diligenter exsequitur Santra libro secundo de antiquitate verborum.

Recinum, omne vestimentum quadratum vnde *reciniani* mimi. PAVLVS.

Reciperatio est, cum inter ciuitates peregrinas lex conuenit, vt res priuatae reddatur singulis, recuperenturque.

Reciperatio est, vt ait Gallus Aelius, cum inter populum, & reges, nationesque, & ciuitates peregrinas lex conuenit: quomodo per reciperatores reddantur res, recipianturque, resque priuatas inter se persequantur.

Recipie apud Catonem pro recipiam, vt alia eiusmodi complura.

Recipie, recipiam. PAVLVS.

Reciprocare pro vltro, citroque poscere. vnde eque gremiis sublectare, ac figere.

Reciprocare pro vltro, citroque poscere vsi sunt antiqui, quia *procare* est poscere. Pacuius in Teucro: Rapido, reciproco, percito, angusto, citare, rectem, reciprocare. vnde e que gremiis sublectare, adfigere. Plautus in Astraba, quasi tollenonio, aut pilum graecum recipros plana via.

Reconductae fecerit, & condere vibem, facere, aedificare, vt Cincius testatur in libro de verbis priscis.

Reclae appellantur vestimenta virilia, quae patres liberis suis conficienda curant omnium causa. ita usurpata, quod a stantibus & in altitudinem texuntur.

Reclae appellantur vestimenta virilia, quae a stantibus, & in altitudinem texuntur.

Reclio fronte ceteros sequi si norit. Cato FESTVS.

in dissertatione consularis. antiquae id
consuetudinis fuit, vt cum ait Ennius quo-
que, a stirpe supremo. & alia dia nepos. & lu-
pus fera & nulla metus. & iam in cōmenta-
riis sacrorum pontificalium frequēter est
hic ouis, & haec agnus, ac porcus. quae non
vt vitia, sed vt antiquam consuetudinem
testantia debemus accipere.

Redantruare dicitur in Saliōrum exultationi-
bus, cum praesul *ampiruauit*, quod est mo-
tus edidit ei referuntur inuicem iudē mo-
tus. Lucilius: praesul vt ampiruet, indē vol-
gus redamplauit. At Pacuius, promeren-
da gratia Simul, cum videam Graios ni-
hil mediocriter Redantruare opibusque
summis persequi.

Redarguisse per E litteram Scipio Africanus
Pauli filius dicitur enuntiasse, vt idem e-
tiam *peritum*. cuius meminit Lucilius,
cū ait, quo facietior videare, & scire plus-
quam ceteri, peritum hominem, non per-
taesum dicere ferunt, nam genus.

Redemptitauere item, vt clamitauere, Cato (si-
dē) in ea, qua egit de signis, & tabulis. ho-
norem temptauere ait, malefacta benefa-
ctis non redemptitauere.

PAVLVS *Redemptitauere*, vt domitauere.

FESTVS. *Redemptores* proprie, atque antiqua consuetu-
dine dicebantur, qui cum quid publice faci-
endum, aut praebendum conduxerant, effe-
cerantque; tū demum pecunias acci-
piant. nam antiquitus *emere* pro ac-
cipere ponebatur. At ij nunc dicuntur re-
demptores, qui quid conduxerunt praebē-
dum vtendumque.

Redhostire, referre gratiam. Naenius in Lupo:
vel Veiens regem salutat iube Albanum
milium. comitem senem sapientem con-
tra redhostis Menalus. & Attius in Amphi-
tryone: Cedo equid te redhostium, cum
meassem obieceret facilius. Nam & *hostire*
pro aequare posuerunt. Ennius in Chres-
phonte: audis, atque auditis *hostimentum* ad-
iungito. & in Hectoris lytris. Quae mea
cominus machaera, atque hasta hospis
manu. & Pacuius in Teuero: nisi coerceo
proteruitates, atque hostio ferociam.

PAVLVS *Redhostire* est gratiam referre. nam & *hostire* 50
pro aequare posuerunt.

FESTVS. *Redibitur* tum id proprie dicitur quod reddi-
tum est, improbatumque, & qui dedit, i-
dēque rursus coactus est habere id, quod
ante habuit.

PAVLVS. *Rediculis* sanum extra portam Capenam fuit,
quia accedens ad urbem Hannibal ex eo
loco redierit quibusdam perterritus
visis.

FESTVS. . . . Capenam Cornisij . . .
. . . . propterea apel . . .

10

urbem Hannibal . . .
dam visis perterritus.

Redimiculum vocant mulieres catellam, qua
maxime vtuntur ornatus causa.

Redimunt, redeunt.

. . . Ennius . . . PAVLVS
. . . inunt ia . . . FESTVS
. . . eunt feri . . .

Rediuam quidam, alij *relinium* appellāt, cum
circa vnguis cutis se resoluit, quia luere
est soltere. Titinius in Setina: lassitudo
conseruum rediuiae, flagri: & Liuius: sca-
bra in legendo, rediuio laue offendens.

Rediua siue *relinium* dicitur, cum circa vn-
gues cutis se soluit, quia luere est sol-
tere. PAVLVS

Rediuuum est ex vetusto renouatum.

20 *Rediuuum* est ex vetusto renouatum. Cicero
libro primo in Verrem: vtrum existimatis
minus operis esse vnam columnam effi-
cere ab integra nouam nullo lapide redi-
uiuo. FESTVS

Referrī diem prodictam, id est anteferrī, religio-
sum est, vt ait Veranius in eo, qui est au-
spiciorum de comitiis, idque exēplo com-
probat L. Iulij, & P. Licinij Censorum qui
id fecerunt sine vilo decreto augurum, &
ob id lustrum parum felix fuerit.

Refert cum dicimus, errare nos ait Verrius. ef-
se enim rectum rei fert; datiuo scilicet,
non ablatiuo casu. sed esse iam vsu pos-
sessum.

Refriua faba dicitur, vt ait Cincius quoque,
quae ad sacrificium referri solet donum
ex segere auspicij causa, quasi reuocent
fruges, vt domum datantes teuiritico ad
rem diuinam faciendam. Aelius dubitat,
an ea sit, quae prolata in segetem, domum
referatur, an quae refrigatur, quod est tor-
reatur, sed opinione Cincij adiuuat, quod
in sacrificiis publicis, cum puls fabata diis
datur, nominatur refriua.

Refriua dicebant, quae ex segete causa aus-
picij domum ad sacrificium referebant. PAVLVS

Refutare, redarguere, compositū a fando ver-
sa A littera in V.

R. . . . re. Pacuius in Hemi . . . FESTVS
. . . . quas gloria et . . .
. . . . rietas humanu . . .
. . . . littera in V tam . . .
. . . . recludere . . .

Regale est dignum rege. PAVLVS
. . . . gnum Rege. FESTVS

Regalia exta appellantur, quae potētibus in-
operatum honorem pollicentur, priuatis
& humiliorib. hereditates, filio familiae
dominationem.

Regia, domus, vbi Rex habitat. PAVLVS
. . . . aliquo regia fe FESTVS

Regiescit

60

Regiescit cum dixit . . .
 . . . uersu vix super . . .
 . . . e misero mihi, ac . . .
 . . . de etiam glires dicti videntur, quibus
 corpus pinguitudine adcrefcit.

PAVLVS. *Regiescit* apud Plautum significat crefcit.
Refugium sacrum dicebant, quo die Rex Tar-
 quinus fugerit e Roma.

FESTVS. . . . VI. kal . . .
 . . . us, quia . . . 10
 . . . quod fal . . .
 . . . et Tul . . .
 . . . t Salios . . .
 . . . ficium in . . .
 . . . ouerit . . .
 . . . ales no . . .
 . . . ando Rex . . .
 . . . at. his . . .
 . . . nec in . . .
 . . . truria . . . 20
 . . . kal. Iuniis . . .
 . . . legi debet cum . . .
 . . . nefasto fastus . . .
 . . . quod in fanum a Pom . . .
 . . . ant, quod in ea sa . . .
 . . . ita vsurpari . . .
 . . . uae fiunt fori co . . .
 . . . ciuitate aliquem . . .
 . . . iestate, sed non . . .
 . . . um, qui homini tales . . . 30
 . . . ptus fulguris fit.

Regillis, tunicis albis, & reticulis luteis vtrif-
 que . . . ctis textis solum versum a stanti-
 bus pridie nuptiarum diem virginis indu-
 tac cubitum ibant omnis causa, vt etiã in
 togis virilibus dandis obseruari solet.

Regimen pro regimento vsurpant poetae. En-
 nius libro sextodecimo: Primus senex Bra-
 dyn (in) regimen, bellique peritus.

Regina est . . . 40
 . . . ut feruus . . .
 . . . Numae Pompilij . . .
 . . . gnum Rege . . .
 . . . appellat Enni . . .
 . . . os Graij memo . . .
 . . . ngua longos per . . .
 . . . Hispani, non Ro . . .
 . . . cum Romulus ur . . .
 . . . inae locutus sit . . .
 . . . gentis fuerit . . .
 . . . none mutata . . . 50
 . . . icat origo eius . . .
 . . . surpatio.

PAVLVS. *Regium* est, quod aut est, aut fuit regis.

FESTVS. *Relegati* dicuntur proprie, quibus ignominiae,
 aut poenae causa necesse est ab vrbe Ro-
 ma, aliove quo loco abesse lege, Senatusq;
 consulto, aut edicto magistratus, vt etiam
 Aelius Gallus indicat.

Religioni est quibusdam porta Carmentali e- 60

gredi, & in aede Iani, quae est extra eam,
 senatum habere: quod ea egressi sex & tre-
 centi Fabij apud Cremeram omnes inter-
 fekti sunt, cum in aede Iani Senatus consul-
 tum factum esset, vti proficerentur.

Religionis praecipuae habetur Censo.

Varro exc. . . .
 . . . or cum M . . .
 . . . admodum . . .
 . . . dicia cum . . .
 . . . quae in pr . . .
 . . . re homin . . .
 . . . iudicium fu . . .
 . . . mius Q. F. . . .
 . . . a miserat . . .
 . . . bum ocul . . .
 . . . libri Sibyll . . .
 . . . blicae supp . . .
 . . . T I. Sempron . . .
 . . . fides labefa . . .
 . . . cum esset Aed . . .
 . . . condempnat . . .
 . . . coerant conde . . .
 . . . L. Aemili Paulli e . . .
 . . . fuit, laborauit . . .
 . . . amissione capi . . .
 . . . et P. Corneli Sc . . .
 . . . opilius post cons . . .
 . . . fuit, vadatus . . .
 . . . constat M. Val . . .
 . . . ginus Censores . . .
 . . . tia fuerat famosi . . .
 . . . in capitolio in ara . . .
 . . . fico nata fuerat . . .
 . . . tam ficum, infamesq;
 . . . ullo pudicitiae resp . . .
 . . . L. Corneli Lentuli, C . . .
 . . . Lentulus iudicio pu . . .
 . . . fuerat. plurimi itaq;

Mummi . . .
 . . . ac in agen . . .
 . . . soluta poe . . .
 . . . ueritate . . .
 . . . & Q. Fului No . . .
 . . . ci fuit no . . .
 . . . tribus notis . . .
 . . . cili Metelli . . .
 . . . natus ad sum . . .
 . . . tres, & eo lu . . .
 . . . claritatem . . .

Religiosi dicuntur, qui faciendarum, praeter-
 mittendarumque rerum diuinarum secun-
 dum morem ciuitatis dilectum habent, nec
 se superstitionibus implicant.

Religiosum, ac sacrum est, vt templa omnia,
 atque aedes, quae etiam sacrae dicun-
 tur. ad quod per se religiosum est, non vt
 . . . quod ea non . . .

Religiosus est non modo deorum sanctitate ma-

gni aestimans, sed etiam officiosus aduersus homines. *Dies autem religiosi*, quibus, nisi quod necesse est, nefas habetur facere. quales sunt sex & triginta anni, qui appellantur, & Albanis atque ij quibus mundus patet. Esse, Gallus Aelius, quod homini ita facere non liceat, vt si id faciat, contra deorum voluntatem videatur facere. quo in genere sunt haec in eadem Bonae deae virum introire: aduersus mystica legem ad populum ferre: die nefasto apud Praetorem lege agere. Inter sacrum autem, & sanctum, & religiosum differentias bellissime refert. *Sacrum aedificium*, consecratum deo. *Sanctum murum*, qui sit circum oppidum. *Religiosum sepulcrum*, vbi mortuus sepultus, aut humatus sit, satis constare ait. Sed ita portione quadam, & temporibus eadem videri posse. Siquidem quod *sacrum est*, idem lege, aut instituto maiorum sanctum esse putant, violari id sine poena non possit. Idem *religiosum* quoque esse, (qui non iam fit aliquid, quod ibi homini facere non liceat, quod si faciat aduersus deorum voluntatem videatur facere. Similiter de muro, & sepulcro debere obseruari, vt eadem, & sacra, & sancta, & religiosa fiant, sed quo modo, quod supra expositum est, cum de sacro diximus.

Reluere, resolvere, repignerare. Caecilius in Carine: vt aurum, & vestem, quod matris fuit, Reluat, q̄ viua ipsi opposuit pignori.

PAVEVS. *Reluere*, soluere, repignerare.

FESTVS. *Reman cipata* Gallus Aelius esse ait, quae mancipata sit ab eo, cui in manum conuenerit. *Remant*, repetant, Ennius libro primo: desunt riuos, camposque remant.

PAVLVS. *Remant*, repetant. Ennius: Riuos, camposque remant.

Remeare, redire: vt commeare, vltro, citroque ire. vnde *commeatus dari* dicitur, id est tempus, quo ire, & redire commode possit.

FESTVS. *Remeare*, redire: vt commeare, vltro, citroque ire. vnde *commeatus dari* dicitur, id est, tempus, quo ire, redireque possit. Afranius (vt in emancipato vetuit me sine mercede prosum paucius remeare in ludum.

Remeligines, & remorae a morado dictae sunt a Plauto in patina. Nam quid illae nunc tam diu inicit remorantur remeligines? Ab Afranio in Prodito. Remeligo a laribus missa sum, hanc, quae cunsum cobi . . .

. . . non ma . . .
 . . . in no . . .
 . . . aeq; su . . .
 . . . publi . . .
 . . . in co, quod . . .

PAVLVS. *Remeligines*, & remorae a morado dictae. Plautus: Quid illae nunc tam diu inicit remor-

rantur remeligines? & Lucilius: Quae nam vox ex te resonans meo gradu remoram facit?

Remillum dicitur, quasi repandum.

Re . . . Lucilius. suda . . . FESTVS.
 remelium & Afraxendice pergam . . .

Remisso . . . vsus est in . . .
 . . . iubetur, quod . . .
 . . . tum est exer . . .
 . . . ut cum opus sit . . .
 . . . re possit, nam . . .
 . . . in perpetuum . . .
 . . . untur, vt ait . . .
 . . . cio, quas po . . .
 . . . cures habitae . . .
 . . . esse ait Antis . . .
 . . . oque lege signi . . .
 . . . ando dicitur, vt . . .
 . . . officio augu . . .
 . . . in consilio fa . . .
 . . . let loco pullis . . .
 . . . um facit auspi . . .
 . . . elit intra pome . . .
 . . . plo consistit.

Remorbescat, in morbum recidat. PAVLVS.
 morbescat. En . . . FESTVS.
 bum recidat.

30 *Remores* aues in auspicio dicuntur, quae acturum aliquid remorari compelluat. PAVLVS.
 . . . item inu . . . FESTVS.
 . . . remor . . .

Remulco est, cum scaphae remis naui magna trahitur. PAVLVS.

. . . a tra . . . FESTVS.
 . . . ficat . . .

Remurinus ager dicitur, quia possessus est a Remo, & habitatio Remi. *Remona*, sed & locus in summo Auentino *Remoria* dicitur, vbi Remus de vrbe condenda fuerat auspiciatus. PAVLVS.

40 . . . dicitur . . . FESTVS.
 . . . remu . . .
 . . . num ei . . .
 . . . tatam a . . .
 . . . de vrb . . .
 . . . rum quu . . .
 . . . testis e . . .

50 *Renanciscitur* significat reprehendit. vnde adhuc nos dicimus *nanciscitur*, & *nacltus*, id est adeptus. PAVLVS.

Rena . . . FESTVS.
 nificare ait rep . . .
 dicimus nanciscitur . . .

Renonatum fulgur vocatur, cum ex aliquo fulgure functio fieri coepit, si factum est simile fulgur, quod idem significet.

. . . existimo, & quatecu . . .
 . . . quorum passiuu aucto . . .

Reor,

PAVLVS. *Reor*, existimo, & quaecunque ab eo declinantur.

Repagula sunt, vt Verrius ait, quae patefaciendi gratia ita figuntur, vt ex contrario quae oppanguntur. Cicero in Verrem libro quarto: postea conuolsis repagulis, effractisque valuis demoliri signum, ac vectibus labefactari conantur. quae poetae interdum repages appellant.

FESTVS *Repagula* sunt, quae patefaciendi gratia ita figuntur, vt e contrario oppanguntur. haec & *repages* dicuntur.

Repanda locantur Pompina flumin ap

Repastinari ager is dicitur, vt Verrius existimat, cuius natura mutatur fodiendo, cum aut siluester excoditur, aut lapis molliatur frangendo, vt fiat pascui, vel pecoribus herba, vel hominibus satio. Cato in ea, quam scripsit de suis virtutibus contra Thermum: ego iam a principio in parsimonia, atq; in duritia, atq; industria omnem adulescentiam meam abstinui, agro colendo, saxis Sabinis, silicibus repastinatis atque conferendis. Afranius in repudiato: Repastina ferati senex fugis.

PAVLVS. *Repastinari* ager is dicitur, cuius natura fodiendo mutatur.

Repedare, recedere.

FESTVS. *Repedare*, recedere. Pacuuius; Paulum repedagnate a vestibulo gradum.

PAVLVS. *Repartum* dicitur, quasi repartum, & reparatum.

FESTVS *Re* quod amissum recipere reparatum

Repotia postridie nuptias apud nouum maritum cenatur, quia quasi reficitur potatio. Pacuuius in Iliona: abeo depulsum mamma paedagogandum accipit appotalis liber.

PAVLVS. *Repotia* postridie nuptias apud nouum maritum cenatur, quia quasi reficitur potatio.

Repudium, quod fit ob rem pudendam, appellatum.

FESTVS. *Repudium* Verrius ait dictum, quod fit ob rem pudendam. Attius; Repudio eiecta ab Argis iam dudum exsulo.

Repulsio secunda conlatione dixit Cato in ea quae est contra Cornelium apud populum. Nec quis incultior, religiosior, desertior, publicis negotiis repulsior.

PAVLVS *Repulsio* Cato dixit comparatiue a repulso.

Reque capse, re ipsa.

FESTVS *Reque capse* Scipio Africanus Pauli filius, cum pro aede Castoris dixit, hac compositione vti est, quibus de hominibus ego saepe, atque in multis locis opera factis, consiliis, reque capse (saepe) bene meritis spe,

id est & re ipsa.

Res comperendinata significat iudicium in diem tertium constitutum.

. ut
. iure
. ut
. ica
. um ob
. for
. is con
. dicium

Resecrare, res crens populum eo ut eo periculo stratus eum reserare liberarent insi innocensque esset cautus, ne eidem iterum animaduertisti cumque comitia esse

Resecrare, soluere religionem. vtique cum reus populum comitiis orauerat per deos, vt eo periculo liberaretur, iubebat magistratus eum resecrare. Plautus: Resecroque mater, quod dudum obsecraueram.

Reserari a sera dictum est.

. dici ab eo, quae de FESTVS.
. ine patefiant
. et declusa sint re
. neque dicantur fustes
. foribus. Pacuuius in
. pandire valuas
. complectar.

Reses, iguauus, quia residet.

. residet. Atti
. residios sum
. in rosa praeterea
. pa cuius in arm.
. tuque te desider
. nos hic esse in

Residiare, saepe resiliere.

. sulca. PAVLVS
. FESTVS.

Resignare antiqui pro rescribere ponebant. vt adhuc *subsignare* dicimus pro subscribere. Cato de spoliis, ne figerentur, nisi quae de ho

. re
. nar
. requi
. alia a
. quod m
. reb
. in di
. tertium
. ranorum
. positi
. nisi a
. uocaba
. cretum

60 *Resignare* antiqui dicebant pro rescribere, vt PAVLVS.

PAVLVS.

FESTVS

FESTVS.

PAVLVS

FESTVS.

PAVLVS

FESTVS.

PAVLVS.

adhuc *subsignare* dicimus pro subscribere.
 FEST. *Resignatum* aes dicitur militi, cum ob delictū aliquod iussu tribuni militum, (ne stipendium ei detur,) in tabulas refertur. *resignare* enim antiqui pro scribere interdū ponebant.
 PAVL. *Respersum* vinum dixerunt, quia vino sepulcrum spargebatur.

FESTVS. gnificat . . .
 ouendia . . . IO
 spargebatur.

Respicere autem & in auspiciando, vnde quis auem prospexit, cum eodem reuertitur.

Respici auis
 ficio, quasi finis impe
 comitia perfecta sumi
 dotes suo more, aliq.
 nem luci, in quo sacra fa
 latoribus ingeniculato 20
 vinum in caput infu
 catione.

Respublicas multarum civitatum pluraliter dixit C. Gracchus in ea, quam conscripsit de lege P. Ennij, & peregrinis, cum ait: eae nationes, cum aliis rebus, per auariciam. atque stulticiam, respublicas suas amiserunt.

Restat pro distat ait Ennius: ponere, cum is dicat, impetus, aut longe mediis regionibus restat.

PAVL. *Restat* Ennius posuit pro distat.
Restibilis ager fit, qui biennio continuo scribitur farreo spico, id est aristato. quod ne fiat, solent, qui praedia locant, excipere.

FEST. dicitur qui bic
 eo, id est arist
 cant excipe

Retiario pugnāti aduersus mirmillonē cantatur. *Nō te peto, piscē peto, quid me fugis Gal- le?* quia mirmillonīcū genus armaturae Gallicum est, ipsique mirmillones ante *Galli* appellabantur, in quorum galeis piscis effigies inerat. Hoc autem genus pugnae institutum videtur a Pittaco vno ex septem sapientibus, qui aduersus Phrynonem dimicaturus propter controuersias finium, quae erant inter Atticos, & Mytilenaeos rete occulto lato impediuit Phrynonem.

PAVL. *Retractare* est, rursus tractare.

FEST. re
Retricibus cum ait Cato in ea, quam scripsit, cum edisertauit Fuluij Nobilioris Censuram, significat aquam eo nomine, quae est supra viam Ardeatinam inter lapidem secundum, & tertium. qua irrigatur horti infra viam Ardeatinam, & Alinariam, vsque ad Latinam.

PAVL. *Retricibus* cum ait Cato, aquam eo nomine

significat qua horti irrigantur.
Reus dictus est a re, quam promisit, ac debet.
Reus stipulando est, qui stipulatur. *Reus promittendo* est, qui suo nomine alteri quid pro altero promisit.

Reus nunc dicitur, qui causam dicit: & item qui quid promisit, sponditve, ac debet. at Gallus Aelius libro secundo significationum verborum, quae ad ius pertinent, ait: *Reus* est, qui cum altero litem contestatam habet, siue is egit, siue cum eo actū est. *Reus stipulando* est idem qui astipulator dicitur. quippe suo nomine ab altero (qui stipulatus est, non is qui alteri adstipulatus est. *Reus promittendo* est, qui suo nomine alteri quid promisit, quive pro altero quid promisit. at Capito Ateius in eadem quidē opinione est, sed exēplo adiuvat interpretationē. Numa in secūda tabula secunda lege, in qua scriptum est: *Quid horū fuit unum iudicis arbitro ve, reo ve, eo die deffensus esto.* nunc vterque actor, reusque in iudicio me vocatur. itemque accusator de vi accitur more vetere, & consuetudine antiqua.

Reus cum pro u
 nius in eo q
 cit pro se a
 to tuo uti

30 *Rhegium* appellatur id municipium, quod in freto Siciliae est, quoniam id a rumpendo dictum est.

. are oportere, ait Verrius, id municipium, quod in freto e regione Siciliae est, quoniam id dictum est a rumpendo, quod est Graece *ῥῆμα* ai. eo quidem magis, quia in Gallia Cisalpina, vbi forum Lepidi fuerat, Regium vocatur.

Rhinocerotem quidam esse aiunt bouem Aegyptium.

40 *Rhonde*, Sicadionque, cum dixit Lucilius. quoniam nomina riparum posuit, tam infestum sibi corpus, & valetudinem referens, quam leuis, sed saluti nauigantium.

Rica est u
 fimbriatum, purp
 palliolo, mitraye
 existimat. Titi
 fucida alba vestit
 50 triplex, quod con
 nuae patrimae in
 tum lauetur aqua pe
 leum.

Rica, est vestimentum quadratum fimbriatum purpureum, quo Flaminicae pro palliolo utebantur. Alij dicunt, quod ex lana fiat succida alba, quod conficiunt virgines ingenuae patrimae, matrimae ciues, & inficiatur ceruleo colore.

60 *Ricae*, & *riculae* vocantur parua ricinia, vt pallio-

palliola ad vsum capitis facta.
FESTVS. Riciae, & riculae vocatur parua ricinia, vt palli-
oliola ad vsum capitis facta. Granius quide
ait esse muliebre cingulum capitis, quo pro
vitta Flaminica redimiatur.

Rictus
dici videntur, quia
contrariaque sunt
regendo, vt commo
dictum videri po

PAVLVS. Rictus, rixae, rixiosae, rigitur, dici videtur, quia
in diuersum rumpantur, contrariaque sunt
recto. quod vocabulum dictum videtur a
regendo.

FESTVS. Rideo, inquit Galba Canterio, prouerbiu est,
quod Sinius Capito ita interpretatur, ni-
si qui principio rei alicuius inchoatae de-
ficiunt animo. Sulpicius Galba, cu in pro-
uinciam exiens, ad portam ipsam canteriu
suum animaduertisset cecidisse, rideo, in-
quit, canteri te iam lassum esse, cum ta lō-
gum iter iturus, vix id sis ingressus.

Ridiculus proprie dicitur, qui in rebus turpi-
bus ridetur.

PAVLVS. Ridiculus, qui in rebus turpibus ridetur.
Rienes antiqui vocabat nefrundines, quia Grae-
ci eos νεφρῶν dicunt. Plautus: Glaber erat,
tamquam rien.

FESTVS. Rienes quos nunc vocamus, antiqui nefrun-
dines appellabant. quia Graeci νεφρῶν eos
vocat. Plautus in Satyrione: male tibi e-
uenisse video, glaber erat tamquam rien.

Rigido

Ennius locatus videtur
u. est enim amanis no
re vsus est. & lib. ij.
I caerulea prata. Cac
& alibi inde parum
ulabant Parum in sulam refert. item vnum
vsurū surus ferre tamē defendere possunt
furi autē sūt rustes, & σαρκορῆμας surculi.

PAVLVS. Rigidum, & praeter modum frigidum signifi-
cat, & durum.

FESTVS. uigido u
rigido
o ferro

FESTVS. Rimari est valde quaerere, vt in rimis quoq;

FESTVS. ri, quae
qui te rima
Ennius lib. xii
utrique.

Rituales nominantur Etruscorū libri, in qui-
bus per scriptum est, quo ritu condātur vr-
bes, arae, aedes sacrentur, qua sanctitate
muni, quo iure portae, quo modo tribus,
curiae, centuriae distribuantur, exercitus
constituantur, ordinentur, ceteraque eius-
modi ad bellum, ac pacem pertinentia.

Ritus est mos comprobatus in administran-
dis sacrificiis.

Ritus est mos, vel consuetudo. rite autem si-
gnificat bene, ac recte.

Ris
ne
istic
teri
hon
iua
telo
alio
tionem
loru m
litum est
remo

Riuus vulgo appellatur tenuis fluuor aquae,
non spe, consiliove factus, verum naturali
suo impetu. Sed ij riuu dicuntur, q manu fa-
cti sunt, siue super terrā fossa, siue super spe-
cucuius vocabuli origo ex Graeco pēdet.

20 Robigalia dies festus septimo kalendas Ma-
ias, quo Robigo deo suo, quem putabant
rubiginem auertere, sacrificabant.

Robur rubro colore, & quasi rufo significa-
ri, vt bouem quoque rustici appellant, ma-
nifestum est. vnde & materia, quae pluri-
mas venas eius coloris habet, dicta est ro-
bur. hinc & homines valentes, & boni co-
loris, robusti. robur quoque in carcere dicitur
is locus, quo praecipitatur maleficorū
gen, q ante arcis robusteis includebatur.

Rodus, vel raudus cum dicitur, res rudis, & im-
perfecta significatur. Hominem quoque
imperitum rudem vocamus. Rudentes res-
tes nauticae, & asini, cum vocem mittunt.

Rodus, vel raudus significat rem rudem, & im-
perfectam. nam laxum quoque raudus ap-
pellant poetae, vt Attius in Menalippo:
Constituit, cognouit, sensit, conlocat sese
in locum Celsum, hinc manibus rapera
roudus saxum grandem, & grauem. & in
Chryssippo. Neque quisquam a telis va-
cuus. Sed vti cuique obuiam fuerat, fer-
rum, alius saxum rodum, vulgus quidem
in vsu habuit, non modo pro aere imper-
fecto, vt Lucilius, cum ait: plumbi paxil-
lum rodus liniq; matexam sed etiam pro
signato, quia in mancipando cum dicitur,
rudusculo libram ferito: asse tangitur libra.
Cincius de verbis priscis sic ait: Quemad-
modum omnis fere materia non deforma-
ta rudis appellatur, sicut vestimentum rude,
non perpolitum: sic aes infectum rudusculū
apud aedem Apollinis aes constatum ja-
cuit, id adrudus appellabant. in aestimatio-
ne censoria aes infectum rudus appellatur.
Rudicary ab eodem dicuntur, qui saga no-
ua poliunt. Hominem imperitum rudem
dicimus. Rudentes restes nauticae, & asini,
cum voces mittunt.

40 Rodusculana porta appellata, q rudis, & impo PAVLVS.

	lita sit relicta, vel raudo, id est aere vincta.	
FESTVS.	quod	
	aere	
	tatum	
	ncipa	
	eli	
	genus	
	cnim	
	uatq	
	uene	10
	us.M.	
	erio	

Rogat, est consulit populum, vel petit ab eo, vt id sciscat, quod ferat. vnde nos quoque in cōsuetudine habemus pro petere, & ora re. Cato in dissuafione, ne lex Baebia dero garetur, ait: hoc poti⁹ agā, quod hic rogat.

PAVLVS. Rogat, est consulit populum, vel petit ab eo, vt id sciscat, quod ferat.

Rogatio est, cū populus cōsultitur de vno, pluribusve hominibus q̄ nō ad omnes pertineat, & de vna pluribusve reb⁹, de quibus, nō de omnib⁹ scīatur. nā, q̄ in omnes homines, resve populus scīuit, lex appellatur.

FESTVS. Rogatio est, cum populus consulitur de vno, pluribusve hominibus quod non ad omnis pertineat, & de vna pluribusve rebus, de quibus, non omnibus scīatur. nām, quod in omnes homines, resve populus scīuit, lex appellatur. Itaque Gallus Aelius ait, inter legem, & rogationem hoc interest, rogatio est genus legis, quae lex nō cōtinuo ea rogatio est (rogatio) nō potest nō esse lex, si modo iustis comitiis rogata est.

Romam appellatā esse Cephalon Gergithius, qui de aduentu Aeneae in Italiam videtur conscripsisse, ait ab homine quodam comite Aeneae. cum enim occupato monte, qui nunc Palatinus dicitur, urbem condidisse, atque eam Romam nominasse.

¶ Apollodorus in Euxenide ait, Aenea, & Lauinia natos Mayllem, Mulum, Romūque atque ab Romo vrbī tractum nomen.

¶ Alcius ait Tyrthenia Aeneae natū filium Romulum fuisse, atque eo ortam Albam Aeneae neptem, cuius filius nomine Romus condiderit urbem Romanam. ¶ Antigonus Italicae historiae scriptor ait, Romum quendam nomine, Ioue conceptum urbem condidisse in Palatio Romae, eique dedisse nomen. ¶ Historiae Cumaenae compositor Athenis quosdam profectos Sicyonem, Thespiasque ex quibus potro cinitatibus, ob inopiam domiciliorum, compluris profectos in exteras regiones, delatos in Italiam, eosque multo errore nominatos Aborigines, quorum subiecti qui fuerint Caexilnparum viri, vnicarumque virium imperio montem Palatium, in quo fre-

60

quentissimi confederint, appellauisse a viribus regentis Valentiam, quod nomen aduentu Euandri, Aeneaeque in Italiam cum magna Graecae loquentium copia interpretatum, dici coeptum Romam. ¶ Agathocles Cyzicenarum rerum conscriptor ait, vaticinio Heleni impulsus Aeneam Italiam petiuisse portantem suam secum neptem, Aescanij filiam nomine Rhomam, eamque vt Italia sint Phryges potiti, & iis regionibus maximae, quae nunc sunt vicinae vrbī, primum omnium consecrassē in Palatio fidei templum. in quo monte postea cum conderetur vrbis, visam esse iustam vocabuli Romae nominis causam, eamque priore, vnde ea locum dedicauisset fidei. ¶ Ait quidem Agathocles complures esse auctores, qui dicant Aeneam sepultum in vrbē Berecynthia proxime flumen Nolon, atque ex eius progenie quendam nomine Romum venisse in Italiam, & urbem Romam nominatam condidisse. ¶ Callias Agathoclis Siculi qui res gestas conscripsit, arbitratur e manu Troianorum fugientium Ilio capto cui-dam fuisse nomen Latino, eumque habuisse coniugem Romam, a quo vt Italia sit potius, urbem condiderit, quam Romam appellauisse. ¶ Lembus, qui appellatur, Heraclides, existimat, reuertentibus ab Ilio Achiuis quosdam tempestate deiectos in Italiae regiones secutos Tiberis decursum peruenisse, vbi nunc sit Roma. vbi que propter caedium nauigationis impulsas captiuas auctoritate virginis cuiusdam tempestiuae nomine Romes, incendisse classem, atque ab ea necessitate ibi manendi urbem conditam ab his, & potissimum eius nomine eam appellatam, a cuius consilio eas sedes sibi firmauissent. ¶ Galatas scribit, cum post obitum Aeneae imperium Italiae peruenisset ad Latinum Telemachi, Circesque filium ex Romae suscepisset filios, Remum, Romulumque, vrbisque conditae in Palatio causam fuisse appellandae potissimum.

50 Rom

is	
ini	
ex	
Rom	
lac	
tos	
pler	
mito	
pepe	

deni . . .
 atque . . .
 mam . . .
 omnes p . . .
 nomia . . .
 compressu . . .
 positos in . . .
 mam mont . . .
 sunt educ . . .
 minari pot . . .
 essent procreati . . .
 restituisse reg . . .
 per auguria decre . . .
 nareque ac decorum . . .
 mulum urbem cond . . .
 porius, quam Romu . . .
 re vocabuli signi . . .
 suae ominaretur . . .

PAVLVS. *Romam* Romulus de suo nomine appellauit; sed ideo Romam, non Romulam, ut ampliore vocabuli significatu prosperiora patriae suae ominaretur.

FESTVS. *Romanam* portam vulgus appellat, vbi ex epistyllo defluit aqua. qui locus ab antiquis appellari solitus est *Stuuae Cinciae*, quod in eo fuit sepulcrum eius familiae. sed porta Romana instituta est a Romulo infimo cliuo Victoriae qui locus gradibus in quadram formatus est. appellata autem Romana a Sabinis praecipue, quod ea proximus aditus erat Romam.

PAVLVS. *Romana* porta apud Romam a Sabinis appellata est, quod per eam proximus eis aditus esset.

FESTVS. *Romanam* portam anteatam ferunt, quae fuerit . . .

Romani . . .
 artificium . . .
 coeperunt . . .
 is ciuitatibus . . .
 omnes, qui nunc . . .
 sunt instituti . . .
 manos, alij aiunt . . .
 magnae, ac po . . .
 in conferendis . . .
 ros Romanos alij . . .
 os equitando, iactu . . .
 parilibus, paribusque etiam . . .
 ludentibus fierent . . .

PAVLVS. *Romulia* tribus dicta, quod ex eo agro censebatur, quem Romulus ceperat ex Veientibus.

FESTVS. . . . latam Terentius quidem . . .
 . . . deinde detortam voc . . .
 . . . credibile, ceterum caus . . .
 . . . nisse ait Verrius . . .

Romulum quidam a ficu ruminali, alij quod lupe ruma nutritus est, appellatum esse i-

neptissime dixerunt. quem credibile est a virium magitudine, item fratrem eius appellatos.

Romulus, & Remus a virtute, hoc est a robore appellati sunt.

Rorarios milites vocabant, qui leui armatura primi praelium committebant; quod, vt ante imbrem fere *rorare* solet, sic illi, ante grauem armaturam quod prodibant, *rorarii* dicti.

Rorarium vinum, quod rorariis dabatur, vbi incubare posset auspicii repetendi causa.

Rosci appellabantur in omnibus perfecti artibus, quod Roscius quidam perfectus vnus in arte sua, id est, comoedia, iudicatus sit.

ri solent in comoedus in nihil deesset de oratore mense Aug quod eodem ill est iumenta omnes horti in

Rosca in campo Reatino campus appellatur, quod in eo arua rose humida semper feruntur.

us appellatur ida semper ferent

Rotundam aedem Vestae Numa Pompilius Rex Romanorum consecrasse videtur, quod eandem esse terram, qua vita hominum sustentaretur, crediderit, eamque pilae forma esse: vt sui simili templo dea coleretur.

Rotundam faciebant aedem Vestae ad pilae similitudinem, quod eandem credebant terram esse.

Rubidus apud Plautum panis vocabatur parum coctus. item scortae ampullae rugosae rubidae dici solent.

tur parum coctus cum Plautus in Catina o atque ibi torreto em scortae ampullae vetustate rugosae, & coloris eiusdem rubidae dici solent.

Ructare, non ructari dicendum est. Flaccus: Videres alios ructare, ac respuere pulcherrima superbia. Cicero tamen ructaretur dixit.

etare ut pro os igi scrib ceus re, ac M. Cice ructa

- Rufili* Tribuni militum Consilii faciebant, quod a *Rufili* tribu nomen habebant, qui populo suffragium dabant, cognomine *Rufili* appellabantur Tribuni militum a Consule facti, non a populo, de quorum iure, quod *Rutilius Rufus* leges tulerat, *Rufili*, ac post *Rutuli* sunt appellati.
- Rumen* est pars colli, qua esca deuoratur, unde *rumare* dicebatur, quod nunc *ruminare*, quae esca deuoratur, quod nunc *ruminare*.
- Rumentum*, abruptio, alibus significare videtur, dum verba Ancierimen vis canerit, o augurio rumentum.
- Rumex*, genus teli simile spari Gallici.
- Rumex* meminit Lucilius tragula.
- Ruminans* dicta est ficus, quod sub ea arbore lupa mammam dedit Remo, & Romulo. mamma autem rumis dicitur, unde & rustici appellant hedos subrumos, qui adhuc sub mammis habentur.
- latam ait Varro bus, quod sub ea ar Remo, & Romulo ma autem rumis dicitur, unde & rustici appellant hedos subrumos, qui adhuc sub mammis habentur.
- Ruminant*, rumigerantur. Naeuius: Simul alius aliunde rumitant inter se.
- ntur, ut Naeuius: Simul alius aliunde rumitant inter se.
- Runa* genus teli significat. Ennius: runata recidit, id est, pilata.
- nas
- ae
- Nacui
- uit
- ad
- escen
- Rupitias* in XII. significat, damnū dederis.
- Rupitia* damnū dederit significat.
- Ruri* esse, non rure dicendum, testis est Terentius in Phormione, cum ait ruri se continebat, ibi agrum de nostro patre.
- Ruscum* est, ut ait Verrius, amplius paullo herba, & exilius virgultis, fructibusque non dissimile iunco, cuius coloris rebus uti mulieres solitae, commemorat Cato Originum libro septimo: Mulieres opertae auro, purpuraque, ars inhaeret diadema, coronas aureas ruffea facie, galbeas lineas, pelles, redimicula.

- Rusparsi* est quaerere crebro, ut hoc versum indicatur: & ego ibo, ut latebras ruspans rimer amaptimas.
- Rusparsi* est cerebro quaerere.
- Rustica* vinalia quartodecimo kalendas Septembris celebrabantur, quo die primum vinum in urbem deferrebant.
- Rustica* vinalia appellatur, mense Augusto quartodecimo kalendas Septembris Iouis dies festus, quia Latini bellum gerentes aduersus Mezentium, omnis vini libationem ei deo dedicauerunt, eodem autē die Veneri templa sunt consecrata, alterū ad Circum maximū alterū in luco libitine, quia in ipsius deae tutela sunt horti.
- Rustum* ex rubus.
- Ruta* caesa dicuntur, quae venditor possessionis, sui vsus gratia, concidit, ruendoque contrahit.
- Rutabulum* est, quo rustici in prouendo igne panis coquendi gratia (vtuntur.) Nouius in Pico: quid ego facerem, otiosi rodebā rutabulum. Naeuius, obscenam viri partē describens: vel quae sperat se nupturam iri adulescentulo, ea licet senile tractet retitum rutabulum.
- Rutabulum* a prouendo igne vocatum, quo panes coquuntur. inuenitur tamen positum & pro virili membro.
- Rutiles* canes, id est, non procul a rubro colore immolantur, ut ait Ateius Capito canario sacrificio pro frugibus deprecandae saeuitiae causa sideris caniculae.
- Rutilium* rufum significat, cuius coloris studioe etiam antiquae mulieres fuerunt. unde traxerūt cognomina Rutiliae, ut indicat frequenter Afranius.
- Rutilium* rufum significat, cuius coloris studioe etiam antiquae mulieres fuerunt. unde & rutilae dictae sunt.
- Rutrum* dictum, quod eo harena eruitur.
- Rutrum* tenentis iuuenis est effigies in Capitolio Ephebi more Graccorum harenam ruentis exercitationis gratia. quod signū Pompeius Bithynicus ex Bithynia suppellectilis regiae Romam deportauit.

S

- Sabatina* a lacu Sabate dicta.
- Sabatina* dicti, ut ait Varro, quod ea gens PP. praecipue colat de Sabini quod
- proverbium e
- Sinnius Capito
- ficiū propte
- Sabinum at

nam his pr
rum idem
facientibus
in quiete vi
fici religione
in proverbum
uellent somn
tatem bibendi q
id somnium cap
illud quoque anus
niat. fere enim quo
animo volumus
parere solet.

Saccor

m Pomponius
or, quod ficus ea
nomen per M
ductum est Io
leuem modo So
tu est Apollo

Sacella di

a dii sacrata sine tecto.

PAVLVS. Sacella dicuntur loca diis sacrata sine tecto.
Sacer mons trans Anienem fluium vltra
tertium miliarium appellatur, qui Ioui
fuerat consecratus.

FESTVS. Sacer mons appellatur trans Anienem paul-
lo vltra tertium miliarium; quod eum ple-
bes, cum secessisset a patribus creatis Tri-
bunus plebis, qui sibi essent auxilio, disce-
dentes Ioui consecrauerunt. ¶ At homo sa-
cer is est, quem populus iudicauit ob ma-
lificio, neq; fas est eum immolari; sed
qui occidit, parricidi nō damnatur; nā le-
ge tribunicia priua cauetur: Si quis enī qui
eo plebeis cito sacer sit, occiderit; parricida ne sit.
ex quo quibus homo malus, atque impro-
bus sacer appellari solet. ¶ Gallus Aelius
ait sacrum esse quocumque modo, atq; in-
stituto ciuitatis consecratum sit, siue ae-
dis, siue ara, siue signum, siue locus, siue
pecunia, siue quid aliud, quod diis dedi-
catum, atque consecratum sit. Quod au-
tem priuati suae religionis causa aliquid
earum rerum deo dedicent; id Pontifices
Romanos non existimare sacrum. at si
qua sacra priuata suscepta sunt, quae ex
instituto Pontificum stato die, aut certo
loco facienda sint; ea sacra appellari, tā-
quam sacrificium. Ille locus, vbi ea sacra
priuata faciēda sunt, vix videtur sacer esse.

PAVLVS. Sacram viam quidam appellatam esse existi-
mant, quod in ea foedus ictum sit inter
Romulum, ac Tatium. quidam, quod eo
itinere vtantur sacerdotes idulium sacro-
rum conficiendorum causa. Itaque ne ea-
tenus quidem, vt volgus opinatur, sacra
appellāda est a regia ad domū regis sacri-
ficuli, sed etiam a regis domo ad sacellum
Sireniae & rursum a regia vsque in arcem.

FESTVS. 60

nec appellari debere ait Verrius, sed disti-
cte, vt ceteras vias Flaminiā, Appiam, La-
tinam, vt ne Nouamuiam quidē, sed No-
uam viam.

Sacra via in vrbe appellatur, quod in ea foedus ictum sit inter Romulum, & Tatium. PAVLVS.

Sacramenta dicitur, quod
ae interposita, ac tum
to dicitur interrogari, quia
in Q. Thermum de x
acerant, ne mala
scelera nefaria fie
nto traderetur. lege est

Sacramētū dicitur, quod iurifurandi sacra-
tione interposita geritur. PAVLVS.

Sacramentum aes significat, quod poenae no-
mine penditur.

Sacramentum aes significat, quod poenae no-
mine penditur, siue eo quis interrogatur,
siue contenditur. id in aliis rebus quin-
quaginta assium est, in aliis rebus quin-
gentorum inter eos, qui iudicio inter se
contenderent, qua de re lege L. Papinij Tri-
buni plebis sanctum est his verbis: Quicū-
que Praetor post hoc factus erit, qui inter ciues
ius dicit, tres viros (capitales) populum rogato,
iique tres viri . . . quicumque . . . fa-
Eti erunt, sacramēta ex . . . indicantoque. eo-
demque iure sumto, vti ex legibus, plebei que sci-
tis exigere, iudicare, esseque oportet. ¶ Sacramē-
ti autem nomine id aes dici coeptum est,
quod & propter aerarij inopiam, & sacro-
rum publicorum multitudinem cōsume-
batur id in rebus diuinis.

Sacrami appellati sunt Reate orti, qui ex Se-
ptimontio Ligures, Siculosque exegerūt.
nam vere sacro nati erant.

Sacrae leges sunt, quibus sanctum est, qui
quid aduersus eas fecerit, sacer alicui deo-
rum sicut familia, pecuniaque. Sunt qui
esse dicant sacratas, quas plebes iurata in
monte sacro sciuerit.

Sacrae leges dicebantur, quibus sancitum e-
rat, vt si quis aduersus eas fecisset, sacer a-
licui deorū esset cum familia, pecuniaque.

Sacrem . . .
us vbi iam
ire appel
ita id adi
um sit voca
lescens qui
eneunt sa
nummum
plari de mea
e. sunt domi
to aduer
mum post
rem in sin
nando pro
me sacrem

Sacrem . . . FESTVS.

us vbi iam
ire appel
ita id adi
um sit voca
lescens qui
eneunt sa
nummum
plari de mea
e. sunt domi
to aduer
mum post
rem in sin
nando pro
me sacrem

Sacrificulus

qui ea facta, quae
sueuerant, facit
ur post Reges ex
utus.

PAVLVS. *Sacrificulus* Rex appellatus est, qui ea facta
quae Reges facere assueuerant, fecisset.

Sacrima appellabant mustum, quod Libero
sacrificabant pro vineis, & vasis, & ipso
vino conferuandis, sicut praemissum de spi
cis, quas primum melluissent, sacrificaba
bant Cereti.

FESTVS. . . primis fiet . . .
. . . crima est . . .
. . . atius dicun . . .
. . . tum in amphoram . . .
. . . ifici caula pro . . .
. . . quae quasi sacra . . .
. . . ero fit, vt prae . . .

Sacrofanctum dicitur, quod iureiurando in
terposito est institutum, si quis id violaf
set, vt morte poenas penderet, cuius ge
neris sunt Tribuni plebis, Aedilesque eius
dem ordinis, quod affirmat M. Cato in
ea, quam scripsit, Aedilis plebis sacrosan
ctos esse.

PAVLVS. *Sacrofanctum* dicebatur, quod iureiurando
interposito erat institutum, vt qui violaf
set, morte poenas penderet.

Saeculares ludi apud Romanos post centum
annos fiebant, quia *saeculum* in centum
annos extendi existimabant.

FESTVS. . . Tarquinij Superbi Regis . . .
. . . Marti consecraui . . .
. . . Cos. quod populus . . .

Romanus in
aram quoque Diti a
extremo Mart
pellatur demissa
viginti, in qua
R. facere sac
& nonagensi
Popillio Laenate
stis furulis est
quod noctibus, ac de
tum post annos u
culares appell
saeculi habetur.

Sagaces appellantur multi, ac sollertis acu
minis. Afranius in Brundisina: Quis tam
sagaci corde, atque ingenio vnico. Lucre
tius lib. II. Nec minus haec animum.

cognoscere
etiam canem
intuctus ca
ribus fretus
mulier per
fapiens pro
forsitan prop
cuitandam

Sagaces appellantur sollertis acuminis, vnde
etiam canes indagatores sagaces sunt ap
pellati. *Saga* quoque dicitur mulier peri
ta sacrorum, & vir sapiens, producta pri
ma syllaba propter ambiguitatem cui
tandam.

Sagmina dicebant herbas verbenas, quia ex
loco sancto arcebantur legatis profici
scentibus ad foedus faciendum, bellum
que indicendum, vel a (sanciendo, id est
confirmando. Naeuius: Scabos, atque ver
benas sagmina sumpserunt.

Sagmina vocantur verbenae, id est herbae pu
rac, quia ex loco sancto arcebantur a Co
sule, Praetoreve legatis proficiscentibus
ad foedus faciendum, bellumque indic
dum, vel a (sanciendo; id est confirmando.
Naeuius: Ius sacratum Iouis iurandum
languine.

Salaciam dicebant deam aquae, quam puta
bant salum ciere, hoc est mare mouere. vnde
Ouidius: Nymphaeque salaces.) quo
vocabulo poetae pro aqua vsi sunt. Pacu
uius: Hinc saeuitiam Salaciae Fugimus.

salum ciet, an . . .
uocabulo poe . . .
Pacuius . . .
am Salaciae . . .
uescimur . . .
mo vt me . . .
um saeptam . . .

Salaria via Romae est appellata, quia per ea
Sabini sal a mari deferebant.

iam viam . . .
a, quae nunc Col
li dicitur . . .
appellabatur . . .
ut ea liceret
lem portari . . .

Salentinos a salo dictos, Cretas, & Illyrios,
qui cum Locrensibus nauigantes societa
tem fecerint eius regionis Italiae quam

Salentini a salo sunt appellati.

Salias virgines Cincius ait esse conducticias,
quae ad Salios adhibebantur cum apici
bus paludatae, quas Aelius Stilo scripsit
sacrificium facere in Regia Pontifice pa
ludatas cum apicibus in modum Salioru.

Salicem idem virgulti genus, non arboris di
cit, & ridicule interpretatur dictam, quod
ea celeritate crescat, vt salire videatur.

Salinum in mensa pro aquali salitum esse
poni ait cum patella; quia nihil aliud sit
sal, quam aqua. Salinum cum sale in men
sa ponere figulis religioni habetur, quod
quondam in Esquilina regione figulo,
cum fornax plena vasorum coqueretur,
atque ille proxime eam conuiuatus, su
per modum potus somno esset oppressus
cum

cum coniuvis suis, praeteriens quidam petulans ostio patente ex mensa salinum cōiecit in fornacem, atque ita incendio excitato figulus cum suis concrematus est. *Salios* a saltando, & saltando dictos esse, quāuis dubitari non debeat, tamen Polemon ait Arcada quendam fuisse nomine Sallium, quem Aeneas a Mantinea in Italiam deduxerit, qui iuvenes Italicos saltationem docuerit. At Critolaus Saonem ex Samothrace cum Aenea deos penates, qui Lauinium transtulerit, Saliare genus saltandi instituisse: a quo appellatos Salios, quibus per omnis dies, vbiunque manent, quia amplae ponuntur caenae, si quae aliae magnae sunt, Saliare appellatur.

Salmacis nomine nympha Caeli, & Terrae filia fertur causa fontis Halicarnasi aquae appellandae fuisse Salmacidis, quam qui bibisset, vitio impudicitiae mollesceret, ob eam rem, quod eius aditus angustatus parietibus occasionem largitur iuuenibus, petulantibus antecedentium puerorum, puellarumque violandarum, quia non patet refugium. Ennius: Salmacida spolia sine sanguine, & sudore.

Saltum Gallus Aelius libro secundo significationum, quae ad ius pertinent, ita definit: Saltus est, vbi siluae, & pastiones sunt, quarum causa caesae quoque. Siqua particula in eo saltu pastorum, aut custodum causa aratur, ea res non peremit nomen salutis, non magis, quam fundi, qui est in agro culto, & eius causa habet aedificium siqua particula in eo habet siluam.

Saluares

enex, quare parasiti Apollinis in scaena dicitent, causam Verrius in libro quinto, quorum prima est P. litera reddidit, quod C. Sulpicio, C. Fulvio consulibus M. Calpurnio Pisone Praetore Urbis faciente ludos subito ad arma exierint, nuntiato aduentu hostium, victoresque in theatrum redierint, solliciti, ne intermissi religionem adferrent, instaurati qui essent, inuentum esse ibi C. Pompinium libertinum mimum magno natu, qui ad tibicinem saltaret. Itaque gaudium non interruptae religionis editam vocem nunc quoque celebrari. At in hoc libro refert Sinij Capitonis verba, quibus eos ludos Apollinares Claudio, & Fulvio Consulibus factos dicit ex libris Sibyllinis, & vaticinio Marcij vatis institutos, nec nominatur vilius Pomponius, ridiculeque de appellatione parasitorum Apollinis hic causam reddit, cum in eo praeterisset. Ait enim ita appellari, quod C. Volumnius, qui ad tibicinem saltarit, secundarum partium

fuerit, qui fere omnibus mimis parasitus inducatur. Quam inconstantiam Verrii nostri non sine rubore retuli.

Salutaris porta appellata est ab aede Salutis, PAVLVS quae ei proxima fuit.

10 . . . s porta ap . . . FESTVS.
 . . . lurtis, quod ei . . .
 . . . utationes uo . . .
 . . . uncludi scenicos . . .
 . . . s primum fecisse C . . .
 . . . lium M. Popillium . . .
 . . . Aediles memoriae . . .
 . . . historici solebant . . .
 . . . ino . . . hestra dum . . .
 . . . bulae componeren . . .
 . . . scaenis.

Sambuca organi genus, a quo *sambucistriae* PAVLVS dicuntur, machina quoque, qua vrbs expugnatur, similiter vocatur. Nā, vt in organo chordae, sic in machina intenduntur funes.

20 *Sam* . . . FESTVS.
 . . . genus, a quo Samby . . .
 . . . dicuntur, per similitu . . .
 . . . eam machinam appella . . .
 . . . nt, nam vt in . . .
 . . . machina funes . . .

Sammites ab hastis appellati sunt, quas Graeci *σάμια* appellant, has enim ferre alifuerint erant, siue a colle Samnio, vbi ex Sabinis aduentantes confederunt.

30 . . . mnitibus nomen . . .
 . . . s propter genus . . .
 . . . appellent . . .
 . . . t Sabinis vere . . .
 . . . hominum . . .
 . . . comio castronio . . .
 . . . collem, cui nomen . . .

anates dicti sunt qui supra, infraque Romanam habitauerunt, quod nomen his fuit, quia, cum defecissent a Romanis, breui post redierunt in amicitiam, quasi sanata mente. Itaque in XII cautum est. *Vt idem iuris esset Samatibus, quod fortibus* id est bonis, & qui nunquam defecerant a populo Romano.

40 . . . ti appella . . . FESTVS.
 . . . Sulpicius . . .
 . . . et Opiliu . . .
 . . . dici inferio . . .
 . . . ut Tiburtes . . .
 . . . populo Tibur . . .
 . . . Tiburti ide . . .
 . . . riorisque loc . . .
 . . . in XII. nex . . .
 . . . forti sanati . . .
 . . . id est bonor . . .
 . . . qui & inf . . .
 . . . que sunt . . .

sapientia, quae peribetur) In somnis vidit prius, quam sam discere coepit. Idem cum ait *sapsam* pro ipsa, nec alia ponit in libro 16. Quo res *sapsa* loco sese ostentatque iubetque. & Pacuvius in Teucro: Nam Teucrum regi *sapsa* res restibillet.

PAVLVS. *Sas*, suas. Ennius: Virgines nam sibi quisque domi Romanus habet *sas*. Sam, eam. Idem Ennius: Neque quisquam philosophiam In somnis vidit prius, quam sam discere coepit. *Sapsa*, ipsa. Idem Ennius: Quo res *sapsa* loco sese ostentat.

FESTVS. *Sati*um in Samnio captum est, quo eam deduxerunt Triumviri M. Valerius Coruus, Iunius Scaeva; P. Fulvius Longus ex S. C. kal. Ianuariis P. Papirio Cursore, C. Iunio I. Cof.

Satis verbum Verrio melius fuit praeterire, vt mihi videtur, quam tam absurdas opinioniones suas de eo recitare; quas sciens praeterij, tam Hercules, quam de Scabro, quod proximum sequebatur.

Satur, & vir, & caro non habent.

Satura, & cibi genus ex variis rebus conditum est, & lex multis aliis legibus conferta. Itaque in sanctione legum adscribitur: *neve per saturam abrogato, aut derogato*. T. Annius Luscus in ea, quam dixit aduersus Ti. Gracchum: Imperium quod plebes per *saturam* dederat, id abrogatum est. & C. Laelius in ea, quam pro se dixit: dein postero die, quasi per *saturam* sententias exquisitis, in dedicationem accipitur.

PAVLVS. *Satura*, & cibi genus dicitur ex variis rebus conditum: & lex multis aliis conferta legibus: & genus carminis, vbi de multis rebus disputatur.

FESTVS. *Saturnia* Italia, & mons, qui nunc est Capitolinus, Saturnius appellabatur, quod in tutela Saturni esse existimantur. Saturnij quoque dicebantur, qui castrum in imo cliuo Capitolino incolebant, vbi ara dicata ei deo ante bellum Troianum videtur, quia apud eam supplicat apertis capitibus. Nam Italici auctore Aenea velant ea pita; quod is, cum rem diuinam faceret in littore Laurentis agri Veneri matri, ne ab Vlyse cognitus interrumperet sacrificiū, caput adoperuit, atque ita conspectum hostis euitauit.

Saturno dies festus celebratur mense Decembri, quod eo aedis est dedicata. & is eulturae agrorum praesidere videtur, quod etiam falx est ei insigne. versus quoque antiquissimi, quibus Faunus fata cecinisse hominibus, videtur, Saturnij appellantur, quibus & a Nacuo bellum Punicum scriptum est, & a multis aliis plura composita sunt, qui deus in Saliaribus Saturnus no-

minatur, videlicet a Sationibus.

- sacrificium fit cap
- Metellus Pont
- fet adesset, vt eum
- pici Ser. F. inaug
- ret se sacra sibi sam
- plicandum esse capite
- esset futurum, vt cum ap
- facienda esset, Pont
- Claudius prouocauit
- tifici esset, Claudius f
- Saturno sacra fecit re
- xum Tarpeium appel
- tis, qui ob sepultam Ta
- eum montem Sabinis
- nominatus est, vel
- L. Tarpeius Romulo
- tas virgines aduers
- xum est denoxi poenae
- noluerunt funestum locum
- Capitoli coningi.

10 *Scaenam* volgus quidem & in bona, & in mala reuocat; cum aiunt bonam & malam.

- in mala pone
- apud Graecos c
- pro sinistro sca
- tius in belli Hi
- sentit. scaeui
- obit penitus

30 *Scaeva* res dicitur, mala; quasi sinistra. *enim* Graece sinistrum dicitur.

Scandulaca genus herbae frugibus inimicae, quod eas velut hedera implicando necat.

Scandis inimicae, quod eas necat

Scaptensulae locus vbi argentum effoditur in Macedonia dictus a fodiendo. namq; Graece *σκῆπτεν* effodere dicitur. Lucretius: Quales expiret scaptensula subter odores.

Scaptis in Macedonia quod est Graece *σκῆπτεν*. lis expiret Scap.

Scaptia tribus a nomine vrbis Scaptiae appellatur.

5 mine vrbis Scaptiae incolebant.

Scelerata porta, quae & Carmentalis dicitur, vocata, quod per eam sex & trecenti Fabij cum clientium millibus quinque egressi aduersus Etruscos ad amnem Cremeram omnes sunt interfecti.

Sele ellatur a quibusdam orunt, quod ei proximum Carata autem, quod per eam

reconduntur ab ea.
 quia pellibus nomen a
 Scyticae, & scuta

Scraptae dicebantur nugatoriae, ac despiciendae mulieres, vt ait Verrius ab iis, quae *scra* iidem appellabāt, id est quae quis ex creare solet, quatenus id faciendo se purgaret. Titinius in Prilla: rectius mecastor, Piculetae Postumae Lectum hodie stratu vidi *scraptae* muli.

PAVLVS *Scraptae* nugatoriae, ac despiciendae mulieres.

FESTVS. *Scribis* proprio nomine antiqui, & librarios, & poetas vocabant. at nunc dicuntur scribae quae quidem librarij, qui rationes publicas scribunt in tabulis, itaque, cum Lilius Anronicus bello Punico secundo scripsisset carmen, quod a virginibus est cantatum, quia prosperius res publica populi Romani geni coepta est, publice adtributa est (&) in Auentino aedis Mineruae, in qua liceret scribis, histrionibusque consistere, ac dona ponere in honorem Liliij, quia is, & scribebat fabulas, & agebat.

Scriptum lapidem esse ait, & ita vocari, Antistius Labeo in agro Menullino, vbi diuinam rem facerent.

Scripturarius ager publicus appellatur, in quo vt pecora pascantur, certum aes est, quia publicanus scribendo conficit rationem cum pastore.

PAVLVS. *Scrupi* dicuntur aspera saxa, & difficilia atre-tatu. vnde *scrupulosam* rem dicimus, quae aliquid in se habet asperi.

FESTVS. saxa, & difficil
 ri in suetae, aut
 lere. Ennius in Ar
 tita saxa, atque hos
 vnde *scrupulosam*
 in se aspera. Corne
 III. Hic tum iunctus
 et quaedam dubitatio

Securae vocabulum Verrius ineptissime aut ex Graeco tractum ait, quod est *σικερα* aut a sequedo: cui magis adsentitur, quod & tenioris fortunae homines, & ceteri alioqui, qui honoris gratia prosequerentur quempiam, non antecedere, sed sequi sint soliti. quia videlicet dicat Lucilius; Cornelius Publius noster Scipiadas dicto, tempusque intorquet in ipsum Ori, & delictis, luci efficitae, atque cinaedo. Et sectatori adeo ipsi suo, quo rectius dicas. Ibat forte domum, sequimur multi, atque frequentes. Cum secutos videri velit, ob eorum iurgia, non ob adfuerum officium.

PAVLVS *Scutulum* tenue, & macrum, & in quo tantum exilis pellicula cernitur.

FESTVS. *Scut* Graeco. vt cum dicim

lem aliquem dem
 pompa aliud d
 tilum de scruti
 qui virtute p
 scuti locum co

Sed pro sine inueniuntur posuisse antiqui. PAVLVS.

Secespita cultrum ferreum oblongum manubrio eburneo, rotundo, solido, vincto ad capulum auro, argentoque, fixo clavis aeneis, aere Cyprio, quo Flamines, Flaminicae virgines, Pontificesque ad sacrificia utebantur. dicta autē est *secespita* a secādo.

Secespitam esse Antisti

ferreum oblongum mani
 o solido vincto ad ca
 fixum clavis aeneis ac
 nes, Flaminicae virgi
 crificia vtuntur, ea
 a in sacrario vtuntur
 rediculo aeneo olim
 nubae relictae sunt
 tangere licet est
 sed & aliis in locis, et
 quaedam ita *secespita* di

Secespitam alij securim, alij dolabram aeneā, alij cultellum putant. PAVLVS.

Secessiones, narrationes.

Secium libum est, quod *secespita* secabatur.

est, quod *secespita* secatur: ac sole at necessariis fa

Seculsa sacra dicebantur, quae Graeci mysteria appellant.

Secordiam quidam pro ignauia posuerunt. Cato pro sultitia posuit. compositum autem videtur ex se, quod est sine, & corde.

am quidam M. Cato pro

VII. cum ait mensam t ne quid neg retur compos quod est sine

Sectarius veruex, qui gregem agnorum praecedens ducit. PAVLVS.

Sectio, persecutio iuris.

Sectores, & qui secant dicuntur, & qui emptasua persequuntur.

Secundae res non a numero dicuntur, sed quia vt velimus, sequantur.

Secus, aliter, haud secus, non aliter.

Secus Valgius putat ex Graeco, quod est *εκαδε* dictum: absurde scilicet. significat enim aperte aliter exemplis omnium fere, qui eam vocem vsurpant.

Sediculum, sedile. PAVLVS

Sedi, alij *sadum*, appellat herbā, quā Opillius Aurelius senuiū vocari ait, eaque in tegulis seri, nec quamobrem id fiat, indicat. FESTVS.

Seges dicitur ea pars agri, quae aratas & con-

sita est. a serendo videlicet.

Segesta, quae nunc appellatur, oppidum in Sicilia est, quod videtur Aeneas condidisse praeposito ibi Egesto, qui eam Egestam nominavit. Sed praeposita est ei S littera, ne obsceno nomine appellaretur, ut factum est in *Malvento*, quod Beneventum dictum est, & in *Epidamno*, quod vsurparunt Dyr-

Segestis

honestum. Terentius
segnitiae, neque focol

PAVLVS. *Segniti* dicitur, quod sine nitendo quid vitale, aut honestum. Terentius: Enimvero Daeue nihil loci est segnitiae, neq. focolordiae.

Seliquastra, genus sedilium.

FESTVS. *Seliquastra* sedilia antiqui generis appellantur D littera in L conuersa, ut etiam in sella factum est, & subsellio, & folio, quae non minus a sedendo dicta sunt.

Sellae curulis locus
ictori posteriusque
xime sacellum Mer
ciebant specta

PAVLVS. *Sementinae feriae* fuerunt institutae, quasi ex iis fruges grandescere possint.

Semis, semodius, semuncia ex Graeco trahuntur sicut & alia nonnulla, quae S litteram pro aspiratione eorum habent, ut *septem, vna silua*. sic ista ab eo, quod illi dicunt *semu*, declinata sunt.

FESTVS. *Semis, semodi*
tionem ex Grae
litteram pro
habent, ut
siluae. sic
eu dicunt

Sempronia horrea, qui locus dicitur, in eo fuerunt lege Gracchi, ad custodiam frumenti publici.

Senacul tria fuisse Romae, in quibus Senatus haberi solitus sit, memoriae prodidit Nicostratus in libro, qui inscribitur de Senatu habendo. vnum, vbi nunc est aedis Concordiae inter Capitolium & forum, in quo sol. bant magistratus D. T. cum seniotibus deliberare. alterum ad portam Capenam. Tertium citra aedem Bellonae in quo exterarum nationum legatis, quos in urbem admittere nolebant, senatus dabatur.

PAVLVS. *Senaculum* locus Senatorum.

FESTVS. *Senatores* a senectute dici satis constat, quos initio Romulus elegit centum, quorum consilio Rempubicam administraret. Itaque etiam patres appellati sunt, & nunc cum senatores adesse iubentur, quibusque in senatu sententiam dicere licet. quia ij, qui post lustrum conditum ex iunioribus magistratum ceperunt, & in senatu sen-

sententiam dicunt, & non vocantur senatores ante, quam in senioribus sunt censi.

Senatus decretum a consulto Aelius Gallus sic distinguit, ut id dicat particulam quamdam esse senatusconsulti, ut cum provincia alicui decernitur, quod tamen ipsam senatusconsulti est.

Senis crinibus nubentes ornantur, quod is ornatus vetustissimus fuit. quidam quod eo Vestales virgines ornentur, quarum castitatem vitis suis sponoe . . . a ceteris. *Senium* a senili acerbitate, & vitis dictum. posuit Caecilius in Hymnide: Sine suam senectutem duceat utique ad senium forbitio.

Senonas, Gallos, Verrius ait, existimari appellari, quia noui venerint ex transalpina regione. . . *Senov*, postea Seno. . .

Senes, cum constet esse spinas, & Afranius in Abducta dixerit: quae fenticosa verba per torquet turba. pro spinosis accipi debet.

Sentinare, satagere, dictum a sentina. quia multam aquam naus cum recipit, periclitatur. Caecilius in Aethrione: cum Mercurio capit consilium, postquam sentinat satis.

Sentinare, satagere, dictum a sentina nauis, quam quis ut aqua liberet, euacuare contendit. Itaque sentinare, subtiliter periculum vitare. Caecilius: Capit consilium, postquam sentinat satis.

SEPLASIA
uo plurimi vnguenta
cuius meminit Cicero. Seplasia
audiebam te, ut primum aspe
Consulem repudiau
septem stellae appel
bus iunctis, quos trio
appellent, quod iunc
quasi teriones
quod id astrum Grae
partem quandam
Ennius. supera
et phisici eum sum.
conten . . tem
aiunt quod ita sunt
ut ternae proxim
trigona.

Septimontio, ut ait Antristius Labeo hisce montibus feriae. Palatio, cui sacrificium, quod sit, *Palatnar* dicitur. Veliae, cui item sacrificium. Faguali, Suburae, Cermalo, Oppio, Coelio monti, Cispio monti. Oppius autem appellatus est, ut ait Varro Rerum humanarum libro octauo, ab Opita Oppio Tusculano, qui cum praesidio Tusculanorum missus ad Romam tuendam, dum Tullus Hostilius Veios oppugnaret, confederat in carinis, & ibi castra habuerat. similitur Cispus a Laeou Cispio

435 Cispio Anagnino . . .
cum patre cum venis
noti Meffia, cum
1774 *Senonum* quod fuit
lino, Palatnar dicitur
Spinosis appellatur
in septem loca fatis
lino, Vela, Ego
Cocio, Oppio & C
pclaru
illi agnos
nibus fatis
Faguali, S
Cispio
ebant est, ut a
montem sepul
labae, quae
rei causa de
palatna est fatis
Se quaque fatis
Se dicitur quae
inter eos con
quid ut ei tro
fatis. Cato in
de indignis
ut bona rap
focetibus dicit
sic loquendo m
Stella Verius appellat
eae Librariae
declinat a con
ita quia dicitur. Pa
fabus cohibet
lino, & sparte
ficto vocabulo vbi
fatis conseruat
1775 *Senae* namque Africa
declinat a con
dita.
Senae Atrius a fatis
in fatis palatio, quae
1776 *Senae* a fatis videtur
pharos. Ne fatis
tam lenis.
Senae fatis
a Titiano, qui
le excepant fatis
tam fatis videtur
1777 *Senae* a fatis
palar dicitur, quae
et Titiano, quod illi
conseruat a fatis
fatis
1778 *Senae* a fatis
fatis dicitur
conseruat a fatis
fatis

Cispio Anagnino, qui eiusdem rei causa eam partem Esquiliarū, quae iacet ad vicum patricium versus, in qua regione est aedis Mefitis, tuitus est.

PAVLVS. *Sacrificium*, quod fiebat Romae in monte Palatino, Palatuar dicebatur.

Septimontium appellabant diem festum, quod in septem locis faciebant sacrificium, Palatio, Velia, Fagutali, Subura, Cermallo, Coelio, Oppio, & Cispio.

FESTVS. pellatur mense
. astis agonalia
. ntibus fiunt sa
. Fagutali, Subura
. Cispio
. chrum est, vt ait Gallus Ael
. mortuus sepultus est. quod ant
. labant. his que cippis, aut alip
. tui causa designatus est intra
. pultura est facta.

Se quamque, seorsum quamque.
. is dicitur, qui inter aliquos
. inter eos conuenerit
. quid vt ei reddat, qui id
. stiterit. Cato in ea ora
. de indigitibus. fiunt
. ut bona rapiant, aut
. sequestro dent. & Pla
. sic sequestro mihi data

Serilla Verrius appellari putat nauigia Istrica, ac Liburnica, quae lino, ac sparto condensantur. & conferendo, & contextedo dicta. quia dicat Pacuuius in Niptris: nec vlla subcus cohibet compagem alueis. Sed suta lino, & sparteis serillibus. cū *serpes* vna, ficto vocabulo vsus sit pro funiculis, qui sparto conferuntur.

PAVLVS. *Serilla* nauigia Istrica, quae lino, ac sparto condensantur. a conferendo, & contextedo dicta.

Serius Attius a sero comparauit. ait enim: Ne, si forte paulo, quam tu, veniam serius.

FESTVS. *Serius* a sero videtur dictum. Attius in Amphitryone: Ne, si forte paulo, quam tu, veniam serius.

Sero sapunt Phryges, prouerbium est natum a Troianis, qui decimo denique anno velle coeperant Helenam, quaeque cum ea erant rapta, reddere Achuis.

PAVLVS. *Serpsit* antiqui pro serpsit vsi sunt. vnde *serpulae* dictae, quas nunc serpentes dicimus, ex Graeco, quod illi *επτα*, nos pro aspiratione eorum S littera posita; vt *επτα*, *επτα*, septem.

FESTVS. antiqui pro serpsit
. ulae dictae, quas nunc ser
. e co, quia illi *επτα*, nos
. S littera posita, vt

Serpula serpsit, ait (idem) Messalla, serpens iurpsit.

Serra praeliari dicitur, cum assidue acceditur, recediturque, neque vilo consistitur tempore. Cato de re militari: siue forte opus sit cuneo, aut globo, aut forcipe, aut turribus, aut serra, vt adoriare.

Serra praeliari dicitur, cum assidue acceditur, recediturque, neque vilo tempore consistitur.

Sertorem quidam putant dictum a prendendo, quia cum cupiam afferat manum educendi eius gratia ex seruitute in libertate, vocetur *adsertor*. cum verisimilius sit dictū, qui sereret quid, ac potius adsertorem a serendo cepisse nomen, cum aliquem serat petendo in libertatem eadem, qua ipse sit, id est iungat: quia fruges cum seruatur, terrae iungit. quod totum Verrius *admodum* introduxit.

Seruilis lacus appellabatur, eo, qui cum faciendum curauerat in principio vici iugari continens basilicae Iuliae, in quo loco fuit effigies hydrae posita a M. Agrippa.

Seruilis lacus Romae a conditore vocatus.

Seruorum dies festus erat Idibus Augusti: quia eo die Rex Tullius filius ancillae (narus est.)

Seruorum dies festus vulgo existimatur Idibus Augusti, quod eo die Ser. Tullius natus serua aedem Dianae dedicauerit in Auētino, cuius tutelae sint cerui, a quorum celeritate fugitiuos vocent *seruos*.

. in carmine app
. elopia pro sedilibus di
. dhuc in consuetu

Sestertius dicitur quarta pars denarij. quo tempore is decussis valebat, id est dupondius.

Sestertius dicitur quarta pars denarij, quo tempore is decussis valebat, id est dupondius, & semis.

Sestertij no
. dupondij, & semissis
. tertius, sed auctos esse
. apud antiquos autem
. rant, & valebant
. ti, bigati, quinqueffis
. est numerum aeris perduct
. minia, minus soluendi
. tur P. R.

Sex millium, & ducentorum hominum prius C. Marius conscripsit legionem, cum antea quattuor millium fuisset. vnde etiā appellabatur quadrata.

Sex suffragia appellantur in equitum centuriis quae sunt adiectae ei numero ceteriarū quas Priscus Tarquinius Rex constituit.

Sex Vestae sacerdotes constitutae sunt, vt populus pro sua quaque parte haberet ministram sacrorum. quia ciuitas Romana ia

sex est distributa partis. in primos, secundoque Titienfes, Ramnes, Luceres.

Sexagenarios

- ... cuius causam Mani
- ... qui incoluerint
- ... hominem sexaginta
- editi patri, quor
- ... q facere eos de
- ... ulis, sed religio
- ... cirpeas hominum ef 10
- ... modo mittere
- ... t, morante in Italia
- ... ius comitum habitauit
- ... an haberi, atque Arga
- ... auerint arui, quorum pro
- ... an redintegrari eo ge
- ... a legatum quendam Arga
- ... is Romae moratum esse, his, vt
- ... t. institutum a sacerdotibus, vt
- ... scirpea ex omnibus, cuque publicae 20
- ... nti auisset, per flumē, ac mare in patriam remitteretur. Sunt, qui dicant, post urbem a Gallis liberatam ob inopiam cibatus coeptos sexaginta annorum homines iaci in Tiberim; ex quo numero vnus filij pietate occultatus saepe profuerit patriae consilio sub persona filij, id vt sit cognitum, ei iuueni esse ignotum, & sexagenariis vita concessa. latebras autē eius quibus arguerit senem, id est cohibuerit, & caelauerit, sanctitate dignas esse visas, idēoque, *Arcæa* appellata. Sed exploratissimum illud est causae, quo tempore primum per pontem coeperunt comitiis suffragium ferre iuniores, conclamauerunt, vt de ponte deicerentur sexagenarij, qui iam nullo publico munere fungerentur, vt ipsi potius sibi, quam illi deligerent imperatorem. Cuius sententiae est etiam Sinius Capito. Vanam autem opinionem de ponte Tiberino, confirmauit Afranius in Repudiato.

Sextantarij asses in vsu esse coeperunt ex eo tempore, quod propter bellum Punicum secundum, quod cum Hannibale gestum est, decreuerunt patres, vt ex assibus, qui tū erant *librarij*, fierent *sextantarij*, per quos cum solui coeptum esset, & populus aere alieno liberaretur, & priuati, quibus debitorum publice solui oportebat, non magno detrimento adficerentur. Septuennio quoque (anno) vsus est, vt priore numero, sed id non permanlit in vsu, nec amplius processit in maiorem.

Sexus aliter significat sexu, natura, habituque ex Graeco, quam illi vocant *ἑξ*. Afranius in Priuigno sic agit: orbus virili sexu adoptauit sibi. Pacuuius in Atalanta: Triplicē virili sexu partum procreat.

PAVLVS. *Sexus*, natura, vel habitus, ex Graeco *ἑξ* vo 60

catur.

Sibinam appellant Illyrici telum venabili simile. Ennius: Illyrici restant sicis, sibiuisq; fodentes.

Sibus, callidus, vel acutus.

Sic versantur

- ... fune voluit eodem non
- ... pellant Dolonem
- ... cation maius
- ... Capito velut se
- ... lone interioris
- ... orte moroque cum ait
- ... L. Terentio Tuscii
- ... iuum de saxo Tarpeio
- ... uenisset commissatum, quod
- ... et coactus

Sicilices hastarum spicula lata Ennius: Incedit veles vulgo ficilibus latis PAVLVS.

Sicilicum dictum, quod semunciam fecerit.

Sicyonia genus calciamenti. Lucilius: Et pedibus lacua sicyonia demit honesta.

Sisus

- ... is ipsis id quod Graece
- ... gerualicia sic est
- ... e populum. Ser. Sulpi
- ... tani, paganiue si
- ... donec eam inter se
- ... s iudicatio esto

Signa, vt rerum, ita

- ... aut lapides, aut f
- ... adhuc aliqua et
- ... pantur etiam, sed po
- ... simulacra ad effi

Signare significat modo scribere, modo anulo signa imprimere, modo pecora signis notare. PAVLVS.

- ... ri dicitur signis notare FESTVS.
- ... sed antiqui eo pro scribe
- ... re, & consignare
- ... ere, & concri

Slatum antiqui pro eo, quod nunc ientaculi dicimus, appellabant, quia ieiuni vinum sili conditum ante meridiem absorbebant. PAVLVS.

- ... pro eo quod nunc ientaculum FESTVS.
- ... dicimus quia ieiuni vinum solicon
- ... absorbebant.

Silere tacere significat ficto verbo ab *S* littera, quae nota silentij est. PAVLVS.

Silere, tangere. FESTVS.

- ... a *S* littera, quae ini
- ... dici, vbi qui post mediam
- ... candi causa ex lectulo suo si
- ... et liberatus a lecto in solido
- ... lerque ne quid eo tempore deiciat.
- ... le in lectum reposuit, hoc enim est.
- ... entū, omnis vitij in auspicijs vacuitas. Veranius ait, non vtique ex lecto, sed ex cubili, ne rursus se in lectum reponere necesse esse.

Silicernium

atque soloce.

Solum, terram. Ennius libro tertio: Tarquinio dedit imperium, simul & sola regni. & alibi: sed sola terrarum postquam pennēsa parumper.

PAVLVS. *Solum*, terram.

Soniū, sonanti.

FESTVS. *Soniū* significat in car
 augurali sonanti
 uium tripu 10

PAVLVS. Pulcher, quod
 dit plus quadr

FESTVS. *Sons*, nocens: Insons, innocens.
 nocens, vt ex
 nocens.

Sonticum morbum in xij. significare ait Aelius Stilo certum cum iusta causa. quem nonnulli putant esse, qui nocēt, quod fontes significet nocentes. Nacuius ait: fonticam esse oportet causam, quamobrem perdas mulierem.

PAVLVS.

Sonticum, iustum. Nacuius: Sonticā esse oportet causam, quamobrem perdas mulierem.

FESTVS.

. aulā dicitur a morbo
 erendum agere
 lato de re A. Atili
 tisse, timidus ne
 vbi causam fonticam

PAVLVS. 30

Soracū est, quo ornāmēta portātur scenicorū
 quo orname
 corum. Pla
 rum icillum

FESTVS.

Sororiare mammae dicuntur puellarum, cum primum tumescunt, vt *fraterculare* puerorum. Plautus in *Fribolaria*

. papillae pr
 uolui dicere
 opus est verb

PAVLVS. *Sororiare* mammae dicuntur puellarum, cum primum tumescunt. 40

Sororium tigillum appellabatur locus sacer in honorem Iunonis, quem Horatius quidā statuerat causa sororis a se interfectae ob suam expiationem.

FESTVS. *Sororium* tigillum appellatur hac de causa. ex conuentione Tulli Hostilij Regis, & Metij Suffetij ducis Albanorum, Trigemini Horatij, & Curiatij cum dimicassent, vt victores sequeretur imperium, & Horatius noster exsuperasset, victorque domū reuertetur, obuia soror cognita morte sponsi, sui fratris manu occisi, auersata est eius osculum, quo nomine Horatius inter fecit eam. & quamquam a patre absolutus sceleris erat, accusatus tamen patricidij apud Duumuiros, damnatusque, prouocauit ad populum, cuius iudicio victor duo tigilla tertio superiecto, quae pater eius 60

. ficare cum dix FESTVS.
 liber ceterum
 ait esse bona spe
 spem non falle
Spara minimi generis iacula a spargendo dicta. Lucilius: Tum spara, tum murices portantur tragula porro PAVLVS.
 ba paruissimi FESTVS.
 pargantur dicta
 tum spara, tum mu
 orro
 tiatorem, erratorem. Cato in M. Coelium, si se appellauisset: In coloniam me

cōstituerat, velut sub iugum missus subie, consecratisque ibi aris Iunoni Sororiae, & Iano Curiatio, liberatus omni noxia sceleris est auguriis adprobātibus. ex quo sororium id tigillum est appellatum.

Sors & patrimonium significat. vnde *consortes* PAVLVS. dicimus; & dei respōsum; & quod cuiq; accidit in fortiendo.

Sors et FESTVS.

. cat, vnde con
 & deis resp
 accidit in fo

Sortuillus venter suillus condito farre expletus. PAVLVS.

. labatur venter suillus co
 Plautus. venter suillus di
 in illum ego me hodie
 esa farte biberem

Sos, pro eos antiqui dicebant, vt Ennius libro primo: Constitit inde loci propter sos dea dearum. & libro tertio: Circum sosq; sunt magnae gentes opulētae. Libro septimo: Dum censent terrere minis, hortantur ve sos. Libro vndecimo: contendunt Graecos memore solent sos. interdum pro suos ponebant, vt cum per datiuum casum, idem Ennius effert. Postquam lumina sis oculis bonus Ancus reliquit.

Sos pro eos antiqui dicebant, vt Ennius: Cōstitit inde loci propter sos dea dearum. Sos interdum pro suos ponebant, per datiuum casum idem Ennius effert. Postquam lumina sis oculis, pro suis. PAVLVS.

Sospes saluus. Ennius tamen *sospitem* pro seruatore posuit.

Sos FESTVS.

. omnis ferre au
 Afranius in Ep
 seruent tuis
 maxime Teu
 numquam. En
 parentem, & p
 sospitem. Ait
 rite ad patr
 set. Ennius. vid

Sospitare est bona spe afficere, aut bonam spē non fallere. PAVLVS.

.

Spara minimi generis iacula a spargendo dicta. Lucilius: Tum spara, tum murices portantur tragula porro PAVLVS.

. ba paruissimi FESTVS.
 pargantur dicta
 tum spara, tum mu
 orro

. tiatorem, erratorem. Cato in M. Coelium, si se appellauisset: In coloniam me

PAVLVS. *Stalagmum* genus inaurium. Caecilius: Ex aure eius stalagmum Domi habeo.

FESTVS. *Stata* sacrificia sunt, quae certis diebus fieri debent. Cato in ea, quam scribit de L. Veturio, de sacrificio commissio, cum ei equum ademit, quod tu, quod in te fuit, sacra stata sollemnia, capite sancta deseruisti.

PAVLVS. *Stata* dicebantur sacrificia, quae certis diebus fiebant. Cato: Sacra, stata, sollemnia, sancta deseruisti.

Statae Matris simulacrum in foro colebatur.

FESTVS. *Statae* Matris simulacrum in foro colebatur, postquam id collustravit, ne lapides igne corrumpentur, qui plurimus ibi fiebat nocturno tempore, magna pars populi in suos quisque vicis retulerunt eius deae cultum.

Status est ludij eius, qui quondam fulmine ictus in circo sepultus est in Ianiculo. cuius ossa postea ex prodigiis, oraculumque responsis senatus decreto intra urbem relata in Volcanali, quod est supra comitium, obruta sunt, superque ea columna cum ipsius effigie posita est.

Stuliber est, qui testamento certa condicione proposita iubetur esse liber. & si per heredem est, quo minus stuliber praestare possit, quod praestare debet: nihilominus liber esse videtur.

Status dies vocatur, qui iudicij causa est constitutus cum peregrino. eius enim generis ab antiquis *hostes* appellabantur, quod erant pari iure cum populo Romano, atque *hostive* ponebatur pro aequare. Plautus in Curculione. Si status condictus cum hoste intercedit dies, tamen est eundem, quo imperant ingratis.

PAVLVS. *Status* dies vocatur, iudicij causa constitutus. FESTVS. *Stellam* significare ait Ateius Capito laetum, & prosperum, auctoritatem secutus P. Seruiliij auguris, quae ex lamella aerea adsimilis stellae locis inauguratis infigatur.

Stellati eo, qui in Campania est, sed eo, qui pena ex Tusci profecti sui campum appellauerunt.

Stellionem g. Verrius dicit stillat cibo p. bi a stellarum uarium est.

Stercus ex aede Vestae xvii. kalendas Iulias deseritur in angiportum medium fere cliui Capitolini, qui locus clauditur porta *Stercoraria*, tantae sanctitatis maiores nostri esse iudicauerunt.

PAVLVS. *Steriliam*, sterilem.

FESTVS. *Stebant*, quam graue non cip.

lasi, aut s memorab in Adolph feri Anti tum sit vnde vng est.

10 *Stipatores* ait dictos a stipe, quam mercedis nomine accipiant custodes cuiusque corporis. vnde & *stipam*, qua amphorae cum extruuntur, firmari solent: etiam *stipites*, qui ob eandem causam destituantur.

Stipatores, id est custodes cuiusque corporis, dicti sunt a stipe, quam accipiebant mercedis nomine.

Stipatores corporis custodes, quos antiqui latrones vocabant, stipati enim ferro circumdant corpora regum.

atores appel . . . FESTVS: . . . ustodes, quos . . . bant, id est mer . . . m ferroue . . . t regum cor

Stipem esse nummum signatum, testimonio est (& id quod datur stipendium militi, & cum spondetur pecunia, quod stipulari dicitur.

cuniam signat . . . ideo stipular . . . terrogat . . . aes

Stipes fustis terrae defixus. defixus. Afra . . . orto honeste . . . ite hostium . . . pro fidem qui . . . am siluam & . . . stili in mela . . . tus vt reuolso . . . qui iactu vali . . . parmam, nisi si . . . uoluit pro . . . in Bacchi sec . . . egum aut al . . . us Ennius . . . ites abiegno . . . e stipitem . . . mit eum, qua . . . rripit.

50 *Sti* re antiqua mina met . . . quae nunc in . . . re Liuius tr . . . rundam Rom . . . conditam Romam . . . uius Ostrymon . . . Graio stirpe ex . . . Nomine Pyrrh . . . a stirpe supremo

60

ita menfas extruit, Tantas struices concinnat patinarias. & Livijs: quo Castalia, per struices faxeas lapsu accidit.

PAVLVS. *Struices* dicebāt omniū rerum instructiones. *Struppi* vocabantur in puluinarijs fasciculi de verbenis facti, qui pro deorum capitibus ponebantur.

FESTVS. *Struppi* vocantur in puluinarijs . . . rum capitibus ponuntur, . . . bem calo Antistius . . . gistratum publicum

Struthem in mimis praecipue vocant obscenam partem vinilem, a salacitate videlicet passeris, qui Graece *στρούθι*, dicitur.

PAVLVS. *Stultorum* feriae appellabantur Quirinalia, quod eo die sacrificabant ij, qui solemnitate, aut non potuerunt rem diuinam facere, aut ignorauerunt.

FESTVS. *Stulte* . . . tur Quirina . . . qui primique sacrificant ij . . . non potuerunt, aut igne, aut igne fornacaliu commissum . . . more, at quibus p

Stuppam liuam impositum appellant Graeci Dorij.

Stuprum pro turpitudine antiquos dixisse apparet in Nelei carmine: foede, stupreque castigor cotidie. & in Appi sententia: qui animi . . . compotem esse, nequid fraudis, stuprique ferocia pariat. Naeuius: Seseque ij perire mauolunt ibidem, quam cum stupro redire ad suos popularis: item, sin illos deserant fortissimos viros, magnum stuprum populo fieri pergeris.

PAVLVS. *Stuprum* pro turpitudine antiqui dixerunt. vnde est in carmine: Foede, stupreque castigor cotidie.

Stura flumen in agro Laurenti est.

FESTVS. *Stura* flumen in agro Laurenti est, quod quidam Asturam vo . . . ac subterfiesque . . . Thermi.

Suadted, idem ait esse, sic te.

Suasum, colos appellatur, qui fit ex stillicidio fumoso in vestimento albo. Plautus: quia tibi suaio infecisti propudiosa pallulam. Quidam autem legunt in suaio. nec desunt qui dicant omnem colorem, qui fiat inficiendo, sua sum vocari, quod quasi persuaderetur in alium ex albo transire.

Sub corona venire dicuntur, quia captiui coronati solent venire, vt ait Cato in eo, qui est de re militari: vt populus suus sua opera potius ob rem bene gestam coronatus supplicatum ear, quam re male gesta co-

ronatus veneat. Id autem signum est nihil praestari a populo. quod etiam Plautus significat in Hortulo. praeco ibi adfit cum corona, cuique liceat, veneat.

Sub iugum mitti dicuntur hostes victi, ereptis omnibus armis, telisque, cum hastis defixis duabus in terra terriaque ad summum earum deligata, ipsi eam iubentur subeuntes transire.

10 *Sub iugum* mitti dicuntur hostes, cum duabus hastis in terra defixis, terriaque superligata, inermes sub eas coguntur transire.

Sub vineam iacere dicuntur milites, cum astitibus ceterionibus iacere coguntur fudes.

. . . tur milites . . . ionibus ia . . . FESTVS.

Sub vitem hastas iacere dicitur veles, cum eas sub manu sursum mittit. Lucilius: vt veles bonus sub vitem, qui summis hastas. Veles autem veliris facit.

Sub vitem ha . . . manu . . . t Lucilius, vt . . . m qui subit has . . . FESTVS.

Sub vitem praefari dicuntur milites, cum sub vinea militari pugnare. Lucilius: Neque prodire in altum, praefari procul sub vite.

30 . . . ri dicuntur . . . militari pug . . . q. prodire . . . ul sub vite. . . PAVLVS.

Sub vos placo, in precibus fere eum dicitur, significat id, quod supplico vt in legibus: *Transque dato, edendoque plorato.*

Sub vos placo, supplico. . . PAVLVS. *Subactus* modo significat mollitus; modo victus, modo compulsus. vt eum dicimus, peccus sub arbore subactus. modo coactus.

40 . . . molliti . . . vt cum dicim . . . subactus . . . FESTVS.

Subditus dicitur iudex, qui loco mortui datur iis, qui eum habuerant iudicem in aliqua re, vel lite.

Subdit . . . rui in demortuis iudatur his, qui eum habuerat in eandem rem. . . FESTVS.

Subices Ennius in Achille pro subiectis posuit, cum dixit: Nubes per ego deum subices humiditas, Vnde oritur imber sonitus aërio spiritu.

Subices Ennius pro subiectis posuit. . . PAVLVS. *Subies* ar . . . quod fit, ait Cincius . . . consulti exemplo, at . . . explandi gratia aries int . . . lus admittit poene p . . . FESTVS.

Subigere arietem in eodem libro Antistius esse ait dare arietem, qui pro se agatur, caedatur.

in dicebant infir

Plautus in *Perfa*: Ad paupertatem si immigrant infamiae, Grauior paupertas fit, *fides sublestior*, id est infirmior. Idem in *Nerularia*, *vinum ait sublestissimum*, quia infirmos faciat, vel corpore, vel animo.

PAVLVS. *Sublestia*, infirma, & tenuia. Plautus: Grauior paupertas fit, *fides sublestior*, id est, infirmior. Idem ait *vinum sublestissimū*, quia infirmos faciat, vel corpore, vel animo.

FESTVS. *Sublicium* po
appellatum a
cabulo Volsc
in latitudinem
liter Formian
librorum. qu
sublices vocan
aqua liquens
in qua opinio
& meminit
qui ait in belli
quam liquidum
annem, & alij tab
men retinet
Sallustius libro qu
ne intrumendi p
sublicibus cauata
fent

Sublimauit dixit, id est, in altum extulit, Originum libro secūdo: In maximum decus, atque in excelssimam claritudinem sublimauit. id autem dicitur a limine superiore, quia supra nos est.

Sublimem est in altitudinem elatum, vt Ennius in *Thyeste*: Aspice hoc sublime candens, quem vocant omnes Iouem. Vergilius in *Georgicis* libro primo: Hic vertex nobis semper sublimis.

PAVLVS. *Sublimē* est in altitudinē elatum. id autē dicitur a limine superiore, quia supra nos est.

FESTVS. *Sublucare* arbores est ramos earum supputare, & veluti supus lucem mittere; *conlucare* autem succis arboribus locum implere luce.

Suboles ab olefcendo, id est, cresccndo, vt *adolescētes* quoque & *adultae*, & *indoles* dicitur. Lucretius libro quinto: Sive virum suboles, siue est muliebris origo. Vergilius: Cara deum suboles, magnum Iouis incrementum.

Subrumari dicuntur haedi, cum ad mammam admoventur: quia ea (his vocabantur) vel quia rumināe trahunt lacte sugentes.

PAVLVS. *Subrumari* dicuntur haedi, cum ad mammā admoventur: quia ea rumis vocatur; vel quia ruminē trahunt lac sugentes.

Subscudes appellantur tabellae, quibus tabulae inter se configuntur, quia quo immituntur succiditur. Pacuius: Nec vlla subscus cohibet compagem.

ellantur cunetae ra

tabulae inter se con

a quo eae immittantur

uius in Niptris: Nec vlla subscus cohibet compagem aluci. Plautus in *Astraba*: Terebratus multum fit, & subscudes addite.

bsidium dice

lites subside

entiq; aciei

genus militum

emeruerant

amen retine

quae erat ter

m, vt Plautus

gite nunc subf

t triario si

fidiari ante eos

rant, aut in alio

nti

Subsiles dicebantur quaedam lamellae sacrificiis necessariae.

li ipsijles uo

s, quae ad rem

ur maxime

rum.

Subsolanae

s appellantur

rei solum conferunt

ui infimum

in terram super

lum imum

s innititur.

Substillum

it tempus ante

40 paene vuidum dum

m non perficcum, quod

aut non dum defisset.

Substillum tempus ante pluuiam iam paene vuidum, & post pluuiam non perficcum, quod iam stillaret, aut non dum defisset.

Subucula genus libi dicitur, ex halica, & oleo, & melle, & genus vestimenti.

Subuculam Aelius Stilo, & Cloatius iisdem fere verbis demonstrant vocari, quod diis detur ex halica, & oleo, & melle. Nam de tunicae genere notum est omnibus.

Subuerbustam, veribus vstam significat Plautus cum ait: Vlcerosam, compeditā, subuerbustam, sordidam.

Subuerbustam, veribus vstam significat. *Subulo* Tusce tibicen dicitur.

Subulo Tusce tibicen dicitur. itaque Ennius: Subulo quondam marinas propter adstabat plagas.

60 *Suburam* Verrius alio libro a pago Succufano di-

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

PAVLVS.

FESTVS.

no dictam ait: hoc vero maxime probat eorum auctoritate, qui aiunt ita appellatam & regionem urbis, & tribum a stativo praesidio, quod solum sit succurrere Esquilis instantibus eam partem urbis Gabinis. indicioque esse, quod adhuc ea tribus per C litteram, non B scribatur.

PAVLVS. *Subura* regio Romae a pago Succufano vocabulum traxit, quod ei vicinum fuit.

FESTVS. *Suburanam*
Succifanam
nt ex nomine
umam illam quoque
cufanam dictam
iratum esse
pagi succula
xercentur.

Succenturiare est explendae centuriae gratia supplere, subiicere. Plautus in Saturione: Succenturia centum, require, qui te delectet domi. & Caecilius in Triumpho: nunc meae militiae astutia opus est succenturia.

PAVLVS. *Succenturiare* est explendae centuriae gratia supplere. Caecilius: Nunc meae malitiae astutia opus est succenturia.

Succerda steruus suillum. Titinius: Quid habes nisi vnam arcam sine clavi; eo condis succerdas.

FESTVS.
est steruus suillum
us. Simus
uid habes, nisi
ui, eo condis
e succerda
homo opicer
nem, quem sol
it.

PAVLVS. *Succidanea* hostia dicebatur, quae secundo loco caedebatur. sic appellata est a succedendo.

FESTVS.
ppellatur, quae
ur, quod quasi
quidam a succedendo dictam.

PAVLVS. *Suceingulum*, balteum.

FESTVS.
ingulum ap
ltem. Plautus
um Herculis
ti, quam abstu

PAVLVS. *Succrotilla*, vox tenuis, & alta. Titinius: Femenae fabula succrotilla vocula.

FESTVS.
tenuis diceba
Titinius in
fabulare succrotilla
nius in Epistula
tilla voce serio
scribendis muli
gracilibus in Syria
ialis cum sodellis canit
le, quae non pedibus

eula est machinae materiae & foratae quam ut uber serofe stant.

stellas ruitque a hyadas Graecae stimantes a subuenti dixerint.

Sudiculum genus flagelli dictum, quod vapulantes, sudantes facit.

Sudum, siccum, quasi seudum, id est sine vdo.

Securus, sine cura.

significare subum omnium fere us siccum significet. est sine vdo, ut se

Sufes die magistratus, ut oscor Calidius in Oratione lium. Nonne vobis l et fumus prosequi videtur. Senatus cens Sufetis.

Sufes Consul lingua Poenorum, Calidius: Senatus inquit, censuit referentibus Sufetis.

Suffibulum, vestimentum album praetextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales virgines sacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur.

Suffibulum est vestimentum aldrangulum oblongum, quod in capite est ales cum sacrificant, semper quae fibula comprehenditur.

Suffimenta sunt, quae molito mulso sparere, quo vuae calcatae

Suffimenta dicebant, quae faciebant ex faba, milioque molito, mulso sparso. ea diis eo tempore dabatur, quo vuae calcatae praetexto premebantur.

Suffiscus folliculus testium arietinorum, quod utebantur pro marsupio, a fisci similitudine dictus.

Suffiscus dicebatur folliculus testium arietinorum, qui celebris uisio forsitand fisci similitudine

Suffragat maiores hi, qui vulgo in usu iuncta suffrag fieri vellet, notabat candidatorum hominum. Varro in libro vii. Rerum humanarum

Suffuerat, sub eodem tecto fuerat.

Sugillatum dicitur ex Graeco, quod ea pars quae est sub collo, ab eis dicitur.

dici existimant quod ea pars, quae ab eis dicitur.

uacaneum

PAVLVS. *Supervacaneum*, superuacuum.
Supervaganea dicebatur ab auguribus auis,
quae ex summo cacumine vocem emisisset.
dicta ita, quia super omnia vagatur,
aut canit.

FESTVS. *Sup*
catur ab au
mo cacumin
quasi in altis
uagatur a

Supparus

uestimen
ubucula ap
n Fullonia
omne quod
parum Puni
cat Neui de
o. & in Nautis
estem consec
nunc supparos
na iam crucem
detur puella
ius ait. Puella
duta sum

PAVLVS. *Supparus* vestimentum puellarum lineum,
quod & subucula (id est camisia) dicitur.
Afranius: Puella non sum, supparo si in
duta sup.

Suppernati dicuntur, quibus femina sunt succi-
cisa in modum suillarum pernarum. En-
nius: His pernas succidit iniqua superbia
Poeni.

FESTVS. *Suppernati* dicitur
na sunt succisa
rum pernaru
is pernas suc
Poeni. & Catu
fossa ligari ia
cui

PAVLVS. *Supplicia* veterere quaedam sacrificia a suppli-
cando vocabant.

FESTVS. *Supplic*
res porrent
uerbena falic
alia supplicia
bonis sumi. fin
is necaretur
Semoniae re
ce bidente
na salutis
nati patrim
id fieret fa
solutum vt
candi causa
rum vt id vo
ro semper ela
plo docet supol
nunc fere suppl

tur
cium a supp
guit, quod
haec deorum
matur supp
id est dep
caedi

Suppreum modo significat summum, mo-
do extremum, modo maximum.

10

Supp
sumum vt
supreme bel
potens. Plautus
mum habuisti se
tuis. alias extre
in legibus x i i. Solis
ma tempestas esto
crimine necte tuo
ab illo sepeliri die
& quasi supremo l
tempora voltu. Caro d
lentis numquam cuiq

20

premam aduoca
maximo cum duas
s supremam mul

Suppum antiqui dicebant, quem nunc supi-
num dicimus. ex Graeco, videlicet pro ad-
spiratione ponentes litteram, vt cum iide
dicunt, & nos siluas. item *sup*, sex: &
sup, septem. eius vocabuli meminit etiã
Lucilius: Si vero das, quod rogat, & si sug-
geri suppus.

30

Suppum antiqui dicebant, quem nunc supi-
num dicimus.

Surregis, & *sortus* pro surrexit, & quasi pos-
sit fieri surrectus frequenter posuit Liuius
& *sortus* an.
& eius part
bus L. Liuil
est

40

Surremit, sumpsit, inque manu surremit ha-
stam

manum su
Surremit, sustulerit.

Su remfit
pue . . . sustule

cum dixit
est, quod cum
nio nobilissi

50

atque ob eam
issimus semper
nstituit, cum
imus sumere

ipso dignior
t, quod si mon
tem nonum

Socratem quae
rat in librum

inscripserat Scy

gratia id appel
Surrum dicebant, ex qu
 on est tibi
 um item nam qui
 cus furculis
 m. tum poli
 aut asulae
 rus furum
 reposcent.

PAVLVS. *Surrum* dicebant, ex quo per deminutionem
 fit *furculus*. Ennius: Vnus furus surum fer-
 restamen defendere possent.

FESTVS. *Sus Minervam*, in proverbio est, vbi quis id
 docet alterum, cuius ipse infcius est. quam
 sem in medio, quod aiunt, positam, Varro
 & Euhemerus ineptis mythis intoluere
 maluerunt, quam simpliciter referre.

PAVLVS. *Suspectus* a suspicor venit & a suspicio.

FESTVS. *Sus*
 significationis
 et suspicio parti
 e. non mirum si
 o dari potest.

PAVLVS. *Susque*, deque, significat plus minusve.

FESTVS. ens est pro plus minusve.
 mod antiquis vsque dice

PAVLVS. *Suetelae* dolosae astutiae, a similitudine suen-
 tium dictae.

FESTVS. stutiae a simili
 dictae

Su
 tiq; in proverbiu
 causa Gallico tu
 dam edictum est legiones Su-
 trrij, vt praesto essent cum cibo suo. quod
 vsurpari coeptum est in iis, qui suis rebus,
 opibusque officij id praestaret, quibus de-
 beret. Plautus: Sed facito dum, merula per
 versus, quod cantat colas cum suo cuique
 facito veniant, quasi eant Sutrium.

PAVLVS. *Sycophantas* appellatos hac de causa dicunt.
 Atticos quosdam iuvenes solitos aiunt in
 hortos irrumperere, ficosq; deligere: quam
 ob causam lege est constitutum, vt qui id
 fecisset, capite truncaretur: quam poenam
 qui persequerentur ob paruula detrimen-
 ta, sycophantas appellatos.

FESTVS. idam ex hac causa 50
 Atticos quondam
 s aiunt in hortos
 irrumperere, ficosque
 b causam lege factam, qui id fecis-
 set, capite esset et. quam poenam qui per-
 sequerentur ob paruola detrimenta, sycop-
 phantas appellatos.

T

Tabellis pro chartis utebantur antiqui,
 quibus vltro, citrove, siue priuatim, 60

siue publice opus erat, certiores absentes
 faciebant. vnde adhuc *tabellary* dicuntur.
 & tabellae missae ab imperatoribus.

Tabem eam, quae faceret tabescere apud an-
 tiquos vsurpatura. Sallustius quoque fre-
 quenter, vt in Catilina, cum ait: vti tabes
 plerosque ciuium animos inuaserat. & in
 libro quarto historiarum: qui quide mos,
 vt tabes in urbem coniectus. & Coruinus
 pro Liburnia: propter hanc tabem, atque
 perniciem domus totius.

Tabernacula dicuntur a similitudine taber-
 narum, quae ipsae, quod ex tabulis olim
 fiebant, dictae sunt, non, vt quidam putat,
 quod tabulis claudantur.

Tablini proxime atrium locus dicitur; quod
 antiqui magistratus in suo imperio tabu-
 lis.

Tablini proxime atrium locus dicitur, quod
 antiqui magistratus, in suo imperio tabu-
 las rationum ibi habebant publicarum
 rationum causa factum locum.

Tablinum, locus proximus atrio, a tabulis ap-
 pellatus.

Taciturnus, qui facile tacet. tacitus, argutus e-
 tiam, qui potest aliquando tacere.

Taedulum, fastidiosum, siue quod est omni-
 bus taedio.

Taedulum antiqui interdum pro fastidioso; 30
 interdum, quod omnibus taedio esset, po-
 nere soliti sunt.

Taenias Graecam vocē sic interpretatur Ver-
 rius, vt dicat ornamentum esse laneum in
 capitis honorati, vt fit apud Caecilium in
 Androgyno: sepulchrum plenum taenia-
 rum, ita vt solet. & alias: Dum taeniam,
 qui vulnus vinciret, petit. Ennius in Ale-
 xandro: volans de caelo cum corona, &
 taeniis. Attius in Neoptolemo: Decorare
 est fatius, quam urbem taeniis.

Taeopcon appellarunt Graeci genus scriben- 40
 di deorsum versus, vt nunc dextrorsum
 scribimus.

Taeopcon soliti sunt appellare Graeci genus
 scribendi deorsum versus, vt nunc dex-
 torsum scribimus.

Tagax furunculus a tangendo dictus, cuius
 vocabuli Lucilius meminit: Et mutonis
 manum perscribere posse tagacem.

Tagis nomine, Genij filius, nepos Iouis, puer
 dicitur disciplinam aruspicii dedisse duo-
 decim populis Etruriae.

Tagit Pacuuius in Teucro: Vt ego, si quis-
 quam me tagit & tagam. Idem in Herm-
 iona: Aut non cernam, nisi tagam. sine
 dubio antiqua consuetudine vsurpauit.
 nam nunc ea sine praepositionibus non
 dicuntur, vt contigit, attigit.

Tagit simpliciter dicitur. quod attigit, conti- 50
 git fa-

461
 qui facit compo
 Talismanum in
 lantij Tagam
 fillum qui ab
 vas vique in
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500

git facit compositum.

Talassionem in nuptiis Varro ait signum esse lanificij. *Talassionem* enim vocabant quasillum, qui alio modo appellatur calathus, vas utique lanificiis aptum.

FESTVS.

Talassionem in nuptiis Varro ait . . .
 . . . fici *ταλασση*, id est quasillum . . .
 . . . litum appellari *talassionem*. at . . . 10
 . . . historiarum scriptor *Talassium* . . .
 . . . nirum rapta virgine vnicae pu . . .
 . . . dinis, quod ei id coniugiū fuerit fe . . .
 . . . ominis gratia nunc redintegrari . . .

Talentorum non vnum genus. *Atticum* est sex millium denarium. *Rhodium*, & *cistophorum* quattuor millium quingentorum denarium. *Alexandrinum*, duodecim millium denariū. *Neapolitanum*, sex denariū. *Syracusanum* trium denariū. *Rheginum* victoriati. 20

Taliam Cornificius posuit, vnde & *Talassus*.

Taliam alij folliculum cepe.

FAVLVS

Talia, folliculum cepe.

FESTVS.

Talions mentionem fieri in XII ait Verrius, hoc modo, si membrum rasperit, ni cum eo patit, valio esto. neque id, quid significet, indicat. puto quia notum est, permittit enim lex parem vindictam.

FAVLVS.

Talipedare antiqui dicebant pro vacillare pedibus. lassitudine, quasi trahat pedes, vt talis videat infistere, aut idē idē tollere pedes. 30

Talipedare est vacillare pedibus, & quasi talis infistere.

Talus praenomen erat Sabinorum.

FESTVS.

Talus in Sabinorum nominibus praenominis loco videtur fuisse.

Tam significationem habet, cum ponimus praepositiuam quandam, cui subiungimus quam: vt cum dicimus, tam egregium opus tam paruo pretio venisse. id est, sic ita vt apud Graecos quoque *οὐτως ἀγαθόν*. item ex contrario ei dicimus, quam bonus Homerus, tam malus Cherylus poeta est. At antiqui tam etiam pro tamen vsi sunt. vt Nouius. Qui, si taceat, dum videat, tam etiam sciat, quid scriptum sit Ennius: illae meae tam potis pacis potiri. Titinius: Bene cum facimus, tam male subimus, vt quidam perhibent viri. Item: Quamquam estis nihili, tā escator simul vocis cōsului.

Tam significationem habet praepositiuam, cui subiungimus quam. vt tā malus Cherylus, quam bonus Homerus. tam etiā pro tamen vsi sunt.

FAVLVS

Tam modo antiqui dicebant pro modo.

Tam modo antiqui ponebant pro modo. vt Attius: Tam modo, inquit, Praenestinus.

FESTVS.

Tamperit, quam extrema faba, in prouerbio est, quod ea plerumque aut proteritur, aut decerpitur a praetereuntibus.

Tama dicitur, cū labore viae sanguis in cru-

60

ra descendit, & tumorem facit. Lucilius: Inguenne existat, papulae, tama, neboa no

ra descendit, & tumorem facit. Lucilius: Inguenne existat, papulae, tama, neboa no

Tame in carmine positum est pro tam.

Tamina vna siluestris dicta, quod tam mira fit, quam minium.

FESTVS.

Tamina vna siluestris generis videtur Verrius dicta, quae tam mira fit, quam minium.

FESTVS.

Tanne, eousq; vt Aelius Stilo, & Opilius Aurelius interpretantur. itaque Afranius: Tā ne arcula tua plena est aranearum?

Tanne, eousque. Afranius: Tanne arcula tua plena est aranearum?

FAVLVS.

Tandem cum significet aliquando, interdū tamen ex superuacuo ponitur. vt apud Terentium in Phormione, cum ait: Itane tandem vxorem duxit Antipho iniussu meo? non enim hic tempus vllum significat. at Cicero etiam duplicat temporalem significationem, cum ait, tandem aliquando.

Tappete ex Graeco sum tac. Ennius cum ait. T

FESTVS.

lius in Demetrio. Le veterem dic tappet.

Tapulla dicta est lex quaedam de conuiuio.

FAVLVS

Tapullam legem coniuualem ficto nomine conscripsit iocoso carmine Valerius Valentinus. cuius meminit Lucilius hoc modo: Tapullā ridet legem contere opimi.

FESTVS.

Tarmes genus vermiculi carnem exedens.

Tarpeiae etiam effigiem ita appellari putant quidam in aede Iouis Metellina. eius videlicet in memoriam virginis, quae pacta a Sabinis hostibus, quae in sinistris manibus haberent, vt sibi darent, intromiserit eos cum Rege Tatio, qui postea in pace facienda cauerit a Romulo, vt ea Sabinis semper pateret.

FAVLVS

FESTVS.

Tarquitias scelus, quas rex Tarquinius Superbus fecerit, abominandi eius nominis gratia ita appellatas esse ait vulgo existimari Verrius.

Tartarino cum dixit Ennius, horrendo, & terribili Verrius vult accipi a Tartaro, qui locus apud inferos.

Tartarino, horrendo & terribili.

FAVLVS

Tatium occisum ait Lauinij, ab amicis eorū legatorum quos interfecerant Tatiani latrones, sed sepultum in Auentino laureto. quod ad significationem verborum non magis pertinet, quam multa alia praeterita deinceps, quae referantur.

FAVLVS

FESTVS.

Taurus, vacca steriles dici existimabant hac de causa, quod non magis, quam tauri, pariant.

urac vacca steriles ap

FAVLVS

quae non magis rapiant

FESTVS.

similius fit ex Graeco dic

es appellat.

PAVLVS. *Tauri*, verbenaeque in commentario sacrorum significat ficta farinacea.

Tauri appellabantur ludi in honorem deorum inferorum facti. Instituti autem videntur hac de causa: Regnante Superbo Tarquinio cum magna incidisset pestilentia in mulieres grauidas, quae fuerat facta ex carne diu vendita populo taurorum, ob hoc diis inferis instituti ludi, & Taurij vocati sunt.

FESTVS. *Tauri*

stituti diis inferis ex l. . . .
Tarquinio regnante cum
pestilentia in mulieres
fetu si facti sunt ex carn
taurorum immolatorum. ob
appellati sunt, & fiunt
intra muros euocentur di
ludos Varro ait vocari, quod
lulus pendens a doctore iner
solitus sit impelli, arque vsque
docere, quoad confisteret
te talorum constaret pedu

Taurinum aes dicunt, quod in ludos tauricos consumitur.

Taurorum specie simulaera fluminum, id est, cum cornibus, quod sunt atrocita, vt tauri.

Taxat verbum ponitur in iis, quae finiuntur quoad tangi liceat, in litibus quoque, arbitrove cum proferbitur, quoad ei ius sit statuendi. *Taxatio* dicitur, quae fit certae summae. a tangendo autem dici, etiam scaenici testimonio sunt, qui *taxatores* dicuntur, quod alter alterum maledictis tangit.

PAVLVS *Taxat* & *taxatio* a verbo tango dicuntur. vnde & *taxatores* a scaenicis dicuntur, qui ad alterutrum maledictis tangunt.

Tegillum cuculliuunculum ex scirpo factum. Plautus: Tegillu mihi aret, id si vis, dabo.

FESTVS. *Tela* proprie dici videntur ea, quae missilia sunt: ex Graeco videlicet eorum nomine, quia illi τειλαδεν missa dicunt, quae nos eminus, sicut arma ea, quae ab humeris dependentia retinentur manibus, quandoquidem non minus in nobis eam partem corporis armum vocari existimandum est.

PAVLVS. *Temerare*, violare sacra, & contaminare. dictu videlicet a temeritate.

Temetum, vinum. vnde *temulentus*, & *temulentia*.

FESTVS. *Temetum* vinum. Plautus in Aulularia: Qui quia temeti nihil allatum. Pomponius in Decima: Non multi temeti, sed plurimi. Nouius in duobus dosseis: Sequimini praeminat, sequere temeti timor. Idem in Funere: Agite, exite, temulentiamque tollite. & in Surdo: Filias habeo temulentas. sed eccas video incedere. Afranius in Co sobrinis: Pol magis istius temulentaefutilis.

Tempesta, tempestiua.

Tempestatem pro tempore frequenter dixerunt antiqui.

Templum significat, & aedificium deo sacrum, & tignum, quod in aedificio transferuntur ponitur.

Tenite, credebantur esse sortium deae, dictae quod tenendi haberent potestatem.

Tensu vehiculum argenteum, quo exuuiae deorum ludis Circensibus in circum ad puluinar vehabantur.

Tensum ait vocari Sennius Capito vehiculū, quo exuuiae deorum ludicris Circensibus in circum ad puluinar vehuntur. fuit & ex ebore; vt apud Titinium in Barbaro; & ex argento.

Tentipellium, genus calciamenti ferratū, quo pelles extenduntur.

Tentipellium Artorius putat esse calciamentū ferratum, quo pelles extenduntur. idē Afranium dixisse in Promo. Pro manibus credo habere ego illos tentipellium. Titinium ait Verrius existimare, id medicamentum esse, quo rugae extenduntur, cum dicat: Tentipellium Inducis, rugae in ore extenduntur, cum ille *τεντιπώ* dixerit.

Tenus significat finem: vt cum dicimus, haecenus.

Tarentum locus in capō Martio dictus, quod eo loco ara Ditis patris in terra occultaretur.

in campo Martio loc
dicendum fuisse, quod Te
saecularis Ditis patris
tur ab equis quadrigari
tilitas aequiperet mo
nae, quod quam aniliter relax
uis manifestum est.

Teres, rotundus in longitudine.

Teres in longitudine rotundatum. quales aseres natura ministrat.

Teretinatibus, qui a flumine Terede dicti existimantur, & syllaba eius tertia mutata, & pro Terede Teram scribi debuisse.

Termentum pro eo, quod nunc dicitur detrimendum, vtitur Plautus in Bacchidibus.

Termentum apud Plautum detrimentum.

Termetes ramus direptus ex arbore, nec foliis repletus, nec nimis glaber.

Termino sacrificabant, quod in eius tutela fines agrorum esse putabant. denique Numa Pompilius statuit eum, qui terminum exarasset, & ipsum, & boues sacros esse.

Terminus, quo loco colebatur, super eum foramen patebat in tecto, quod nefas esse putarent terminum intra tectum consistere.

Termonem Ennius terminum dixit.

Termonē Ennius Graeca consuetudine dixit quem

quem nos nunc terminum, hoc modo: In-
genti vadit cursu, qua redditus terminus est.
& idem: Hortatore bono prius, quam iam
finibus terminus est.

Tersum diem pro sereno dictum ab antiquis,
nec se habere rei auctorem ait.

PAVLVS. *Tersum* diem, serenum.

FESTVS. *Tersum*, quartum differre ait a tertio, quarto,
quintus: quod, quid factum sit, significat.

PAVLVS. *Tesca* loca augurio designata. Cicero aspera
ait esse, & difficilia.

FESTVS. . . . t loca augurio desig . . .
. . . . no finis in terra auguri op . . .
. . . . us loca consecrata ad . . .
. . . . sit, sed sancta loca vndiq . . .
. . . . nt Pontificis libri, in quibus . . .
. . . . que sedemque tescumque . . .
. . . . dedicauerit, vbi eos ac . . .
. . . . s, propitiosque. Hostius belli . . .
. . . . pergētis alter aetherias, atque . . .
. . . . uiolabis templa antiqua . . .
. . . . uere aspera, difficilia aditu . . .
. . . . ca aspera saxa tesca tuor . . .
. . . . octeta. Quis tu es mortalis . . .
. . . . a, & tesqua te ad portas loca . . .

PAVLVS. *Testiculari* est iumentis maribus feminas, vel
mares feminis admouere. licet alij dicant
testilari.

Tetini pro tenui.

FESTVS. *Thalaeae* nomen dictum, alij ab aetatis flore
aiunt, alij quod carmina semper florent.

PAVLVS. *Themis* deam putabant esse, quae praeci-
peret hominibus id petere, quod fas esset. eā-
que id esse existimabant, quod & fas est.
Thiasitas, sodalitas.

Thomices Graeco nomine appellantur cana-
bi impolito, & sparto leuiter tortae restes,
ex quibus funes fiunt. puluilli quoque quos
in collo habent, ne a restibus laedantur,
thomices vocantur.

FESTVS. . . . nomine appellantur . . .
. . . . et sparto leuiter tortae . . .
. . . . fiunt. Lucilius: Vidimus . . .
. . . . abina. Opillius Aure . . .
. . . . puluillum, quem in . . .
. . . . aedat tomicem vo . . .

PAVLVS. *Thraeces* gladiatores a similitudine palmula-
rum Thraciarum.

Throcum genus sellae habetur apud Plau-
tum.

Thymbraeus Apollo a monte Thymbraco di-
ctus, qui est in agro Troiano.

FESTVS. *Thymbraeum* Apollinem Vergilius a monte
Thymbraco appellauit, qui est in agro
Troiano.

PAVLVS. *Tiberis* fluius dictus a Tiberino Rege Alba-
norum, quod in eo cecidisset. vel Tiberis
a Tiberi Rege Tuscorum.

Tibicines in aedificiis dici existimantur a si-

militudine tibiis canentium, qui vt canē-
tes sustineant, ita illi aedificia.

Tifata iliceta, Romae autem Tifata curia. Ti-
fata etiam locus iuxta Capuam.

Tigillum fororium.

Tignum non solum in aedificiis, quo vultus
appellatur, sed etiam in vineis, vt est in xij.
*tignum iunctum aedibus, vineaeque, & conta-
pu, ne soluit.*

FESTVS.

Tippula, vasa vinaria.

Tippula bestiolae genus sex pedes habentis,
sed tantae leuitatis, vt super aquam currēs
non desidat. Plautus: Neque tippulae le-
uius pondus est, quam fides lenonia.

PAVLVS.

Titensis tribus a praenomine Tati Regis ap-
pellata videtur. Titia quoque curia ab eo-
dem Rege est dicta.

Titinnire, & titinnabunt Nacuius dixit pro
sonitu tintinabuli.

Titinnire est apud Nacuium hoc modo: Tan-
tum vbi molle crepitum faciebant, titinna-
bant compedes. & apud Afranium: Ostia-
rij impedimenta titinnire audio.

FESTVS.

Titiuillium nullius significationis est, vt a-
pud Graecos βίτιυεϊ & τιτιυεϊ. Plautus:
non ego istud verbum empitum titiuilli-
tio.

PAVLVS.

Tituli milites appellantur, quasi tituli, quod
patiam tuerētur. vnde & Titi praenomē
ortum est.

Todi genus auium paruorum. Plautus: Cum
extortis talis, cum todillis crusculis.

Todi sunt
quorum meminit Plautus in Sy-
tis talis, cum todillis crus . . .

FESTVS.

Togatarum
minum fastigi, quae
quod togis praetextis rem . . .
tabernarum, quia
cellentibus etiam humiles . . .

. . . lagiari serui denique et
. . . ernis honeste prodeant

Tolerare, patienter ferre. Attius in Neoptole-
mo: Aut quisquam potis est tolerare acri-
tudinem. Ennius libro secundo: Ferro se-
cedere, quam dictis his toleraret.

Toles, tumor in faucibus, quae per deminu-
tionem *tonsilae*, dicuntur.

Tollenno est genus machinae, quo trahitur a-
qua, alteram partem praegravante ponde-
re, dictus a tollendo.

Tongere nosse est: nam Praenestini *tongitio-
nem* dicunt notionem. Ennius: Alij rhero-
rica tongent.

PAVLVS.

. . . lo ait noscere esse . . .
. . . tionem dicant pro no . . .
. . . tius dominari. Ennius . . .
. . . tongent. & vincere . . .
. . . videtur significare.

FESTVS.

Tonsam Ennius significat remum, quod qua-

60

si tondeatur ferro, cum air libro septimo: Postea recumbite, vestraque pectora pellite tonsis. item: Pone petunt, exin referunt ad pectora tonfas. & in Afoto: Alius in mari vult magno tenere tonfam.

PAVLVS. *Tonfa*, remus, quod quasi tōdeatur ferro. Ennius: Pone petunt, exin referunt ad pectora tonfas.

Tonfilla palus delatus in acumen, & cuspidē praeferratus, qui naui religandae causa in littore figitur. Attius: Tacete, & tonfillas littore in laeda edite.

FESTVS. esse Verrius palum dolarum
 cuspidē praeferratum, vt existi . . .
 m cum figi in littore naui re
 causa. Pacuius in medio: Acces
 eam, & tōfillā pegi laeto in littore
 in Phinidis: Tacete, & tōfillas litto
 laeda edite.

Topper significare ait Artorius cito, fortasse, celeriter, temere. cito, sic in Nelei carmine: Topper fortunae commutantur hominibus. citius, sic C. Nacuius: Capesset flāmam Volcani topper. sic in codē; Namque nullum peius macerat humanū, quam de mare faeuum viret cui sunt magnae topper confringent importunae vnde. fortasse, sic Coelius libro septimo: ita vt sese quisque vobis studeat aemulari in statu fortunae reipublicae, eadem re gesta, topper nihilo minore negotio acto, gratia minor esset. fortasse, sic Attius in Io. Topper, vt sit, patris tunc eicit iras. (Ennius vero sic.) topper fortasse valet in Ennij & Pacuij scriptis. apud Ennium est; Topper, quam nemo melius scit. Pacuius: Topper tecū sit potestas faxit si mecum velit. At in antiquissimis scriptis celeriter, ac mature. in Odyssia vetere: Topper facit homines vtrius fuerint. Topper citi ad aedis venimus. Circae, simul duona eorum portant, ad nauis millia. alia in iisdem inueniuntur.

PAVLVS. *Topper*, cito. vt illud Nelei: Topper fortunae commutantur hominibus.

Torrens est participium, & nomen est.

FESTVS. *Torrens* participialiter pro exurens ponitur, vt est apud Pacuium in Antiopa: flammeo vapore torrens terrae. ferum exulserit. significat etiam fluium subitis imbris concitatum, qui alioqui siccitatibus exarescit. quamuis aqua ipsam, quae fluit, flumen recte dici ait Aelius Gallus libro secundo, quae ad ius pertinent. Ceterum volgi consuetudine vtrumque iam dici flumen, & perennem fluium, & torrentem.

Torrere a torreo deductum, proprie significat siccare, atque arefacere, sed vsurpatum est iam pro eo, quod sit igne vrere. Plautus: (in) vna eadem opera in fornū calidum condito, Atque ibi torreto.

Torrere a torreo deductum proprie significat siccare, atque arefacere. sed vsurpatum est etiam pro eo quod sit ignescere.

Toruitas a ferocia taurorum, quasi tauri acerbitas est vocata.

Toruitas a ferocia taurorum dicta est. Pacuius in Armorum iudicio: feroci ingenio toruus, praegrandi gradu. & cum recordor eius ferocem, & toruam confidentiam.

Torum vt significet torridum, aridum, per vnum quidem R antiqua consuetudine scribitur. Sed quasi per duo R scribatur, pronuntiarī oportet. nam antiqui nec mutas, nec semiuocales literas geminabant, vt fit in Ennio, Arrio, Anno.

Torum, torridum, aridum.

Toxicum dicitur ceruar.

. . . quidam perungere sagitta

. . . Caecilius in Gamo vt hom . . .

. . . toxico transegerit. Afra. . .

. . . vxorium istud toxicum mitt . . .

Trabica nauis, quod sit trabibus confixa. Pacuius: labitur trabica in alueos.

Trabs proprie dicitur duo ligna compacta.

Trachali appellantur muricum ac purpurae superiores partes. vnde Ariminenfes maritimi homines cognomen traxerunt Trachali.

Tragula genus teli, dicta, quod scuto infixā trahatur.

Tragus, genus conchae mali saporis.

Transra, & tabulae nauium dicuntur, & tigna, quae pro pariete in parietem porriguntur.

Trepid, vertit. vnde trepido, & trepidatio; quia turbatione mens vertitur.

Tributorum conlationem cum sit alia in capite, alia ex censu, dicitur etiam quoddam temerarium, vt post urbem a Gallis captā conlatū est, quia proximis quindecim annis census alius non erat. Item bello Punico secundo M. Valerio Laeuino, M. Claudio Marcello cos. cum & senatus, & populus in aerarium, quod habuit, detulit.

Tributum dictum, quia ex priuato in publicū tribuitur.

Trientem tertium pondō coronam aureā dedisse Ioui donū scripsit T. Quinctius Dictator, cum per nouem dies totidē vrbes, & decimam Praeneste cepisset. id significare ait Cincius Mytagogicon libro secundo, duas libras pondō & trientem. quae consuetudine hodieque vtimur, cum lignū bes alterum dicimus, id est pedem, & bessem latitudinis habens, & seftertium, id est duos asses, & semissem tertium. item si tres asses sunt, & quartus quadrans . . .

Trifax telum longitudinis trium cubitorum, quod catapulta mittitur. Ennius: aut permaceret paries percussus trifaci.

Trifidulum

- FESTVS.** *Trifidulum* fulgur fit . . .
 . . . a, id aut incendit, a . . .
 . . . rebrat.
- PAVLVS.** *Tritonia* Minerua a ripa Tritonis fluminis dicta, quod ibi primitus sit visa.
Triumphales coronae sunt, quae imperatori victori aureae praeferuntur, quae temporibus antiquis propter paupertatem laureae fuerunt.
- Troia*, & regio Priami, & lusus puerorum e- 10
 questris dicitur, & locus in agro Laurente, quo primum in Italia Aeneas cum suis constitit.
- Tromentina* tribus a campo Tromento dicta.
Trossuli equites dicti, quod oppidum Tuscorum Trossulum sine opera peditum ceperint.
- Trois* avis onocrotalus. Caecilius irridens magnitudinem nasi. Pro di immortales, vnde prorepsit troo.
- Trygae* antiqui vinum appellabant. vnde *trygetus* adhuc dicitur.
- FESTVS.** *Tubicines* etiam ij appelluntur, qui sacerdotes viri speciosi publice sacra faciunt tubarum lustrandarum gratia.
- PAVLVS.** *Tubilustria* dies appellabant, in quibus agna tubas lustrabant.
- FESTVS.** . . . quibus diebus adscriptum in
 . . . rio sutorio agna tubae
 . . . is tubos appellant, quod genus 30
 . . . Arcadia Pallanteo trans
- Tuditantes*, tudentes . . .
 . . . entes significare ait Cinnius. . .
 . . . nius libro secundo. Haec inter se totū
 . . . ntes, & Lucretius item lib. ij. nec . . .
 . . . rem cessam extrinsecus vllam . . .
- PAVLVS.** *Tuditantes* significat negotium tudentes, id est agentes. Lucretius: Nec tuditantia rem cessant extrinsecus vllam.
- Tudites* mallei a tundendo dicti. inde & cuiusdam cognomen Tuditano fuit, quod caput malleo simile habuerit.
- FESTVS.** . . . alleos appellant antiqui a tundendis, alij cruribus tudites. inde Ateius . . .
 . . . is existimat Tuditano cognomen . . .
 . . . caput malleoli simile habuerit.
- Tuor*, video; tueor defendo.
- PAVLVS.** . . . video, tueor, defendo.
- FESTVS.** . . . sed iam promiscue vtuntur . 50
 . . . or prouideo, & contueo . . .
 . . . ria a tecto appellantur . . .
 . . . sordida. Afranius in V . . .
 . . . tugurium est turpe . . .
 . . . bolimaco. Habita . . .
 . . . perculo, quo nomin . . .
 . . . tione X I I. ait etia . . .
 . . . cari.
- Tullianum* quod dicitur, pars quaedam carce-

- ris, Ser. Tullium Regem aedificasse aiunt.
 . . . lij dixerunt esse silanos, alij riuos, alij vehementes projectiones sanguinis arcuatim fluentis, quales sunt Tiburi in Aniene. Ennius in Aiaee: Ajax, misso sanguine tepido tullij efflantes volant.
- Tumulus* milites dicuntur lecti ob subitum tunde etiam tumulum dici ait Verrius, qui is ornatur, quam ab Italicis, & Gallicis h . . .
 . . . t Italiae. itaque nullum
 . . . quam Gallicum, aut domesti- . . .
 . . . Aelius sic definit. tumulus es.
 . . . nae editus secundum mare fluctibus a . . .
 . . . uatas. vnde similiter & manu fac . . .
 . . . turalis proprie dici potest.
- Turbellas* dixisse antiquos, quas nunc turbas appellamus, testis est Plautus in Pseudolo: quales, quantas soleam turbellas dare.
- Turbellas* apud Plautum turbas significat. **PAVLVS.**
Turram equitum dictam esse ait Curatius, **FESTVS.**
 quasi terram: quod terdeni equites ex tribus tribubus Titensium, Ramnium, Lucerum, siebant. itaque primi singularum decuriam decuriones dicti, qui ex eo in singulis turmis sunt etiam nunc terni.
- Turthenos* Etruscos appellari solitos ait Verrius, a Turtheno duce Lydorum, a cuius gentis praecipua crudelitate etiam tyrannos dictos.
- Tusci* a Tusco rege filio Herculis sunt dicti, **PAVLVS.**
 vel a sacrificando studiose, ex Graeco *θυσιασται*: velut Tusculum dictū, quod aditum difficilem habet, id est *δυσκολον*.
- . . . quidam dictos aiunt a Tusco **FESTVS.**
 . . . lis filio. alij quod vnici studisi ita . . .
 . . . ex Graeco velut *θυσιασται*. Tu . . .
 . . . ab eadem causa sacrificiorum, u . . .
 . . . ficilem habeat, id est *δυσκολον*.
- Tuscum* vicum co . . .
 . . . tores dictum aiunt a . . .
 . . . descendente ab obs . . .
 . . . Romae locoque his dato . . .
 . . . entes fratres Coeles, & Vibenn . . .
 . . . Tarquinium Roman secum ma . . .
 . . . rint. M. Varro quod ex Coe . . .
 . . . sint.
- Tuscus* vicus Romae est dictus, quod ibi ha- **PAVLVS.**
 bitauerunt Tusci, qui recedente ab ob-
 dione Portena remanserunt.
- Tutulium* dicebant Flaminicarum capitis ornamentum vitta purpurea innexa crinibus, & in altitudinem extractum. Ennius: Fictores, Argeos, & tutulatos.
- Tutulium* vocari aiunt Flaminicarum capitis **FESTVS.**
 ornamentum, quod fiat vitta purpurea innexa crinibus, & extractum in altitudinem. quidam pileum lanatum forma e tali fi-

guratum, quo Flamini, ac Pontifices v-
tantur, eodem nomine vocari. Ennius:
Libaque, fectores, Argaeos.
Tutum frequenter dicitur maxime. Varro in
Europa: Tutum sub sede fuissent.
Tyria maria in proverbium deductum est;
quod Tyro oriundi Poeni adeo potentes
maris fuerunt, vt omnibus mortalibus na-
uigatio esset periculosa. Afranius in Epi-
stula: Hunc ferrum autem maria Tyria 10
conciat.

x curiata fertur, quo Hanni
Romae cum esset, nec ex praesidi
Q. Fabius Maximus Verru
arcellus Cos. facere in
uit Aelius in XII. sig

V

PAVLVS. **V**acerram dicunt stipitem, ad quem equos
soleat religare. alij dicunt maledictum
hoc nomine significari magnae acerbita-
tis, vt sit vecors, & vefanus.

FESTVS. **V**acerram Verrius, & alij complures vocari
dicunt stipitem, ad quem equos solebant
religare. Attius vero Philologus maledi-
ctum hoc nomine significari magnae a-
cerbitatis, vt sit vecors, & vefanus teste Li-
uio, qui dicat: vecorde, & malefica ve-
cordia.

PAVLVS. **V**adem, sponsorem significat datum in re
capitali.

Vagorem pro vagitu Ennius posuit.

FESTVS. **V**agorem pro vagitu Ennius libro sextodeci-
mo: Qui clamor oppugnantis vagore vo-
lanti. Lucretius libro secundo: Et superan-
tur, item miscetur funere vagor.

Vagulario in lege XII. tabularum significat
quaestionem cum conuicio. Cui testimo-
nium defuerit, is tertius diebus oportum obua-
gularum ito.

Valgos Opilius Aurelius, alique complures
aiunt dici, qui diuersas furas habeant. Plau-
tus in Milite glorioso, qui talos vitiosos
habeat. Maiorem partem videas valgis ta-
lis. & in (Sitelitergo) Sic ea mihi inigni-
tos pueros pariat postea, Aut varum, aut
valgum, aut compernem, aut pactum, aut
brocchum (filium.) e contrario vari di-
cuntur incurua crura habentes.

PAVLVS. **V**algos Aurelius intelligi voluit, qui diuersas
furas habent. sicut e contrario vari dicun-
tur incurua crura habentes.

Vallefcit, perierit, a vallo militari, quod fit
circa castra, quod qui eo euiciuntur, pro-
perditis habentur.

FESTVS. **V**aluoli, folliculi fabae.

Valuoli folliculi fabae appellati sunt, quasi

vallioli, quia vallo facti excutiantur.

Vapula Papiria, in proverbio antiquis fuit.
de quo Sinius Capito sic refert, tum dici
solutum esse, cum vellent minantibus si-
gnificare se eos neglegere, & non curare,
fretos iure libertatis. Plautus in Feneratri-
ce: Heus tu in barbaria quod dixisse dicitur
liberta suae patronae, ideo dico, liber-
ta salute, vapula Papiria. In barbaria est in
Italia. Aelius hoc loco vapula positum es-
se ait pro dolo. Varro pro peri, teste Teren-
tio in Phormione. Non tu

& Plauto in Curculione: Reddin, an non
mulierem prius, quam te huic meae ma-
chaerae obicio mastigia? vapula ergo te
vehementer iubeo ne me terreat.

Vastum pro magnum, ponitur tamen & pro
inani. Attius: Iam hanc urbem ferro vastam
faciet Peleus. Pacuuius: Quales, scabres,
quod inculta vastitudine; vnde vastitas, &
vastitudo.

Vastum pro magnum, ponitur tamen & pro
inani. Attius: Hanc urbem ferro vastam fa-
ciet. vnde vastitas, & vastitudo.

Vaticanus collis appellatus est, quod eo po-
situs sit populus Romanus varum respon-
so expulsis Etruscis.

Ve vultu, in proverbium venisse existimatur,
cum Roma capta a Senonibus Gallis au-
rum ex conuentione, & pacto adpende-
retur, vt recederent, quod iniquis ponderi-
bus exigi a barbaris querente Ap. Clau-
dio Brennus Rex Gallorum ad pondera
adiecit gladium, & dixit, **V**e vultu, quem
postea persecutus Furius Camillus cum
insidijs, circumuentum consideret, & que-
reretur contra foedus fieri eadem voce re-
munerasse dicitur.

Ve vobis dicebatur ab antiquis, & ve vobis.

Vecors est turbati ac mali cordis.

40 **V**ecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus
parietes alienos perfodiunt furandi gratia.
Cato: vecticulariam vitam viuere, repen-
te largiter habere, repente nihil.

Vectigal, aes dicitur, quod ob tributum, &
stipendium, & equestre, & ordinarium po-
pulo debetur.

Vegrande significari alij aiunt male grande:
vt vecors, vefanus, malicordis, maleque sanus.
alij paruum, siue minutum, vt cum dici-
mus, vegrande frumentum. & Plautus in
Cistellaria: qui nisi iteres nimium is ve-
grandi gradu.

Vegrande significat malegrande, vt vecors,
vefanus, malicordis, male sanus. alij par-
uum, siue minutum intelligunt, vt ve-
grande frumentum.

Vegere, portare, vel trahere.

Veia apud Olcos dicebatur plaustrum. vnde

60

veiatij,

vaiij dicitur
veitura.

Vel, conligatio quae
cer eorum tenentur
sunt, in quibus
vntur, vt, Au-
quae non sunt
nihil interest
vel eorum
vel Consul.

Vel, appellabatur
exercitum sequi
tuorum militum
sunt & ferri
pugnabant, quae
tur. Cato eos ferri
portiones militum
bant.

Velutis dicta est
obiectio, ab ex
Plautus: Neicio
vos.

Velutis, dicitur
tionem, quod vel
corum veniant.

Velutis, dicitur
orando.

Velutis, dicitur
tione adiecta fit

Velutis, dicitur
ne, pro aduentu

Velutis, dicitur
enim periculi

Velutis, dicitur
que proximo v-

Velutis, dicitur
perditos in ad-

Velutis, dicitur
aque ita extra

Velutis, dicitur
quod est verbero

Velutis, dicitur
tate est docere

Velutis, dicitur
& actus incipit

Velutis, dicitur
sunt.

Velutis, dicitur
tam munitio

Velutis, dicitur
dicitur hic dolo

Velutis, dicitur
manera vnt aut

Velutis, dicitur
sunt tamquam

Velutis, dicitur
per conuentione

Velutis, dicitur
de hinc, & con-

Velutis, dicitur
conuentione

veiarij stipites in plaustro, & vestura
veitura.

Vel, conligatio quidem est disunctiua, scilicet earum rerum, quae natura disuncta sunt, in quibus aut coniunctione rectius vitimur, vt, Aur dies, aut nox. sed earum, quae non sunt contrariae, quae eligatur, nihil interest, vt Ennius: vel tu Dictator, vel equorum, equitumque Magister Esto, vel Consul.

Velati appellabantur vestiti, & inermes, qui exercitum sequebantur, quique in mortuorum militum loco substituebantur. ipsi sunt & *serpentarij*, qui fundis, ac lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non tenentur. Cato eos ferentarios dixit, qui tela, ac porciones militibus pugnantibus ministrabant.

Velitatio dicta est vltro, citroque probrorum obiectio, ab exemplo velitatis pugnae. Plautus: Nescio qui velitati estis inter vos.

FESTVS. *Venditiones* olim dicebantur Cenforum locationes, quod velut fructus publicorum locorum veniebant.

PAVLVS. *Venerari* verbum compositum ex *venia*, & orando.

Ventabant dicebant antiqui. vnde praepositione adiecta fit aduentabant.

FESTVS. *Ventabant* antiqui dicebant sine praepositione, pro aduentabant.

PAVLVS. *Ver sacrum* vouendi mos fuit Italis. magnis enim periculis adducti vouebant, quaecumque proximo vere nata essent apud se animalia, immolaturos. Sed cum crudele videretur pueros, ac puellas interficere, perductos in adultam aetatem velabant, atque ita extra fines suos exigebant.

Verberitare idem Cato frequentatiue ab eo, quod est verbero, dixit.

FESTVS. *Veredis* antiqui dixerunt, quod veheret rhedas: id est ducerent.

Vergilae dictae, quia earum orti ver finitur, & aestas incipit.

PAVLVS. *Vergilae* dictae, quod earum ortu ver finem facit.

Vermia dicuntur dolores corporis cum quodam minuto motu, quasi a vermibus scindantur. hic dolor Graece *spopis* dicitur.

Vernae appellantur ex ancillis ciuium Romanorum vere nati, quod tempus anni maxime naturale feturae est.

FESTVS. *Vernae*, qui in villis vere nati, quod tempus, duce natura, feturae est: & tunc rem diuinam instituerit Marti Numa Pompilius, pacis, concordiaeque obtinendae gratia inter Sabinos, Romanosque, vt vernae vincerent. Romanos enim vernas appellabant,

id est, ibidem natos. quos vincere perniciosum arbitrium Sabinis, qui coniuncti erant cum populo Romano.

Vernifera mensalia auguria.

PAVLVS.

Versuram facere, mutuam pecuniam sumere, ex eo dictum est, quod initio, qui mutabantur ab aliis, non vt domum ferrent, sed vt aliis soluerent, velut verterent creditorem.

10 *Versuti* dicuntur, quorum mentes crebro ad malitiam vertuntur.

Verticulas cum dixit Lucilius, articulos intelligi voluit.

Verucent, vertant. Pacuuius: Dij monuerint meliora, atque amentiam auerruncassent tuam, id est auertissent.

Veruta pila dicuntur, quod veluti verua habent praefixa.

Vescor, pascor.

Vesuli, male curati, & graciles homines. *ve* enim syllabam rei paruae praeponebant. vnde *Ve*iouem, paruum Iouem, & *vegrā* dem fabam, minutam dicebant.

Vescus, fastidiosus; *ve* enim pro *pusillo* vtebatur. Lucretius *vescum* dixit edacem, cum ait: Nec mare quae impendent *vesco* sale saxa peresa.

Vespaes, & *vespilones* dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt, non a minutis illis volucris, sed quia vespertino tempore eos efferunt, qui sinebri pompa duci propter inopiam nequeunt. hi etiam *vespilones* vocantur. (Martialis: Qui fuerat medicus, nunc est *Vespilo* Diuulus.)

Vesperna apud Plautum cena intelligitur.

Vesperugo, vesper stella. Plautus: Nec *vesperago*, nec *vergiliae* occidunt.

Vespices fruteta densa dicta a similitudine vestis.

40 *Vesticeps* puer, qui iam vestitus est pubertate: e contra *inuestus*, qui necdum pubertate vestitus est.

Vestis generaliter dicitur, vt stragula, forensis, muliebris. *vestimentum* pars aliqua, vt pallium, tunica, penula.

Veteratores callidi dicti a multa rerum gerendarum verustate. Cannius: mulieri non astutae facile *veterator* persuasit.

Veterinam bestiam iumentum Cato appellauit a vehendo. *Opilius* *veterinam* dici putat, quasi *venterinam*, vel *vterinam*, quod ad ventrem onus religatum gerat.

50 *Veternofus* dicitur, qui graui premitur somno. Cato *veternofum* hydropticum intelligi voluit, cum ait: *Veternofus* quam plurimum bibit, tam maxime sitit.

Vexillum deminutiuum est a velo.

60 *Viatores* appellabantur, qui magistratibus pa-

rebant. eo quod plerumque ex agris homines euocabantur a magistratibus, & frequens erat eorum ab agris ad urbem via.

FESTVS. *Viatores* appellantur, qui magistratibus apparent, eo quia initio omnium tribuum cum agri in propinquo erant vrbis, atque assidue homines rusticabantur, crebrior opera eorum erat in via, quam vrbes quod ex agris plerumque homines vocabantur a magistratibus, & frequens eorum erat ab agris ad urbem via.

PAVLVS. *Vibices* plagae verberum in corpore humano dictae, quod vi fiunt.

Vibrissae pili in naribus hominū, dicti, quod his euulsis caput vibratur.

Vibrisse est vocem in cantando crispare. Titinius: Si erit tibi cantandum, facito, vsque exhibisses.

FESTVS. *Vici* appellari incipiunt ex agris, qui ibi villas non habent vt Marfi, aut Peligni. Sed ex vicis partim habent rempublicam, & ius dicitur; partim nihil eorum, & tamen ibi nundinae aguntur negotij gerendi causa, & magistrī vici, item magistrī, paucique.

annis fuerit. Altero cum id genus aedificij, quae continentia sunt, ius, opidisque itineribus, regionibusque distributa distant, nominibusque dissimilibus discriminis causa sunt disparita. Tertio cum id genus aedificiorum definitur, quae in oppido prius in suo quisque loco proprie ita aedificat, vt in eo aedificio peruium sit, quo itinere habitatores ad suam quisque habitationē habeat accessum, qui non dicuntur *vicarij*, sicut ij, qui aar in oppido vias, aut hi, qui in agris sunt, *vicarij* appellantur.

Vicina, vicinorum conuersatio.

FESTVS. *Victimam* Aelius Stilo ait esse vitulum ob eius vigorem. alij autem quae vincita adducatur ad altare: aut quae ad hostis victos immoletur.

PAVLVS. *Viduas* calamitas dicta, quod viduet bonis.

Viere, alligare, vnde *vimina*, & vasa *viminea*.

Vietus languidus, sine vi, & naturalibus priuatus viribus.

Viget dictum a vi agendo, sed in agendis hostilibus rebus verum iis, qui concitato animo ad bonum tendunt.

FESTVS. *Viget* dictum videtur a vi agendo, sed non in agendis hostilibus rebus, verum his quae celeriter, concitatoque animo ad bonam tendunt frugem.

Viginti quinque poenae significat viginti quinque asses.

Viminalis porta, & collis appellabantur, quod

ibi viminum situa fuisse videtur, vbi est & ara Ioui Viminio consecrata.

Viminalis porta & collis appellabantur, quod ibi viminum fuisse situa videtur.

Vinula diem festum habebant, quo die vinū nouum Ioui libabant.

Vinciam dicebant continentem.

Vindex ab eo quod vindicat, quo minus is, qui prentus est, ab aliquo teneatur.

10 *Vindiciae* appellantur res eae de quibus controuersia est, quod potius dicitur ius, quia fit inter eos, qui contendunt. M. Cato in ea, quam scripsit L. Furio: De aqua Praetores secundum populum vindicias dicunt. & Lucilius: Nemo hic vindicias, neque sacra, neque numen veretur. De quo verbo Cincius sic ait: *Vindiciae* olim dicebantur illae, quae ex fundo sumptae in ius adlatae erant. At Ser. Sulpicius

20 iam singulariter formato vindiciam esse ait . . . qua de re controuersia est, ab eo quod vindicatur. & in xij. *Si vindiciam falsam tulit . . . si velit is, arbitros tres dato, eorum arbitry fructus duplione damnatum decido.*

Vineae, vt Verrius praecipit, quod vini feraces sint, etiam militares quaedam machinationes a similitudine appellantur.

Vinulus dicitur molliter se gerens, & minime quid viriliter faciens (Plautus: Oratione vinula, ac venustula.)

Viritanus ager dicitur, qui viritim populo distribuitur.

Viritim dicitur dari, quod datur per singulos viros. Cato: praeda, quae capta est, viritim diuisa.

Viriligo in corpore hominis macula alba; quae Graeci *ἀλβος* vocant, a quo nos album. siue a vitio dicta, etiam si non laedit. siue a vitulo, propter eius membranae candorem, qua nascitur inuolutus. Lucilius: Haec odiosa mihi viriligo est. non dolet inquit.

Vitulans, laetūs gaudio, vt prato vitulus. Ennius: Habet is coronam vitulans victoria.

Vinatus, & viuudus a vi magna dicuntur.

Vinatus & viuudus a poetis dicuntur, a vi magna.

Vinissimus, superlatius a viuudo.

30 *Vl* Cato pro vltra posuit.

Vmbrae vocabantur Neptunalibus caesae frondeae pro tabernaculis.

Vnciaria lex dici coepta est, quam L. Sulla, & Q. Pompeius tulerunt, qua sanctum est, vt debitores decimam partem

Vngulatos vngues magnos, atque asperos. Cato appellauit.

Vngulum Ostorū lingua significat anulum.

Vngulus

477
Festus Ostorum
lingua significat
anulum. Cato
appellauit.
Vngulum
Ostorū lingua
significat anulum.
Vngulus

FESTVS. *Vngulus* Oscoꝝ lingua anulus, vt . . .
liquid monumenti nacta est, qui eorum
requireret, est vngulus, quem ei detraxit e
Lirio. Pacuuius in Iliada: Repugnanti
ego porro hunc vi detraxi vngulum, & in
Atalanta: Suspensum in laeua brachio o-
stendo vngulum.

PAYLVS. *Vngustus* fustis vncus.

Volsgram auem, quae se velit, augures hanc
candem felicitatem appellant.

Vola, vestigium medij pedis concauum. sed
& palma manus vola dicitur.

Volones dicti sunt milites qui post Cannen-
sem cladem vsque ad octo millia, cum ef-
sent serui, voluntarie se ad militiam ob-

tulerunt.

Volturnalisa Volturmo deo sua sacra faciebāt,
cuius sacerdotē Volturnalem vocabant.

Vopte pro vos ipsi Cato posuit.

Urbanas tribus appellabant, in quas vrbs e-
rat dispartita a Ser. Tullio rege, id est Su-
burrana, Palatina, Esquilina, Collina.

Vruat Ennius in Andromeda significat cir-
cundat, ab eo sulco, qui fit in vrbe con-
denda vrvo aratri, quae fit forma similli-
ma vncini curuatione buris & dentis, cui
praefigitur vomer. ait autem: circum sese
vruat ad pedesterra oc . . . caput.

Vxorium pependisse dicitur, qui, quod vxo
rem non habuerit, aes populo dedit.

FINIS.

